

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

Muhabbet Tılsımı

YAYIN YÖNETMENİ

EMİNE GÜRSOY NASKALİ

HAZIRLAYAN

SEZER ÖZYAŞAMIŞ ŞAKAR



Türk Dil Kurumu Yayınları

Hüseyin Rahmi GÜRPINAR

MUHABBET TILSIMI

Gürpınar, Hüseyin Rahmi (1864-1944)

Muhabbet tılsımı / Hüseyin Rahmi Gürpınar; hazırlayan: Sezer Özyaşamış Şakar; yayın yönetmeni: Emine Gürsoy Naskali.--Ankara: Türk Dil Kurumu, 2021.

254 s.; 21 cm.— (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları; 1379)

ISBN 978-975-17-4766-2

1. Türk Romanı 2. Türk Edebiyatı—Roman I. Şakar, Sezer Özyaşamış (haz.) II. Naskali, Emine Gürsoy (yayın yönetmeni) III. e.a

813.317

Türk Dil Kurumu Yayınları

Hüseyin Rahmi GÜRPINAR

MUHABBET TILSIMI

Yayın yönetmeni
Emine Gürsoy NASKALI

Hazırlayan
Sezer ÖZYAŞAMIŞ ŞAKAR

Ankara, 2021

Atatürk Kùltür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu

Türk Dil Kurumu Yayınları: 1379

MUHABBET TILSIMI

Hüseyin Rahmi GÜRPINAR

*

Yayın yönetmeni:

Prof. Dr. Emine Gürsoy NASKALİ

*

Hazırlayan:

Doç. Dr. Sezer ÖZYAŞAMIŞ ŞAKAR

*

Metin denetimi:

TDK - Sevede GÜREL

*

Sayfa ve kapak tasarımı:

TDK - Mehmet GÜVEN

*

Birinci baskı: Ankara, Şubat 2021

ISBN: 978-975-17-4766-2

*

Dağıtım:

Türk Dil Kurumu

Atatürk Bulvarı No.: 217

06680 Kavaklıdere/ANKARA

Telefon: +90 (312) 457 52 00

Belgegeçer: +90 (312) 468 07 83

Genel ağ: <http://tdk.gov.tr>

*

©5846 sayılı Yasa'ya göre
eserin bütün yayın, çeviri ve alıntı hakları
Türk Dil Kurumuna aittir.

İçindekiler

Sunuş • 7

Giriş • 31

Muhabbet Tılsımı • 33

Sunuş

Hüseyin Rahmi Gürpınar (1864-1944)

Yaşamı

Hüseyin Rahmi, 1864'te İstanbul'da Ayazpaşa'da doğdu.¹ Hünkâr yaveri Mehmet Sait Paşa'nın oğludur. Okur yazar bir kadın olan annesi 22 yaşında veremden vefat ettiğinde Hüseyin Rahmi üç yaşındaydı. Annesinin ölümü üzerine Girit'te görevde bulunan babasının yanına gönderildi ancak babasının yeniden evlenmesiyle altı yaşındayken anneannesinin yanına İstanbul'a geldi.

Yakubağa Mektebi, Beyazıt'taki Mahmudiye Rüştîyesi ve idadide okuyan Hüseyin Rahmi, tarihçi Abdurrahman Şeref Bey'in himayesiyle Mekteb-i Mülkiyeye girdi (1878). Okulun ikinci sınıfında iken ağzından kan gelince yani verem belirtisi üzerine Hüseyin Rahmi öğrenimini yarıda bıraktı (1880). Kısa bir süre Adliye Nezaretî Ceza Kaleminde memur, Ticaret Mahkemesinde aza mülazımı olarak çalıştı. Hayatını kalemiyle kazanmaya karar verince 1887'de *Tercüman-ı Hakikat* gazetesinde yazmaya başladı. Sonra, *İkdam* ve *Sabah* gazetelerinde çevirmen ve yazar olarak çalıştı. II. Meşrutiyet Dönemi'nde 37 sayı süren *Boşboğaz ile Güllabi* adlı bir gazete çıkardı. İbrahim Hilmi Bey ile birlikte çıkardığı *Millet* gazetesi de uzun ömürlü olmadı. Bundan sonra çalışmalarını *İkdam*, *Söz*, *Za-*

¹ Hüseyin Rahmi'nin hayatını anlatan en doyurucu kaynak: Abdullah Harman-cı: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Öyküleri ve Öykücülüğü*: Konya 2010, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora tezi.

man, *Vakit*, *Son Posta*, *Milliyet* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde neşretti. Türkiye Büyük Millet Meclisine 5. ve 6. dönem Kütahya milletvekili olarak katıldı (1936-1943). Ömrünün son yıllarını, 1924'te Heybeliada'da yaptırdığı evde geçirdi. 1944'te yaşama veda etti. Heybeliada'daki Abbas Paşa Mezarlığı'na defnedildi.

Hüseyin Rahmi'nin Heybeliada'daki evi müze olarak düzenlenmiştir.

Yazarlığı

Hüseyin Rahmi Gürpınar; Tanzimat, Servet-i Fünun, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde eser vermiş bir yazarımızdır.

Yazarlığa 1884'te *Ceride-i Havadis*'te yayımlanan “Bir Genç Kızın Âvâze-i Şikâyeti” ve hemen ardından “İstanbul'da Bir Frenk” hikâyesiyle adım atar. İlk romanı *Şık*'ı (*Ayna*) 1887'de tamamlar ve Ahmet Mithat Efendi'nin çıkardığı *Tercüman-ı Hakikat*'e gönderir. Ertesi gün romanın gazetede tefrika edileceği ve Ahmet Mithat'ın kendisini matbaaya çağırdığı haberi gelir. Hüseyin Rahmi, Ahmet Mithat ile karşılaşmasını şöyle anlatır: “Hazretin huzuruna büyük bir helecanla çıktım. Gür kaşlı, kara sakallı, iri yarı, heybetli bir zat... Beni görünce ilk sorusu şu oldu:

— Kimsin sen çocuğum?

— *Şık* yazarı Hüseyin Rahmi.

Korktuğuma uğradım. Efendi'nin yüzünde derhâl bir güvensizlik gülümsemesi belirdi. [...] Bana pek alaycı gelen bir sesle:

— Oğlum, senin ağzın daha süt kokuyor. Bu roman usta işi. Senin ne kalemin ne yazı gücün ne deneyimin ne de görgün henüz bunu yazmaya yeterli değil. Bu gerçek görünüyor. Sen böyle bir şey tasvirine özenabilirsin ama tek başına başaramazsın. Sana bir yardım eden var. Baban mıdır, ağabeyin midir, arkadaşın mıdır, o kimdir? Söyle...

[...] Koca Ahmet Mithat Efendi'nin bu suçlaması karşısında küçüldüm, büzüldüm, hiçbir söz bulamadım. Sonunda gözlerimden dökülen iki damla, hüznü bir yanıt yerine geçti. Bu saf, masumca ağlayışım Efendi'ye dokundu, hemen:

— Ağlama... Ağlama, inandım... dedi."²

Böylece Hüseyin Rahmi, edebiyat dünyasına Ahmet Mithat Efendi'nin desteğiyle girmiş olur. Ahmet Mithat, Hüseyin Rahmi'yi kızıyla evlendirmeyi düşünecek kadar beğenmekte ve sevmektedir. Hüseyin Rahmi bu evlenme teklifini nazıkçe reddeder ve ömrü boyunca hiç evlenmez.

İlk romanın bu kadar büyük bir ün kazanmasına Hüseyin Rahmi de hayret eder. Ahmet Mithat bu ünün sebebini şöyle açıklar: "Oğlum, senin kafandan daha çok şeyler doğacak gibi görünüyor. Eserinin en büyük erdemi, okuyanları kahkahalarla güldürmesidir."³

Romanlarındaki karakterler ve konular

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanlarındaki karakterler toplumun her kesiminden, her yaş grubundan seçilmiştir: İstanbul hanımefendileri, İstanbul beyefendileri, evlatlıklar, öksüz ve yetimler, yoksullar, dadılar, kalfalar, kâhyalar, bürokratlar, küçük memurlar, polisler, yazarlar, Mülkiyeliler, hukukçular, askerler, doktorlar, eczacılar, tüccarlar, öğretmenler, din adamları, politikacılar, şairler, müzikseverler, ressamı, tiyatrocular, sporcular, harp zenginleri, vurguncular, mirasyediler, iç güveyiler, dullar, gayrimeşru çocuklar, dolandırıcılar, dilenciler, eşkıyalar, fahişeler, metresler, muhabbet tellalları, hovardalar, şıpsevdiler, fedakârlar, iffetsizler, namussuzlar, alafanga tipler, dejenere tipler, züppe tipler, dedikoducular, fettanlar, Fransızlar, Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Ruslar, vb.

² Şık romanının ikinci baskısının (1920) girişinden alıntıdır. [Kemal Bek'in *Billur Kalp*'e yazdığı ön sözden aktarılmıştır (Hüseyin Rahmi Gürpınar, *Billur Kalp*, Özgür Yayınları, 2005).]

³ Kemal Bek'in *Billur Kalp*'e yazdığı ön sözden aktarılmıştır.

Romanlarda bu karakterler gerçek hayattaki gibi konuşturulurlar. Eğitimlerine uygun söz dağarcıkları, ağız özellikleri, şiveleri, ifade biçimleri, kullandıkları argo sözler yazıya geçirilmiştir.

Romanlarının konuları şöyle sınıflandırılabilir:⁴

1. Türk toplumunun geleneklerine tezat teşkil ettiği için gülünç durumlara düşen, alafranga, züppe ve dejenere tiplere yer veren eserler: *Şık, Mürebbiye, Metres, Şıpsavdi, Tutuşmuş Gönüller, Gönül Bir Değirmendir Sevda Öğütür, Dirilen İskelet, Kaderin Cilvesi, Can Pazarı*.

2. Himayeden mahrum, zavallı, âciz kimseleri, sorunlarını ve düştükleri kötü durumları ele alan eserler: *İffet, Nimetşinas, Hakka Sığındık, Billur Kalp*.

3. Batıl şeylere inanan ve birtakım fantastik unsurların etkisinde kalan tipleri konu edinen eserler: *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç, Gulyabani, Cadı, Efsuncu Baba, Muhabbet Tılsımı, Mezarından Kalkan Şehit, Şeytan İşi*.

4. Karı koca geçimsizliklerini ve bunların zeminini hazırlayan çeşitli faktörleri işleyen eserler: *Mutallaka, Tebessüm-i Elem*.

5. Kadının veya erkeğin isteğine aykırı olarak yapılan evlilikleri ve bunların olumsuz neticelerini konu alan eserler: *Muadele-i Sevda, Tesadüf, Sevda Peşinde, Son Arzu*.

6. Yaşlı erkeklerle evlendirilen genç kızların fizyolojik ve ruhsal çırpınmalarını, ev içindeki veya dışındaki kendi yaşıtları delikanlılarla gayrimeşru münasebetlerini, türlü maceralarını ve neticede tam anlamıyla ahlaki düşüşlerini sergileyen eserler: *Toraman, Cehennemlik, Dünyanın Mihveri Kadın mı, Para mı?, Namuslu Kokotlar*.

7. Toplumu temelinden sarsan sosyal meselelerin en mühimlerinden birini teşkil eden fuhşu, realist ölçüler içerisinde gözler önüne seren eserler: *Hayattan Sayfalar, Kokotlar Mektebi*.

⁴ bk. Önder Göçgün: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu*: Ankara 1987, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları no.: 722, Kültür Eserleri Dizisi no.: 63.

8. Felsefeyi hareket noktası kabul ederek dünya ve ahiretle ilgili çeşitli hadiselerle uğraşan filozof tavrırlı kimseleri, onların fikir ve ruh yapılarını, anlayışlarını, davranış özelliklerini, eğilimlerini ve ideallerini ele alan eserler: *Deli Filozof, İnsanlar Önce Maymun muydu?*

9. Ruhsal bakımdan hasta tipleri ve onların toplum içerisindeki son derece olumsuz, zararlı hareketlerini, bir psikolog titizliğiyle tahlil ve tenkit eden eserler: *Ben Deli miyim?, Utanmaz Adam.*

10. İlerlemiş yaşlarına rağmen, hâlâ olgunlaşmamış ve kendilerini sadece cinsel içgüdülerine teslim etmiş tipleri, yer yer hicvederek ele alan eserler: *Evlere Şenlik, Kaynanam Nasıl Kudurdu?*

11. Tehditle para sızdırmak amacıyla kaçırılan insanları ve onlara türlü eziyetler çektiren eşkıyayı konu alan eserler: *Eşkıya İnde.*

12. Baştan sona polisiye bir nitelik taşıyan, gerilimi yüksek eserler: *Kesik Baş.*

13. Ruhçuluk ve bu nedenle ruhçuluğa inanan kimselerin geçirdikleri sarsıntıları konu alan eserler: *Ölümler Yaşıyor mu?*

14. Çeşitli psikolojik zikzaklar çizerek çareyi canlarına kıymakta bulan ve neticede intihar manyasına tutulan zavallıları ve onların bu hâllerini tasvire yönelik eserler: *Ölüm Bir Kurtuluş mudur?*

Hüseyin Rahmi'nin romanları sürükleyicidir, okuyucuyu son noktaya kadar merak içinde tutar. Romanları ve hikâyeleri önce gazete tefrikası olarak yayımlanmış, sonradan kitap olarak basılmıştır. Eserlerinin kitap olarak basım tarihi, bazen kaleme alınış tarihinden epey sonradır hatta bazı yazıları, ölümünden sonra kitap olarak basılmıştır. 1960 sonrasında roman ve hikâyelerinin sadeleştirilmiş baskıları yapılmıştır. Hüseyin Rahmi; seçtiği konular, akıcı üslubu, kıvrak Türkçesi, mizahi yaklaşımı, gerçekçiliği dolayısıyla ilgiyle takip edilen, çok okunan ve sevilen bir yazar olmuş ve pek çok eser vermiştir.

Eserleri

Romanlar: *Ben Deli miyim?*; *Billur Kalp*; *Bir Muadele-i Sevda*; *Cadı*; *Can Pazarı*; *Cehennemlik*; *Deli Filozof*; *Dirilen İskelet*; *Dünyanın Mihveri Para mı Kadın mı?*; *Efsuncu Baba*; *Eşkîya İninde*; *Evlere Şenlik*, *Kaynanam Nasıl Kudurdu?*; *Gönül Bir Yeldeğirmenidir* *Sevda Öğütür*; *Gulyabani*; *Hakka Sığındık*; *Hayattan Sayfalar*; *İffet*; *İnsanlar Maymun muydu?*; *Kaderin Cilvesi*; *Kesik Baş*; *Kokotlar Mektebi*; *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç*; *Metres*; *Tesadüf*; *Mezarından Kalkan Şehit*; *Muhabbet Tılsımı*; *Mürebbiye*; *Namuslu Kokotlar*; *Nimetsinas*; *Ölümler Yaşıyor mu?*; *Ölüm Bir Kurtuluş mudur?*; *Sevda Peşinde*; *Şeytan İşi*; *Şık*; *Şipsevdi*; *Son Arzu*; *Tebessüm-i Elem*; *Toraman*; *Tutuşmuş Gönüller*; *Utanmaz Adam*.

Hikâyeler: *Açlıktan Ölmemenin Çaresi*; *Ada Vapurunda*; *Aferin Hayrullah* (=Bravo Hayrullah); *Ahlak Humması*; *Allah Gönülüne Göre Versin*; *Annemin Ölümü*; *Asansör*; *Balta ile Doğuran Böyle Doğurur*; *Benim Babam Kimdir?*; *Bir Açın Ruznamesinden Birkaç Yaprak* (=Bir Açın Günlüğünden Birkaç Yaprak); *Bir Genç Kızın Âvâze-i Şikâyeti*; *Bir Hafîyenin İtirafatı*; *Bir Muamma*; *Bir Oburun Mücadele-i Nefsiyesi*; *Bir Seyahat-ı Acibe* (=İki Hödüğün Seyahati); *Bugün Ne Yiyeceğiz?*; *Büyük Ana*; *Büyük Bir İbret Dersi*; *Büyük Bir Nedamet* (=Büyük Bir Pişmanlık); *Büyük Günah*; *Çocuğumun Babası*; *Çocuklara Yasak*; *Ecir ve Sabır*; *Er Kişi Niyetine*; *Erkeğe Galebe Reçetesi*; *Eşeklerin Dilinden Anlayan Bir Mutehasıs* (=Eşeklerin Dilinden Anlayan Bir Uzman); *Eşkîya Oyunu*; *Eti Senin Kemiği Benim*; *Falaka*; *Fırkacı* (=Partici); *Galip ve Mağlup Vaziyeti* (=Yenme ve Yenilme Durumu); *Garip Kaldığımız Günlerde*; *Gönül Ticareti*; *Gugular*; *Hangisi Daha Zevkli?*; *Hattı İstiva* (=Kadayıfçı Yusuf); *Hayvanat Mitingi*; *Heybeliada Merkezlerinin Grevi*; *Horoza Ses Talimi* (=Horoza Ses Eğitimi); *İhtiyar Muharrir* (=Yaşlı Yazar); *İki Külhane Arasında*; *İki Loğusa*; *İmrenilecek Bir İntihar* (=İmrenilecek Bir Ölüm); *İstanbul'da Bir Frenk*; *İstanbul'un Esareti Günlerinden Bir Hatıra* (=İstanbul'un Esirliği Günlerinden Bir Anı); *Kadını Müdafaaanın Cezası* (=Kadını Savunmanın Cezası); *Kadının Erkeğe Galabesi*; *Kadınlar Mebusu*; *Kadınlar Vaizi*; *Kanlı*

Eldiven; Katil Puse (=Öldüren Öpücük); Kayınpeder Kayınvalide Kendi Odalarında, Mahdum Bey Zevcesiyle Odasında (Kayınpeder-Kayınvalide; Kaynata-Kaynana); Kedi Yüzünden; Kedim Nasıl Öldü?; Kılıbık; Kipti Düğünü; Kırço; Kiralık Vücut; Kocasını İçin Deli Divane; Kocasını Boşayan Hürmüz Hanım; Kumru ile Büyükhanımın Mükamelesi; Lakırdı Beynimizde (=Söz Aramızda); Lekeleli Humma Şüphesi (=Lekeli Humma Kuşkusu); Melek Sanmıştım Şeytanı; Menekşe Kalfa'nın Müdafaaanamesi; Meyhanede Hanımlar (Meyhanede Kadınlar); Mınav... Mınav; Misafir; Mutallaka (Boşanmış Kadın); Mübareğin Kuyruğu; Müslüman Mahallesinde Bu İş Olur mu?; Namusla Açlık Meselesi; Nasıl Dolandırıcı Oldum?; Nasıl Öldürdüler?; Nergis Hanım'la Fehmi Bey; Nurker Hanım'dan Mektup; Ölü Diri Getirir; Refia Hanım'ın Köftesi; Sahte Doktor; Samatya Tramvayında Topa Yirmi Kala; Sigarayı Nasıl Terk Ettim? (=Sigarayı Nasıl Bıraktım?); Sirkeci Lokantalarında İftar; Sokakta; Sonbahar Göçleri; Şıllıkla Züppe; Şehirde Bir Şekavet; Tehlike Karşısında Keçi Fil Oluyor; Tensikat-ı Beytiye (=Evde Tensikat, Ev Masraflarını Kısıtlama); Ters Konuşma; Tımarhane Şairlerin, Filozofların Mabedidir; Tosun; Tövbeler Tövbesi; Tünelde İlk Çıkış; Türkân Hanım'dan Mektup; Uçurumun Kenarında; Üç Misal; Varda İspanyol Geliyor!; Yanık Dolma; Yankesiciler (=El Elden Üstündür); Yankesiciler Kulübü; Yeni Diyojen; Zarafet ile Tekir; Zavallı Halime; Zavallı Katil; Zavallı Şair.

Kısa yazıları: *Arzın Yuvarlaklığına İnanmıyor; Bakkal Bodasakı'den Hüseyin Rahmi Bey'e Mektup; Balık Pazarı; Bir Maymunun İntiharı; Boykotajın Telakki-i Değeri; Dağların Şenliği; Döşekten Bir Sada (=Döşekten Bir Sesleniş); Gökten Köpek mi Yağıyor?; Halkın Saflığı; Hanımların Ökçesi - Beylerin Öfkesi; Hayat ve Ölüm; Heybeli Yangını; Horoz Ailesi Sinirli Hanımın Mektubu; İğneli Fıçı; İlk Orucum; İnsan Çekiştiren Eski Vaizler; Kanatsız Uçak Yelkensisiz Gemi; Kanımızı Emenler; Karıncalarla Savaştayım; Pis Bir Vak'a; Taharet Meraklısı (=Temizlik Meraklısı); Üfürükçülüğüm; Yazarlar Nasıl Ölüyor?; Yeni Bir Gazetenin Çukur Düşünceleri.*

Hüseyin Rahmi'nin hikâye antolojileri: *Kadınlar Vaizi* (1920); *Meyhanede Hanımlar* (1924); *Namusla Açlık Meselesi* (1933); *Ka-*

til Buse (1933); *İki Hödüğün Seyahati* (1933); *Tünelden İlk Çıkış* (1934); *Gönül Ticareti* (1939); *Melek Sanmıştım Şeytanı* (1943); *Eti Senin Kemiği Benim* (1963).

Oyunlar: *Gülbahar Hanım* (kayıp); *Hazan Bülbülü*; *Kadın Erkekleşince*; *Tokuşan Kafalar*; *İki Damla Yaş*.

Sanat ve edebiyat konulu yazıları: *Cadı Çarpıyor*; *Şekavet-i Edebiyat*.

Derlemeler: *Müntahabat-ı Hüseyin Rahmi*, 3 cilt (1899), *Sanat ve Edebiyat* (1972), *Mektupları ve Tiyatro Eleştirileri* (1998), *Gazetecilikte İlk Yazılarım* (1999), *Gazetecilikte Son Yazılarım 1* (2001), *Gazetecilikte Son Yazılarım 2* (2002), *Gazetecilikte Son Yazılarım 3* (2004), *Gazetecilikte Son Yazılarım 4* (2006).

Çeviri romanlar: Emile Gaboriau'dan *113 Numaralı Cüzdan* (1889), *Bir Kadının İntikamı* (1891), *Batinyollu İhtiyar* (1891), Jules Arsène Arnaud Claretie'den *Paris'te Bir Teehhül* (1892), Alfred de Musset'den *Frederick ile Bernerette* (1896), Paul de Kock'tan *Biçare Bakkal* (1903).

Çeviri hikâyeler: *Arsızlık Eden Cezasını Bulur*; *Baba Kornil'in Mühim Bir Sırrı*; *Bir Sehv-i Rü'yet*; *Bir Zeki Rehnüma*; *Garip Bir Mektup*; *Hâli Zamanı Olmayan Adam*; *Hasta Çocuk*; *İki Öksüz*; *Kedilenmek İlleti*; *Kim İki Bin Dolar Kazanmak İster?*; *Münzevi Rahip* (=Köşeye Çekilmiş Rahip); *Ne Boş Hayal İmiş*; *Rahibin Merkebi* (=Papazın Eşgeği); *Sadakat*; *Şeytanın Karısı*; *Zavallı Cambaz*.

Kaynaklar

- ADIVAR, Halide Edib: “Hüseyin Rahmi’nin Eserleri Arasında I”, *Akşam*: 1944, no.: 9151, 11 Nisan 1944.
- ADIVAR, Halide Edib: “Hüseyin Rahmi’nin Eserleri Arasında II”, *Akşam*: 1944, no.: 9152, 12 Nisan 1944.
- ADIVAR, Halide Edib: “Hüseyin Rahmi’nin Eserleri Arasında III”, *Akşam*: 1944, no.: 9153, 13 Nisan 1944.
- ADIVAR, Halide Edib: “Hüseyin Rahmi’nin Eserleri Karşısında”, *Yeditepe*: 1964, S 8, s. 6-7.
- ADIVAR, Halide Edib: “Hüseyin Rahmi’nin Eserleri Karşısında”, *Yeditepe*: 1964, S 9, s. 10-11.
- ÂDİL, Fikret: “Hüseyin Rahmi”, *Yeni İstanbul*: 7 Mart 1961.
- ÂDİL, Fikret: “Türk Edebiyatının Büyük Kaybı”, *Tanin*: 11 Mart 1944.
- AHMED MİDHAT: “Muhâbere-i Aleniyye”, *Tercüman-ı Hakikat*: 1888, no.: 2858, 2 Rebiü’l-âhir 1304/1888.
- AKAGÜN, Oya: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Dört Romanında Dejenere Tipler*: Erzurum 1966, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı lisans tezi.
- AKBAL, Oktay: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Yeditepe*: Ağustos 1964, no.: 100.
- AKBAL, Oktay: *Konumuz Edebiyat*: İstanbul 1974, Varlık Yayınevi, S 1817, s. 9-16.
- AKGÜN, Adnan: “Osmanlı Arşiv Belgelerine Göre Edebiyatçılarımızın Resmî Hâl Tercümeleri VII: Hüseyin Rahmi Bey”, *Yedi İklim*: Şubat 1993, S 35, s. 45.
- AKTAŞ, Şerif: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Büyük Türk Klâsikleri*: 1990, Ötüken Neşriyat, C 10, s. 237-243.
- AKYÜZ, Kenan: *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*: İstanbul 1995, İnkılâp Kitabevi.

- ALANGU, Tahir: “Hüseyin Rahmi’nin Romancılığı”, *Değirmen*: Nisan 1944, Y 2, S 12.
- ALANGU, Tahir: “Hüseyin Rahmi”, *Ataç*: Ekim 1964, C 3, S 29-30, s. 3-7.
- ALANGU, Tahir: “W. Shakespeare ile Hüseyin Rahmi”, *Cumhuriyet*: 11 Haziran 1964.
- ALANGU, Tahir: *100 Ünlü Türk Eseri*: Milliyet Yayınları, C 2, s. 823-847.
- ALÇIÇEK, Esin: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Hikâyeciliği*: İzmir 2010, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.
- ALİ RAUF: “Hüseyin Rahmi Ne Bıraktı?”, *Tanin*: 18 Mart 1944.
- ALPASLAN, Gonca Gökalp: *XIX. Yüzyıl Yazılı Anlatılarında Sözlü Kültür Etkileri*: Ankara 2002, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- ALPTEKİN, Turan: “Ölümünün 60. Yılında Hüseyin Rahmi Gürpınar’dan Bugüne Yansıyanlar”, *Hürriyet Gösteri*: Mart 2004, S 237, s. 26-29.
- ALVER, Köksal: “Züppeliğin Sosyolojisi: Türk Romanında Züppe Tipler Örneği”, *Hece*: Mayıs/Haziran/Temmuz 2002, S 65-66-67, s. 252-266.
- ARPAD, Burhan: “Hüseyin Rahmi’nin Romanları”, *Türk Dili*: 1966, C 20, S 213, s. 197-199.
- ATAY, Falih Rıfkı: “Hüseyin Rahmi’nin Ölümü”, *Ulus*: 12 Mart 1944.
- ATEŞ, Ömer; Yusuf ÇOTUKSÖKEN, “Popüler Edebiyat ve Hüseyin Rahmi”, *Tema Larousse Tematik Ansiklopedi*: İstanbul 1993-1994, Milliyet Yayınları, s. 86-87.
- BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı: “Hüseyin Rahmi ve İnsanoğlu”, *Yeni Adam*: 2 Ağustos 1945, no.: 553.
- BANARLI, Nihat Sami: *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*: İstanbul 1948, C II, Millî Eğitim Basımevi, s. 1059-1062.
- BAŞGÖZ, İlhan: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Hayatı”, *Ülkü*: 16 Mart 1944, Yeni Seri 60.
- BAYBARS, Sudi: *Hüseyin Rahmi’nin Yarattığı Tipler*: İstanbul 1948, Türkiye Enstitüsü Kitaplığı, no.: 320.

- BEK, Kemal: “Hüseyin Rahmi ve Boş İnançlar”, *Hürriyet Gösteri*: Şubat 1997, S 195, s. 77-79.
- BEKİ, Akif: “‘Utanmaz Adam’ Nasıl Unutulur Arkadaş?”, *Hürriyet*: 24 Haziran 2017.
- BERKES, Mediha: “Hüseyin Rahmi Romanlarında Kadın Tipleri”, *AÜDTCF Dergisi*: Ankara 1945, C 3, S 5, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s. 539-552.
- BERKES, Mediha: “Hüseyin Rahmi’nin Romanlarında Aile ve Kadın”, *AÜDTCF Dergisi*: Ankara 1945, C 3, S 3, s. 19-32.
- BERKES, Niyazi: “Hüseyin Rahmi’nin Sosyal Görüşleri”, *AÜDTCF Dergisi*: Ankara 1945, C 1, S 3 (Mart-Nisan), s. 3-17.
- BORATAV, Pertev Naili: “Hüseyin Rahmi’nin Romancılığı”, *AÜDTCF Dergisi*: Ankara 1945, C 3, S 2, s. 205-212.
- BOZOK, Hüsamettin: “Hüseyin Rahmi”, *Yeni Adam*: 13 Mart 1941, no.: 324-325.
- BOZOK, Hüsamettin: “Gerçekler Uğruna Savaşan Bir Er”, *Yeditepe*: 16-31 Mart 1961, no.: 39.
- BOZOK, Hüsamettin: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Yeditepe*: 15 Mart 1951.
- BOZOK, Hüsamettin: “Hüseyin Rahmi’nin Romanlarında Köy ve Köylü”, *Yeditepe*: Ağustos 1964, S 100, s. 4-9.
- COŞKUN, Nusret Safâ: “Hüseyin Rahmi’nin Ölümü”, *Son Posta*: 10 Mart 1944.
- ÇAMLİBEL, Faruk Nafiz: “Hüseyin Rahmi’yi Kaybettik”, *Yedigün*: 20 Mart 1944, no.: 576.
- ÇAPANOĞLU, Münir Süleyman: “Büyük Romancı Hüseyin Rahmi”, *Haber (Akşam Postası)*: 22 Mart 1944.
- ÇEVİK, Dilek: *Mürebbiyelik ve Türk Romanında Mürebbiye Tipleri*: Konya 1999, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.
- DİMDİK, Pelin: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Kadın-Erkek İlişkisi*: İstanbul 2014, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı doktora tezi.

- DÖLEK, Sulhi: “Hüseyin Rahmi’de Mizah ve Toplumsal Eleştiri”, *Güldiken*: Güz 2000, S 22.
- DUMANOĞLU, Halil: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Kovan*: Mayıs 1944, S 10.
- DURAN, Elif: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Kadın*: İstanbul 2009, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi.
- EMEKSİZ, Pelin Dimdik: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Kahramanlarının ve Anlatıcı Olarak Yazarın Evlilik Hakkındaki Görüşlerinden Hareketle Türk-Osmanlı Toplumunda Evlilik Anlayışı”, *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*: 2017, s. 22-47.
- EMEKSİZ, Pelin Dimdik: “Kadınlar Dünyası Ekseninde Türk-Osmanlı Toplumunda Kadının Konumu”, *Eurasian Academy of Sciences Social Sciences Journal*: 2016, s. 24-39.
- ENGİNÜN, İnci: “Hüseyin Rahmi ve Özel Eğitim”, *Araştırmalar ve Belgeler*: İstanbul 2000, Dergâh Yayınları.
- EREN, Abdurrahman Âdil, “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Tan*: 22 Kasım 1936.
- ERİŞENLER, Satı: “Hüseyin Rahmi Gürpınar ve Halk”, *Türk Dili*: 1966, Y 15, S 177, s. 586-591.
- ERİŞENLER, Satı: “Hüseyin Rahmi’yi Okurken”, *Dost*: Ocak 1965, Yeni Dizi, C 15, S 15.
- ERİŞENLER, Satı: “Mürebbiye”, *Türk Dili*: Ekim 1966, C XVI, S 181.
- ERİŞENLER, Satı: “Nimetşinas”, *Türk Dili*: Temmuz 1965, C XV, S 166.
- ERTAYLAN, İsmail Hikmet: *Türk Edebiyatı Tarihi*: Bakû 1925-1926, C I, 2. hisse, Azer Neşriyat.
- ERTEM, Sadri: “Halkın San’atkârı Hüseyin Rahmi”, *Kurun*: 19 Mayıs 1937.
- ES, Hikmet Feridun: “Bizdeki Roman Kahramanları”, *Akşam*: 15 Eylül 1936.
- ES, Hikmet Feridun: “Tanımadığımız Meşhurlar: Bilmediğimiz Hüseyin Rahmi”, *Akşam*: 12, 13, 14, 16, 17 Aralık 1944.

- ESATOĞLU, Hakkı Selâhaddin: “Hüseyin Rahmi ve Gerçekçi Edebiyat”, *Edebiyat Postası*: 15 Haziran 1950, Y 1.
- ESEN, Nüket: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın İki Romanında Anlatım Teknikleri”, *Kuram Kitap*: 11 Mayıs 1996, s. 51-62.
- ESEN, Nüket: *Türk Romanında Aile Kurumu (1870-1970)*: İstanbul 1990, Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- FAHRİ, B., “Edebiyat Bahisleri: Hüseyin Rahmi”, *Milliyet*: 21 Haziran 1932.
- FELEK, Burhan: “Kalem Âleminin Kaybettiği Büyük Kıymet: Üstat Hüseyin Rahmi”, *Cumhuriyet*: 10 Mart 1944.
- FETHİ NACİ: *40 Yılda 40 Roman*: 1994, Oğlak Yayınları, s. 14-20.
- FIRÇA: “Üstad Hüseyin Rahmi”, *Karikatür*: 29 Şubat 1936.
- GARİPER, Cafer: “Yenileşmenin Başlangıcı ve Öncüleri”, *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000)*: Ankara 2005, ed.: Ramazan KORKMAZ, Grafiker Yayıncılık, s. 41-79.
- GERÇEK, Selim Nüzhet: “Hüseyin Rahmi ve Eserleri”, *İstanbul*: 1 Nisan 1944, S 9.
- GEZGİN, Hakkı Süha: “Edebi Portreler - Hüseyin Rahmi”, *Yeni Mecmua*: 7 Temmuz 1939, S 10, , s. 5.
- GEZGİN, Hakkı Süha: “Hüseyin Rahmi de Gitti”, *Vakit*: 10 Mart 1944.
- GÖÇGÜN, Önder: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Çocuklar”, *Türk Dili*: 1985, S 400, s. 228-235.
- GÖÇGÜN, Önder: “Ölümünün Otuzuncu Yıldönümünde Hüseyin Rahmi”, *Hisar*: Mart 1974, C 14, S 123, s. 6-7.
- GÖÇGÜN, Önder: *Hüseyin Rahmi Gürpınar: Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri, Eserlerinden Seçmeler, Hikâyeleri, Tiyatroları, Tenkidleri, Mektupları, Makaleleri, Röportajları, Hakkında Yazılanlar, Bibliyografya*: Ankara 1990, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- GÖÇGÜN, Önder: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu*: Ankara 1987, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

- GÖÇGÜN, Önder: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanları ve Romanlarında Şahıslar Kadrosu*: Ankara 1993, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- GÖKMAN, Muzaffer: *Hüseyin Rahmi Gürpınar - Açıklamalı Bibliyografya*: İstanbul 1966, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- GÖVSA, İbrahim Alâaddin: “Hüseyin Rahmi”, *Meşhur Adamlar Ansiklopedisi*: 1943, s. 753-754.
- GÜLER, Cemal Nâdir: “Türk Mizah San’atı Bir Ustasını Kaybetti”, *Amcabey*: 18 Mart 1944, C 3, S 68.
- GÜNGÖR, Selâhaddin: “Hüseyin Rahmi’nin Yarım Asırlık Dostu Kitabçı Hilmi Anlatıyor”, *Son Telgraf*: 11 Mart 1944.
- GÜNYOL, Vedat: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’a Göre Hayat”, *Yücel*: Temmuz 1944, C XVII, Y 10, S 99.
- GÜNYOL, Vedat: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’a Göre San’atkarın Cemiyet İçindeki Yeri ve Rolü”, *Yücel*: Şubat 1941, C 12, S 72.
- GÜRPINAR, Hüseyin Rahmi: *Gazetecilikte Son Yazılarım 2*: İstanbul 2002, Özgür Yayınları.
- GÜVEMLİ, Zâhir: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Vakit*: 12 Mart 1944.
- GÜZELCE, İlga: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarında Kadın Tipleri ve Kadın Eğitimi Unsuru*: İzmir 2006, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.
- HARMANCI, Abdullah: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Öyküleri ve Öykücülüğü*: Konya 2010, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora tezi.
- HAYRİ, Alp: “Üstadın Ölümünden Evvelki Günlere ve Ölümü Gününe Ait Hâtıralar”, *Cumhuriyet*: 10 Mart 1944.
- HIZARCI, Suat: *Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hayatı, Sanatı, Eserleri*: İstanbul 1964, Varlık Yayınları.
- HIZARCI, Suat: “Hüseyin Rahmi Bey”, *Kim*: 20 Ağustos 1964, no.: 318.
- HIZARCI, Suat: “Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Eserlerini Oyunlaştırma Yarışması”, *Dost*: Mayıs 1965, Yeni Dizi, C 16, S 7.

- HIZARCI, Suat: “Hüseyin Rahmi’den Seçmeler”, *Sosyal Adalet*: Ağustos 1964, no.: 19.
- İLDEŞ, Özgür: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın 1919’a Kadar Olan Romanlarında Yapı, Tema, Anlatım (1889-1919)*: Ankara 2009, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora tezi.
- İLERİ, Selim: “Türk Öykücülüğünün Genel Çizgileri”, *Türk Dili - Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*: Temmuz 1975, S 286, s. 2-32; 2. baskı: Eylül 2008.
- İMSET, Hulûsi İsmet: “Hüseyin Rahmi”, *Son Posta*: 10 Mart 1944.
- İNCİ, Handan: “Tıp Yaratma Tekniği Olarak Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Argo”, *Türk Kültüründe Argo*: Hollanda 2002, ed.: Emine GURSOY-NASKALİ, Gülden SAĞOL, Türkistan ve Azerbaycan Araştırma Merkezi Yayınları, s. 213-222; 2. baskı: İstanbul 2016, KaKitap.
- İNCİ, Handan, “Türk Edebiyatı’nın Kedili Öyküleri”, *Kitap-lık*: Temmuz-Ağustos 2006, S 96.
- İNCİ, Handan: “Türk Romanının İlk Yüz Yılında Anlatım Tekniği ve Kurgu”, *Kitap-lık*: Ekim 2005, S 87.
- İNSEL, Avni: “Hüseyin Rahmi’ye Dâir”, *Servet-i Fünûn*: Ekim 1944, Y 53, C 94, S 24-25.
- KABAKLI, Ahmet: “Hüseyin Rahmi ve Halide Edip”, *Tercüman*: 15 Mart 1964.
- KABAKLI, Ahmet: *Türk Edebiyatı*: 1974, Türk Edebiyatı Yayınları, C III, 3. baskı, s. 312-324.
- KAPLAN, Mehmet: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Aslî Tipler”, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*: İstanbul 1976, Dergâh Yayınları, s. 458-475.
- KAPLAN, Mehmet: “Hüseyin Rahmi’nin Üslûbu ve Hayat Görüşü”, *Edebiyatımızın İçinden*: 2004, Dergâh Yayınları, s. 90-96.
- KAPLAN, Mehmet: *Edebiyatımızın İçinden*: 1976, Dergâh Yayınları.
- KAPLAN, Mehmet: *Hikâye Tahlilleri*: 1997, 6. baskı, Dergâh Yayınları.
- KAPLAN, Mehmet: *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*: 1976, Dergâh Yayınları.

- KAPLAN, Mehmet: *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar II*: 1976, Dergâh Yayınları.
- KAPLAN, Mehmet: İnci Enginün ve Birol Emil, *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I*: 1995, Dergâh Yayınları, 3. baskı.
- KAPLAN, Mehmet; İnci ENGİNÜN; Birol EMİL, *Yeni Türk Edebiyatı Antolojisi II 1865-1876*: 1993, Marmara Üniversitesi Yayınları, 2. baskı.
- KARAALIOĞLU, Seyit Kemal: *Resimli Motifli Türk Edebiyatı Tarihi 3: Cumhuriyet Edebiyatı*: 1985, İnkılap Kitabevi Yayınları, s. 95-156.
- KARATAY, Namdar Rahmi: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Yaşayan Tarafı”, *Ulus*: 1 Nisan 1944, no.: 8140.
- KARAY, Refik Halid: “Dünki İstanbul Hayatının En Büyük Tarihçisi: Hüseyin Rahmi”, *Tan*: 9 Nisan 1944.
- KAYGANA, Mehmet: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın 1919-1944 Yılları Arasında Yazdığı Romanlarında Yapı Tema ve Anlatım*: Ankara 2008, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora tezi.
- KERMAN, Zeynep: “Hüseyin Rahmi ve Halid Ziya’da Mürebbiye Meselesi”, *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*: 1986, C 24-35, s. 299-304.
- KERMAN, Zeynep: “Şık Romanı”, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi II, Prof. Dr. Harun Tolasa Özel Sayısı*: İzmir 1983, s. 58-73.
- KOCATÜRK, Vasfi Mahir, *Türk Edebiyatı Tarihi*: Ankara 1970, Edebiyat Yayınevi.
- [KORKMAZ] Zeynep DENGİ, “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Fikir Cephesi”, *Ülkü*: 16 Mart 1944, Yeni Seri 60.
- KOŞAR, Emel: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Batıl İnançlar*: 2008, Piya-Art Yayıncılık.
- KUTLU, Şemsettin: *Başlangıçtan Günümüze Kadar Türk Romanları*: 1970, Türkiye Yayınevi.
- KUTLU, Şemsettin: *Servet-i Fünun Edebiyatı*: 1988, Toker Yayınları.
- Kuyruklu Yıldız Altında Bir Ev*: 2000, Adalar Vakfı Yayınları.
- LEKESİZ, Ömer: *Yeni Türk Edebiyatı’nda Öykü*: 1997, Kaknüs Yayınları.

- LEVEND, Âgâh Sırrı: “Ölümünün 25. Yıldönümünde Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Türk Dili*: Haziran 1969, C 20, S 213.
- LEVEND, Âgâh Sırrı, *Hüseyin Rahmi Gürpınar*: Ankara 1964, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- LEVEND, Âgâh Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi I*: 1973, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 54-55.
- MECDÎ, Tevfik: *Cadı Mes'elesine Dâir — Recm*: Dersaadet 1329, Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı.
- MÎYASOĞLU, Mustafa: *Roman Düşüncesi ve Türk Romanı*: 1998, Ötüken Neşriyat, s. 112-117.
- MORAN, Berna: “Alafranga Züppeden Alafranga Haine”, *Birikim*: Mayıs 1977, C 5, S 27, s. 7-17.
- MORAN, Berna: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’da Sosyalizm ve Haydutluk”, *Birikim*: Haziran 1975, C 1, S 4, s. 5-9.
- MORAN, Berna: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Yüksek Felsefesi, Şıpsevdi”, *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış*: 1991, C I, s. 87-116.
- MORAN, Berna: “Türk Romanında Fantastiğin Serüveni”, *Hürriyet Gösteri*: Mayıs 1992, S 138, s. 7-12.
- MORAN, Berna: *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I*: 1997, İletişim Yayınları, 6. baskı.
- MORAN, Berna: *Türk Romanına Eleştirel Bir Bakış I*: 2007, İletişim Yayınları.
- MORKAYA, Burhan Cahit: “Hüseyin Rahmi Türk Romancılığında Mekteb Kurmuş Bir Üstaddı”, *Son Posta*: 11 Mart 1944.
- MUTLUAY, Rauf: “Konuları ve Kişileriyle Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Papirüs*: 1969, S 33.
- MUTLUAY, Rauf: “Öyküleriyle Hüseyin Rahmi”, *Türk Dili - Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*: Temmuz 1975, S 286; 2. baskı: Eylül 2008.
- MUTLUAY, Rauf: *Bende Yaşayanlar*: 1977, İş Bankası Yayınları.
- NACÎ, Fethi: *40 Yılda 40 Roman*: 1994, Oğlak Yayınları, s. 14-20.

NACİ, Fethi: *Türkiye’de Roman ve Toplumsal Değişme*: 1981, Gerçek Yayınları.

NACİ, Fikret: “Celal Nuri Beyefendi’ye”, *Edebiyat-ı Umûmiye*: 5 Teşrin-i Evvel 1335 (1919), Mecmua no.: 85.

NACİ, Fikret: “Hüseyin Rahmi Bey ve Roman”, *Yeni Fikir*: 15 Eylül 1926, no.: 16.

NACİ, Fikret: “Hüseyin Rahmi Bey’in Âsârı”, *Yeni Fikir*: 15 Kânun-ı Evvel 1926, no.: 18.

NACİ, Fikret: “Tutuşmuş Gönüller”, *Yeni Fikir*: 15 Kânun-ı Evvel 1926, no.: 18.

NİHAT, Mustafa: *Türkçe’de Roman, Hakkında Bir Deneme*: 1936, Remzi Kitabevi.

NÜZHET, Sadri: *(Cadı) Münasebetiyle (Feth-i Meyyit’e) İsyan*: 1329, Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı.

OKAY, Orhan: *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı*: 2005, Dergâh Yayınları.

OKSAL, Sedat: “Roman San’atı ve Hüseyin Rahmi”, *Tanin*: 10 Nisan 1944.

OKTAY, Ahmet: *Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı (1923-1950)*: Ankara 1993, s. 755-776.

OSMAN NİHAD: “Hüseyin Rahmi’nin Arkasından”, *Ankara Postası*: 27 Mart 1944.

OSMAN SABAHADDİN: “Günü Geçen Bir Dâvâ”, *Yarım Ay*: 15 Mart 1943, no.: 169.

OZANSOY, Halid Fahri: “Hüseyin Rahmi’yi Düşünürken”, *Son Posta*: 18 Mart 1944.

OZANSOY, Halid Fahri: “Ölümünün 25. Yılında Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Tercüman*: 13 Mart 1969, no.: 2659.

OZANSOY, Halit Fahri: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’a Ait Enteresan Hatıralarım”, *Tercüman*: 20 Mayıs 1964.

ÖNERTOY, Olcay: “Doğumunun 100. Yılında Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romancılığı”, *Türk Dili*: Ağustos 1964, no.: 155, s. 842-847.

- ÖNERTOY, Olcay: “Oyun Yazarı Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Türkoloji Dergisi*: 1977, C 7, S 1, s. 55-71.
- ÖRİK, Nahid Sırrı: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Ulus*: 25 Mart 1944.
- ÖZBALCI, Mustafa: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Bazı Romanlarında Ferdi ve Sosyal Tenkit”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*: Samsun 1991, S 6.
- ÖZCAN, Celâl: “Ölümünün 32. Yılında Hüseyin Rahmi”, *Varlık*: 1977, Y 43, S 833, s.13.
- ÖZERDİM, Sâmî Nabi: “Doğumunun Yüzüncü Yılında Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Türk Dili*: Ekim 1964, no.: 157.
- ÖZMEN, Kemal: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Fransız Kişiler”, *FDE Yazın ve Dilbilim Dergisi*: Ankara 1979, no.: 3, s. 150-166.
- ÖZÖN, Mustafa Nihad: “Hüseyin Rahmi Bibliyografyası”, *Ulus*: 1 Nisan 1944, no.: 8140.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’dan Seçilmiş Parçalar ve Eserleri Hakkında Mütalaalar*, Hilmi Kitabevi, 1945.
- ÖZÖN, Mustafa Nihat: *Son Asır Türk Edebiyatı Tarihi*: 1941, Maarif Matbaası.
- ÖZTÜRK, Halil Nimetullah: “Hüseyin Rahmi Mütefekkir”, *Vakit*: 10 Mart 1944.
- ÖZYALÇINER, Adnan: “Çağdaş Bir Yazar: Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Güldiken*: 2000, Güz, S 22, s. 10.
- PARLA, Jale: *Babalar ve Oğullar - Tanzimat Romanının Epistemolojik Temelleri*: 1993, İletişim Yayınları, 2. baskı.
- POLAT, Nazım H.: “Hüseyin Rahmi’nin ‘Cadı’ Romanı Hakkında Münakaşalar”, *Türk Dünyası Araştırmaları*: Aralık 1982.
- SAFA, Peyami: “Türk Romanının Büyük Kaybı: Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Tasvir-i Efkar*: 11 Mart 1944.

- SAĞLAM, Nuri: “Ben Deli miyim? Romanında Ahlaka Aykırı Neşriyat Yaptığı Gerekeşiyle Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Yargılanması”, *İÜ Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*: İstanbul 2005, no.: XXXII, s. 1-20.
- [SAYMAN], Mecdi Sadrettin: “Büyük Romancımız Hüseyin Rahmi Bey’de İki Saat”, *Yeni Kitap*: Temmuz 1928, S 3.
- SERASLAN, Halim: *Cariyelik ve Türk Romanında Bazı Cariye Tipleri*: Konya 2000, Selçuk Üniversitesi Vakfı Yayınları.
- SERVER, İskit: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Aylık Ansiklopedi*: 1943, S 49, C V, s. 1408-1410.
- SEVENGİL, Ahmet Refik: *Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hayatı, Hatıraları, Eserleri Hakkında Mütalaalar*: 1945, Hilmi Kitabevi.
- SEVENGİL, Refik Ahmet: “Hüseyin Rahmi Bey - Hayatı ve Eserleri”, *Dârülbédâyî Mecmuası*: 1932, no.: 35.
- SEVENGİL, Refik Ahmet: “Hüseyin Rahmi Bey ve Kahramanları”, *Yedigün*: 23 Mayıs 1934, no.: 63.
- SEVENGİL, Refik Ahmet: *Hüseyin Rahmi Gürpınar, Hayatı, Hatıraları, Eserleri, Münakaşaları, Mektupları*: 1944, Hilmi Kitabevi.
- SEVİNÇLİ, Efdal: *Hüseyin Rahmi Gürpınar, Yaşamı, Sanatçı Kişiliği*: 1990, Arba Yayınları.
- [SEVÜK], İsmail Habip: *Edebî Yeniliğimiz II*: 1932, Maarif Vekâleti Devlet Matbaası.
- [SEVÜK], İsmail Habip: *Tanzîmattan Beri I, Edebiyat Tarihi*: 1944, Remzi Kitabevi, s. 226-232.
- SEYDA, Mehmet: “Doğumunun 11. Yıldönümünde Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *Forum*: Ankara 1964, S 15, s. 16-17.
- SINAR, Alev: “Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Eserlerinde Âdet ve Gelenekler”, *Türkiye Günlüğü*: 2000, S 63, s. 88-100.
- [SOLOK] Kudret, Cevdet: *Hüseyin Rahmi Gürpınar*: Ankara 1974, 3. baskı, Varlık Yayınları.

- [SOLOK] Kudret, Cevdet: *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman 1859-1959 II (Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Kadar (1911-1922))*: Ankara 1978, Varlık Yayınları.
- [SOLOK] Kudret, Cevdet: *Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman I (Tanzimat'tan Meşrutiyet'e Kadar 1859-1910)*: 1977, Varlık Yayınevi.
- SÜ, Hüseyin: *Öykümüzün Hikâyesi*: Ankara 2000, Hece Yayınları.
- SUPHİ RIZA: "Hüseyin Rahmi", *Bilgi Âlemi*: 1 Kânun-ı Evvel 1931.
- SÜHA, Hakkı: "Hüseyin Rahmi'ye Jübile", *Kurun*: 13 Mayıs 1937.
- SÜHA, Hakkı: "Hüseyin Rahmi", *Yeni Mecmua*: 7 Temmuz 1939, no.: 10.
- SÜNER, Necip: "Hüseyin Rahmi İçin", *Yeni Adam*: 4 Mayıs 1944, no.: 488.
- ŞEN, Semra: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Romanlarındaki Folklor Unsurları*: Erzurum 1995, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü doktora tezi.
- ŞEN, Semra: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Şık, Tesadüf, Şıpsıvdi, Metres Adlı Eserlerinde Halk Edebiyatı Unsurları*: Erzurum 1987, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.
- TALU, Ercüment Ekrem: "Hüseyin Rahmi Gürpınar", *Yeni Sabah*: 10 Mart 1944.
- TANER, Haldun: "Ölümünün 7. Yıldönümünde Hüseyin Rahmi Gürpınar", *Yeni İstanbul*: 11 Mart 1951.
- TANJU, Sadun: "Hüseyin Rahmi Bey ve Biz", *Ulus*: 17 Ağustos 1964.
- TANJU, Sadun: "Kızgınlığı Müthişti", *Ulus*: 20 Ağustos 1964.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi: "Romana ve Romancıya Dâir Notlar", *Ulus*: 1 Nisan 1944, no.: 8140.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi: "Türk Edebiyatında Cereyanlar", *Yeni Türkiye*: 1959, Nebioğlu Basımevi, s. 343-374.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi: *Edebiyat Üzerine Makaleler*: 1995, haz.: Zeynep KERMAN, 7. baskı, Dergâh Yayınları.
- TANPINAR, Ahmet Hamdi: *On Dokuzuncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*: 1942, Bürhaneddin Matbaası.
- TANRIKULU, Abdullah: *Hüseyin Rahmi Gürpınar*: 1974, Toker Yayınları.

- TANSEL, Fevziye Abdullah: “Gürpınar, Hüseyin Rahmi”, *Türk Ansiklopedisi*, Ankara 1970, C 18, s. 223-228.
- TANSEL, Fevziye Abdullah: “Hüseyin Rahmi’nin Halkçılığı”, *Kubbealtı Akademi Mecmuası*: 1 Ekim 1972, C 1, S 4, s. 36-46.
- TANSEL, Fevziye Abdullah: *Gürpınar, Hüseyin Rahmi*: Ankara 1970, Edebiyat Yayınevi.
- TANSEL, Feyziye Abdullah: “Hüseyin Rahmi Gürpınar”, *İslâm Ansiklopedisi*: 1997, Millî Eğitim Bakanlığı, C 5/1, s. 655-663.
- TANYOL, Cahit: “Hüseyin Rahmi’nin Kahramanları”, *Değirmen*: Nisan 1944, S 12, s. 153-154.
- TATARLI, İbrahim; Rıza MOLLOF: *Hüseyin Rahmi’den Fakir Baykurt’a Marksist Açıdan Türk Romanı*: 1969, Habora Kitabevi.
- [TEPEDELENLİOĞLU], Nizameddin Nazif: “Hüseyin Rahmi”, *Son Telgraf*: 11 Mart 1944.
- THEODOR, Menzel: “Hüseyin Rahmi”, *The Encyclopaedia of Islam*: 1927, C 2, S 367.
- TİLKİ, Bahriye: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Çocuk*: İstanbul 1990, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.
- TİMUR, Taner: *Osmanlı-Türk Romanında Tarih, Toplum ve Kimlik*: 1991, Afa Yayınları, s. 46-49.
- TOKER, Şevket: “Şıpsevdi Romanı”, *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*: İzmir 1983, S 2, s. 148-172.
- TOKER, Şevket: *Hüseyin Rahmi Gürpınar’ın Romanlarında Alafranga Tipler*: İzmir 1990, Ege Üniversitesi Basımevi.
- TOPLU İĞNE [Hamdullah Suphi TANRIÖVER]: “Vur Abalıya”, *Davul*: 1 Nisan 1325 (1909), no.: 20.
- Türk Dili - Roman Özel Sayısı*: Ankara 1964, S 154, Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Dili - Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*: Ankara 1975, S 286, Türk Dil Kurumu Yayınları; 2. baskı: 2008.

- ULUNAY, Ref'i Cevad: "Hüseyin Rahmi Gürpınar", *Tan*: 21 Mayıs 1943.
- ULUNAY, Ref'i Cevad: "Kalemin Matemi", *Tan*: 10 Mart 1944.
- ULUNAY, Ref'i Cevad: "Kaybettiğimiz Büyük Romancı Hüseyin Rahmi'nin Şahsiyeti ve Eserleri", *Tan*: 12 Mart 1944.
- VÂ-NÛ: "Hüseyin Rahmi", *Akşam*: 10 Mart 1944.
- YALÇIN, Alemdar: *Siyasal ve Sosyal Değişmeler Açısından Cumhuriyet Devri Türk Romanı*: Ankara 2002, Akçağ Yayınları.
- YARDIMCI, İlhami: "Hüseyin Rahmi'nin Hususiyetleri: Hemşiresinin Kızı Safder Hanım Anlatıyor", *Çınaraltı*: 18 Mart 1944, no.: 130.
- YARDIMCI, İlhami: "Rahmetli Büyük Üstad Hüseyin Rahmi Gürpınar", *Çınaraltı*: Eylül 1944, no.: 130.
- YAVUZ, Hilmi: *Roman Kavramı ve Türk Romanı*: 1977, Bilgi Yayınevi.
- YAZAR, Mehmet Behçet: "Hüseyin Rahmi Gürpınar", *Yedigün*: 4 Ağustos 1941, no.: 439.
- YAZGIÇ, Dr. Kâmil: "Hüseyin Rahmi", *Vakit*: 13 Mart 1944.
- YESARİ, Mamut: "Büyük Kaybımız", *İleri*: 18 Mart 1944.
- YEŞİLYURT, Evrim: *Hüseyin Rahmi Gürpınar Hayatı ve Eserleri*: Ankara 2002, Yeryüzü Yayınevi.
- YILMAZ, Durali: "Cadı", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*: 1977, Dergâh Yayınları, C 2, s. 2-3.
- YILMAZ, Durali: *Roman Kavramı ve Türk Romanının Doğuşu*: Ankara 1997, Akçağ Yayınları.
- YILMAZ, Durali: *Romanımız ve İnsanımız*: 1976, Nakışlar Yayınevi.
- YÜCEBAŞ, Hilmi: *Bütün Cepheleriyle Hüseyin Rahmi Gürpınar*: 1964, İnkılap ve Aka Kitabeveleri.
- YÜCEL, Hasan Âli: *Edebiyat Tarihimizden I*: Ankara 1957, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- YÜZÜNCÜ, Esat Feyzi: "Hüseyin Rahmi", *Son Telgraf*: 11 Mart 1944.

ZEKÂ, Semih: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Roman ve Hikâyelerinde Mizah*: 2004, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.

ZÜMRÜTKAL, Şerif Şenol: *Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Hikâyeleri Üzerine Bir İnceleme*: İstanbul 2012, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü yüksek lisans tezi.

Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali

Giriş

Hüseyin Rahmi Gürpınar, *Muhabbet Tilsımı* romanını Heybeli-ada'da kaleme almış, 11 Ağustos 1337 (11 Ağustos 1921) tamamlamıştır. Roman ilk kez 1928 yılında Hilmi Kitabevi (İbrahim Hilmi) tarafından yayımlanmış, sadeleştirilerek 1969'da Atlas Kitabevi tarafından, daha sonra 2003'te Özgür Yayınları ve 2011'de Everest Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Bu yayın, romanın ilk baskısına uygun bir şekilde sadeleştirilmeden hazırlanmıştır.

Doç. Dr. Sezer Özyaşamış Şakar

1

Bir çocuk doğmazdan evvel o çırılçıplağı kabul için bazı tedarik görülür. Kundaklar hazırlanır. Mini mini gömlekler, zıbınlar, pamuklu bezler dikilir. Her aile vakt ü hâline göre, nereden geldiği malum olmayan bu küçük yolcunun istirahatini temine çabalar... Fakat zavallı Ali Bekir için keyfiyet¹ hiç böyle olmamıştı. Çünkü tevlitte² bir maltız keçisi bereketine malik olan anası onu dünyaya, ölen kalan zürriyetleri³ arasında dokuzuncu olarak hem de bir hemşire ile beraber ikiz getirmişti. Zaten mevcudu besleyemeyen biçare kadın, Ali Bekir'i düşürmek için yapmadığı kocakarı ilacı, tutunmadığı muharriş⁴ ot, yemediği keskin ecza bırakmamıştı. Allah bazen türlü tehlikeler içinde öldürmediği kulunu öldürmediği gibi Ali Bekir de cenin hayatının bütün ısrarıyla rahm-i mâdere⁵ tutunarak vakt ü saati gelmedikçe o tengnâ-yı hilkatten⁶ dışarı çıkamamıştı. Çocuk karnında oynadıkça kadın vücudunun depreşen nahiyesini⁷ hiddetle yumruklayarak:

“Nereye geleceksin arsız? Senin için sofrada yer yok...” istiskaliyle⁸ söylenirdi.

¹ keyfiyet: durum

² tevlit: doğurma

³ zürriyet: çocuk

⁴ muharriş: tahriş eden

⁵ rahm-i mâder: ana rahmi

⁶ tengnâ-yı hilkat: yaradılıştan gelen dar yer

⁷ nahiye: taraf

⁸ istiskal: tersleme

Ne garip tecelli idi. Bu hayat müsteskali⁹, daha dünyaya gelmeden dayak yemeye başlamıştı. Anası, Kartal kazasına muzaf¹⁰ köylerin birindendi. Dokuz çocuğu beslemek için zevciyle¹¹ beraber tarla, harman işlerine rençperliğe gidiyordu. Bir gün gündelikçilikte bulunduğu bir tarlada ağrısı tuttu. Yanındakiler onu en yakın bir ahıra naklettiler. Ali Bekir, Hazret-i İsa gibi üç inekle bir merkebin arasında dünyaya geldi. Muzip oğlan, anasının istiskaliyle istihza eder¹² gibi yalnız gelmedi, sanki elinden tutarak beraber bir de kız kardeş getirdi. Köylü kadının kederinden sütü kaçtı. Ali Bekir hayatının ilk adımında kıtlığa uğradı. Ananın kesret-i meşgûliyyetinden¹³ birer ot yastık gibi oraya, buraya bırakılan çocuklar açlıktan ağlarlar, ağlarlar, nihayet yorularak susarlardı. Kız bu gıdasızlığa, bu bakımsızlığa dayanamadı. Neresi olduğu malum olmayan yine o geldiği yere gitti. Fakat oğlan ölmüyor, hayatın bütün sefaletlerine o yaştta tahammül ediyor, inanılmaz bir inatla yaşıyordu.

Üç dört yaşına geldi. Silsilesinin eben an ceddin¹⁴ çektikleri ısıtmaya vâris oldu. Esmer ince bacakları şiş karnını taşıyamaz, yalın ayak başı kabak bir hâlde çirkefli kapıların önünde fişkı yığınlarının arasında sürünüyor, elinde kemirdiği bir dilim kara ekmeye hücum eden sineklerden bir lokma dünya rızkına ne kadar ortak üşüştüğünü o yaştta vahşi bir tecrübe ile anlıyordu.

O soluk benzi, zayıf vücuduyla yedi yaşında rençperliğe başladı. Köyde adına mektep denilen süprüntülüğün ortasında harap bir dam vardı. Orada çocuklar birkaç yaprak kâğıdın önünde mırıldanarak sallanırlar, sallanırlar nihayet bir şey öğrenmeden köyün bu akan kokan en kasvetli binasından kaçıp kurtulurlardı. Okumak bellemesi o kadar zor, o kadar zordu ki bunun künhüne hâlâ hoca bile erememişti. Çünkü bir gün şehirden gelen ince yazılı bir mektubu koca sarığıyla kekelemiş kekelemiş, içinde ne olduğunu an-

⁹ müsteskal: terslenmiş

¹⁰ muzaf: bağlı

¹¹ zevç: koca

¹² istihza etmek: alay etmek

¹³ kesret-i meşgûliyyet: iş yoğunluğu

¹⁴ eben an ceddin: nesilden nesile

layıp da bir türlü söyleyememişti. Sarıklının sökemediği bir şeyi sarıksızlar nasıl öğrenebilirlerdi? Okumak dünya için değil, ahiret içindi. Binaenaleyh her kula müyesser olan¹⁵ bir devlet değildi. Ezberden namaz surelerini öğrenmek kâfiydi.

Akşam güneş batır. Köyün etrafına kızıl bir sis çöker. Müezzin, tahta minareden Allah'ın ismini bağırır. Etraftan böğürerek davarlar gelir, bütün köylü alınları terli, kafaları kederli, yorgun argın, mukassı¹⁶, alçak, siyah, harap evlerine dönerler... Bir saat sonra ışıklar söner. Sesler kesilir. Zavallı Ali Bekir zanneder ki her diyarda hayat böyledir. Her memleketin insanları böyle yazın sıcağında, kışın soğuşunda çalışırlar, bulgur çorbası içip yatarlar, birkaç günde bir ısıtma nöbetiyle titreyip yanarlar, gıda olmadığı vakitler sızlanınca analarından babalarından dayak yerler... Evet... Bahtsız oğlan, fakir bir köylünün dokuzuncu çocuğu olarak dünyaya gelmek sefaletini hayatın şekli-i umûmîsi zannederdi.

Köyde arada bir birkaç torba tarhana ile İstanbul'u dönüp dolaşarak gelen bir Güllü Kadın vardı. İşte o, son gelişinde Adnan Şemi Paşa'nın konağından dokuz, on yaşında bir oğlan ahretlik istedikleri haberini getirdi. Bu işte kadının hem köyden hem konaktan kazancı vardı. Kendine en büyük hediye-i ikram edenin çocuğunu götürcekti. İstanbul'un beygirsiz yürüyen arabalarını, denizin üzerine kurulmuş kaldırımı caddelerini, yerin altından işleyen kara vapurlarını, karanlık bir yerde hayalet şeklinde çalgı ile gösterilen Ali Cengiz oyunlarını eski zamanın ince yaşmaklarını, şimdi baldırlarına tutunan bir karış ökçeli yarı çıplak hanımlarını, oğlan, kız, diz kapaklarından yukarılara kadar donsuz gezen yetişkin çocuklarını, kuyumcu çarşısının elmaslarını, giyecek, yiyecek, içilecek malların bolluğunu, âlâlığını söyleye söyleye bitiremiyor, payitahtı ancak misli peri masallarında işitilebilen fevka't-tabîa memleketlerin de daha üst tarafına uçuruyordu. Oraya beslemelikle giden oğlanlar büyük mekteplerde okuyorlar, bey, paşa oluyorlar, kızlar vezirlere vararak hanımefendi namını alıyorlardı.

¹⁵ müyesser olmak: nasip olmak

¹⁶ mukassı: sıkıcı, kasvetli

Ali Bekir’in annesi ihtimam ettiği¹⁷ her türlü kuyûd-ı tahaffuziyyeye¹⁸ rağmen onuncu çocuğuna gebe kalmıştı. Güllü Kadın’ın bu tatlı tariflerini salyalı ağız, nemli gözler ile dinledi dinledi, karındaki dünyaya çıkmadan evvel son oğlunu böyle yağlı ballı bir konağa yerleştirerek onun öğreneceği okuma yazma sayesinde kaderinde varsa ahir ömründe paşa anası olmak emeline düştü. Güllü Kadın’a en büyük ikramiyeyi vermek için gözünü yumdu. Sandığında, sepetinde, zahireliğinde¹⁹ en iyi nesi varsa kıydı.

Çocuğun değiştirecek üstü başı yoktu. Yırtık mavi şalvarı, kirli alaca mintanı, yağlı fesiyle bu büyük seyahate çıkarken oğlunun gözlerinden öperek “Haydi göreyim seni Ali Bekir. Oku, yaz, paşa ol...” dedi.

Türk’ün köylüsünde de şehirlisinde de bu cinnet vardır. Oğullarını paşa yapmak... Çünkü bu yüksek mertebeye ermek için yâverî-i tâlihden²⁰ başka ilmî vukuflara²¹, faziletlere²², cibillî²³ hasletlere²⁴ pek o kadar lüzum olmadığını herkes bir parça bilir ve bu rütbeye yeltenmekten kendini alamaz...

2

Ali Bekir, Güllü Kadın’la beraber şimendiferlere, vapurlara bindi. Gözlerinde anasının, babasının, kardeşlerinin iftiraklarından²⁵ bakiye birkaç damlalar ile şehre girdi. Türlü kıyafette erkek kadın karışık o kalabalık ne idi? Kıyamet mi kopmuştu? Burası hocanın köy camiinde vaazda anlattığı mahşer miydi? Köyde Koca Mehmet’in düğününde bile bu kadar halk toplanmamıştı. Küçük

¹⁷ ihtimam etmek: özen göstermek

¹⁸ kuyûd-ı tahaffuziyye: korunma usulleri

¹⁹ zahirelik: erzak dolabı

²⁰ yâverî-i tâlih: şansın yardımcılığı

²¹ vukuf: bilgi

²² fazilet: erdem

²³ cibillî: doğuştan gelen

²⁴ haslet: huy

²⁵ iftirak: ayrılık

köylünün hayretten ağzı açık kaldı. Nasıl yürüyeceğini şaşırıp delilesinin²⁶ eteklerine sarılarak:

— Güllü Ana, bura nere ki? Ben korkuyorum...

Bir tatlı su kokonası, Ali Bekir'in iki küreği ortasına bir yumruk indirerek:

— Üzerime sürtünme... Yürüsene kirli çocuk... Önde kazık kakmışsın. Köylü budalası... Mikrop yuvası... Herkes sana bekleyecek bunda?

Ali Bekircik ne fırtınaya uğradığını anlamadan sırtı yüklü iri yarı bir hamal koca nalçalarıyla zavalıcılığın ayağına bastı. Ali fer-yadı kopardı:

— İşş anaa... Ayağımı köpek kaptı sandım. Üzerimden yürüdü. Topukçuğum çürüdü.

Hamal — Haydi di haydi di... Kapana sıkışmış fare yavrusu gibi ciyak ciyak bağırma ayağımın altında. Sırtımda yüküm olmasa ben sana köpeği iti göstertirim köpoğluköpek...

Ali Bekir ağlayarak:

— Ben gitmem gayrık... Güllü Ana beni köye dönder.

— Yürü oğlan. Biz neredeyiz köy nerede.

Ali Bekir yüzünün üç kaynağından sızan koyu, duru mayiler birbirine karışarak küçük şalvarının içinde tepine tepine:

— Güllü Ana gitmem diyom sana... Yüreğime çöktü ayağımın acısı...

— Hiç köylü oğlu acıdan sızıdan ağlar mı? Anan sana şamar çalmaz mıydı?

— Çalardı ama ağrısını duymasın diye ardından ağzıma da bir parmak bal vururdu...

— Haydi yürü... Yürü oğul, sana ben de şimdi şuradan bal alırım. Görürsün şehrin balı köyünkünden daha tatlıdır, daha yürek yakar...

²⁶ delile: kılavuz

İtile kakıla, çiğnene sıkışa yürüdüler. İleride dükkânların birinden Güllü Hanım kırmızı kâğıtlı bir tablet çikolata aldı. Çocuğun eline verdi.

Ali Bekir — Ana bu ne olacak?

— Yenecek oğlan... Sana şehir balı alacağım demedim mi? İşte bu o... Bir elinle çarşafıma yapış... Birbirimizi yitirirsek artık bir daha bulamayız...

Çocuğun tuhaf bir hâli vardı. “Eline geçen bir şeyi yenir mi, yenmez mi?” diye o bir kere sorardı. “Yenir.” cevabını alınca taş olsa dişleriyle öğüterek mutlaka yedi.

Köylü yavrusu, bir eliyle Güllü Ana’nın sımsıkı eteğine sarıldı. Ötekiyle çikolata tabletini kırmızı kâğıdıyla beraber ağzına götürdü. Çünkü o tatlı lal rengini pek içi çekmişti. Dış al kabı ve iç beyaz varağıyla²⁷ çikolatayı kemirmeye başladı. Çikolatanın tadına katık ederek kâğıtları da beraber yutuyordu. İstanbul balından hoşlandı. Onu çiğner iken ayağının acısını unutuyordu...

Kabataş’a gitmek için tramvaya bindiler. Araba halkı, Ali Bekir’in suratına bakıp bakıp gülüşüyorlardı. Güllü Hanım, bu istihzanın manasını anlamak için gözlerini dikkatle çocuğun yüzüne dikti. Bilaihtiyar o da bu gülüşmelere iştirakten kendini alamadı. Çünkü Ali Bekir’in çehresi karnaval maskesi gibi yarı yarıya ala boyanmıştı.

Kadın şaşırarak:

— Oğlan... Dişin mi kanadı?

— Yooo...

— Ya nedir o? Ağzının etrafı şebek gerisine dönmüş...

— Bilmem...

— İstanbul balını ne yaptın?

— Yedim...

— Üstünün kâğıtlarıyla beraber mi?

— Ha!

²⁷ varak: kâğıt

— Hayvan, kâğıtlar yenir mi?

— Ya sen bana kâğıtları yenmeyecek demedin ki...

— Nasıl yuttun kâğıtları oğlan?

— Ana, o kadar tatlı idi ki bir daha alsan kalıbıyla beraber yine yerim...

— Pisboğaz...

— Pis değil çok tatlı...

Kırmızı boya ile çikolatanın şekeri çocuğa hararet verdi. Kadının çarşafından çekerek:

— Ana...

— Ne var?

— Su...

— Nerede bulayım şimdi suyu?

— Çeşme yok mu? Söyle arabacıya dursun da içelim...

— Oğlan buna trampo derler. Köyün öküz arabası değil ki istediğin yerde dursun...

Araba Tophane’de durdu. Şıkır şıkır bardak döve döve tramvayların etrafında dolaşan suçulardan birini çağırarak Güllü Hanım bir bardak suyun yarısını çocuğa içirdi. Nısıfıyla²⁸ da mümkün olduğu kadar yüzünün boyalarını yıkadı...

Çikolata, kırmızı boya, su, üçü birleşerek Ali Bekir’in İstanbul havasına yabancı midesinde tesirlerini icraya başladılar.

Çocuk hafif bir ter ve sıkıntılı bir suratla eğilerek biraz mahremane²⁹:

— Ana...

— Ne var?

— Çişim geldi...

— Hangisi?

— İki birden...

²⁸ nısıf: yarı

²⁹ mahremane: gizlice

— Şimdi ineceğiz... Sabret oğul...

Bir dakikalık tahammülden sonra çocuk renk daha solgun, gözler daha süzgün, ter daha mebzul³⁰ bir bitabî³¹ içinde:

— Ana tutamıyorum... Bırakacağım...

— Çalarım şimdi tokadı... Ağzını yum, yüzünü sık... Kendini tut... Burası köy değil, rast geldiğin yere sı..lmaz...

Çocuk öyle burunuyordu ki Güllü Kadın taht-ı tehdîdinde³² bulundukları tehlikeyi vatmana anlattı. Herif en acı istihzasıyla³³:

— Ah bu İstanbul halkı... Her şey için dur... Bir de ...mak için! dedi.

Hep gülüştüler. Yalnız Ali Bekir ağlayarak:

— Ana, dermanım tükendi. Oluyor o iş ben istemedem...

Tramvay durdu. Güllü Hanım çocuğun başlamış çift akıntısını itmamına³⁴ vakit bırakmadan koltuklarından kavradı. En yakın sokak içine koşturdu.

3

Kabataş sırtında kısa bir yokuş çıktıktan sonra Güllü Kadın aşı boyalı, iri kanatlı bir kapının ziline bastı. Elinde meydan süpürge-siyle avluyu süpüren bir ayvaz, kanadı açtı. Adnan Şemi Paşa'nın geniş ikametgâhı ayvazlı, dönme dolaplı eski usulde bir konaktı. Methali³⁵ setreden³⁶ tahta paravanayı geçtikten sonra harem kapısını da çaldılar. Açıldı.

Büyük mermer taşlıkta birkaç hizmetçi geziniyordu. Güllü Kadın başlarına gelen kazayı anlattı. Hela aralığında yirmi dakikalık bir halvet³⁷ istedi, çocuğu temizledi.

³⁰ mebzul: çok

³¹ bitabî: bitkinlik

³² taht-ı tehdîd: tehdit altında

³³ istihza: alay

³⁴ itmam: tamamlama

³⁵ methal: giriş

³⁶ setretmek: örtmek

³⁷ halvet: yalnız kalma

Evvela kalfa hanımın huzuruna çıktılar. Bu azatlı³⁸ kırk beşlik kart Çerkez, altı yüz lira parasıyla bir hayli cihaz³⁹ eşyasının verdiği hakk-ı tefevvukla⁴⁰ kendinden beş on yaş küçük bir koca bekliyordu. Kendisi hakikatte çoktan kırkını geçmiş fakat tezkere-i Osmâniyye⁴¹ tarihiyle henüz resmen otuzunun içinde idi. Bulunacak zevcin helal süt emmiş olması meşruttu⁴². Bütün evsâf-ı matlûbe⁴³, bu tabirde mündemiçti⁴⁴. Lakin içilen sütün bu kadar sene sonra nerede bulunacağı ve helalliğinin derecesi hangi mikyasa⁴⁵ ölçüleceği malum değildi. Sütlerin bozukluğundan korkan kalfanın kısmeti uzadıkça huyu titizleşiyor, yüzü buruşuyor, çenesi düşüyordu.

Güllü Kadın içeri girer girmez lakırdı olsun diye tramvayda geçirdikleri kazayı ve kendi dirayeti⁴⁶ sayesinde felaketin yarı yarıya önü alınmış olduğunu anlattı. Kalfa hanım birden köpürerek:

— A Güllü buldun buldun da köyden bize bu altı tutmaz mı getirdin?

Köylü kadın ettiği zevzekliğin hatasını tamir için:

— A merak etme kalfa hanımcığım... Onun altı köy yapısı. Sağlamdır. Her zaman böyle gevşeklik etmez. Bugün kâğıdıyla beraber çikolata yedi de hazmedemedi...

Güllü Hanım'ın bu cevabına oraya toplanan hizmetçiler, halayıklar hep bir ağızdan gülüştüler. Çocuk alâmet-i tahayyür⁴⁷ olarak parmağının ucu dudağının bir köşesinde, birer vesîle-i istihzâ⁴⁸ aramak için yüzüne dikkatle bakan çehreleri bön bön süzüyordu.

³⁸ azatlı: özgür

³⁹ cihaz: çeyiz

⁴⁰ hakk-ı tefevvuk: üstünlük hakkı

⁴¹ tezkere-i Osmâniyye: nüfus cüzdanı

⁴² meşrut: şart

⁴³ evsâf-ı matlûbe: aranan özellikler

⁴⁴ mündemiç: sahip

⁴⁵ mikyasa: ölçü aleti

⁴⁶ dirayet: zekâ

⁴⁷ alâmet-i tahayyür: şaşkınlık belirtisi

⁴⁸ vesîle-i istihzâ: alay sebebi

Kalfa Hanım — Çek parmağını ağzından. Ayıptır. Alık mısın sen?

Çocuk bu tekdir⁴⁹ karşısında ağlamalı oldu. Biraz da korktu. Şaşırdı. Parmağını ağzından çekti. Burnuna soktu. Kalfa hanım şimdi asabi bir nefretle:

— Terbiyesiz, çek elini burnundan... Ben öyle kaka şey istemem...

Oğlan parmağı burnundan çıkardı. Nereye koyacağını bilemediği iki eline şaşkın, ürkek bakıyordu. Bu ne fena kadındı, parmaklarını nereye dokundursa kabahat sayarak darılıyordu. Kalfa hanım gittikçe sinirlenerek:

— Senin adın ne?

Küçük köylü somurtarak en kalın sesiyle cevap verdi:

— Ali Bekir...

— O nasıl ad öyle? Sarı tekir gibi bir şey. Bu ismi değiştirmeli. Ben böyle köy adı istemem.

— Ali Bekir babasından öğrenmiş olduğu ağır bir “la havle” ile başını sağa sola çevirerek ensesini tatlı tatlı kaşıdı. Kalfa hanım şüphelenerek:

— Bu çocukta galiba böcek de var.

Ali Bekir bu haşerenin yalnız bir adını tanırdı. İğrençliğini tahfifen⁵⁰ ona izafe edilen binbir vasfını bilmezdi. Binaenaleyh⁵¹ kalfa hanımın bu imasından hiçbir şey anlayamadı. O, ikinci kaşınışında, ensesini haşlayan, iğneleyen hasmını bularak iki parmağının cımbızı arasına sıkıştırmıştı. Bu küçük avı getirdi, öteki avucunun ortasına koydu. Yanılmamış olduğunu görmek için bir kere dikkatle baktıktan sonra “Püfff...” diye öfleyerek mahpus⁵² odanın ortasına savurdu. Bütün kadınlarda bir ağızdan bir çığlıktır koptu. Kalfa hanım konak tutuşmuş gibi bir telaş ve istimdatla haykırarak:

⁴⁹ tekdir: azarlama

⁵⁰ tahfifen: hafifleterek

⁵¹ binaenaleyh: bundan dolayı

⁵² mahpus: kapalı

— Nereye gittiyse onu bulunuz kuzum. Şimdi bayılacağım a dostlar...

Herkes yerlere eğildi. Bu görünmez mahluku, bu canilerin canisini derdest⁵³ için harıl harıl arıyorlardı. Ali Bekir bir tek bite verilen bu kıymet ve ehemmiyete şaşıktıkça şaşıyordu. Elini tekrar ensesine attı. Bir tane daha yakalayarak:

— Onu aramayınız... Aramayınız... Bende başka çok... Size lazımsa nah, işte bir daha, dedi. Bu yeni avı takdim etmek için parmaklarını her kime uzattıysa üzerlerine yılan geliyormuş gibi etrafında camları sarsan birer çırpıntı ile keskin birer feryat boşandı.

Kalfa hanım odanın en uzak köşesine yapışmaya uğraşarak:

— Çek elini bitli musibet! Şimdi seni pencereden sokağa atarım...

Hayretten hayrete düşen Ali Bekir her hareketinden büyük bir kabahat çıkaran bu huysuz kadının dikkatsizliklerine artık dayanamayarak:

— Ne var ki? Kehlesiz⁵⁴ adam olur mu? Bizim köyde Koca Veli onu uğur sayar...

4

Acele Ali Bekir'i hamama soktular. Nezafetle⁵⁵ pek ülfeti⁵⁶ olmayan çocuk sıcak su ve sabunlar ile ovula ovula çamaşır gibi yıkanmaktan hiç hoşlanmadı. Kir en ince mesamatına⁵⁷ kadar dolmuştu. Yıkamak ve su dökmekle meşgul iki hizmetçiden biri:

— Bu oğlanı kırk gün kırk gece boğadaya⁵⁸ koysan yine temizlenmez. Galiba doğdu doğalı hamam görmemiş, kir iliklerine işle-miş...

⁵³ derdest: ele geçirmek

⁵⁴ kehle: bit

⁵⁵ nezafet: temizlik

⁵⁶ ülfet: tanışma

⁵⁷ mesamat: gözenek

⁵⁸ boğada: küllü ve sodalı su ile çamaşır yıkama

— Köylerinden böyle çarığıyla gelen kel, uyuz çocuklar arlanır paklanır, okur yazar, büyür adam olur da sonra seni beni beğenmez... Ömrümüz varsa görürsün. Bir gün gelir bu da öyle olur...

Ali Bekir’in başını tıraş ettirdiler. Orasında burasında başlamış yara mukaddimelerine ilaç sürdüler. Hemen o yaşta bulunan küçük beyin, Ragıp Şemi Beyefendi’nin eski elbiselerinden giydirdiler. Oğlanın nuru piri geldi. Yüzü şirinlendi.

Şimdi paşanın, hanımefendinin huzurlarına çıkarılmazdan evvel hödüklüğüne biraz yontmaya uğraşıyorlardı. Çünkü ismi çağrılınca “Ha...” cevabını veriyor, burnunu çekiyor, oraya buraya tükürüyor ve daha suduruna⁵⁹ nezafet, edep ve terbiyenin cevaz vermeyeceği⁶⁰ birçok şeyleri itiyat⁶¹ gafletıyla bir tarz-ı mâsumâne-de⁶² yapıp duruyordu.

Nihayet Ali Bekir, bu büyük huzurlara kabul şerefine de nail oldu. İltifat gördü, ihsan aldı. Onun köylü âdetleri, saffetleri⁶³, ace-milikleri bir hayli müddet konak halkını güldürdü durdu.

Adnan Şemi Paşa, Sultan Hamit devri ricalindendi⁶⁴. Mühim makamlarda bulunmuştu. Ferdâ-yı meşrûtiyyette⁶⁵ hükûmet, millet; serbest bir idarenin inkişafında⁶⁶ saadet, hayat arayarak ruhlarını yenileştirmeye uğraşırken Adnan Paşa’nın istibdat ananesine fart-ı merbûtiyyet⁶⁷ endişesiyle kaşları çatılmıştı. Çünkü o sokakta kendine secde eder gibi yerlere kadar eğilerek selam veren halkın bu ihtiramına⁶⁸ karşı arabasının parlak camları arkasından hafif bir el işaretiyle mukabele etmeye⁶⁹ alışmıştı. Erbâb-ı vazîfe⁷⁰ istihkakla-

⁵⁹ sudur: ortaya çıkma

⁶⁰ cevaz vermek: hoş görmek

⁶¹ itiyat: alışkanlık

⁶² tarz-ı mâsumâne: masumca

⁶³ saffet: saflık

⁶⁴ rical: devlet adamları

⁶⁵ ferdâ-yı meşrûtiyyet: meşrutiyet sonrası

⁶⁶ inkişaf: meydana çıkma

⁶⁷ fart-ı merbûtiyyet: aşırı bağlılık

⁶⁸ ihtiram: saygı

⁶⁹ mukabele etmek: karşılık vermek

⁷⁰ erbâb-ı vazîfe: görevliler

rını⁷¹ zamanıyla ve tamamıyla alamazken onun, resmî evrakın kulaklarına çizdiği iki kelimecikte bir sihir kuvveti vardı. Onun bir “Verile.” işaretiyle binlerle liralardan ele devrolunurdu.

Zamanın kutb-ı istibdâdına⁷² özünü, sıdk ve hulusunu⁷³ doğru tuttuktan sonra her hâlde emir ve ferman hazret-i veliyyü’l-emrin-di⁷⁴. Artık kuldand değil, Allah’tan bile korkmaya lüzum görülmezdi.

Meşrutiyetin öyle kuduz bir zamanı oldu ki eski devir müşir-leri⁷⁵, vezirleri sokaklarda arabalarından indiriliyor, mahbeslere⁷⁶ sürüklendiriliyor, istibdadın⁷⁷ o abus⁷⁸, titretici, müteazzım⁷⁹ çehrelerine tükürülüyor, yaptırmış oldukları konaklar, köşkler, yalılar, apartmanlar, iratlar⁸⁰ bir bir müntakim⁸¹ halkın muhâsebe-i tehev-vüründen⁸² geçiriliyordu.

Çoğunun eski hiçlikleri, dünkü züğürtlükleri ve o günkü milyonları malum olan bu istibdat kodamanları; avukatlar tutarak, gazete sütunları kiralayarak, kitaplar çıkartarak, zamân-ı ikbâllerinde ensesinde boza pişirdikleri milletin nazarında tebriyeye⁸³ uğraştılar. Bu ne şaşkınlık, ne gaflet, daha doğrusu ne belahetti⁸⁴... Mülkü baştan başa boğan cehalet, Türk’ün kanını uyuşturan sefalet, irtikâp edilen⁸⁵ bunca hainlikler, haksızlıklar ve memleketin her taşı toprağı tarihlere hakikati istiktap⁸⁶ ederken kahkalar ile gülecek kadar

⁷¹ istihkak: hak ediş

⁷² kutb-ı istibdâd: diktatörlüğün önderi

⁷³ hulus: kalp temizliği

⁷⁴ hazret-i veliyyü’l-emr: yüce hükümdar

⁷⁵ müşir: mareşal

⁷⁶ mahbes: hapsedilecek yer

⁷⁷ istibdat: baskı

⁷⁸ abus: somurtkan

⁷⁹ müteazzım: kibirli

⁸⁰ irat: gelir

⁸¹ müntakim: intikam alan

⁸² muhâsebe-i tehev-vür: öfkelenme hesabı

⁸³ tebriye: bir suç veya kabahatten temize çıkarma, aklama

⁸⁴ belahet: alıklık

⁸⁵ irtikâp etmek: kötü iş yapmak

⁸⁶ istiktap: yazı yazdırma

müevvel⁸⁷, insanı nefretten kusturacak kadar müzevver⁸⁸ neşriyatla hak kazanmak isteyişleri his ve vicdanlarının adiliklerine en bariz bir miyardı⁸⁹.

Halkın bu derece muhakemesizliğinden emin olmak için evvelemirde ne kadar ebleh bulunmak iktiza eder⁹⁰. Rub⁹¹ asırdan ziyade süren bir sû-i idârenin⁹² elebaşları halkı aldatmaya o kadar alışmışlardı ki kanavanın⁹³ ters yüzü meydana çıktıktan sonra bile hâlâ bu cesaretlerinin kırılmamış olduğunu göstermekten çekinmiyorlardı.

Halk, bu nev eski devir kodamanlarının arabaları ardından tükürük fırlatırken Adnan Şemi Paşa, han ve apartmanlarının bir kısmını zevcesine⁹⁴ ve daha sair hısımlarına ferağ ederek⁹⁵ kapağı Avrupa'ya attı.

Tabiatın her hareketi bir aksülamele⁹⁶ varır. Soğuktan sonra sıcak, gerginlikten sonra gevşeklik, fırtınadan sonra durgunluk, faaliyetten sonra atalet⁹⁷ gelir. Paşa bu kaideyi biliyordu. Bekledi. Yeni siyasetçiler idarenin büsbütün altını üstüne getirdiler... Nihayet nebbâş-ı evvele⁹⁸ rahmet okumak sırrı aşikâr oldu. Evet, halk bu devr-i sâbık⁹⁹ müstebitlerinin¹⁰⁰ ölenlerine gani gani rahmet okumaya, dirilerini mumla aramaya başladı. Paşa, Avrupa'dan Kabataş'taki konağına avdet etti¹⁰¹. Vapurdan çıkınca epeyce bir halk tarafından oldukça hararetle istikbal edildi¹⁰².

⁸⁷ müevvel: anlamı değiştirilmiş

⁸⁸ müzevver: uydurma

⁸⁹ miyar: ölçü

⁹⁰ iktiza etmek: gerekmek

⁹¹ rub: çeyrek

⁹² sû-i idâre: kötü yönetim

⁹³ kanava: kaneviçe

⁹⁴ zevce: karı

⁹⁵ ferağ etmek: hakkından vazgeçmek

⁹⁶ aksülamel: karşı etki

⁹⁷ atalet: tembellik

⁹⁸ nebbâş-ı evvel: ilk mezar soyguncusu

⁹⁹ devr-i sâbık: eski devir

¹⁰⁰ müstebit: zorba

¹⁰¹ avdet etmek: geri dönmek

¹⁰² istikbal edilmek: karşılanmak

Paşa şimdi vaktini ellilik bir hanımefendiyle en yaşlısı otuz beşinde birkaç genç odalığın ortasında geçiriyordu. Vaktiyle devletin en velveleli¹⁰³ umurunu¹⁰⁴ tedvir¹⁰⁵ meşgalesine alışmış, merci-i sigâr ü kibâr olmuş bir adam için bu inziva, bu metrukiyet¹⁰⁶ ağır geliyordu. Vakıa¹⁰⁷ konağı payitahtın en civcivli bir yerinde idi ama pek gelen giden yoktu. Kendi gibi zamanın menkûbiyetiyle¹⁰⁸ yüreği dağdar¹⁰⁹ bazı akranı gelirdi. Sarmaşırlar, hâlleşirler, dertleşirler, geçmiş ikbalin yâd-ı şaşaa ve devletinden inşirah¹¹⁰ ararlardı.

Birkaç yüz ciltlik kütüphanesi varsa da hiç elini uzatmazdı. Çünkü ilimden anlamaz, fen bilmez, edebiyattan lezzet almaz, tamam devr-i sâbık padişahına layık, zihni sönük bir zattı. Her sabah önüne konan bir yığın yevmi gazetenin siyasiyatı, şuunu, zabıta havadisleri, mütalaa ihtiyacını defe kifayet edip de artıyordu. İç sıkıntısına çare bulmak için bazen çocuklarla oymacılık yaptığı olurdu.

Gelin, damat, torunlar sahibiydi. Avrupa'ya firarından evvel kendinden beş yüz bin lira istedikleri zaman korkudan konağın idaresini küçültmüş, salonlarının lambalarını söndürmüştü. Hâlâ o havf¹¹¹ yüreğinde baki, hâlâ o ihtiyatla yaşıyor, kendine acındırmak için bazen yana yakıla zaruretinden¹¹² bile bahsediyordu.

5

Paşa, dünyayı cehaletin, sevdâ-yı istibdâdın büsbütün körleş-tirdiği bir taassup¹¹³ gözlüğü altından görmek isterdi.

¹⁰³ velveleli: gürültülü

¹⁰⁴ umur: işler

¹⁰⁵ tedvir: yönetme

¹⁰⁶ metrukiyet: terk edilmişlik

¹⁰⁷ vakıa: gerçi

¹⁰⁸ menkûbiyet: itibarsızlık, düşkünlük

¹⁰⁹ dağdar: kederli

¹¹⁰ inşirah: ferahlık

¹¹¹ havf: korku

¹¹² zaruret: maddi sıkıntı, yoksulluk

¹¹³ taassup: bağnazlık

Zamanın gidişinden, adapsızlığından, saygısızlığından, küstahlığından pek müşteki¹¹⁴ idi. Fakat çoluğuyla çocuğuyla başa çıkamıyordu. Kendinin müsaade etmediği şeyleri onlar gizli gizli mutlak yapıyorlardı. Onları istediği gibi terbiyeye muvaffak olamadığı birçok noktalarda zamanın icabatına¹¹⁵ biihtiyar¹¹⁶ boyun eğmeye mecbur kalıyordu. Söz geçiremeyeceği hususlarda emrinin dinlenmediğini, nüfuzunun kırıldığını görmemek için sükût ediyordu. Terbiye edeyim derken pek farkında olmaksızın kendi terbiye olunarak yavaş yavaş yontuluyordu.

Konağın idaresince ayvaza varıncaya kadar eski usul, anane ve âdetlerin muhafazasına uğraştığı hâlde maişet-i hâzırasına¹¹⁷ yine her gün bir türlü yenilik giriyor, bunların bazılarında hemen maa'l-kerâhe¹¹⁸ bir zaruretle gitgide kendi de hoşlanıyordu.

Paşa, Adapazarı'ndan, Anadolu'nun başka yerlerinden kırkar, ellişer lira bedel ile Çerkez kızları, hür esirler getirir, bunların içinden kendine odalıklar seçerdi. Kadim¹¹⁹ aile âdetlerinin bu kısmına itiraz edilmedikçe Adnan Paşa konağa giren yeniliklerin çoğunu hazma katlanabilirdi. İnce üzüntülerle yorulmak istidadından¹²⁰ muaf olan kalın kafası sayesinde bünyesi, sinirleri pek sağlam kalmıştı. Yaşının yetmiş bulmuş olmasına rağmen midesi, yediğini bir taş değirmen suhuletiyle¹²¹ hazmediyor; sinirleri, mukavim¹²² gemi halatları metanetiyle¹²³ her fırtınaya karşı koyuyordu.

Boğazına düşküdü. Her öğünde, kebabıyla, böreğiyle, tatlısıyla özü için hazırlanan bir tabla nefis yemekten tabaklarda az kırıntı

¹¹⁴ müşteki: şikayetçi

¹¹⁵ icabat: gerekler

¹¹⁶ biihtiyar: istemeden

¹¹⁷ maişet-i hâzıra: mevcut yaşayış

¹¹⁸ maa'l-kerâhe: istemeden, zorla

¹¹⁹ kadim: eski

¹²⁰ istidat: yatkınlık

¹²¹ suhulet: kolaylık

¹²² mukavim: sağlam

¹²³ mukavemet: dayanıklılık

kalırdı. Paşadaki bünye salabeti¹²⁴, diyabet gibi, tasallüb-i şerâyin¹²⁵ gibi o sinne¹²⁶ arız¹²⁷ hastalıkları kendine yanaştırmıyordu. Enine boyuna genişlemiş bu kaba kütük vücut, sanki bütün emrazı¹²⁸ ürkütmüştü. Yedikleri bedenine kuvvet oluyor, kanına gençlik getiriyor, damarlarına hiddet veriyordu. Bu müddehar¹²⁹ kuvveti sarf etmek için paşa odun yarmaz, yük taşımaz, pehlivanlık etmezdi. Ne yapacaktı? O da bütün şiddetini Anadolu'dan para ile getirilen Çerkez kızlarından alıyordu.

Hanımefendi çoktan paşanın haşin istimalinden yıpranarak hurdaliğe çekilmişti. Mızımız, gırgırı¹³⁰, titiz bir kadın olmuştu. Bazen hiç yoktan şeyler tutturup huysuzluğu ayyuka çıkardığı zamanlar zevci, ona genç odalıklarından artan neşesinden bir sadaka-i nevâziş¹³¹ ayırmanın yolunu bulurdu. O zaman kadın kendinde bir bakıyye-i câzibe bularak kırım kırım kırıtır ve birkaç gün için sınırları yatışırdı.

Mebrure Hanımefendi, ömür değirmeninin elli senelik tedevvürü¹³² altında bütün adaleleri erimiş, bir deri bir kemik kalmış uzun boylu bir kadındı. Fakat kendi kuradalığını¹³³ bilmezdi. Şeytan, aynada çehresini bütün letafetlerin fevkinde bir şirinlikle cilalayarak onu aldatır, zavallı kadını genç odalıklarla güzellik müsabakasına çıkışmak gülünçlüğüne düşürdü. Çukura kaçmış gözlerini, fırlak elmacık kemiklerini, çil basmış porsuk derisini tamir için badanaların her rengini, sürmelerin en koyusunu istimalden çekinmezdi. Kendinin böyle narin, nermin¹³⁴, nazlı, halavetli¹³⁵ hüsnünü gör-

¹²⁴ salabet: sağlamlık

¹²⁵ tasallüb-i şerâyin: damar sertliği

¹²⁶ sin: yaş

¹²⁷ arız: musallat olmuş

¹²⁸ emraz: hastalıklar

¹²⁹ müddehar: biriktirilmiş

¹³⁰ gırgırı: geveze

¹³¹ sadaka-i nevâziş: gönül alma sadakası

¹³² tedevvür: dönüş

¹³³ kuradalık: cılızlık

¹³⁴ nermin: yumuşak

¹³⁵ halavetli: sevimli

meyip de gözleri kırmızı kor ateşi gibi yanan, yanaklarından kan damlayan tıkız, topuz kızlara meclubiyetinden¹³⁶ dolayı paşayı tabiatsızlıkla itham ederdi.

Biri bimevsim¹³⁷ şehvetiyle, diğeri artık tamir kabul etmeyen çehresinin tuvaletiyle uğraşan ana babanın bu meşguliyetleri arasında tümen tümen yetişen çocukların, torunların aldıkları aile terbiyesi, gördükleri sû-i emsal¹³⁸, peyda ettikleri zihniyet, tetkikten ziyade ibrete seza¹³⁹ idi. Mesela paşanın büyük oğlu Cazim Bey'in kendi zevcesinden küçük bir üvey validesi vardı. Gülizar Hanım. Paşanın gözbebeği, saâdet-i hayâtı, ihtiyarlığının gençlik üzerine olan son zaferi... Gülizar'a yan bakan hazretin hışmıyla çarpılırdı.

Adapazarı mallarından konakta bir sürü bulundurmak, paşanın en büyük zevkiydi. Bunlardan birtakımı odalık, sofalık, kilerlik, mutfaklık, ince iş için, kalın iş için ayrıldıktan sonra yine bir kısmı namuayyen¹⁴⁰ hizmetlerde kullanılmak üzere bir sınıf-ı ihtiyât gibi ortada dolaşırlardı. Pat, günün birinde içlerinden birinin karnı üfürür, şişerdi. Buna evvela “illet” namı verilir. Herkes zavallı şiş karnına acırdı. Evvela nefes ettirilir, sonra hekim getirtilir, daha sonra ebe... Sıra ile takip olunan usûl-i tedâvi bu idi. Ebe, bu şişkinliğin, üfürükçülerin iddiaları gibi ne rîh-i tayyâr¹⁴¹ ne havası seyyar ne de kurşuncu Havva Kadın'ın teşhisi veçhile¹⁴² kurbağa yumurcağı değil fakat hâl-i tabî'îde muntazam bir gebelik olduğunu ilan ettiği saatte konağın içi birbirine girer, derhâl erkekler arasında hamlin faili aranırdı. Lakin şeran¹⁴³ ve sinnen bu fiile mücaseretleri¹⁴⁴ görülebilecek büyükbabadan toruna kadar ricâl-i hânenin¹⁴⁵ hepsi, kimi

¹³⁶ meclubiyet: tutkunluk

¹³⁷ bimevsim: zamansız

¹³⁸ sû-i emsâl: kötü örnek

¹³⁹ seza: uygun

¹⁴⁰ namuayyen: belirsiz

¹⁴¹ rîh-i tayyâr: romatizma

¹⁴² veçh: sebep

¹⁴³ şeran: şeriate göre

¹⁴⁴ mücaseret: cesaret etme

¹⁴⁵ ricâl-i hâne: evin erkekleri

yemin billah ederek kimi abdestle kelâm-ı kadîme¹⁴⁶ el basarak cinayetten¹⁴⁷ masumiyetlerini iddia ederlerdi.

O zaman biçare hamil şıkıştırılırdı:

— Söyle kimden?

Suçlu kadın sıhhatinin bu nazik devresinde ağlar ağlar, inanılmaz bir vefakârlıkla sırdaşını bir türlü ele vermek istemezdi.

Hanımefendi ökçeli terliğini tehdiden elinde ters çevirip de “Kız niçin söylemiyorsun fahişe?” tahkiriyle üzerine saldırdığı vakit kızcağız, hayır, kadıncağız bir cevap vermek ıztırarıyla¹⁴⁸ kıvrılarak “Beni döve döve öldürürsünüz diye korkumdan söylemiyorum...” cümle-i mânidârıyla hanımefendiyi büsbütün küplere bindirdi. Kendi tevlit feyzinden kesilmiş olduğu için meşru, gayri-meşru gebe kalana, doğurana pek kızardı.

Bütün bu patırtılar, ekseriya kurşuncu kadının pek pahalıya sattığı bir fincan ilaçla mayna olur¹⁴⁹ yani ya çocuk düşer yahut valide-siyle birlikte ikisi birden mezara gider, iş biterdi. Bazen Kurşuncu kadının halaskâr¹⁵⁰ ilacı bitesir¹⁵¹ kalırsa hamil, konağın azatlı çıraklarından Kesmekaya’da zenci Ferah Kadın’ın evine gönderilirdi. Orası Adnan Şemi Paşa konağının veladethanesiydi¹⁵². Ferah Kadın tecrübe geçire geçire bu işin ustası olmuştu. Konaktan gelen gebeler şiş karınlarıyla beraber bu fakir evceğize bereket getirirlerdi. Evinin viladi¹⁵³ vakalar ile şenlenmediği seneleri Ferah Abla uğur saymazdı.

6

Temizlendi. Giyindi. Kuşandı. Yedi. İçti. Ali Bekir’in hödüklüğü çabuk gitti. Herkese kendini sevdiliyor, küçük beyler ile beraber

¹⁴⁶ Kelâm-ı Kadîm: Kur’an-ı Kerim

¹⁴⁷ cinayet: (mecaz) öldürme derecesinde ağır suç

¹⁴⁸ ıztırar: mecburiyet

¹⁴⁹ mayna olmak: sona ermek

¹⁵⁰ halaskâr: kurtarıcı

¹⁵¹ bitesir: etkisiz

¹⁵² veladethane: doğumhane

¹⁵³ viladi: doğumla ilgili

biraz ders de görüyordu. On altı, on yedi yaşına geldi. Hareme duhulü¹⁵⁴ menedildi. Adnan Şemi Paşa'nın bu hususta taassubu ziyade idi. Kızmış erkek kediyi bile odalıklarına ateşli bakar korkusuyla harem dairesine sokmak istemez, yakışıklı, genç erkekleri konaktaki gözdelelerinden çok kıskanırdı. Hanımefendi genç kızların hasmı idi, paşa da delikanlıların...

Ali Bekir, o ısıtılmalı, şiş karın hırtlamba¹⁵⁵ köylü çocuğu geliştirdi, serpildi, renklendi. Bülüğundan sonra kaşlarının kavisleri kudretin mahir fırçasıyla karardı. Gözlerinin kestane rengi hadekealarında¹⁵⁶ birer cazibe leması¹⁵⁷ parladı. Yanaklarında körpe şeftali kızartısı belirdi. Taze kiraz turfandallığıyla ateşlenen dudaklarının üzerinde doğacak bıyıkların şüphelerini verecek gölgeler gözüktü. Hayât-ı bahârının bütün sahir¹⁵⁸ güzellikleri, bütün bedii¹⁵⁹ feyizleri bakışlarında, söyleyişlerinde, tavırlarında tecelliye başladı. Ali Bekir'in böyle güneşte açılan rengin¹⁶⁰ bir çiçek gibi kokusuyla, letafetiyle¹⁶¹ aşk mevsimi mukaddimesine¹⁶² ermesi, konak için ve konağın içini dolduran bir alay kocasız genç kızlar, bu delikanlı için mukabil iki tehlike teşkil ediyordu.

Ali Bekir'in harem dairesine duhulü memnuydu¹⁶³ ama orada büyüyüp yetiştiği için içerinin ona gayrimekşuf¹⁶⁴ hiçbir sırrı kalmamıştı. Haremin genç, ihtiyar bütün kadınlarını en ince hutut¹⁶⁵ ve cepheleriyle, tekmil¹⁶⁶ tercümeihâlleriyle, huyları, meşrepleri ve zevkleriyle bir bir tanıyordu. Şimdilik gönlünde bu güzel kadın-

¹⁵⁴ duhul: giriş

¹⁵⁵ hırtlamba: perişan, derbeder kılıklı

¹⁵⁶ hadeke: göz bebeği

¹⁵⁷ lema: parıltı

¹⁵⁸ sahir: büyüleyici

¹⁵⁹ bedii: beğenilen

¹⁶⁰ rengin: güzel, hoş

¹⁶¹ letafet: güzellik

¹⁶² mukaddime: başlangıç

¹⁶³ memnu: yasak

¹⁶⁴ gayrimekşuf: keşfedilmemiş

¹⁶⁵ hutut: hatlar

¹⁶⁶ tekmil: bütün

lardan birine tahsis olunmuş bir ateş yoktu. Ta paşanın baş gözdesi Gülizar'dan Pervin'e kadar hepsini de birbirinden ayırmadan ale's-seviye¹⁶⁷ seviyor gibiydi. Bu Pervin, bir ziyafet için gevrek otlar ile beslenen bir kuzu gibi bir döşek maidesine¹⁶⁸ tahsisen büyütülüyordu. Lepiska saçlı, ince sırma kaşlı, peri gözlü, pembe beyaz, şuh, yaramaz on iki, on üç kararlarında, gittikçe afetleşen bir kız idi. Ali Bekir'in sinirlerini tambura gibi geren gençlik rüyalarına kâfir şeytan, bütün şuh endamı ve cazip letafetiyle hep bu kızı getiriyordu.

Oğlanın henüz aşk kevserinden tatmamış gönlü onda bin türlü hayalî lezzetler tasavvur ederek yutkunup duruyordu. Lakin henüz yıtılmamış, mahcup çocuklar gibi "Bu memnu meyveden isterim." demeye sıkılıyordu.

Haremdeki kadınlardan da Ali Bekir için içi titreyenler yok değildi. Ama onun çocukluğuna emniyet edip de henüz açılmıyorlardı.

Selamlıkta konağın emeklilerinden bir Lala İshak Ağa vardı. Paşa ile yaşıtı. O ailenin çok kahrını çekmiş, sürurlarına, kederlerine, ahlaksızlıklarına, mürüvvetlerine şahit olmuş bir ihtiyardı. Emektarlığına mağruren kimseden çekinmez, çenesi durmaz, her şeye itiraz eder, vara yoğa karışır, her rast geldiğine münasebetli münasebetsiz nasihat vermeye kalkışırdı.

İçeride türlü dalavereler dönüp de hakikati ondan saklamak istedikleri vakit muhatabının yüzüne istihza ile bakarak:

— Ben bu sakalı değirmende ağartmadım... cevabını verirdi.

Ali Bekir, bu Lala İshak Ağa'yı baba gibi sever, odasını süpür, işini görür. Sureta¹⁶⁹ sözünden çıkmazdı.

Bir gün İshak Ağa onu bir kenara çekerek:

— Ali Bekir artık sen kendini bildin... dedi.

¹⁶⁷ alesseviye: eşit olarak

¹⁶⁸ maide: ziyafet

¹⁶⁹ sureta: görünüşte

Çocuk bu sözden bir şey anlayamayarak taaccüple¹⁷⁰ ihtiyarın yüzüne bakınca lala gözlerinin derin süzüşüyle sedasının kuvve-i izâhiyyesini¹⁷¹ arttırarak tekrar etti:

— Oğlum artık sen bülüğa erdin...

Ali anladı. Kızardı. Önüne baktı... Lala devam etti:

— Oğlum, hayat mevsim mevsimdir. İnsan durmaz, daima bir mevsimden ötekine geçer... Her mevsimin vazifeleri vardır. Allah şeriatında öyle buyurmuştur. Sen çocuk idin, şimdi erkek oldun. Cenabıhakk'ın emirlerini yerine getiriyor musun?

Ali Bekir bu emirlerden cehl ve gafletini anlatır mahcubane bir sükûtle yine önüne baktı.

Lala yine ağır ve nafız¹⁷² sedasıyla:

— Senin gibi gençleri gece rüyada şeytan aldatır. Su iktiza ettirir¹⁷³. Ertesi sabah gusül lazım gelir... Sen her düş azışında icâb-ı şer'iyi yapıyor musun?

Ali Bekir pancar kesildi. Lala söylüyordu:

— Vakıa şimdi bu sözlerim sana kaba ve çok münasebetsiz gibi gelir ama bunları sana telkin etmemeyi kendime büyük bir vebal bildiğim için söylüyorum. Bu mühim şeyleri münasebetsiz sayarak çocuğa anası söylemez, babası söylemez, hocası bildiği dostu telkin etmezse o zavallı kimden öğrenecek? Şeriatta münasebetsiz ve ayıp şey olmaz... Bizim paşanın oğulları bu dinî vazifelerini öğrenmeden büyüdüler, erkek oldular, evlendiler... Allah, dededen toruna kadar günahlarını affetsin... Bu konağın içinde doğup yetişenlerin hepsi besmelesizdir. Anladın mı yavrum?

Lala İshak, bu dinî vazifelerin şartlarını ve nasıl yapılacaklarını en ince tafsilatıyla baliğ¹⁷⁴ çocuğa bir bir anlattı. Bu telkin ve taliminden hiçbir şey eksik bırakmamak için "istiftâ"¹⁷⁵ vezinde

¹⁷⁰ taaccüp: şaşkınlık

¹⁷¹ kuvve-i izâhiyye: açıklama gücü

¹⁷² nafız: etkili

¹⁷³ iktiza ettirmek: gerekmek

¹⁷⁴ baliğ: ergen

¹⁷⁵ istiftâ: fetva isteme

bir kelime söyledi. Sonra bunun mekteplerce maruf ism-i adedîsini tasrih¹⁷⁶ ve daha sonra en avami tabiratlâ şer ve edep namına şekl-i amelîsini¹⁷⁷ de bir güzelce tarif etti.

Şiddetle içtinap¹⁷⁸ tavsiyesinde bulunduğu bir fiile büyük bir safvet-i ifâde¹⁷⁹ ile çocuğu teşvik ettiğinden haberi yoktu. Ve en nihayet nasihatlerini şu sözler ile mühürledi:

— Bu muzır¹⁸⁰ iptila¹⁸¹, sıhhati, zekâyı, ahlakı her şeyi bozar, bitirir. Dikkat et oğlum. Şimdi senin gül gibi yeni açılmaya başlayan genç vücuduna arız birçok düşmanların, daha doğrusu yüzünde tecelli eden ayetullaha âşık bin üftaden¹⁸² vardır. Onlardan kendini sakınmalısın. Bu konağın selamlığı bekâr uşaklarla, içerisi fingir fingir kaynaşan genç kızlar ile dolu. Bunlardan birinin gönlüne iğvası¹⁸³ düşerse hemen gel, bana haber ver. Nasihatimi al. Ona göre hareket et. Gençliğinin binbir kazasından Allah seni saklasın. Sen de kendi kendini korumayı bil. Haydi, göreyim seni oğlum Ali Bekir. Bu baba öğütlerimi daima aklına getir...

Bu ak sakal ile bıyık arasındaki kararmış ihtiyar dudaklarından saçılan ve kendine biraz bunakça gelen bu nasihatlerin önünde Ali Bekir çok sıkıldı. Utandı. Konakta küçük beylerin, hanımların besmelesiz olduklarına şaşıtı. Genç, cahil zihninde meali tamamıyla tavazzuh edemeyen bu tabirin ne demek olacağını düşündü. Kendini hafifçe terleten bu sözlerin üzerinden birkaç saat geçtikten sonra hepsini unuttu... Küçük beyler ve hanımlarla daldığı oyunlar, eğlenceler aklından bu mevizeyi¹⁸⁴ sildi. Yalnız o gece döşeğine girdiği zaman, İshak Lala'nın şiddetle içtinap tavsiye ettiği memnuayı¹⁸⁵ şeytan aklına getirdi ve tarifini dinlediği veçhile bunun tecrübesine

¹⁷⁶ tasrih: açıklama

¹⁷⁷ şekl-i amelî: uygun biçim

¹⁷⁸ içtinap: sakınma

¹⁷⁹ safvet-i ifâde: açık anlatım

¹⁸⁰ muzır: zararlı

¹⁸¹ iptila: aşırı düşkünlük

¹⁸² üftade: âşık

¹⁸³ iğva: baştan çıkarma

¹⁸⁴ mevize: öğüt

¹⁸⁵ memnua: yasak

vardı. İhtiyarın hayırhahlığında¹⁸⁶ büyük bir saffetle verdiği nasihatlerin makûs¹⁸⁷ amiliyetiyle¹⁸⁸ günaha girdi. Damarlarını yakan ilk gençlik feveranlarından¹⁸⁹ bir nebzesinin ateşini vücudundan attı. Hayatın ilk râşe-i zevkini¹⁹⁰ veren kadehi kendi elinden tattı. Bir nevzat¹⁹¹ nasıl validesinin sütünden birinci katreyi yutarak yaşımanın lezzet-i tagaddîsine¹⁹² agâh olursa¹⁹³ o da öylece teskîn-i şehvetin bu sırr-ı mühimmine erdi. Hasılı Ali Bekir, ilk zelleyi¹⁹⁴ tattı. Kendi kendine baştan çıktı.

7

Ali Bekir, meşhur şarkı güftesinin hükm-i felsefisine tutularak çeşme-i pür-hûn-ı fenâdan¹⁹⁵ bir katre tattı. Fitili aldı. Şimdi konağın genç kadınları gözüne başka türlü cazip, mukavemet-sûz¹⁹⁶ görünüyor, bitahammül¹⁹⁷ kalıyor, şeytan onu artık her gece aldatıyordu. Konakta ta paşadan beylerin en küçüğüne kadar başlıca meşgale şeytanın bu tatlı iğvasına teslim-i nefis etmekte. Lala İshak Ağa'nın dede nasihatlerine rağmen Ali Bekir bu ahenge uymak hevasından¹⁹⁸ kendini alamıyordu. Onun gönlü şimdi sıkı bir rüzgârda yelkenleri pupasına dolmuş hafif bir kayık gibiydi. Dalgalar üzerinden uçuyor, önünde kaya mı var, girdap mı, kasırga mı, bunlardan şüphe bile etmiyordu... Fakat konaktaki en genç, en güzel kadınlar ihtiyar paşanın, beylerin hisselerine ayrılmıştı. Ali Bekir'e olsa olsa bunlar ile çeşm-çerez¹⁹⁹ geçinmekten başka bir zevk düşmüyordu.

¹⁸⁶ hayırhahlık: iyilikseverlik

¹⁸⁷ makûs: kötü

¹⁸⁸ amiliyet: sebep

¹⁸⁹ feveran: coşma

¹⁹⁰ râşe-i zevk: zevkten titreme

¹⁹¹ nevzat: yeni doğmuş çocuk

¹⁹² lezzet-i tagaddî: beslenmenin tadı

¹⁹³ agâh olmak: öğrenmek

¹⁹⁴ zelle: küçük günah

¹⁹⁵ çeşme-i pür-hûn-ı fenâ: fâniliğin kanlı çeşmesi

¹⁹⁶ mukavemet-sûz: dayanılmaz

¹⁹⁷ bitahammül: tahammülsüz

¹⁹⁸ heva: istek

¹⁹⁹ çeşm-çerez: göz çerezi

Lakin kâfir şeytan daima onun kulağına “Ali Bekir, dişini sık. İstikbalde bunların en güzellerine malik olacaksın...” vaadini fısılıyordu. Bu vaade helecanla²⁰⁰ rabt-ı kalb²⁰¹ ederek Ali Bekir, aldığını bulduğunu tuvaletine veriyor, pek az ele getirdiği yazıyı birtakım hayalî mahbubelerine²⁰² muhabbetname tahririnde²⁰³ işletiyordu. Yazıyor, yazıyor, kimseye göstermeden yine yırtıyordu. Zaten ne imlası vardı ne ifadesi... Yazdığı şeylerden kendinden başkasının tam bir meal çıkarabilmesi şüpheliydi.

Bir gün bir şey söylemek için harem kapısına indi. Dönme dolabı vurdu. Yarım dakika sonra, kulakları kuş nağmesi gibi bir tatlılıkla okşayan nazik bir ses dolap arkasından cevap verdi:

— Ne istiyorsunuz?

Bu cıvıltı Pervin’in ötüşü idi. Bu sedanın nevazişiyle²⁰⁴ Ali Bekir’in yüreği gıcıklandı gıcıklandı. Zavallı çocuk söyleyeceğini, isteyeceğini tamamıyla unuttu. Yutkunmalara, hıçkırıklara tutuldu. Sesinin dalgalarını göğsünde eliyle bastıra bastıra mahza²⁰⁵ bir şey söylemiş olmak için:

— Sen misin Pervin?

— Evet...

— İyi misin? Ne yapıyorsun?

— Teşekkür ederim Ali Bey. Sen nasılsın?

— Eh ne yapalım. Seni gördüm, daha iyi oldum...

Pervin gevrek gevrek gülerек:

— Beni gördün mü ya? Yalnız dolabın arkasından sesimi işittin...

— Evet... Fakat... Benim için o da büyük bir kârdır... Bir nimettir...

²⁰⁰ helecan: heyecan

²⁰¹ rabt-ı kalb: gönülden bağlanma

²⁰² mahbube: sevgili

²⁰³ tahrir: yazı yazma

²⁰⁴ nevaziş: gönül alma

²⁰⁵ mahza: sadece

Pervin musiki tirili gibi sesinin bütün letâfet-i ihtizâzıyla²⁰⁶ uzunca güldü. O anda kadınla erkek perdesi arasında galiz²⁰⁷, kart, boğmaklı bir tevbih²⁰⁸ sedası işitildi:

— Pervin, kız, ne yapıyorsun orada? Nedir o fingirti?

— Dolapta konuşuyorum...

— Özü kabahatinden büyük. Dolaba gitmeyeceksin diye ben sana kaç defa tembih ettim?

— Buradan geçiyordum. Dolabın vurulduğunu duydum. Gittim. Ne olmuş? Cinayet mi işledik?

— Bir söz söyle, bin cevap işit. Ne saygı kaldı ne usul ne erkân. Ne küçük belli ne büyük. Sen sen, ben ben. Vaktiyle kalfalarımız bize söz söylerken göbeğimize kadar kızarak önümüze bakardık. Şimdi iş tersine döndü. Küçükler büyükleri korkutup terbiyeye kal-kışıyorlar.

Pervin çekildi gitti. Kalfa hanım takdirini şimdi dolabın arkasına tevcih²⁰⁹ ile:

— Kimdir oradaki?

— Benim kalfa hanım...

— Ali Bekir?

— Evet...

— Senin dolapta ne işin var kuzum? Söylesene bana...

— Selamlıktaki kanaryaların yemleri bitmiş de...

— Fesüphanallah. Selamlıktaki kanaryaların yemleri senden mi sorulur? Dışarıdaki kuşlara Dilaver bakar. Yem içeridekilerde durur. Buna da kilerci Şehnaz karışır. Bu işin katiyen seninle Pervin'e bir aidiyeti yok. Anlıyor musun? Dolaba Lala İshak Ağa gelecek, Dilaver gelecek, ayvaz gelecek. İşitmedim deme. İşte bir daha tembih

²⁰⁶ letâfet-i ihtizâz: titreten hoşluk

²⁰⁷ galiz: kaba

²⁰⁸ tevbih: paylama

²⁰⁹ tevcih: yöneltme

ediyorum... Dolap eğlence, fingirti yeri değildir. Haydi bakayım işine Ali Bekir...

Delikanlı, müteaffin²¹⁰ sahilleri yalayarak gelen ağır, öğürtücü, bunaltıcı bir lodos rüzgârına benzeyen kalfa hanımın bu tekdiri karşısında biraz sersemledi. Onu efendileri bile böyle azarlamıyorlardı. Sanki kalbinin sinirleri burkuldu. İnce ince damarları koptu. İçinden sıcak sıcak bir şeyler taşıtı. Bu kart Çerkez için yüreği kinle doldu. Hayır, bin kere hayır, bu kalfa hanım olacak karı yalan söylüyordu. Dönme dolaba dışarıdan her uşak gelir. İçeriden istediği hizmetçiyi, halayığı çağırarak konuşabilirdi. Kalfa hanım bu memnuiyeti²¹¹ şimdi birdenbire çıkarmıştı. Kendisi, Pervin’le ne zaman konuşsa bu karı ifrit kesiliyor, ne yapacağını, nasıl memnuiyetler icat edeceğini bilemiyordu. Acaba niçin? Acaba niçin? Şüphesiz bu kakavan Çerkez’in yüreğinde bir kıskançlık zehri kaynıyordu... Kimi kimden kıskanıyordu? Ne münasebet?

Ali Bekir düşündü taşındı, bu acayip muammayı vuzûh-ı lâzımla²¹² halledemedi. Bu haşin, cadalozca muameleden yaralanan gönlünün acısını yalnız bir şey tadil ediyordu²¹³. Pervin’in tatlı sedası. Onun istifsarına²¹⁴ mukabil²¹⁵ kızın “Teşekkür ederim Ali Bekir Bey! Sen nasılsın?” deyişindeki musiki bütün varlığını nihayetsiz bir haz ve saadette dolduruyordu... Ali Bey... Ali Bey... Ali Bey... Bu yüksek payeyi ona konakta ilk veren Pervin olmuştu. O, bey olabilir miydi? Konağın küçük beyleri Cazim’le Ragıp ayarlarına kadar nasıl yükselirdi? Yoksa Pervin kendiyile eğlenmiş miydi? Kızın bu ruhnüvâz²¹⁶ unvanı telaffuzunda samimiyetinden başka bir şey sezinlememişti. Kulaklarında kızın sesindeki musikinin tatlılığı, gönlünde öyle güzel bir ağızdan tevcih olunan²¹⁷ beyliğin sevinci

²¹⁰ müteaffin: pis kokulu

²¹¹ memnuiyet: yasak

²¹² vuzûh-ı lâzım: gerekçeli açıklama

²¹³ tadil etmek: değiştirmek

²¹⁴ istifsar: sorma

²¹⁵ mukabil: karşılık

²¹⁶ ruhnüvâz: ruhu okşayan

²¹⁷ tevcih olunmak: yöneltmek

ile o gece odasına çekildi. Pervin kendiyle eğlenmiş bile olsa bunu bahtının ve aşkının istikbali için bir fâl-i hayr²¹⁸ sayıyordu.

Döşegine uzandı. Uyku tutmadı. Ruhunun derinliğinde hep Pervin'in semavi sesi, o büyük tevcihi, sonra kalfanın acı tekdiri.

Okumak için bir kitap aradı. Sokak yaymacılarında “Ali Bahadır” unvanlı bir hikâye görmüş, kendiyle nâm-ı müşâbehetinden²¹⁹ dolayı bunu almıştı. Ali Bahadır, Hintli bir kahramandı. Dünyanın bir ucunda, tepesi bulutlara karışmış yüksek bir dağın yalçın kayaları, kartal yuvaları arasına perilerin, devlerin bina ettikleri bir kalede mahpus kırk bakirin kalplerini fethetmeye gidiyordu. Bu pek hatırlı²²⁰, şeametli²²¹ bir işti. O ana kadar buna kimse muvaffak olamamış²²², bu pür-esrar²²³ kalede zafer aramaya gidenler hep ölüm bulmuşlardı. Kırk bakiri sihirbaz bir acuze bekliyor, oraya hiçbir kahraman yanaştırmıyordu. Ali Bahadır, âlem-i manâda devlerin ak sakallı pîr-i fâzılıyla²²⁴ görüştü. Kalenin tılsımını sordu. “Karadeniz’in şarkı²²⁵ müntehasında²²⁶ dipsiz bir kuyunun içinde cesim²²⁷, korkunç, çirkin, müstekreh²²⁸, azılı bir ejderha ve onun karnında bir gümüş çekmeceye kilitli kırk altın anahtar vardır. Bu anahtarları elde etmeksizin kırk bakirin gönüllerine zaferyab²²⁹ olamazsın...” cevabını aldı. Sonra bu rüyayı diyâr-ı Horâsân’ın ilm-i cifrde mahir²³⁰ bir muabbire²³¹ tabir ettirdi. Şu hakikate erdi:

²¹⁸ fâl-i hayr: iyiye yorma

²¹⁹ nâm-ı müşâbehet: isim benzerliği

²²⁰ hatırlı: tehlikeli

²²¹ şeametli: uğursuz

²²² muvaffak olmak: başarmak

²²³ pür-esrar: gizemli

²²⁴ pîr-i fâzıl: erdemli ihtiyar

²²⁵ şark: doğu

²²⁶ münteha: son

²²⁷ cesim: büyük

²²⁸ müstekreh: iğrenç

²²⁹ zaferyab: zafere erişen

²³⁰ mahir: yetenekli

²³¹ muabbir: rüya yorumlayan

“Karadeniz acuzenin gönlü, ejderha da aşkıdır. Binaenaleyh evvela kocakarının vaslına talip olmadıkça kızların kalplerini fethedemezsin.”

Ali Bahadır, muabbirin irşadı²³² veçhile hareket etti. Acuzenin siyah gönlü içinde kıvranan ejder-i aşkını zülâl-i şebâbiyla²³³ efsunlayarak kırk bakir ile bermurat oldu²³⁴.

Ali Bekir, Ali Bahadır'ın bu kıssasından kendine bir hisse çıkarmak için düşünmeye başladı. Pervin'e vusul²³⁵ için kalfa hanımın kağşamış gönlünden geçmek! Bu nasıl olabilirdi? Ali Bahadır'ın masalı kendi hayât-ı hakikiyyesine kâbil-i tatbîk²³⁶ miydi? Her masalda bir nebzecik olsun hakikat bulunmamak mümkün değildi. Masallar, hikâyeler birçok tecrübelerden doğmuş eserler sayılmazlar mıydı?

Bu muhakemeleri esnasında dimağını tatlı bir uyku sardı. Kitap elinden kaydı. Gençliğin müzehhep²³⁷ rüyalarına daldı. Ali Bahadır ile birleşti. Acuze başlı bir ejdere bindi. Kırk kızın bakir, masum sinelerini aşk süngüsüyle delmeye gidiyor fakat altındaki ejderha, kalfa hanıma ne kadar benziyordu...

Sabahleyin uyandı. Hep bu rüyalara “Hayırdır inşallah” dedi...

Tabir ettirmek için bir muabbir aradı. Lakin yine kimseye açılmadı. Lala İshak Ağa'nın gölgesinden kaçıyordu. Çünkü ondan aldığı nasihatlerin makûs tesirleriyle zavallı Ali Bekir günden güne berbat oluyor, yüzüne bakar bakmaz hakikati anlayacak zannıyla ihtiyardan ödü kopuyordu.

8

Komşu Tayfur Paşa'nın yine yetmişlik bir emektarı vardı: İlyas Ağa. İshak'la çok sevişirlerdi. İkisi de pinpon²³⁸... İkisi de çe-

²³² irşat: uyarma

²³³ zülâl-i şebâb: gençlik suyu

²³⁴ bermurat olmak: isteğine kavuşmak

²³⁵ vusul: kavuşma

²³⁶ kâbil-i tatbîk: uygulanması mümkün

²³⁷ müzehhep: yaldızlanmış

²³⁸ pinpon: argo çok yaşlı, çökmüş

nesi düşük... İkisi de zamandan, teceddütten, gençlikten müşteki... Bazı geceler birleşirlerdi. Sinemadan, tiyatrodan, gazeteden, yeni matbuatın hiçbirinden hoşlanmayan bu iki salhurdenin²³⁹ zevki karşı karşıya geçip gırla çene çalmaktı. Ağalar odasında battal sac mangalın başında bağdaş kurup da küçük yoğurt kâsesi kadar okkalı fincanları ele aldıkları, uzun kiraz ağızlıklara parmak kalınlığında cigaraları geçirdikleri vakit artık sefalarına payan olmazdı²⁴⁰.

Yine bir akşam mangal başına çöreklandılar. Hacısının hocasının, sofusunun beynamazının, gencinin ihtiyarının, bütün İstanbul halkının ayaklarına ip takıp sürükledikten sonra İlyas Ağa bir fıkra nakline girişti. Onların me hazları²⁴¹ *Tilsımname*, *Tutiname*, *Kadî-i Kutbu'd-devrân*, *Şahmeran Hikâyesi* nevinden birkaç kitaptan ibaret. Bunları başka birine okutturup dinlerler ve sonra kendi semere-i mütâlaaları²⁴² gibi ona buna yani kendilerini dinlemeye tahammül gösterenlere satarlardı. Fıkranın nakli esnasında Ali Bekir de odada bulunuyordu. Tütün tablalarını dökmek, su vermek, daha böyle ufak tefek işler gördürmek için onu çağırılmışlardı. Çocuk ortada gezinirken İlyas Ağa'nın hikâyesine kulak misafiri oluyordu.

Tilsımname'den menkul²⁴³ fıkra şu idi:

“*Beyaz Okyanus'un belde-i Şabur'unda*²⁴⁴ *bir şehzâde-i civânbaht var idi. Sıcak bir günde Numaniye sahrasında maiyetiyle beraber ahu şikârına*²⁴⁵ *çıkılmışlardı. Şehzade hararetten bunalı. Su aradı. Dere, ırmak, bir kaynak bulmak için etrafı geşt ü güzâr ettiler*²⁴⁶.

²³⁹ salhurde: kocamış

²⁴⁰ payan olmak: sonlanmak

²⁴¹ mehaz: kaynak

²⁴² semere-i mütâlaa: düşünmenin meyvesi

²⁴³ menkul: nakledilen

²⁴⁴ “Bu coğrafi isimlerin derece-i sıhhatleri muharrirce asla garanti edilemez.” (yazarın dipnotu)

²⁴⁵ şikâr: av

²⁴⁶ geşt ü güzâr etmek: gezip dolaşmak

Hayf²⁴⁷ ki bir katre-i mâya²⁴⁸ müsadif olmadılar²⁴⁹. Bu cüst ü cû²⁵⁰ anında önlerine çalak-pa²⁵¹ bir ahu çıktı. Hemen okların şikâra tevcih ettiklerinde ahu lisana gelip eyitti:

— *Ey şehzadem avcılarına emret ki ben derdmendi²⁵² vursınlar. Zira şunda kuhsarda²⁵³ bana muntazır²⁵⁴ yavrularım vardır. Vazîfe-i mâderânem²⁵⁵ şudur ki dağlardan, sahralardan nafakam toplayıp ahucuklarımı emzirem...*

Ahunun niyazından şehzade merhamete gelip maiyetini ona ok atmakdan menetti. Ahu şükrane²⁵⁶ agaz²⁵⁷ ile eyitti:

— *Şehzadem harareten katı susamış olduğun bilirim. Şurada Cebelü'l-akr'ın maşırıkında²⁵⁸ bir abıhayat kaynar. Onun nîgehbanı²⁵⁹ Peripeyker'dir. Sudan iç lakin ol melekruya²⁶⁰ nigâh atma²⁶¹. Çünkü âşık olursun. Dahi çaresi yoktur. Mâdâmü'l-ömr²⁶² zâr u zâr olup²⁶³ kalırsın.*

İlyas Ağa kim bilir kaç yüz defa okutup dinlemiş olduğu bu masalı böyle hiçbir ibaresini şaşırmadan kelimebekelime bellemişti. Onun kahve yudumları, cigara dumanları arasında sakalını oynatarak geniş getire getire anlattığı kendi gibi köhne terkiplerle dolu uzun hikâyenin hülasası şu idi:

²⁴⁷ hayf: yazık

²⁴⁸ katre-i mâ: su damlası

²⁴⁹ müsadif olmak: rastlamak

²⁵⁰ cüst ü cû: arama

²⁵¹ çalak-pa: çevik ayaklı, hızlı

²⁵² derdmend: dertli

²⁵³ kuhsar: dağlık

²⁵⁴ muntazır: bekleyen

²⁵⁵ vazîfe-i mâderâne: analığa yaraşır görev

²⁵⁶ şükrane: şükrederek

²⁵⁷ agaz: giriş

²⁵⁸ maşırık: doğu

²⁵⁹ nîgehban: bekçi

²⁶⁰ melekru: melek yüzlü

²⁶¹ nigâh atmak: bakmak

²⁶² mâdâmü'l-ömr: ömür boyunca

²⁶³ zâr u zâr olmak: inlemek

“Şehzade maiyetiyle beraber gitti. Abıhayat kaynağını buldu. Kana kana içti. Lakin maalesef ahunun nasihati hilafına suyun nige-banı Peripeyker’in mah-cemaline²⁶⁴ baktı. Su, hararetini teskin etti. Fakat şimdi aşk ateşine tutuldu. Yüreğini alevler sardı. Hayf ki Peripeyker’in mutalsam²⁶⁵ gönlü hiçbir vasıta ile kâbil-i teshîr²⁶⁶ değildi. Artık bedbaht olan civanbaht dağlara düştü. Mecnuna döndü. Söylemiyor, gülmüyor, yemiyor, içmiyordu. Bir gün bir cuybar²⁶⁷ kenarında ah çekip ağlar iken karşısında yine o ahu peyda oldu. “Ey şehzadem” dedi. “Nasihatimi dinlemedin. Peripeyker’e nazar attın. Böyle divane hâl oldun. Şimdi bana gerektir ki derdine derman arayam, yarana merhem vuram. Diyâr-ı Tûs’ta savmaa-nişin²⁶⁸, ilm-i ledüne²⁶⁹ vâkıf bir dervîş-i ârif²⁷⁰ vardır. Aşk tılsımının esrarı ondadır.

Bu dervîşi bulup hâl-i pür-melâlin²⁷¹ hikâyet edip²⁷² bir nüsha-i tılsım²⁷³ alabilir isen bütün peripeykeran²⁷⁴ hemen sana üftade ve ram olup²⁷⁵ kalırlar.

Şehzade gider. Dervîşi bulur. Tılsım nüshasını²⁷⁶ alır. Filhakika²⁷⁷ bununla dilediği iksîr-i sevdâya erer. Yalnız abıhayatın nige-banı Peripeyker ile değil dünyada arzu eylediği bütün güzel kızların vasllarıyla²⁷⁸ şad ve zevkyab²⁷⁹ olur.”

²⁶⁴ mah-cemal: ay gibi güzel yüz

²⁶⁵ mutalsam: büyü

²⁶⁶ kâbil-i teshîr: zaptı mümkün

²⁶⁷ cuybar: nehir

²⁶⁸ savmaa-nişin: inzivaya çekilen

²⁶⁹ ilm-i ledün: ilahî sırlara ait ilim

²⁷⁰ dervîş-i ârif: bilgili dervîş

²⁷¹ hâl-i pür-melâl: kederli hâl

²⁷² hikâyet etmek: anlatmak

²⁷³ nüsha-i tılsım: büyü muskası

²⁷⁴ peripeykeran: peri yüzlüler

²⁷⁵ ram olmak: boyun eğmek

²⁷⁶ nüsha: muska

²⁷⁷ filhakika: gerçekten

²⁷⁸ vasl: kavuşma

²⁷⁹ zevkyab: zevk alan

İlyas Ağa, kendi karihasından da birçok abur cubur katarak anlattığı hikâyesini hitama²⁸⁰ erdirdikten sonra söze kanamamış olduğunu gösterir yeni bir gevezelik iştihasıyla²⁸¹ dedi ki:

— Bu söyledığım bir masaldı, şimdi gençlikte başımdan geçen hakiki bir vakayı hikâye edeceğim...

Ali Bekir cezveleri sürdü. Tablaları döktü. Her cümlesinden buram buram aşk tüten bu ahular, sahralarla çerçevelemiş Peripeyker hikâyeleri oğlanın ilk şebab²⁸² hararetiyle uyanmış bakir hissine hoş geliyor, pek zevkine gidiyordu.

Yine fincanlar, ağızlıklar ile bilmünavebe²⁸³ dudaklara gidip gelirken İlyas Ağa bu keyif çatma arasında ağır ağır başladı:

— Çocukluğumda ben Hatemi Paşa'nın konağında ahretlik idim. Haremde kadınların dizleri dibinde büyüyordum. Vakta ki²⁸⁴ yaşıml ilerledi, ilk meyvesini idrak eden bir fidan gibi damarlarıma su yürüdü. Sesim kalınlaştı. Gözlerim ateşlendi. Tüylerim püskürdü. Haydi, beni selamlığa attılar. İşte o zaman yetimliğimi anladım. İçeride bir Hüsimelek vardı. Körpecik bir cariyeye. Emsalsiz bir afet. İşte onun için yanıp tutuşuyordum. Fakat Hüsimelek, paşanın oğlu Hürrem Bey için odalık yetiştiriliyor, binaenaleyh kâfir kız bana hiç ehemmiyet vermiyordu. O bana böyle bigâne²⁸⁵ durdukça, vefasız göründükçe ben ateşi alarak gizli gizli odalarda dövünüp ağlıyordum. Hâlim pek acıklı ve ümitsizdi. İki suretle bedbaht idim. Evvelen²⁸⁶, Hüsimelek beni sevmiyordu. Saniyen²⁸⁷, efendizade-min odalıklığına namzet²⁸⁸ idi. Bu iki müşkülün arasından ben ona nasıl malik olacaktım? Lakin gönlüm söz dinlemiyor, aşkım dizgin almıyordu. Yemiyor, uyumuyor, zayıflıyor, harap oluyordum.

²⁸⁰ hitam: son

²⁸¹ iştihâ: iştah

²⁸² şebab: gençlik

²⁸³ bilmünavebe: nöbetleşe

²⁸⁴ vakta ki: ne zaman ki

²⁸⁵ bigâne: ilgisiz

²⁸⁶ evvelen: ilk olarak

²⁸⁷ saniyen: ikinci olarak

²⁸⁸ namzet: aday

İstanbul’da muhabbet büyüğü yapan acuzeler, hocalar, huddamlılar²⁸⁹ bulunduğunu haber aldım. Her gün bunlardan birine gidiyor, elime geçen paraları veriyordum. Ne türlü nüshalar taşımadım. Şirin görünmek için hiçbir midenin kabul etmeyeceği ne müstekreh tertipler yemedim... Yeni doğmuş çocuk kakası, hüthüt yumurtası, sahk edilmiş²⁹⁰ kırlangıç gagası, yarasa derisi, farenin gerisi, üç yüz pirenin ezilip zerrin-nigâr (!) tohumu ve nöbet şekeriyle karıştırılarak macûn-ı musaffâ (!)²⁹¹ hâlinde ekli²⁹²... Hangi birini anlatayım. Hep bunları yedim, içtim. Şimdi bu kadar senelerden sonra tahattur ettikçe²⁹³ hâlâ öğüreceğim gelir... Ne benim muhabbetimin derece-i harâreti düştü. Ne de Hüsimelek’in bana karşı on paralık bir meyli uyandı. Bütün bu pislikleri yediğim yanıma kâr kaldı. Ne türlü şüpheli, gizli tarikat tekyelerine²⁹⁴ gitmedim... Aşk üzerine zafer talebi için şeyh namına ne kadar üfürükçü, büyücü heriflerin ellerini öpmedim... O genç yaşında yüzüme bakıp bakıp “Yanıyorum ya Pir...” narasıyla hu çeken gözleri kızmış dervişler arasında ne tehlikeler geçirmedim ne kazalar atlatmadım... Ben maşukama²⁹⁵ ereyim derken onlar bana âşık olmaya başladılar. Nihayet aşkında bermurat olmuş bir tecrübe sahibi bana bir tekye kurbunda²⁹⁶ bir türbe sağlık verdi²⁹⁷. Gittim. Aradığımı buldum. Hâlâ dünkü gibi bir bir hatıramdadır. İşte o zatın tarifi: Abdal Sinan Mahallesi, Aybayıldım Yokuşu, Nohutlu Baba Dergâhı, Kurumuş Abıhayat Çeşmesi, sel ızgarası... Bakkalı dolaş. Aktarı geç. Azıcık sağa git. Biraz sola yürü. Dört yol ağzında şaşıрма. Tekyenin avlusunda sinirli bir köpek vardır. Çıt olsa havlar. O sese git. Karşına sütçü kârhanesi çıkar. Tekyeyi sağına, kârhaneyi soluna al, bir lamelif çevir²⁹⁸. Çıkamaz

²⁸⁹ huddamlı: hizmetçileri olan

²⁹⁰ sahk edilmek: döverek ezilmek

²⁹¹ macûn-ı musaffâ: arıtılmış macun

²⁹² ekl: yemek yemek

²⁹³ tahattur etmek: hatırlamak

²⁹⁴ tekye: tekke

²⁹⁵ maşuka: sevgili

²⁹⁶ kurb: yakın

²⁹⁷ sağlık vermek: tavsiye etmek, salık vermek

²⁹⁸ lamelif çevirmek: bir yerden çok uzaklaşmadan etrafı dolaşıp geri gelmek

sokakla yüz yüze gelirsin. Ta dipte aş boyalı, yeşil kapılı sarım-saklı nazar takımlı Âşık Veli hazretlerinin türbesi vardır. Mübarek penceresine tel gerilidir. Hacet²⁹⁹ bağından gözükmeyiz. Pencerenin önünde huzuyla³⁰⁰ dur. Rûh-ı âşık üç İhlas ile bir Fâtîha-i Şerîf ihda et³⁰¹. Sen de tele hacet bağını bağla. Bu bağ, yeşil renkte ve ibrişimden olursa daha makbul ve serîü't-tesîr³⁰² sayılır. Yana yana dua et. Yalvar. “Ya âşık, bu kulunu aşk tılsımına eriştir. Zira yanıp kavruldu.” de. Arkana bakmadan yürü. Bu türbe ziyaretleri sabah namazı vaktinde kırk gün devam edecek. Eğer Âşık Veli hazretlerine özünü doğru, itikadını tam tutar isen bu kırk gün zarfında oralarda sırtı ceylan derili, eli teberli, keşkül be-dest³⁰³, kıvrıkcık, uzun saçlı, nurani³⁰⁴ bir derviş görünüyor. Hemen dest-i kerâmetine³⁰⁵ sarıl, ağla, yalvar. Tılsıma ermedikçe hazretin elini bırakma...

İlyas Ağa bu dinlediği tertip üzere hareket eder. Sabah namazı vakitlerinde Abdal Sinan semtine gider. Bir gün beş gün, otuz gün üşenmez. Devamı kesmez. Nihayet biizn-i Hüdâ³⁰⁶ gün kırkı bulmadan sırtı ceylan postlu dervişe mülaki olur³⁰⁷. “Aman ey sultan-ı aşk ... Himmet.” niyazıyla mübarek ellerine kapanır. Derviş güler. Tılsımın hediyesi üç öpücük olduğunu söyler. Oğlanı koklaya koklaya sıkıca üç defa öper. Gönülleri celpde iktisap edeceği kuvveti suistimale vardiirmaması şartıyla tılsımı sunar. “Ya Hak, Hu...” der. Gözden kaybolur. Erenlere karışır. İlyas tılsımın kıymet-i rayicesi³⁰⁸ olarak dervişe verdiği üç öpücüğü bu mukaddes şeye iade ile nüşhayı boynuna takar.

²⁹⁹ hacet: ihtiyaç

³⁰⁰ huzu: alçak gönüllülük

³⁰¹ ihda etmek: hediye vermek

³⁰² serîü't-tesîr: etkisi çabuk (olan)

³⁰³ keşkül be-dest: elinde keşkül (olan)

³⁰⁴ nurani: nurlu

³⁰⁵ dest-i kerâmet: kerametli el

³⁰⁶ biizn-i Hüdâ: Allah'ın izniyle

³⁰⁷ mülaki olmak: kavuşmak

³⁰⁸ kıymet-i râyice: geçerli değer

Aman ya Rabbi tılsımdaki hayret-efza³⁰⁹ kuvvet, biaman³¹⁰ tesir hemen kendini gösterir. İlyas besmeleyi çeker. Konakta Hüsnimelek'ten başlar, fethetmediği kadın kalbi bırakmaz. Herkes bu oğlan-daki cazibe ve şirinlik efsununa şaşar. Müthiş bir manyetizmacı gibi arzusunun her hangisine tevcih etse hiçbir güzel kadında mukaveme-te³¹¹ mecal kalmaz.

Bu gönüller fatihi konaktaki kadınlardan doyar, bıkar. Fütuhatını mahalleye, mahalleden daha ötelere taşırmaya başlar. Kocalar bunun elinden elaman çağırır. Herkes bu aşk Napolyon'unun bu tesiri nereden aldığına bir türlü akıl erdiremez. Sebeb-i efsûnunu ondan sıkı sıkıya sorarlar. İlyas bir gün zevzeklik eder. Tılsım keyfiyetini olduğu gibi anlatır. Bir gece uyku esnasında boynundan nüshayı çalarlar. Zavallı İlyas yine eski aşk talihsizliğine düşer. Hiçbir kadın yüzüne bakmaz olur...

İlyas Ağa, cigarasının dumanlarını savura savura gençliğinin o tatlı saatlerini tekrar yaşayarak tatlı tatlı nakl-i mâcerâ ederken Ali Bekir o kadar dikkat ve hararetle dinler ki Abdal Sinan Mahalle-si'ni, Aybayıldım Yokuşu'nu, Nohutlu Baba Dergâhı'nı, Kurumuş Abıhayat Çeşmesi'ni, sel ızgarasını, bütün bu isimleri âdeta birer birer zihnine hakkederek³¹². Kırk gün sabah namazı vakti Âşık Veli hazretlerinin türbesine devama karar verir. Sırtı postlu, uzun saçlı dervişe rast gelirse muhabbet tılsımını almak için ona üç öpücük vermek değil, icabında bu semahat³¹³ ve fedakârlıkta daha pek çok ileri varmayı bile göze aldırır.

9

Ali Bekir o gece kulağı dolgun, gönlü coşkun, beyni Pervin'in hayaliyle şaşaa³¹⁴ ve tılsımcı dervişin himmetinden pür-ümit³¹⁵

³⁰⁹ hayret-efza: şaşırtan

³¹⁰ biaman: amansız

³¹¹ mukavemet: karşı koyma

³¹² hakketmek: kazımak

³¹³ semahat: cömertlik

³¹⁴ şaşaa³¹⁴: gösterişli

³¹⁵ pür-ümit: ümitli

döşeğe yatar. Her sekiz on dakikada bir kalkar. Abdal Sinan Mahallesi'ni, Aybayıldım Yokuşu'nu, Nohutlu Baba Dergâhı'nı, Âşık Veli'nin türbesini düşünür. Çırpınır, didinir, yanar, yorgun düşer. Alaca bir uyku ile cüzi bir müddet dalar. Tekyeler, türbeler, selviler, zikirlerle dolu kısa, helecanlı rüyalar görür. Nihayet sırtı ceylan postlu dervişe rast gelir. Hemen yanağını uzatır. “Buselerini al. Tılsımımı ver.” der... Kan ter içinde uyanır. Ayağa fırlar. Etrafına bakınır. Ne tekye var ne ermiş, ne tılsım var ne derviş...

Oğlancağız sabahı dar eder. Alaca karanlıkta sokaklara düşer. Aman bu gençlik, aman bu seveda, ikisi de ne çekilmez tatlı bela...

Ali Bekir, Zümrüdüanka kuşu aramaya çıkan masal şehzadeleri gibi uzak semtlere dalar. Rast geldiğine sıkıla büzüle Abdal Sinan Mahallesi'ni sorar. Bazıları “Mahallenizi mi arıyorsunuz?” istihzasıyla onun bu sualine güler. Bazıları cevap vermez, yürür. Bazıları bu mahallenin daha pek uzakta olduğunu söyler. Zavallı Ali cadde demez, meydan demez, yokuş demez, iniş demez gider. Tekyelere rast geldikçe isimlerini sorar. Türlü türlü adlar öğrenir fakat hiç nohutlusuna tesadüf etmez. Türbelere rast geldikçe okur üfler.

Sora sora Bağdat bulunur derler. Şark'ta usul böyledir. Avrupa'da her kilometre başında, bulunduğunuz ve gideceğiniz mahallerin isimlerini söyler, mesafelerini tayin eder levhalar varmış. Bizde şehrin bir kısmından öteye evlerin numaraları, sokakların adları bile okunmaz bir hâle geldi. Yolcular sinirli. Sualinize karşı bir ekşi azar yiyorsunuz. Daha doğrusu şehrin siması tanınmaz bitik bir manzara aldı. Yavaş yavaş eski isimleri bilen, silinen levhaları hatırlayacak adam kalmıyor...

Nihayet sokakta görüşecek adam arayan lakırdıcı bir ihtiyar, Ali Bekir'e Abdal Sinan'ı uzun uzadıya tarif eder. Delikanlı tekrar yola düşer. Adımlarını dinlediği tarife uydurarak gider gider, dik, uzun bir yokuş çıkar. Sormaya hacet yok. “Aybayıldım Yokuşu” işte burası olmalı. Çünkü çocuk yorgunluktan biter. Oh nihayet dergâhı da bulur... Kılığı düzgün bir geçici efendiden: Nohutlu Baba Tekyesi'nin orası olup olmadığını sorar. Şu cevabı alır:

— Oğlum, tekyelerin şimdi ne nohutlusu kaldı ne mercimeklisi. Artık hepsi sade suyadır. Bundan sonra nohutlusunu hiçbir yerde bulamazsın. Nafile arama...

Efendinin bu sözlerini Ali Bekir alay, binaenaleyh dergâhı nohutlu telakki eder. Tekyenin avlusundan sinirli köpek havlamasını bekler. Hiç ses gelmez. İstanbul itlerinin meşrutiyettede olduklarını, birtakımının medeniyet namına resmen itlaf edildiklerini, mütebakisinin³¹⁶ de aklıktan öldüklerini ve bahusus³¹⁷ İlyas Ağa'nın sergüzeşti³¹⁸ üzerinden laakal³¹⁹ kırk senelik bir müddet geçmiş olduğunu düşünür. Şimdi sütçü kârhanesini arar. Bulamaz. Sorar. Yine alaycının biri:

Abdülhamit devri zaptiye nazırlarından bir gayurun³²⁰, velev³²¹ sütçü, yoğurtçu olsun bu namdaki ticarethanelerin cümleten temellerine kibrit suyu döktüğünü söyler. Ali Bekir ne söyleseler yılmaz, taharrisinde³²² bütün azmiyle devam eder. Bir eski yoğurtçu dükkânı bulur. Tekyeyi sağına, yoğurtçuyu soluna alır. Bir lamelif çevirir. İstanbul sokaklarında mezar, türbe mi yok. Bir tanesiyle karşı karşıya gelir. Kurumuş Abıhayat Çeşmesi kaç tane istersiniz. Çeşmenin cephesindeki levha-i garrâda³²³ namı Abıhayat fakat harap hazine-sinde³²⁴ bir damla acı su bile yoktur. Sel ızgarası, bakkal, aktar dükkânı hep bunlar tarife mutabık³²⁵ zuhur eder³²⁶. Türbenin şebekesine yeşil ibrişimden hacet düğümünü bağlar. Üç İhlas, bir Fâtiha-i Şerîfe okur, üfler. Lakin vakit sabah namazını değil, öğleyi de hayli geçmiş bulunur. Teberli³²⁷, kemerli tılsımcı sultân-ı aşkın lüle lüle

³¹⁶ mütebaki: geriye kalan

³¹⁷ bahusus: özellikle

³¹⁸ sergüzeşt: serüven

³¹⁹ laakal: en azından

³²⁰ gayur: çok çalışkan

³²¹ velev: isterse

³²² taharri: arama

³²³ levha-i garrâ: gösterişli, parlak levha

³²⁴ hazine: depo

³²⁵ mutabık: uygun

³²⁶ zuhur etmek: görünmek

³²⁷ teberli: baltalı

saçlarını titreterek “Ya dost!” nidasıyla böyle zamansız oralarda zuhuruna ihtimal vermez. İş düşündüğü gibi olur. Ali Bekir dervî-şi göremez. Döner. Fakat Âşık Veli’nin türbesini ve sultân-ı aşkın semt-i tecellisini buldu ya artık buraya her sabah devama başlar. Kırk sabahın birinde nâil-i murâd olacağı itikadına hâlel getirmez.

Nohutlu Baba Tekyesi’nin sakfı³²⁸ çökmüş, meşayih³²⁹ sandukaları fukara tabutu gibi kuru tahta kalmış. Bahçenin ağaçları dipplerinden baltalanmış, şadırvanın suyu çekilmiş. Ne şeyh var ne mürit, ne hücre ne zaviye... Bir yığın taş. Bir alay mezar... Eski dervişler namına bu harabe üzerinde şimdi hu çeken birkaç güvercin... Etrafta eşinen birkaç horoz, tavuk.

Ali Bekir’in Abdal Sinan semtine sabahları devamı bir haftayı geçer. Zavallı çocuk Nohutlu Baba Dergâhı harabesiyle Âşık Veli Türbesi arasında mekik dokur. Durmaz gider gelir. Bildiği duaları okur. Etrafına üfler... Mütéhassir³³⁰, ümitvar³³¹ her yanı gözler. Fakat saçlı, teberli dervîş değil, başı sarıklı, eli asalı bir adama bile tesadüf etmez... Şimdi gündüz ortasında bile insan görülmeyen bu ücra semtten sabah karanlığında kimse geçmez. Of, nihayet bir sabah hırkalı, entarili başı takyeli fakat abus³³² çehrelî, orta yaşlı bir adama rast gelir. Bu zat, Ali Bekir’e yaklaşarak:

— Oğlum ben bu mahalledenim. (eliyle harap bir dam göstererek) İşte evim. Birkaç gündür sabah karanlıklarında mütemadiyen³³³ senin buralarda gezindiğini görüyorum. Bu semtin adamı değilsin. Bu تنها yerlerde yıkık türbeler, tekye, mezarlar arasında ne arıyorsun? Merak ettim. Söyle bana.

Ali Bekir hakikati söylesin mi? Söylemesin mi? Kızarır. Bozarır. Hık mık der. Onun böyle ent bent olup³³⁴ renkten renge girmesinden oraları alaca karanlıklarda ziyaretinden mühim bir maksadı

³²⁸ sakf: çatı

³²⁹ meşayih: şeyhler

³³⁰ mütéhassir: özleyen

³³¹ ümitvar: ümitli

³³² abus: somurtkan, asık

³³³ mütemadiyen: sürekli

³³⁴ ent bent olmak: şaşakalmak

olduğunu herif anlar. Söyletmek için çocuğu daha ziyade sıkıştırır. Ali Bekir düşünür. “Derdini söylemeyen derman bulamaz.” darbimeseli³³⁵ aklına gelir. Bir parça açılır. Oraya, muhabbet tılsımı veren dervişi görmeye geldiğini söyler...

Herif sorar:

— Sen daha çocuksun. Bu yaşta muhabbet tılsımını ne yapacaksın?

— Pek lazım...

— Kendin için mi arıyorsun? Yoksa bunu sana başkası mı ısmarladı?

— Kendim için...

— Demek bir kız seviyorsun?

Ali Bekir, mahcubane bir tasdik tebessümüyle önüne bakar.

— Doğru söyle bir kız mı seviyorsun? Üç mü? Beş mi?

Oğlan yine manidar bir tebessümle sırtır. Herif de bu sırtıtmaya peyrevlikten³³⁶ kendini alamayarak:

— Demek ki ne kadar ele geçirebilir isen o kadar seveceksin?

Ali Bekir, herifin bu sualini kadınlara karşı oburluğunu gösterir arsızca bir gülme ile tasdik eder.

Bu mahalleli zat, oğlanın suratına dik dik bakar. Biraz düşünür. Zihninden epeyce mühim ve tuhaf şeyler geçirdiğini gösterir bir tavırla:

— Evet... Buralarda sabah namazı vakitlerinde bazen bir derviş zuhur eder. İsteyenlere muhabbet tılsımı verir. Bu doğrudur... Devamını kesme, itikadını tam tut. Ona sen de rast gelir, tılsımı alır, bermurat olursun.

Ali Bekir, hararetle bir teşekkür ile yanından ayrıldıktan sonra o adam arkasından tevbihkâr³³⁷ bir şiddetle bakarak:

³³⁵ darbimesel: atasözü

³³⁶ peyrevlik: tabi olma

³³⁷ tevbihkâr: azarlayan

— Seni gidi silsilesini bellediğimin ahlaksız katırı seni. Muhabbet tılsımı alıp da mahallendeki bütün güzel kadınları, kızları tespihe dizeceksin öyle mi? Evliya'yı, enbiya'yı³³⁸, erenleri, dervişleri de keyfine, zevkine haşa vasıtalıkta kullanacaksın ha... Dur ben seni güzelce bir tıslımlatayım da gör. Âlemin kızlarını, karılarını ayartması nasıl olurmuş anla. Habis³³⁹...

10

Abdal Sinanlı zatın temini üzerine Ali Bekir yüreğinde büyük bir sevinçle Kabataş'a, konağa döner. Sabahı nasıl edeceğini bilemez. Orada burada dolaşır. Kalfa hanımın tekdirine ve şiddetli emirlerine rağmen Pervin'i görmek için türlü bahaneler icadıyla beş on defa dönme dolaba gider. Kız ile görüşemez. Bir yolunu bulur, çağdırır. Lakin halayık gelmez. İçinden kendi kendine “Ben muhabbet tılsımını alayım da... Sonra siz hepiniz görürsünüz. O zaman siz benim üzerime düşeceksiniz. Ben nazlanacağım...” der, ertesi sabah henüz ortalık ağarmadan sokağa fırlar. Dazıra dazır³⁴⁰ Abdal Sinan semtini boylar. Viran tekye ile yeşil türbe arasında durmaz gezinir... “Aman Âşık Veli himmet. Neredesin saçaklı derviş, sultân-ı aşk. Artık görün, lütfet...”

Ali Bekir'in müsterhim³⁴¹ gözleri ağaran harabeler arasından beklediği manevi zatın tecellisine ve kulakları etrafından hatifi³⁴² bir seda zuhuruna muntazır iken uzaktan “Medet ya dost...” nidası, biraz gündüzlenen ufukların hazin aydınlığı titretir. Galiba işte o... Geliyor. Sultân-ı aşk. Tılsımcı derviş... Nidanın heybetinden bıçare Ali Bekir'in yüreği varır gelir. Lakin metin olmalı. Korkmamalı. Sultanın dest-i himmetine yapışmalı... Ah, mümkün mü? Bu seher vaktinin esrarlı hüznüleri içinden gelen semavi hitabın derin tesiriyle titrememek kabil mi? Hem sevinçten hem korkudan Ali Bekir'in çeneleri birbirine vurur. Hazretin zuhuruna müterakkıp gözlerini et-

³³⁸ enbiya: peygamberler

³³⁹ habis: kötü, alçak

³⁴⁰ dazıra dazır: aceleyle, koşa koşa

³⁴¹ müsterhim: yalvaran

³⁴² hatifi: gaybdan gelen

rafa dolaştırır durur. Kadit bir ihtiyar selvi ile iki iri mezar taşı arasından bir karaltı belirir... Elde teber, belde kemer, saçları omuzları döver pür-heybet sultân-ı aşk zuhur eder. Çocuğa doğru, yalpalı bir reftar ile geliyor... Sultanda gözler kânunusani sobası gibi yanıyor, dehşet-aver bir mealde velfecri okuyor³⁴³. Galiba hazret demli... Sağa sola dümen kıran bir salapurya gibi yürüyor.

Ali Bekir kaçsın mı, dursun mu? Lakin kaçmaya pek vakit yok. Herifte kuşları ağzına düşüren yılan mıknatısıyetinde bir bakışı var ki tesirinden kurtulmak biimkân.

Derviş yaklaştıkça oğlan titrer, o titredikçe hazret yanaşır... Gelir, gelir, gelir... Hemen burun buruna bir yakınlıkta durur. Buram buram içki kokan nefesiyle bir sayha daha salıverir. Fakat bu defa Ali Bekir'in göz bebeklerini efsunlayarak canıyürekten "Ya mahbup³⁴⁴!" nidasıyla etrafını çın çın öttürür. Bu tabirden huylanarak oğlanın ödü kopar ama ne yapsın? Derviş sırtındaki benekli benekli koca kaplan derisinin altından ellerini uzatınca bunların hemen çengel tırnaklı canavar pençelerine tahavvül ederek³⁴⁵ kendini kavrayıvereceği korkusuna düşer...

Etrafta bir yeşil türbe, bir harap tekye ile küme küme mezarlardan başka gözükür can yok. Çocuk kime seslensin? Nereden imdat beklesin?

Ali Bekir kaç sabahdır teşrîf-i kudsîsine intizaren³⁴⁶ titrediği şahs-ı manevînin maddiyetiyle böyle burun buruna, göz göze gelince sultân-ı aşkı dikkatle süzer. Bunun sivri külahlı, hiç su ve tarak görmemiş yağlı saçlı, çarşı ve pazarda dolaşarak "Ya Hak... Mangır, erenler. Huu!" cerrarlığıyla³⁴⁷ dükkânlara, yolculara keşkül uzatan nevden olduğunu anlar. Baktıkça raşeleri artan çocuğun ürküntüsünü hisseden hazret, tevahhuşunu³⁴⁸ def için ağır ağır arkasını sıvayarak okur, suratına üfler. Mütebaki nefesini de kendi göğsüne

³⁴³ gözleri velfecri okumak: kurnaz kurnaz, zeki zeki bakmak

³⁴⁴ mahbup: sevilen erkek

³⁴⁵ tahavvül etmek: değişmek

³⁴⁶ intizaren: bekleyerek

³⁴⁷ cerrarlık: dilencilik

³⁴⁸ tevahhuş: ürkme

püskürür. Kısa bir murakabeden³⁴⁹ sonra o ısıtma görmemiş gür sesiyle sorar:

— Hacetin nedir evlat?

Ali Bekir kekeler kalır. Bir şey söyleyemez.

Sultân-ı aşk, kendi sualinin cevabını yine kendi vererek:

— Muhabbet tılsımı istiyorsun.

Söylemeden insanın gönlündekini keşfeden hazretin raz-binalığı³⁵⁰ karşısında Ali Bekir mahcup, tasdikkâr³⁵¹’i başını önüne eğerek. Derviş birdenbire gürlür:

— Muradın bu değil mi? Söyle...

— Evet...

Sultân-ı aşk yine birdenbire sesinin perdesini alçaltıp tatlılaştırarak tekrar eder:

— Muhabbet için tılsım istiyorsun. Muhabbet, muhabbet, muhabbet, muhabbet, muhabbet, muhabbet.

Hazret, muhabbet kelimesindeki şeddeyi tecvit³⁵² üzere müessir³⁵³ bir ahenkle çatlatır ve her çatlatışında çocuğun sağ ve sol yanaklarından birer puse³⁵⁴ almaya atılır fakat oğlan şiddetle ret ve mukabele eder.

Ali Bekir, İlyas Ağa’dan dinlediğine göre tılsımın hediyesi üç puse olması lazım geleceğini ve bu muayyen adedin de nüshanın tesliminden sonra tediye edileceğini³⁵⁵ düşünür. Binaenaleyh gayet iri yarı, pek tüylü ve salyalı bir fino gibi kendini yalamaya atılan dervişin bu namahdut³⁵⁶ savletlerinden³⁵⁷ bir şey anlayamaz. Var kuvvetiyle kendini müdafaa eder. Epeyce didişirler.

³⁴⁹ murakabe: denetim, kontrol

³⁵⁰ raz-binalık: gizli şeyleri görme durumu

³⁵¹ tasdikkâr: onaylayan

³⁵² tecvit: doğru okunma

³⁵³ müessir: etkili

³⁵⁴ puse: öpücük

³⁵⁵ tediye edilmek: ödenmek

³⁵⁶ namahdut: sınırsız

³⁵⁷ savlet: şiddetli saldırı

Derviş çocuktan pek memul etmediği³⁵⁸ bu zorlu mukabeleyi görünce onu kuvve-i maneviyyesiyle çarçabuk mağlup edemediği-ne hiddetlenir. Bu hüsrarla yüzüne baktıkça arzusu artarak makâm-ı mahsûsla:

— Bana Derviş Okyanus derler. Güzel oğlanları pûs ederler³⁵⁹. Söyle yavrum sana ne derler?

Adnan Şemi Paşa'nın ahretliği kedi pençesine düşmüş fare gibi gözleriyle fırıl fırıl kaçacak bir yer arayarak:

— Ali Bekir...

Derviş Okyanus bütün cezbesiyle³⁶⁰ kaynayarak:

— Ya imanım Ali, sana şem'a³⁶¹ gibi yanarım ezelden beri. İsmi büyük. Seni takdis³⁶² farzoldu. Ya Ali Bekir, yanağını dudağıma getir...

Ali Bekir yumruklarını dervişin göğsüne dayayarak koç gibi gerilir. Tos vurmaya hazırlandığını imâen³⁶³ başını çarpıtır. Bir azm-i kat'î³⁶⁴ ile kendini müdafaa edeceğini anlatır bir keskinlikle:

— Derviş Baba, bu tılsımın üç puse nezri³⁶⁵ olduğunu söylediler bana... Ver tılsımı, al üç puseni. Bir tane ne eksik ne ziyade...

Derviş Okyanus bu vaat karşısında yine cezbelenir. Kadit³⁶⁶ vücutlarını semaya uzatmış iki ihtiyar selvi arasından harap dergâha doğru birdenbire teveccüh eder³⁶⁷. Sadrından³⁶⁸ derin derin inlemeler geçirerek Ali Bekir'in anlamadığı bir lisandan bir şeyler okur. Çocuk, bir uğultu gibi birbirine eklenen hançerî³⁶⁹ kelimeler arasın-

³⁵⁸ memul etmek: beklemek, ummak

³⁵⁹ pus etmek: öpmek

³⁶⁰ cezbe: kendinden geçme

³⁶¹ şem'a: mum

³⁶² takdis: kutsama

³⁶³ imâen: ima ederek

³⁶⁴ azm-i kat'î: kesin karar

³⁶⁵ nezir: adak

³⁶⁶ kadit: çok zayıf

³⁶⁷ teveccüh etmek: yönelmek

³⁶⁸ sadır: göğüs

³⁶⁹ hançerî: gırtlakla ilgili

dan yalnız tılsım, mutalsam, yatlasam, atlasam gibi tılsım tasrifatından³⁷⁰ birkaçını anlar. Okyanus tılsım, muhabbet, mahbup birbirine karıştırarak uzun bir tespih çeker. Yalnız kendisince merî³⁷¹ eşhâs-ı mübâreke³⁷² ile konuşuyormuş gibi gâh sırtır gâh surat çatar. Gâh güler gâh ağlar gibi yapar. Birdenbire Ali Bekir’e dönerek:

— Tılsımı tılsımlamak için senin kirli donun lazım.

Kirli dondan pek temiz olmayan bu teklife Ali Bekir şaşırır kahr. Fakat Derviş Okyanus sözünde musır³⁷³ bir nevi manyetizma ile:

— Haydi şuraya zaviyenin helalarından birine git. İç donunu çıkar. Bana getir. Tılsım başka türlü tutmaz.³⁷⁴

Bıçare Ali Bekir, Okyanus’un mum gibi yanan gözleri önünde efşunlanarak diğer türlü harekete kendinde mecal bulamaz. Dervişin kendini takip edip etmediğini anlamak için titreye titreye arkasına bakarak harap helalardan birine girer. İç donunu çıkarır. Getirir dervişe verir.

Sultân-ı aşk, donu alınca hemen iştıyakla³⁷⁵ yüzüne gözüne sürdükten sonra koynuna sokar. Ali Bekir, yanağına bedel, dervişe kirli donunu öptürerek bu işten kurtulduğuna nihayetsiz sevinir...

Hazret-i Okyânûs puse arzusunu bu suretle teskin ettikten sonra tılsıma malikiyetin diğer tetimmelerini³⁷⁶ de şöyle bildirir:

— Tılsımın ayini, evradı³⁷⁷ vardır. Onları bu akşam çekeceğim. Nüşhayı hazırlayacağım. Yarın nezri olan üç yüz kuruşu getirirsin. Sana pir ininde tılsımı teslim ederim. Onun tesir ve nüfuzuyla aşk sultanı, muhabbet şahı olacaksın. Uçanla kaçan elinden kurtulmayacak. Haydi ya gözüm Ali, yarın sabah bundan erken burada bek-

³⁷⁰ tasrifat: çekimler

³⁷¹ merî: görülebilen

³⁷² eşhâs-ı mübâreke: mübarek şahıslar

³⁷³ musır: ısrarcı

³⁷⁴ “Hikâyenin bu noktası aynen vakidir.” (yazarın dipnotu)

³⁷⁵ iştıyak: özleyiş

³⁷⁶ tetimme: tamamlayıcı bölüm

³⁷⁷ evrat: tekrarlanan sözler

lerim seni. Canan üzerine nusretli³⁷⁸, düşmanlarına karşı kuvvetli ol. Bak bana ya Haydar-lika³⁷⁹, ezelden âşığım sana...

11

Ali Bekir, Okyanus'un pençesinden kurtulur. Harabeler arasından kaçır. İki üç sokak açıldıktan sonra uzun bir ohh çeker. Hâlâ dervişin salyalı ağzını gözlerinin önünde, yağlı meşine benzeyen kokusunu burnunda hissederek tiksindir. Şöyle kendini bir yoklar. Ne kâr ne zarar ettiğini düşünür. İrzına, namusuna bir kırat noksan getirmedigine dünyalar kadar sevinir. Yanağına mukabil kirli donunu öptürmüş olduğuna ve dervişin bu pek midesizce kalenderliğine gülmeden kırılır. Öbür defa da donundan daha kirli bir şeyini pus ettirmekle Okyanus'un muhterem dudaklarını memnun edebileceğini düşünür. Gülmeden sinirleri boşanır. Ve hatta gelecek defa iç çamaşırını daha mülevves³⁸⁰ bir hâlde bulundurmakla tılsıma daha ziyade isbât-ı liyâkat etmiş³⁸¹ olacağını tasavvur ile tepine tepine güler...

Derviş bulmuş, tılsım hakkında vaat almış ve bu büyük himmet-i maneviyeye mukabil çamaşırını öptürerek kurtulmuş olmayı neticeten mühim bir muvaffakiyet³⁸² sayar.

Ali Bekir o geceyi geçirir. Ertesi sabah yüreğinde tılsım ümidi, cebinde üç yüz kuruş nezri yine karanlıklarda yollara düşer. Fakat dervişle Abdal Sinan Tekye harabelerinde buluştuktan sonra tılsımın teslim ve tesellüm³⁸³ muamelesi yapılmak için pir inine gidileceğini düşünür. Bu pir ini neresi olsa gerek? Bu da bir tekye mi? Zaviye mi? Tuhafça bir tabir... Okyanus'un pirleri inde mi otururlar?

Gayriiradi³⁸⁴ bir ürküntü getiren biraz vahşi bir makam... Ne olursa olsun başlanılmış böyle mühim, mübarek bir iş yarıda bırakı-

³⁷⁸ nusretli: başarılı

³⁷⁹ Haydar-lika: Haydar yüzlü

³⁸⁰ mülevves: kirli

³⁸¹ isbât-ı liyâkat etmek: layık olduğunu ispatlamak

³⁸² muvaffakiyet: başarı

³⁸³ teslim ve tesellüm: karşılıklı olarak alıp verme

³⁸⁴ gayriiradi: istemeden

lamaz ya. Ali Bekir neden korksun? Niçin korksun? Dervişin efsunu varsa onun da gençlik gücü kuvveti var. İş pazı zorluğuna kalırsa yumruklarını Okyanus'un göğsüne dayayarak onunla pekâlâ başa çıkabildiği tecrübe ile sabit olmadı mı? Herifi memnun, sermest³⁸⁵ etmek lazım gelince hazrete öptürülecek kirli bir şey bulması da zor değil.

Ali Bekir gâh gülerek gâh somurtarak fakat her şeyi hayra yormaya uğraşarak gün doğmadan Abdal Sinan semtini bulur. Harabelere varır. Bir de bakar ki cenâb-ı Okyânûs orada. Cezbelenmiş bekliyor.

Sultân-ı aşk, oğlanı görünce kalın gövdesinden en ince dallarına kadar, silkilen bir dut ağacı gibi titrer. Birbirinden yüksek sekiz on hu çeker. Kuvvet-i bâzûsuna güvenmekle beraber delikanlıyı çarpıntı alır. Lakin dervişin bu galeyanını³⁸⁶ yine derin bir sükûnet ve teveccüh³⁸⁷ takip eder. Ali Bekir biraz bekler. Üç yüz kuruş nezri getirmiş olduğunu imaen elini cebine sokar. Fakat Hazret-i Okyânûs teslim tesellüm yani alışveriş yeri orası olmadığını işaretle anlatır. Çocuk zuhurata³⁸⁸ intizaren susar. Bekler...

Hazret alaca gündüz ufuklar ile işaretleşerek gönül alır, gönül verir. Nihayet şehrin garbına, sur harabelerine doğru yürür. Ali Bekir'i de eliyle çağırır... Okyanus önde, dalgası arkada beraber bir semt-i mechûle doğru aheste aheste adım atarak yürürler. Aralarında hep sükût, hep teveccüh devam eder...

Birçok yerleri inmiş, yığıntı hâline gelmiş alçak iki kuru duvar ortasından uzanan eğri büğrü yollardan, bostan aralarından, bahçe sokağa, sokak bahçeye karışmış sınırsız, hudutsuz, şehir mi, beyaban³⁸⁹ mı bellisiz, adsız, şekilsiz, kimsesiz yerlerden giderler. Arada bir temeli kaymış, saçağı kopmuş, camsız pencerelerine kaba kâğıtlar yapıştırılmış, hırka eskileri tıkanmış, zemini kül rengini almış, orada burada seyrek, nadir, bodur ağaçlarının yapraklarına varın-

³⁸⁵ sermest: sarhoş

³⁸⁶ galeyan: coşkunculuk

³⁸⁷ teveccüh: hoşlanma

³⁸⁸ zuhurat: olacak, ortaya çıkacak şeyler

³⁸⁹ beyaban: çöl

caya kadar bütün yeşilliği kemirilmiş yanık, üryan, renksiz, sefil mahallelerden geçiyorlardı.

Bir tarafı sur duvarları, bir tarafı çürümüş sebze kokan bostanlar, uzun bir yoldan gittiler. Okyanus'ta derin bir rükûdet³⁹⁰ vardı. Hep sükût ve teveccühle yürüyordu. Nihayet kale bedenlerinin dökmüş bir yarasından yürüdü. Devrilmiş yekpare duvar parçaları arasından, yığılmış toprak tümsekleri üzerinden inişli çıkışlı sıçan yollarından gidiyor, Ali Bekir, mürşidini şimdi biraz daha artan bir helecenla takip ediyordu. Cinayetlere, rezaletlere, gizli fiillere melce³⁹¹ olan bu delik ve kovuklarda bir pirin yurt veya in tutmuş olmasına çocuğun hayreti artıyordu.

Dünyanın dört köşesinden seyyahların ziyarete geldikleri bu tarihî izbelerin bu derece korkunç olduklarını o güne kadar tecrübe etmemişti. Bazen yarı göçmüş bir tonozun açık duran siyah ağzı kendini yutuvercekmiş gibi geliyor, titriyordu...

Burası yüksek burçlarıyla, dehlizleriyle³⁹², yer altından karanlık yollarıyla, tonozlarla örtülü boşluklarıyla, tarihî simasındaki vakarıyla³⁹³ beraber zamanın şeametleriyle³⁹⁴ karışmış pür-esrar bir memleket... Sakinleri gündüz gizlenen, gece uyanan nim³⁹⁵ maverai³⁹⁶, başka nev bir hayatın makarri³⁹⁷ müthiş bir şehirdi. Sabahın şebnemleriyle³⁹⁸ ratıp³⁹⁹ bu çiğnedikleri otların, kümbetlerin, bunca esrara mezar olan bu duvarların, toprakların altında kim bilir ne kadar hazineler, mutalsam defineler yatıyordu... Evet burası tılsım kumkumasıydı. Belki aşkın, muhabbetin velvelelerden⁴⁰⁰, entri-

³⁹⁰ rükûdet: sakinlik

³⁹¹ melce: sığınak

³⁹² dehliz: dar geçit

³⁹³ vakar: ağırbaşlılık

³⁹⁴ şeamet: uğursuzluk

³⁹⁵ nim: yarı

³⁹⁶ maverai: öteki âleme ait

³⁹⁷ makar: oturulan yer, mesken

³⁹⁸ şebnem: çiy

³⁹⁹ ratıp: nemli

⁴⁰⁰ velvele: gürültü, patırtı

kalardan, hıyanetlerden, ezalardan⁴⁰¹ girizan⁴⁰² perileri tarihin bu mütehaccir⁴⁰³ hatirasına sokulmuşlar, buradan yine tılsım şeklinde gönüllere girmeye yol arıyorlardı.

Mevlevihane ile Silivrikapısı arasında topraklara gömülmüş, hakikaten bir in ağzına benzeyen bir mağaranın karanlık menfezi önünde dururlar. Burası neresi? Hangi pirin ini? Yoksa hazretin kendi evi mi?

Okyanus eğilir, delikten geçer. Ali Bekir'i de elinden karanlığa çeker. Oğlanın sinirleri gevşer, başı döner. Yürüdükçe siyah bir kuyuya doğru dalarlar. Mezbahaya götürüldüğünü anlayan bir hayvan gibi çocuk bir iki defa bütün kuvvetiyle irkilir, Okyanus'un kollarına asılarak gerilir. Ali Bekir genç fakat derviş de izbandut gibi... Oğlan bağırır mı? Yoksa Okyanus'un gırtlığına mı atılır? Koca sultân-ı aşk bu hareketlerin hiçbirine meydan bırakmaz. Okur okur, şikârinin üzerine üfler. Onu bütün efsunuyla teshire⁴⁰⁴ uğraşarak:

— Korkma ya velet. Aklından şeytanı kov... Pir ininde fenalık olmaz. Havf edersen⁴⁰⁵ tılsımı ürkütürsün. İtikadını tam, kalbini ferah tut. Tılsımlanmadan tılsım alınmaz...

Çamaşır yıkanır. Bakır kalaylanır. Fakat insan nasıl tılsımlanır? Zavallı delikanlı o merakta... Zihninde bu muammayı evire çevire Okyanus'un gittikçe derinleşen mağarası içinde kazaya rızadan başka çare bulamayarak yürür. Nihayet bir yere gelirler. Tonozların çatlayan, delinen bir iki tarafından akseden hafif bir ziya⁴⁰⁶ yardımıyla Ali Bekir görür. Yerde lime lime bir hasır parçası, tüyleri dökmüş deri kalmış bir post... Bir gaz tenekesi, ağzı kırık bir toprak testi, duvar kenarında yine kırık dökük birkaç kara şişe... İrili ufaklı boş konserve kutuları, hasılı süprütülüklerden toplanmışa benzeyen birtakım eşya... Duvara yapıştırılmış “Ya dost, medet”,

⁴⁰¹ eza: eziyet, sıkıntı

⁴⁰² girizan: kaçan

⁴⁰³ mütehaccir: taşlaşmış

⁴⁰⁴ teshir: büyü yapma

⁴⁰⁵ havf etmek: korkmak

⁴⁰⁶ ziya: ışık

“Ya Hak”, “çifte Ali” ve daha anlaşılmas vefklar⁴⁰⁷, kargacıklar bur-gacıklar yazılı kâğıtlar.

Bu dekorlardan, buranın pir ini yahut dervişin makamı ve her hâlde zabitanın takayyüdü⁴⁰⁸ altında bulunması lazım gelen bir ma-hal olduğunu Ali Bekir anlar. Okyanus misafirinin altına bir hasır parçası sürer. Duvar kenarında küme ile duran çalı çırpıyı kibritle tutuşturur. Ne olacak? Aş mı pişecek? Ateş biraz alazlanınca or-tasına okuyup üfleyerek bir tütsü atar. İnin içine kalp darabanına rehavet getirecek bir koku yayılır.

Altı teneke, üstü iri, siyah bir Hindistan cevizi kabuğu, nargile-ye benzer ince kamıştan iki uzun emzikli bir şeyi ortaya kor. Bunun ağzını ateşler. Bir emziğini kendi çeker. Ötekini genç misafirine uzatır. Bir nefes çekmesini emreder. Ali Bekir korkar. Dervîşi al-datmak için çekiyor gibi yapar. Fakat Okyanus bu hileyi anlayarak:

— Tılsımın dumanından yutmayan tıslımlanmaz ve binaena-leyh onun tılsımı kimseyi tutmaz. Ürkütme yavrum tılsımı. Onu içine çek de cennetimi, saraylarımı, hurilerimi, gılmanlarımı⁴⁰⁹ gör.

12

Ali Bekir çekmez. Yine mızımızlanmak ister. Çocuğun Hindis-tan cevizinden uzanan kamışı çekmemesine bedel Okyanus ortaya beheri⁴¹⁰ zeytin tanesi iriliğinde bir kulaçlık bir tespih çıkarır. Virde başlar. Çalı çırpının ortasında tüten şey zavallı çocuğun körpe sinir-lerine kuvvetli bir müskir⁴¹¹, ağır bir münevvin⁴¹² tesiri yapıyordu. Bu kokunun içinde ve arada bir titreyerek sert esma çeken Okya-nus’un mırıltıları karşısında Ali Bekir bir uyuşukluğa düşerken du-varın kenarından bir yılan peyda oldu. Tulu⁴¹³ bir arşından ziyade,

⁴⁰⁷ vefk: muska

⁴⁰⁸ takayyüt: bağlanma

⁴⁰⁹ gılman: genç, delikanlı

⁴¹⁰ beher: her bir

⁴¹¹ müskir: sarhoş edici

⁴¹² münevvin: uyku veren

⁴¹³ tul: uzunluk

alacalı, yumru başlı korkunç bir hayvan... Üstüvani⁴¹⁴ vücudunun halkaları uzun bir körük gibi açılıp açılıp toplanarak dalgalana dalgalana geliyordu. Oğlan birdenbire rehavetten uyandı. Kesif⁴¹⁵ bir korku içinde kaldı. Titreyerek kaçmaya davrandı. Fakat Okyanus cezbeli bir kakhaha ile:

— Biçare çocuk nereye kaçacaksın? Burası pir inidir. Burada hayya⁴¹⁶ bir iki değil ki.

Hakikaten Ali Bekir kaçacağı tarafa baktı, o cihetten bir tane daha irisi kangallana kangallana geliyordu. Ali Bekir çocuk gibi ağlayarak:

— Ayaklarını öpeyim ya pir... Beni artık korkutma, elverir. Kuvve-i kudsiyyenize inandım...

— Ya velet, iç şu kamıştan, muhabbet edelim. “İç de kimin huzurunda, hangi makamda olduğunu anla.” diyorum sana... Bu muvaffakiyet, bu devlet her kula müyesser olmaz...

— Yaklaşan şu yılanlardan korkuyorum...

— Korkma. Bu kamıştan bir nefes çekenı müddet-i ömründe yılan sokamaz... Ne korkuyorsun. Onlar benim hizmetkârlarımdır. Ne emredersem onu yaparlar.

Ali Bekir, yılanları, çıyanları emrine ram eden⁴¹⁷ bu dervişin sözlerine bir fezahatı⁴¹⁸ mutazammın⁴¹⁹ olmadıkça itaatten başka çare görmez. Çocuk tereddüdünün son raşeleri içinde kamıştan bir yudum çeker... Şimdiye kadar tanımadığı hafif bir korkudan başka şiddetli bir şey hissetmez. Loşluk içinde kedi gibi parlayan Okyanus'un gözlerinden yılanlar kadar ürker.

⁴¹⁴ üstüvani: silindir biçiminde

⁴¹⁵ kesif: ağır, yoğun

⁴¹⁶ hayya: yılan

⁴¹⁷ ram etmek: boyun eğdirmek

⁴¹⁸ fezahat: rezillik, edepsizlik

⁴¹⁹ mutazammın: içeren

Okyanus — Çek oğlum çek. Gözlerinin arzi⁴²⁰ perdeleri sıyrıl-sın. Şimdi bir duvar kovuğu şeklinde gördüğün sarayımın esrarını seyret.

Ali Bekir — Yılanlardan korkuyorum Okyanus Baba.

Derviş kalktı. Yılanları süründükleri yerlerden kavradı aldı. Birer halat parçası gibi birbirine sardı. İrili müthiş bir yumak yaptı. Gaz tenekesinin içine attı. Üzerlerine bir kapak, daha üstüne iri bir taş koydu. Yine geldi, postuna oturdu.

Kamıştan ilk çektiği hafif yudum tesiriyle olmalı çocuğun kalbinden fışkıran ziyadar⁴²¹ rengarenk bir neşe, teknil vücutuna⁴²² yayıldıktan sonra harice taşıyor, etrafını salkım salkım allı, sarılı, yeşilli, leylaki, pembeli nurlar ile dolduruyordu. İkinci yudumda Ali Bekir kahkahalar ile gülmeye başladı. Duvarlarda uzun sakalları yerleri süpüren koca kafalı, şiş karınlı, sivri külahlı birer karış bacaklı cüceler birbirini kovalayarak türlü çehre işmizazlarıyla⁴²³ insanı kahkahadan katıltacak maskaralıklar yapıyorlardı. Sonra her biri bir başka renkte dört beş güneş doğdu. Şimdi Ali Bekir etrafında firuzeden dalgalar köpüren mavi bir denizin ortasına kurulmuş bir billur sarayda idi. Güneşlerin yakut, zümrüt, kuzahi⁴²⁴ pırlanta ateşleri gözleri ve dimağı kamaştıran iltimalarla⁴²⁵ billurların içinde oynar iken tavuslara binmiş, nurdan tüllere bürünmüş çıplak bakirler birer necm-i gîsûdâr⁴²⁶ gibi altın saçlarını ufuklara dağıtarak katar katar geçiyorlar. Süzgün şehevî⁴²⁷ gözleriyle Ali Bekir'e puseler yolluyorlardı...

⁴²⁰ arzi: dünyalık

⁴²¹ ziyadar: ıııklı, aydınlık

⁴²² teknil-i vücut: vücutun tamamı

⁴²³ işmizaz: yüzünü buruşturma

⁴²⁴ kuzahî: gökkuşağı renklerinde

⁴²⁵ iltima: parıldama

⁴²⁶ necm-i gîsûdâr: kuyruklu yıldız

⁴²⁷ şehevî: şehvet uyandıran

Anlaşılmaz bir beng⁴²⁸ ile mestane⁴²⁹ bir vecde⁴³⁰ düşen derviş sordu:

— Ne görüyorsun evlat?

— Cennetin billur köşkündeyim. Fezanın çiçekler kadar tenevvü eden⁴³¹ renklerde güneşleri üzerime nurlarını döküyorlar. Sema'nın melekleri soyundu. Önümden resmigeçit yapıyorlar.

— Aferin ya velet. Senin siret⁴³² gözün açık. Âlem-i manâ sana çabuk münkeşif oldu⁴³³. Ali Bekir, Derviş Okyanus yalan söylemez. Sen tılsım almaya geldin. Fakat hakiki tılsım senin cemalindedir. Bundan sonra hiçbir kadın cazibene karşı duramayacak, bir nazarın önünde en müteazzım⁴³⁴ kadınlar zillete⁴³⁵ düşecek, bir küçük ibramın⁴³⁶ karşısında en metin ismetler⁴³⁷ yanıp duman gibi dağılacaktır. Şimdi rengamiz⁴³⁸ nurlar içinde önünden geçtiğini gördüğün üryan⁴³⁹ periler senin müstakbel müstefreşelerindir⁴⁴⁰... Bint-i Havvâ'nın⁴⁴¹ nazlarından yılma. Onlara bir koç gibi saldır. “Ah sana yanıyorum.” ilaniaşkında büyük bir sihir vardır. Bu sözün efsunu önünde bulanmayacak, sarsılmayacak iffet tasavvur olunamaz... Zayiçe⁴⁴² mübarek, tılsımın kuvvetli, zaferin açıktır.

Ali Bekir bu sihirli kâğıttan bir nefes daha çekti. Gözlerinin kirpikleri birer altın tel gibi uzadı. Uçlarında binlerle kıvılcımlar saçan çarkıfelekler dönmeye başladı. Vücudu, içinde oturduğu bil-

⁴²⁸ beng: uyuşturucu bir ot

⁴²⁹ mestane: mest olmuşçasına

⁴³⁰ vecd: kendinden geçme

⁴³¹ tenevvü etmek: çeşitlenmek

⁴³² sîret: bir kimsenin içi

⁴³³ münkeşif olmak: açılmak

⁴³⁴ müteazzım: kibirli

⁴³⁵ zillet: horluk

⁴³⁶ ibram: zorlama

⁴³⁷ ismet: masumluk

⁴³⁸ rengamiz: renkli

⁴³⁹ üryan: çıplak

⁴⁴⁰ müstefreşe: odalık, cariye

⁴⁴¹ bint-i havva: Havva Ana'nın kızı

⁴⁴² zayiçe: yıldızların durum cetveli

lur köşk gibi şeffaflaştı. Kamıştan çektiği dumanın, bedeninde dönüp dolaştığını görüyordu. Yavaş yavaş cismi eriyor, etrafı muhî-i âlem-i nûra karışıyordu. Ali Bekir bir insan mıydı? Bir âlem miydi? Şimdi vücudunu âlem-i hâricîden ayıramıyor, ılık, berrak bir suya atılmış bir tutam şeker gibi, o nur dünyası içinde eriyor, esîre⁴⁴³ karışıyor, dalga dalga açılıyor, tarife gelmez bir neşe, bir safa ile inbisat⁴⁴⁴ ede ede kâinat kadar büyüyordu. Sonra bir pırlanta yağmuru dökülmeye, bu elmas katreleri arasından murassa⁴⁴⁵ kanatlı kelekler uçuşmaya başladı. Öyle ki bütün bu iltimalar Ali Bekir'in vücuduna girip çıkıyor, temaslarıyla hayatta tadılan lezzetlerin hiçbirisiyle kâbil-i mukâyese olamayacak hazlar uyandırıyorlardı. Ali Bekir tüllerden ince, hassas bir kalbur olmuştu. Kâinat oradan süzülüyordu. Bütün ecsamın⁴⁴⁶ havassı⁴⁴⁷ değişiyor, her şeye his ve ruh geliyordu. Renkler tegannileriyle⁴⁴⁸, çiçekler parıltılarıyla, parıltılar rayihalarıyla⁴⁴⁹ Ali Bekir'i mest ediyorlardı. Daimî bir intişar⁴⁵⁰, bir temevvüç⁴⁵¹, tehezzüz⁴⁵² içinde her şeyde bir mübâdele-i ebediyye görülüyordu...

Ali Bekir, karşısındaki Okyanus'a baktı. Onu tek bacağı üzerinde duran koca bir leylek şeklinde gördü. Başında yeşil sarığı, çenesinde mor sakalı, elinde uzun çubuğu vardı. Her nefes çekişinde altın lülesinden anadan doğma üryan kızlar, oğlanlar fırlıyorlar, gülererek, eğlenerek, etrafa işaretler ederek kıvrıla kıvrıla duman olup dağılıyorlardı.

Çiçekler kokar, kuşlar öter, bütün kâinat pür-ihhtizaz⁴⁵³ câzibe-i umûmiyyeyi ve aşkı takdis eder, Ali Bekir'in mesâmât-ı bedeniyye-

⁴⁴³ esîr: kâinattaki bütün boşlukları doldurduğu farz edilen, görülemeyen ve ağırlığı olmayan cevher

⁴⁴⁴ inbisat: yayılma

⁴⁴⁵ murassa: mücevherle bezenmiş

⁴⁴⁶ ecsam: cisimler

⁴⁴⁷ havas: nitelikler

⁴⁴⁸ teganni: şarkı söyleme

⁴⁴⁹ rayiha: koku

⁴⁵⁰ intişar: yayılma

⁴⁵¹ temevvüç: dalgalanma

⁴⁵² tehezzüz: hafif titreme

⁴⁵³ pür-ihhtizaz: titrek

sine elvan⁴⁵⁴ nurlar dolup boşanır iken billur köşk birdenbire ufuklarını bir sıraya ihata etmiş kızgın güneşlerin alevleriyle yanan bir çöl oldu. Ne bir hurma ağacı ne bir vaha ne bir serap... Badiyenin⁴⁵⁵ altın kumları güneşlerin altında yanıyordu. Gözlerin alabildiği kadar uzanan bu nihayetsiz sahanın en uzak noktasından bir yaldızlı sinek belirdi. Ali Bekir'e doğru uçuyordu. Yaklaştıkça büyüye büyüye sinek yeşil ipek yeleli, yakut gözlü, sırma haşalı, remz-i îrân gibi sırtında afitap⁴⁵⁶, elinde zülfikar, bir arslan oldu. Etrafında bir küme yaldızlı sinek uçuşmaya başladı. Okyanus, zülfikarıyla bir işaret verdi. Hepsi sırtları afitaplı, elleri çatal kılıçlı birer arslana tahavvül ettiler.

O aralık zümrüt sarıklı, firuze gözlü, ak pırlanta sakallı, kızıl alev cübbeli ulema güruhu sökün etti. Yine elmas yağmuru dökülmeye, bir anda mücevherli çiçekler açılmaya, murassa kuşlar uçuşup ötüşmeye başladılar. Bu, hiç işitilmedik, elhanına⁴⁵⁷ doyulmaz semavi bir konserdi.

Ateş cübbeliler, Ali Bekir'in etrafını aldılar. En iri sarıklısı ilerledi. Delikanlının boynuna meşine dikili müselles⁴⁵⁸ bir nüsha taktı. Üzerine okuyup öfleyerek:

— Ali Bekir, kadınların üzerine bahtın açık, tılsımın mübarek olsun, dedi.

Hep öteki sarıklılar dua ve nefesle tılsımı tesit ettiler⁴⁵⁹.

13

Ali Bekir bu rüyadan uyandığı zaman kendini hali⁴⁶⁰ bir bostanın bir köşesinde çürümüş sebze yığınlarının üzerinde buldu. Meydanda ne Derviş Okyanus vardı ne billur köşk, ne pırlanta yağmuru ne tavuslara binmiş üryan melekler ne zümrüt sarıklılar... Bütün

⁴⁵⁴ elvan: renk renk

⁴⁵⁵ badiye: çöl

⁴⁵⁶ afitap: güneş

⁴⁵⁷ elhan: ses

⁴⁵⁸ müselles: üçgen

⁴⁵⁹ tesit etmek: kutlamak

⁴⁶⁰ hali: boş

vücudunda çok işret etmiş⁴⁶¹ olanların gözlerini açtıkları vakit duydukları bir humar⁴⁶², ağır bir sersemlik, bulantı, zihin dağınıklığı vardı. Boynunu yokladı. Hakikaten oraya bir nüsha takılmış olduğuna gördü. Ceplerini karıştırdı. Tılsımın nezri için hazırlanmış olduğu üç yüz kuruşu bulamadı. Bu para alınmış fakat saate, kordona, cüzdanındaki diğer paralara dokunulmamıştı.

Bu bir tiyatro değildi. Sinema değildi. Hakikat değildi. Fakat büsbütün asılsız, sırf hayalî bir âlem de değildi. Çünkü insan rüyasında suya düşer fakat uyandıktan sonra kendini ıslak bulmaz. Dayak yer, kalkınca bir tarafında sızı, bere hissetmez. Hâlbuki Ali Bekir geçirdiği garip âlemin asarını⁴⁶³ elan⁴⁶⁴ başında, midesinde duyuyor, hindistan cevizi kabuğuna takılı ince kamıştan çektiği dumanın tuhaf kokusunu hâlâ genzinde buluyordu.

Zavallı çocuk neye uğradığını tayin etmek için düşünüyor düşünüyor, Abdal Sinan semtinden, Nohutlu Baba Tekkesi harabesinden, Derviş Okyanus önde o arkada beraber yürüdüklerini, kale bedenlerinden geçtiklerini, uzun karanlık bir mağaraya girdiklerini, duvar kenarından karşılıklı iki yılan çıktığını ve sonra kamıştan bir nefes çektiğini, geçirdiği vakayı işte o ana kadar hatırlıyor, ötesini billur köşkler, pırlanta yağmurları içinde kaybediyor, birbirine karıştırarak pek seçemiyordu.

Hep bunlar ister yalan ister gerçek olsun, Ali Bekir aradığını buldu, tılsıma malik oldu ya. Uğradığı garip, ağrep⁴⁶⁵ macerada hakikatle hayalin fark olunamayacak kadar birbirine karışmış olmasına artık ehemmiyet vermiyordu. Elini boynuna attığı vakit orada pamuk ipliğine bağlı, müselles bir meşine dikili bir nüsha buluyordu. İşte bu hayal değil, el ile tutulur kesif, maddi, müşahhas⁴⁶⁶ bir hakikatti.

⁴⁶¹ işret etmek: içki içmek

⁴⁶² humar: içki veya uyku sersemliği

⁴⁶³ asar: belirtiler

⁴⁶⁴ elan: şimdi

⁴⁶⁵ ağrep: çok tuhaf

⁴⁶⁶ müşahhas: somut

Ali Bekir ayağa kalktı. Üstünü başını elleriyle mehmaemken⁴⁶⁷ süpürdü. Mendiliyle temizledi. Etrafını bakındı. Bostanı ve civarını pek tanıımıyordu. Neresi olduğunu bilmeyerek Kazlıçeşme'ye kadar yürüdü. Yüzünü yıkadı. Bütün suratına bakanlardan mace-rasını biliyorlarmış gibi sıkılıyordu. Şimdi gitsin Okyanus'un sur harabeleri içindeki inini, billur köşkünü, cenneti arasın mı? Hayır... Tılsımı aldı. Nakden, bedenlen nehrini verdi. Artık dervişle alışveri-şi kalmadı... Hem pir inine alaca karanlıkta ve birbirine benzeyen bostanlardan, dar yollardan, kale bedenleri arasındaki patikalardan öyle dolambaç yerlerden gitmişlerdi ki üç dört gün arasa uzun ma-ğarayı, o dârü'l-esrâr⁴⁶⁸ bulabilmesi şüpheliydi...

Yedikule'den trene binip Sirkeci'ye inmeye karar verdi. Bos-tanlar, mezarlıklar arasındaki koca kaldırımlı sur harici caddelerin-den gider iken köylü ile şehirli arasında allı güllü bir tuvalet yap-mış kol kola yürüyen üç Rum kızına tesadüf etti. Kızlar hafif şuh gülüşmeler ile Ali Bekir'i süzerek yanından geçtiler. Onlar biraz ilerledikten sonra delikanlı döndü. Arkasına bir göz attı. Kızların da başlarını çevirip hâlâ gülüşerek kendine baktıklarını gördü. Bu ne demekti? Tılsım hükmünü icraya mı başlamıştı?

Kabataş'a konağa döndü. Odasına çekildi. Kapıyı sürmeledi. Şimdi büyük bir hazinenin sahibiydi. Bu yeni kuvveti nasıl hüsn-i istimâl edebilecekti? Nüşayı boynundan çıkardı. Evirdi, çevirdi. Bu Tatar böreği şekil ve hacminde siyah meşine dikili bir şeydi. Acaba içinde ne vardı? Eliyle üstünden yokladı... Parmakları deri-nin altında yumuşak ve katı bazı cisimlere temas eder gibi oluyordu. Söküp baksa belki tılsımın havassı bozulurdu. Buna cesaret edeme-di. Meşinin içinde ne olursa olsun bu kendince o kadar ehemmi-yet götürür bir şey değildi. Tılsımın hassasını, kuvvetini denemek lazımdı. Kadın denilen oynak atın artık yularını ele geçirebilmiş miydi? Bunu tecrübe etmek merakıyla yerinde duramıyor, işe nasıl ve neresinden başlayacağını tayin edemiyordu.

⁴⁶⁷ mehmaemken: olabildiğince

⁴⁶⁸ dârü'l-esrâr: sırlar kapısı

Nüşhayı boynuna taktı. Konağın büyük bahçesinde, sofaların da aşağı yukarı dolaşmaya çıktı. Yüreğinde garip bir intizarın⁴⁶⁹ helecenları kaynıyordu. Zannediyordu ki etrafındaki kapılardan, pencerelerden birkaçı açılarak sevdadan, arzudan boğazları gıcıklanan kadınlar, seslerinde mahremane istirhamlar titreyerek ona “Bana baksana elmasım Ali Bey. Ne efsuna tutulduğumu bilmiyorum. Senin için ölüyorum. Merhamet... Merhamet... Gönlüm, kapım, pencerem senin için daima açık... Ne zaman ister isen bir işaretime bakıyorum...” desinler.

Ali Bekir bu kuruntu ile geziniyor geziniyor, etraftan komşu pencerelerine varıncaya kadar böyle davetler bekliyor fakat arkasından hiç çağırın olmuyordu. Derviş Okyanus ona ne demişti. Kadınların nazlarına istiğnalarına⁴⁷⁰ ehemmiyet verme, ilanaşık için sıkılma, utanma, sevdanda, onların gönüllerine hululde⁴⁷¹ musır ol. En güzel, en yükseklerinin vasıllarına zaferyab olursun...

“Utanma, sıkılma, korkma, çekinme...” İyi lakin bu kelimelerin manalarına bilfiil alışmak, sırnaşıklığa, bu nev cesaretlere idman etmek lazım...

Derviş Okyanus gibi mağarada güneşler doğduran bir pirden sıkılmamak, çekinmemek, korkmamak icazetlerini aldıktan sonra işe başlamak için tereddüde artık mahal var mıydı?

Ali Bekir dönme dolaba indi. Güm güm vurarak Pervin’i çağırıldı. Lakin Pervin’in yerine kalfa hanım geldi. Sordu:

- Kimdir o?
- Benim. Ali.
- Sen misin Aliciğim?
- Benim kalfacığım...

⁴⁶⁹ intizar: bekleyiş

⁴⁷⁰ istiğna: nazlanma

⁴⁷¹ hulul: nüfuz etme, işleme

Kalfa hanımın sedasında eski huşunetinden⁴⁷² eser yoktu. Bilakis ağzından bal akıyordu. Bu hâl tılsımın tesiri, onun efsûn-ı serîsi miydi?

Ali Bekir'in aklına Ali Bahadır masalındaki kırk bakirin muhafızı acuze geldi. Onun Karadeniz kuyusunda yatan ejderha gönlünden geçerek altın anahtarları almadan kırk bakire vusul kabil olmadığını düşündü. Vakit geçirmemeli, fırsat kaybetmemeli, sıra o sıra, saat o saat, dakika o dakika idi. Kalfa hanıma hemen ilanaşık edivermek lazımdı... “Sana yanıyorum.” ilanaşıkındaki büyük sihirden istifade edecek andı. Derviş Okyanus yalan söylemezdi. Kalfa hanımın gençliğinde paşanın hırslı elleriyle kim bilir kaç defa yoklanmış iffeti, pek müstahkem bir kale olmasa gerekti.

Kalfa hanım çağıyla biahenk⁴⁷³ düşen bir fıkırtı ile:

— Ne istiyorsun güzelim?

— Ne mi istiyorum? Ah... Şey...

— Ne?

— Bir parça yüzünüzü görmek istiyorum.

Ali Bekir dikkat etmişti. Kalfa ona hiç “oğlum” tabiriyle hitap etmezdi. Yaşça büyümüş olacağı için mi kadın bu tabiri ağzına almıyordu? Yoksa kalben bu sözde kendi hissiyle bir tenafür⁴⁷⁴ mü buluyordu? Şimdiki on sekiz yaşıyla Ali Bekir ferah ferah onun beşinci küçük oğlu olabilirdi.

Kalfa hanım orta kapıyı aralayarak:

— Yüzümü mü görmek istiyorsun?

— Ah evet...

Kalfa biraz istiğrapla⁴⁷⁵:

— Bu neden icap etti?

— Şimdi burada söylenmez.

⁴⁷² huşunet: kabalık, sertlik

⁴⁷³ biahenk: uyumsuz

⁴⁷⁴ tenafür: birbirinden nefret etme

⁴⁷⁵ istiğrap: şaşkınlık

— Benzin uçuyor, gözlerin süzülüyor, dudakların titriyor. Ne oluyorsun Ali?

— Ah ne olduğumu biliyor muyum?

Bazı delikanlıların kendilerinden birkaç yaş büyük kadınlara ilanaşk etmiş olduklarını birkaç hikâyede okunur iken kalfa dinlemişti. Aşk öyle bir sihirdi ki barometresinde bazen böyle mevsimsizce karışık, çapraşık iniş çıkışlar olurdu. Gönül kimi severse güzel odur. Bunun hakiki bir misali de kendisiyle Ali arasında zuhur etmiş olmasın!

Kalfanın zihninden derhâl oğulları, belki de torunları yerinde çocuklara varan yaşlı kadınların ve el âleme destan olan nisbetsiz muaşakaların⁴⁷⁶, izdivaçların panoramaları geçmeye başladı. Fakat kendisi öyle miydi? Hayır...

Kalfa hanım kendini beş on yaş küçülttü. Ali Bekir'i de bir o kadar büyüttü. Aralarında hemen hiç fark bırakmadı. Kendini ona denk yaptı. Kendi kaşını gözünü zaten pek beğenirdi. Paşa onu yirmi sene evvel istifraş etmek⁴⁷⁷ istediği zaman "O cazip gözlerin beni bitiriyor." demişti. Paşanın o yalvarışları hâlâ aklında idi. Lakin o vakit Nurullah isminde genç, güzel, selamlıktan bir uşak seviyordu. Onunla kaçmak, ona varmak sevdasında idi. Nurullah'ın aşkı paşanın firaşını⁴⁷⁸ kabulüne mâni olmuştu. Sonra nasılsa Nurullah muhabbetinde sadık çıkmayarak kalfayı hüsranda bırakıp konaktan savuşmuş, paşa da bir daha rağbet-i izhâr etmemiş⁴⁷⁹, diğer taraftan da bir kısmeti çıkmamış biçare kalfacağız kakavanlaşıp evde kalmıştı. Oh... Senelerden, senelerden beri hiçbir erkek Ali Bekir'in bugün ona içini çekerek atfettiği süzgül, bitik nazar ile bakmamıştı. Oğlanın bu yanık bakışı, o sevdavi manidar sözleri, meftunane tavırları kadının rağbetten yıllarca mehcur⁴⁸⁰ gönlünün küllerini birdenbire karıştırdı. Eşeledi. Kıp kızıl korunu meydana çıkarıverdi. Zaten yaşlı, genç herhangi bir erkek biraz yüzüne baksa kadın bu nazarda bir

⁴⁷⁶ muaşaka: sevişme

⁴⁷⁷ istifraş etmek: odalık cariyeye almak

⁴⁷⁸ firaş: yatak, döşek

⁴⁷⁹ rağbet-i izhâr etmek: görmek istemek

⁴⁸⁰ mehcur: unutulmuş

izdivaç arzusu sezinlerdi. Artık bu zan kendinde cinnet-i vâhide⁴⁸¹ şekline giren bir huy olmuştu.

Kısmet kader ne ise o olur. Bunca vakittir beklediği fesûphannallah meğerse Ali Bekir’e varmak içinmiş... Allah’ın bu takdirine, bu hikmetine şaştı. Bu şaşkınlıkla ne diyeceğini, ne yapacağını bilemiyordu.

Ali Bekir, Okyanus’un kendine yaptığı gibi gözlerini kalfanın kilerin içine dikti. Onu böyle nazarıyla efsunlayarak tılsımın kuvvetini denemek istiyordu. Kalfanın zaten yarım olan ve yaşıyla makûsen küçülen aklı, sevdakâr böyle gayrimemul⁴⁸² bir nazarla bakan gencin bu ani rağbeti önünde büsbütün iflas etti.

Tılsımın kuvvetindeki şiddete şaşırان Ali Bekir:

— Kalfacığım aşkıma cevap...

Kalfa:

— Ne diyeyim... Kısmet ise olur, cevabını kekeleyebildi.

Ali Bekir “Bu kısmet ise olur.” sözündeki manâ-yı izdivâca dikkat bile etmeyerek Okyanus’un yılgınlık göstermemek hususundaki tavsiyesini tahattur ile:

— Kısmet ise ne demek? Elbette olacak...

— A...

— A, ma, bilmem... Bu gece...

— Aa...

— Belki de biraz şimdi...

Ali Bekir selamlık avlusuyla harem taşlığının o andaki kimse-sizliğinden istifade ile kalfanın zayıf vücuduna sarıldı. İhtiyar halayık, şeytanın tatlı iğvasına uyduğu bu zelle dakikasının bir şahidi bulunup bulunmadığını anlamak için bir kere etrafına bakındı. Paravanın loşluğu arasında açılan bu genç aguşa⁴⁸³ baş döndürücü bir uçuruma düşer gibi beti benzi sararak kendini bıraktı. Biri hayatının

⁴⁸¹ cinnet-i vâhide: bir cinnet

⁴⁸² gayrimemul: beklenmeyen

⁴⁸³ aguş: kucak

unfuvanında⁴⁸⁴, öteki yıpranıp sönmek devresinde fakat her ikisi de aşk temrininde acemi bu iki vücut birbirini sıktı. Sadırdan sadıra birbirinin helecanını duyarak ayrıldı.

O titiz, o çetin, o müşkülpesent, o itirazcı, inatçı kalfa hanım yarım dakikada Ali Bekir gibi bir çocuğa ram olmuştu. Bu tılsımın kuvvetinden miydi, kadının zaafından mı? Ali Bekir sevdakâr her savletinde bu suhulete⁴⁸⁵ erecek miydi? Bunu istikbal gösterecek, diğer tecrübeleri ispat edecekti. Ali Bekir kendi nazarında kaplan mürebbilerinin canavarı itaate mecbur eden kuvveti gibi, kadınlar üzerinde bir tesiri bulunduğunu, yılan bir kanâat-i hilkiyye ile zehrine nasıl güvenirse öyle anlıyor gibiydi. Kalfayı deraguş etmekle⁴⁸⁶ o zavallıyı ihtiyarlığında bir daha son ve ebedî esir almış oldu. Şimdi artık aralarında öyle bir sır, bir hâkimlik mahkûmluk vardı ki o dil-azar⁴⁸⁷ kalfa, Ali Bekir'in huzuruna daima helecanlar, mahcu-biyetler içinde, başı önüne düşük çıkacaktı...

14

Ali Bekir, Okyanus'un cennetinde gördüğü akıl almaz garabetlerin kutsiyetlerine artık inanıyor, mübarek adamın kirli donu öpmüş olmasında da bir nevi sırr-ı dervişâne bulunduğuna ihtimal veriyordu. Tılsımdaki keskinlik her türlü ümidinin fevkinde çıktı. Metanette, sebatla Çanakkale Boğazı zannettiği kalfa hanımın o seri sukutu⁴⁸⁸, oğlanı hayrete düşürdü. Velez mazanneden⁴⁸⁹ olsa artık her yaşta, her terbiyedeki bütün kadınlara emniyeti kalmadı. Konaktaki genç ihtiyar bütün cinsilatifi benimsedi. Hanımefendi-den Pervin'e kadar bunların içinde nâkâbil-i feth⁴⁹⁰ olmayanını görmüyordu. Paşanın sevgili odalığı o cazip, o afet Gülizar'ı, Pervin'i o körpecik peri kızını bile eski ehemmiyetleriyle telakki etmiyordu.

⁴⁸⁴ unfuvan: ilk gençlik dönemi

⁴⁸⁵ suhulet: kolaylık

⁴⁸⁶ deraguş etmek: kucaklamak

⁴⁸⁷ dil-azar: kalp kırıcı

⁴⁸⁸ sukut: düşme

⁴⁸⁹ mazanne: ermiş sanılan

⁴⁹⁰ nâkâbil-i feth: fethedilmesi imkânsız

Çünkü hep bunlar kendisi için sürmeleri çekilmiş ve tılsımın efsunu önünde birer ufak fiske ile açılıverecek sevda kapılarıydı.

Tespihe geçirilecek kadınları sin ve hüsün sırasıyla defter-i aşkına kaydetti. Konağın en kuytu köşe bucağında geçen en gizli vakaların içinden umacı gibi başını çıkaran, her şeye karışan her şeyi karıştıran cadaloz kalfa hanımın sükûtu satın alındıktan sonra artık korkacak ne kaldı?

Kalfa hanım, bumar gibi ince uzun, porsuk esmer bir deri torba içine doldurulmuş bu bir yığın kemik, değme mükâfat mukabilinde yenir yutulur şey değildi. Fakat başka çare var mı? Öteki güzel kadınlara bu gayrimidevi⁴⁹¹, kaskatı bayat parçayı azar azar katık edecekti. O da az bir zaman içindi. Zavallı ihtiyar kalfa, Ali Bekir'in genç aşkıyla yenilip artık hiç ses çıkaramayacak bir mağlubiyet ve zilletle yere serildikten sonra onun ne ehemmiyeti kalırdı...

Paravana arası deragaşu üzerinden bir hafta geçti. Bu cüzi müddet zarfında Ali Bekir, kalfa hanım denilen çorak, kurak, akim⁴⁹² malikânenin bir ucundan girdi, öbüründen çıktı. Bedbaht, mülahazasız⁴⁹³ kadın, delikanlının hiç söz dinlemeyen, hiç mâni tanımayan ilk ateşli galeyanları önünde öyle sersemleyerek, o kadar büyük bir teslimiyetle yerlere düşmüştü ki vakit ve saati gelip de Ali Bekir kaldırmak için onun kolundan tutarak "Kalfam, kendine gel bakalım... Ben senin küçük oğlun yerinde bir çocuğum, bu hisle seni uzun müddet memnun edemem. Haydi davran... Bu rüyayı unutalım... Senin haz duyduğun kadar ben bu sevişmeden muazzep oluyorum⁴⁹⁴." diyeceği dakikanın acılığını düşünüyordu. Çünkü köyden gelen kehleli, murdar çocuğu temizleyip adam eden o idi. Üzerinde âdeta analık hakkı vardı. Az müddet sonra Ali Bekir ızdıraplar içinde kalmaya başladı. Çünkü ilk savletleri sarhoş

⁴⁹¹ gayrimidevi: mideye uygun olmayan

⁴⁹² akim: verimsiz

⁴⁹³ mülahazasız: düşüncesiz

⁴⁹⁴ muazzep olmak: azap çekmek

bir adamın yaptığını yarı seçemez hâliyle vuku bulmuş⁴⁹⁵, ikincileri gayretle, üçüncüleri nefretle olmuştu, oluyordu.

Ali Bekir bu kalfa köprüsünden semt-i canâna atlamak için geçti. Lakin iş o kadar tuhaf bir şekil aldı ki... Pervin'i gözetlemek için herhangi bir deliğe başını soksa, ne vakit dönme dolaba inse hemen karşısında kalfa hanımı buluyor. Hem de nasıl... Gözler iştiyakla baygın... Dudaklar puse için pür-raşe⁴⁹⁶, kollar sarılmak ateşiyle ardına kadar açık... Etrafı ağyar⁴⁹⁷ gözünden hali bulursa çocuğu, ıstakoz gibi hemen kısaçlarının arasına alıyor, sıkıyor, eziyor, emiyor, öldürüyor, posa bırakıyor. Oğlan "Çekil ya mübarek..." demekle başından defedemeyeceği pek büyük bir belaya çattığını ve öyle "Kendine gel kalfam..." gibi nazikâne sözler ile ayılması kabil olmayacak bir derde tutulduğunu anladı. Tılsımın kuvvetini güzel Pervin'in üzerinde denemeye vakit bulamıyordu ki... Kalfanın bu iptilas, bu sükûnet bulmayan aşkı, bu ateşi, oğlanın hissini evvela nefrete, sonra şiddete, sonra gazap ve intikama çevirdi. O şimdi kalfanın beline değil, boğazına sarılarak nefesini kesmek infialinden⁴⁹⁸ kendini alamıyor, kıvranıyor, Pervin'le mercimeği fırına verinceye kadar bu karyı avutmak, bu kara belaya katlanmak lüzumun mübremiyeti⁴⁹⁹ önünde deli oluyor.

Ali Bekir, kalfanın görüp erişemeyeceği gizli, emin bir yeri nerede bulup da Pervin'i oraya davet edebileceğini düşündü. Düşündükçe keyfiyetin zorluğunu anlıyordu. Pervin'le her nerede olursa olsun beş dakikacık hususi görüşebilmiş olsa iş kolaylaşacaktı. "İki gönül bir olunca samanlık seyrân olur." darbimeseli Ali Bekir'in kalbine itminan⁵⁰⁰ vermiyordu. Konakta seyrana tahavvül edecek bir samanlık bulabilmeleri muhal⁵⁰¹ değildi.

⁴⁹⁵ vuku bulmak: olmak

⁴⁹⁶ pür-raşe: titrete

⁴⁹⁷ ağyar: başkaları, eller

⁴⁹⁸ infial: öfke

⁴⁹⁹ mübremiyet: kaçınılmazlık

⁵⁰⁰ itminan: gönül rahatlığı, güven

⁵⁰¹ muhal: imkânsız

Kalfa hanım ümmidir. Onun kitabet hizmetini öteki beriki ve bilhassa Ali Bekir yapar. Oğlan bu cihetle de kadının birçok hususiyetlerine vâkıftır. Zavallının mühim bir ipucunu da buradan tutar. Kalfanın ümmiliği şimdi oğlanın çok işine yarıyor. Pervin, şeytan kız, kendine bir gösterilirse on öğreniyor. Küçük beyin müstakbel odalığı pek kara cahil bırakılmak istenmiyor. Yalnız okumak değil, yazmayı da iyi beceriyor.

Konakta bir Van kedisi var: Sincap. Bu hayvan, Pervin'in dostu ve mahmisidir⁵⁰². Kızın en büyük eğlencesi, Sincap'la oynamak, onun ipek tüylü boynuna al, mor her gün bir renkte fiyonga bağlamaktır. Dostun dostu, dosttur. Tabii kediye Ali Bekir de bayılıyor. Sincap, sıcak sıcak kızın ılık kucağından kalkıyor, selamlığa Ali'nin yanına geliyor, ona tüylerinin üzerinde Pervin'in kokusunu, hararetini getiriyor.

Bir gün Sincap selamlığa Ali'nin yanına geldi. Sırtını tümsekletip onun dizlerine sürtünerek okşanmak isterken oğlan bu sevgilisinin sevgilisini hemen kucağına aldı. Tüylerinin arasında Pervin'in nazik mini mini ellerinin izlerini değil nefeslerinin rayihalarını ararken bir şey düşündü. Her ikisinin yâr-ı sadıki bu güzel kedi, aralarında postacılık hizmeti göremez miydi? Kendisine böyle bir vazife tevdi olunursa⁵⁰³ bunu pek mahremane ifa edeceğine şüphe yoktu. O gün de hayvanın boynunda ateşi al atlastan bir fiyonga vardı. İnsanın kalbini ısıtarak sanihasını⁵⁰⁴ açan bir renk...

Ali Bekir bu renkten mülhem oldu. Yeni bir kafiye keşfeden şair gibi kız ile muhabere için güzel bir yol buldu. Gayetle ince bir kâğıdın üzerine şu satırları yazdı:

“Sevgili Pervin'im!

Sana pek mühim şeyler söyleyeceğim... Harem dairesinin en üst katında, çatı arasında, selamlık bahçesindeki büyük fıstık ağacının tamam hizasında bir boş oda var. Bu gece herkes yatıp da el ayak çekildikten sonra beni orada bekle. Fıstık ağacına tırmanarak

⁵⁰² mahmi: korunan

⁵⁰³ tevdi olunmak: verilmek

⁵⁰⁴ saniha: ilham

oraya kadar çıkacağım. Bu mektubumu alınca hemen cevabını yaz. Yine bu posta kutusunun içine koy. Kediye selamlığa salıver. Çok helecandayım. Beni uzun müddet bu yürek çarpıntısında bırakma... Ölüyorum Pervin'im..."

Gizli Üftaden

Ali Bekir

Ali Bekir bu kâğıdı katladı, büktü. Mümkün olduğu kadar hacmini küçülttükten sonra saatinin kordonundan madalyonu çıkardı. İçine yerleştirdi. Kapağını kapadı. Bunu bir agrafla⁵⁰⁵ kedinin fiyongasına taktı. Hayvanı hareme salıverdi.

Şimdi oğlancağız, ağrısı tutmuş bir gebe gibi bir yerde duramıyor, gözleri kedinin avdet edeceği yollara matuf⁵⁰⁶ oradan oraya dolaşıyordu.

Kediye boynunda bu imzalı tezkeresiyle salıverdikten sonra yaptığı çocukluğun, ettiği deliliğin derecesini anladı ama iş işten geçmişti. Ya şimdi müthiş bir sû-i tesâdüfle⁵⁰⁷ kedi bir başkasının yanına gider de madalyon yabancı ve düşman bir el tarafından karıştırılırsa... Hem kendine hem Pervin'e ne büyük bir fenalık etmiş olacaktı. Bir yandan böyle haifane⁵⁰⁸ düşünmekle beraber bir yandan da tılsımın kuvvetine, kutsiyetine içinden bir güvenme geliyordu. Okyanus'un cennetinde gördüğü harikalar büsbütün asılsız olabilir miydi? Elbette bu mübarek dervişin maneviyetinden, ruhaniyetinden, tılsımın esrarlı havassından muavenet⁵⁰⁹ görecekti. Boynunda taşıdığı mukaddes nüshanın kalfa hanım üzerindeki iksir gibi seri tesiri kâbil-i inkâr mıydı? Yalnız dervişten bir şey sorup öğrenmeyi unutmuştu. Bu tılsımla bağlandığı kadınlardan bıkip da ayrılmak isterse bu tesiri bozmak için ne yapılacağını bilmiyordu. Kalfa hanımdan sonra büyük bir sırnaşıklıkla peşine takılacak bıkıl-

⁵⁰⁵ agraflar: kopça

⁵⁰⁶ matuf: yönelmiş

⁵⁰⁷ sû-i tesâdüf: kötü tesadüf

⁵⁰⁸ haifane: korkakça

⁵⁰⁹ muavenet: yardım

mişlardan yaka kurtarmanın pek mühim bir mesele olduğunu bu ilk tecrübe ile anlıyordu.

Kediyi salıvereli henüz on beş, yirmi dakika olmuş olmamıştı. Lakin bu müddetin beher dakikası kendine saatten uzun geliyordu. Nihayet haremın bir bölme duvar üzerinden selamlık bahçesine bakar pencerelerden birinin sessizce kafesi sürüldü. Sincap duvarın üzerine salıverildi. Ohh... Ohh... Ali Bekir'e mâcerâ-yı ömrünün ilk en mühim, en büyük haberini getiren postacı geliyordu. Delikanlı, etrafını paşanın, kalfanın casuslarıyla dolu sandı. Titredi. Gönderdiği tezkere başkasının eline geçti de acaba kendine bir kapan mı kuruyorlardı? O, Pervin'in yazısını tanırdı. Yaprak hışıltısından, en hafif bir rüzgârdan, kendi adımlarının sesinden, nefesinden ürkererek duvar altına gitti. Elini uzattı. En tatlı sedasıyla Sincap'ı çağırdı. İnce bir mırıltı ile omzuna inen kedinin boynundan hemen madalyonu agraftan koparıp aldı. İki gözünden öpererek hayvanı salıverdi.

Şimdi madalyondan çıkacak cevabı okumak için etrafı emin bulmuyordu. Odasına çıktı. Kapıyı sürmeledi. Madalyonun ufacık kapağını açtı. İçinde kendi koyduğundan başka renk ve hacimde bir kâğıt gördü. Evet kendi tezkeresi alınmış, onun yerine cevabı konmuştu. Lakin bu nasıl cevaptı? İyi mi? Fena mı?

Kalbi güya bir çekiç gibi vücudunu döverek ellerini fasılları muntazam tık tıklarla sarsıyordu. Kâğıdın katlarını açtı. Şu satırlar çıktı:

“Sevgili Ali!

Birkaç gündür içimde büyük bir sıkıntı, tarif olunmaz bir mahzunluk vardı. Uğurlu Sincap'ımın boynuna takarak gönderdiğin mektuba o kadar sevindim ki... Bilmem neden? Yüreğimden öyle sözler kaynıyor ki ... Kâğıtlara, defterlere sığacak gibi değil. Sen yazmaya idin ben sana yazacaktım. Fakat nasıl? Ne vasıta ile gönderebileceğimi düşünüyordum... Sen benden daha şeytan çıktın... Ah Ali ah, hem iyi ettin hem fena. Mini mini bir madalyona sığacak kadar söz yazmak mecburiyeti beni öldürüyor... Peki, dediğin oda da bu gece seni bekliyorum. Sadık Sincap'ım senden bana getirdiği gibi benden de sana kazasızca bu satırları götürür inşallah.”

Pervin

Bu sözler, ince bir kâğıdın üzerine dikiş iğnesi kadar sivri bir demir kalem ucuyla pirinç sathına yazı istif edilir gibi sıkıştırılmıştı.

Ali Bekir kendi nüshasıyla kız tıslımladığı kadar onun bu satırlarıyla kendisi de büyülendi. Beynine, gönlüne, damarlarına yayılan saâdet-i aşkın zevkiyle, neşesiyle kelimeler gözleri önünde birer pırlanta gibi parlayarak eridi. Birbirine ulandı. Seyyal bir nur oldu. Dimağına kadar akıyor, bütün varlığına bir şaşaa⁵¹⁰ veriyordu. Kendini hayatın şimdiye kadar bilmediği esirî⁵¹¹ tabakalarına uçuruyor, uçuruyor, uçuruyordu. Oh, aman Allah'ım, sevilmek... Pervin gibi bir kızın genç, masum, saf aşkıyla sevilmek, dünyada hiçbir şeyle kıyas kabul etmeyen bir lezzet, bir sefa, firdevsî bir neşe idi.

Ya tılsımın bu berkî tesiri... Ali Bekir'in arzu ettiği bütün gönüller böyle birkaç satırla ardına kadar iki kanadıyla açılıverecekse... Aşk âlemindeki bu cihangirlik... Dünyada akıllara sığacak muvaffakiyetlerden değildi.

Ali Bekir, Pervin'in o ince satırlarını bir düziye bilainkita⁵¹² öperek o mini mini kâğıt parçasını kollarının arasında bütün kuvvet ve şiddet-i sevdâsıyla sıkmaya uğraşarak yerlerde yuvar yuvar yuvarlanıyor, yüreğine sığamayan sevincinden çocuk gibi gâh ağlayıp gâh gülerek diyordu ki:

— Ey Derviş Okyanus, ey sultân-ı aşk, ey zât-ı manevî, ey pîr-i mukaddes... Senin bana birkaç öpücükle üç yüz kuruş mukabilinde lütfettiğin bu tılsım için şu saatte milyonlar feda etmeye hazır kim bilir ne kadar sevda bedbahtları vardır. Böyle bir nimetin bedeli, dünya hazineleriyle kâbil-i tediye⁵¹³ midir?

Ali Bekir, Pervin'in o birkaç satırını yüz defa, iki yüz defa okuyor, doyamıyor, kanamıyor, her okuyuşunda başka bir lezzet, başka bir saadet duyuyordu. İlk aşk, ilk davet, ilk icabet... Hayatın ondan

⁵¹⁰ şaşaa: parıltı

⁵¹¹ esirî: çok hafif

⁵¹² bilainkita: kesintisiz

⁵¹³ kâbil-i tediye: ödenebilir

sonra teakup edecek safhalarında bu ilk üç şeyin zevkine muadil gelebilecek ne vardı?

15

Bu saadete ermek için şimdi geceyi, sonra herkesin döşeğine girmesini, el ayak çekilmesini beklemek lazımdı. Kürre-i arzın tesrî veya tehîr-i devri⁵¹⁴ kabil olamamak, bazen insanlar için ne büyük felaket teşkil ediyordu. İnsanın uzatmak istediği dakikaların hazından cebren mahrumiyeti veya atlamak arzu ettiği saniyelerin öldürücü sıkleti altında ağır ağır ezilişi ne müthiş azaplardandı.

Ali Bekir feleğin çarkına kancalar atmak cinnetiyle odasının içinde lastik top gibi kendini yerden yere fırlatmakta iken dışarıdan tık tık kapı vuruldu. Çocuk bu tık tıka kulak verdi. Vurulmalar tekerrür etti. İnsanın bazı anları vardır ki yüreğinden çehresine fişkıran en derin ve gizli hissiyatının mealini örtemeyecek bir zaaf içinde bunalıp kalmış olur. O zaman kimseye görünmek istemez. Bilhusus⁵¹⁵ yüzünden mana istihracına⁵¹⁶ gelenlerden sıkılır, kaçır. “Nen var?” sorusunun iradı⁵¹⁷ karşısında “Hastayım”dan başka bir mazeret icat edemez. Bu temaruzu⁵¹⁸, taallülü⁵¹⁹ besbellidir. Onu söyleyen kadar dinleyen de bilir. Zavallı Ali Bekir işte o hâlde idi... O bulunduğu dakikadan ta fıstık ağacının tepesine çıkacağı mesut ana kadar devam edecek devre-i intizâr içindeki ruhunun çırpıntılarını kimseye göstermek istemiyordu... Kapıyı açmadı. Tık tıklara hiç ses vermedi. Kapıyı açıp da yüzünde göstereceği durgunluk, tutkunluk, dalgınlık, şaşkınlık gibi birçok garip hâlleriyle üzerine ardı gelmez sualler celbetmedense hiç ses vermemek evla idi. Nihâye-

⁵¹⁴ tesrî veya tehîr-i devr: dönüşü hızlandırma veya erteleme

⁵¹⁵ bilhusus: özellikle

⁵¹⁶ istihraç: (anlam) çıkarma

⁵¹⁷ irat: söyleme

⁵¹⁸ temaruz: kendini hasta gösterme

⁵¹⁹ taallül: bahane bularak bir işten kaçma

tü'n-nihâye⁵²⁰ hasta idim yahut uyuyup kalmışım gibi iki kısa söz ile bu istintak⁵²¹, isticvap⁵²² işkencesini savuşturmak olurdu...

Fakat kapının arkasından tık tıkları takip eden güm gümlerden sonra “İçeride değil misin?” suali... Tabii buna: “İçeride değilim.” cevabı verilemeyeceği için oğlan yine sükût etti... Fakat dışarıdan infiali artan asabi bir elin yumrukları altında kapı sarsılarak:

— Aliciğim niye cevap vermiyorsun? Hasta mısın? Böyle gündüz ortasında kapını kapayıp da ses vermemek ne demek olacak?

Ali Bekir tık tıkları, sonra yumrukları, daha sonra bu serzenişli sualleri dinledi dinledi... Hakikate erdi. Vay, vay, vay... Bu kalfa hanımın sesiydi. Kadını böyle selamlıklara uğramaya kadar cüretlendiren sebep ne idi? Görünüşe nazaran mesele mühim, müstacel⁵²³ ve neticeten⁵²⁴ belalı gibiydi. Ali Bekir ne yapsın? Odadaki mevcudiyetini bildirsin mi, bildirmesin mi?

Çocuk bu iki istifham arasındaki kararını terazilemeye uğraşırken dışarıdan şu ses geldi:

— Aaa... Anahtar deliğinden işte görüyorum. Mart kedileri gibi yerlerde yuvar yuvar yuvarlanıyorsun. İçin bu kadar hararetlendi de bana niye haber vermiyorsun? “Arzu ettiğin vakitlerde hiç sıkılmadan yanıma gel.” diye sana bin defa tembih etmedim mi? Ben de senin gibi ateşler içinde yanıyorum... Utanmasam sofanın bir başından öbür başına kadar şose silindiri gibi yuvarlanacağım... Sen mahcup ben mahcup, böyle hâlimizi birbirimize söylemeden sevda şehidi olacağız.

Bu kalfaya ne olmuş? Konağın selamlığında bulunduğunu unutuyor... Ağzından çıkan kulakları iştmiyor. Ne sağını seçiyor ne solunu, ne önünü ne arkasını... Bir işiten olursa...

Oğlanın içeride olduğunu, yerlerde yuvarlanarak bir buhran geçirdiğini görüyor, bunu bazı mânilerden dolayı her lahza teskini-

⁵²⁰ nihâyetü'n-nihâye: en sonunda

⁵²¹ istintak: sorguya çekme

⁵²² isticvap: sorguya çekme

⁵²³ müstacel: ivedi, acele

⁵²⁴ neticeten: sonuç olarak

ne imkân bulunamayan aralarındaki sevdanın şiddetine hamlediyor. Ah ne felaket...

Ali cürmümeşhut⁵²⁵ hâlinde yakalanmış gibiydi. Kapıyı açmaktan başka çare kalmadığını anladı. Çehresindeki sabırsızlık, sevinç, üzüntü gibi karmakarışık heyecan asarını tamire, yerlerde yuvarlanmasını makul gösterecek bir mazeret icadına vakit bulamadan kalktı. Birdenbire derin bir uykudan uyandırılmış gibi bir sersemlikle kapıyı açtı...

Kalfa, başında örtüsü, arkasında yeldirmesi, buruşuk yüzünün geçkinliğine daha derin bir hüznün veren serzenişli mahlum gözler ile içeri girdi. Hâlinde çocuğu hem okşayacak hem ısıracak, hem dövecek hem sevecek bir kuduz kararsızlığı vardı. Ona pek susamış olduğu hararetini saçan gözleriyle Ali Bekir'e nöbet nöbet müsterhim ve tekdir-amiz⁵²⁶ tavırlar ile baktı baktı. Nihayet göğsünün helecenlarını elleriyle bastıra bastıra:

— İkimiz bir konakta mıyız? Yoksa birimiz burada, birimiz Kafdağı'nın arkasında mıyız?

Ali bu sitemleri dinledi. Cevap vermedi. Kalfa devam etti:

— Üç gündür fellim fellim seni arıyorum. Dolaba gelmezsin. Odanda yoksun. Nerelere saklanıyorsun kuzum? Bugün bir parça bahçede göründün. Kucağına o aşüfte kızın kedisini almış seviyordun. Vallahi Ali, ben o musibet Sincap'ı yakalar, parça parça edirim. Huyum kıskançtır.

Ali Bekir sevda celbi için tılsımdan himmet istemişti ama bu kadar şiddetli değil... Pervin'in kedisi ve kendisinin muhabbet postacısı Sincap'a karşı gösterilen bu manasız husumet, delikanlının yüreğine çivi gibi battı. Acaba kalfa madalyona name sıkıştırıldığını da görmüş müydü? Bu düşünce ile oğlanın kan başına sıçradı. Bu kalfa ne belalı, ne sinirli, ne sırnaşık, ne akılsız, muhakemesiz bir kadınımış...

⁵²⁵ cürmümeşhut: suçüstü

⁵²⁶ tekdir-amiz: azarlayan

Ali Bekir ne türlü bir tavır alacağını, ne söyleyeceğini taayyüne⁵²⁷ uğraşırken kalfa oda kapısını kapadı ve içeriden sıkıca sürmeliledi. Oğlanda artık tahammüle mecal kalmayarak:

- Ne yapıyorsun kalfa?
- Ne yapacağım. Kapıyı sürmeliyorum...
- Selamlıktan biri farkına varırsa sonra bize ne derler?
- Ne derlerse desinler... Artık dünyayı gözüm görmüyor.
- Kalfa rica ederim kapıyı aç. İkimizin buraya kapandığımızı anlarırsa sonra aleyhimizde pek fena şeyler söylerler...

— Ne söyleyecekler? “Kalfa Ali Bekir’i, Ali Bekir kalfayı seviyor.” derler... Kimseden korkum yok... Na paşadan, hanımefendiden tut da ta gelinlerine, damatlarına, torunlarına varıncaya kadar ben onların bin esrarını, bin bokluklarını biliyorum. Benim de onların yanında bir iki sırrım olmuş ayıp mı? Böyle şeyleri geç, geç, geç. Biri umrumda değil... Azat kâğıdım, param, cihazım her şeyim var. Aman istemem artık, bir ayak ol bu konaktan kurtulalım. Yüzlerini şeytanlar görsün. Nikâhımız nerede kıyılacak? Birbirimizi nerede alacağız? Biz onu düşünelim.

Kalfanın kuruntularını bu dereceye vardırırmış olduğuna hayretten ziyade hiddet eden Ali Bekir ayağa kalktı. Kollarını çapraz göğsüne kavuşturarak gözleriyle kaşlarıyla muhakkir⁵²⁸, müstehzi, mütehayyir⁵²⁹ tavırlar aldı. Tuhaflığını iddiâ-yı izdivâca kadar varıdın ihtiyar maşukasını tepeden aşağıya bir süzdü. Bir şey söylemedi. Çünkü bu iddiaların, namzetliklerin, kuruntuların gülünç olduklarını ihtar etmeyi bile lüzumsuz görüyordu.

Kalfa, genç âşğının tavrındaki istihfafa⁵³⁰ dikkat bile etmeyecek o yine hep bildiğini okuyordu. Gözlerinin üzerine düşmüş birkaç tel saçını genç kız şuhluğuyla yukarı iterek:

- Nedir bu acayip hâlin?

⁵²⁷ taayyün: belirleme

⁵²⁸ muhakkir: aşağılayan

⁵²⁹ mütehayyir: şaşırmış

⁵³⁰ istihfaf: küçümseme

— Hiç!

— Nasıl hiç? Gözlerinin içine kan oturmuş gibi mosmor bir suratla ateşli ateşli yerlerde yuvar yuvar niye yuvarlanıyordun?

— İçimin sıkıntısından...

— İçin niye sıkılıyor?

— Ben de bilmiyorum.

— Pekâlâ bilirsin ama söylemek istemiyorsun.

— Bilmiyorum.

— Sen bilmiyorsan ben biliyorum...

— Biliyorsan işte pekâlâ. Bana ne soruyorsun.

— Burada sen birini bekliyordun...

Ali Bekir hayretle:

— Kimi?

— Gelecek mi, gelmeyecek mi diye kendini meraktan yerlere atıyordun. Seni o hâlde gördüğüme mahcup oldun da şimdi doğruyu söylemiyorsun.

— Nasıl tefsir edersen et kalfa... Şu saatte iç sıkıntısından boğuluyorum. Kimse ile çene yarıştırmaya vaktim yok...

— Kimi beklediğini ağzın itiraf etmiyor ama gözlerin söylüyor... O kadar izansız değilim. Hepsini anlıyorum.

— Kimi beklediğimi söyle, ben de öğreneyim.

Kalfa oğlanı kıskaçlarının arasına almak için bir ıstakoz sinsiliğiyle ağır ağır duvar dibi takip ederek:

— Beni bekliyordun Aliciğim, beni...

Pervin'in hayal ve iştiağıyla zihni dolu bulunan Ali Bekir, kalfanın porsuk kollarından kendini sakınmak için iki adım geriye sıçrayarak:

— İşte bunu izanına veremedim. Çünkü hiç anlayamamışsın... Şu saatte sen benim katiyen aklımda yoktun.

— Ben yoktum da ya kim vardı aklında?

— Artık orasını bilmiyorum...

— Söyle... Söyle. Seni benden soğutmak için büyü mü yapıyorlar? Vallahi bu konağı temelinden tutuştururum Ali, aklını başına topla. Bana diller döktün. Beni ayarttın. Kanıma girdin. Alacağım diye aldattın...

Ali Bekir, beynini bürüyen tehevvürü⁵³¹ güç yenerek:

— Yalan söyleme. Almak vermek sözü olmadı.

Kalfa, bunak bir ihtiyarla alık bir çocuk dikkatsizliği arasında, gözlerinin yaşlarını yenlerine sile sile bir boşanış boşandı:

— Ah hınzır kahpe, ben kendi başımı ateşlere yaktım. Senin yalancı dillerine kapıldım. Ben bugüne kadar harama uçkur çözmüş kadın değildim. Anladın mı Ali Bekir... Artık sen beni istemesen de ben senden geçemem. Bir yerlerde duramıyorum. Çıra gibi ya-
nıyorum...

Ali Bekir meselenin ehemmiyet ve dehşetini biraz anlamaya başladı. Kendi itirafı veçhile kalfanın o güne kadar hirâset-i cinsiyye⁵³² görmemiş, kadit fakat bakir mevcudiyeti Kerem'in arpa tarlası gibi bir baştan bir başa tekmlil hudutlarıyla ateş almıştı. Onu hicranın, yeisin⁵³³, ümitsizliğin son ka'rına⁵³⁴ iterek yanından çekilmek, kendinin konaktaki selamet ve istirahatı namına muvafık⁵³⁵ düşmeyecekti. Hususıyla o gece Pervin'le buluşmaya söz vermişti. Bu kadın hakikati anlarsa kıskançlık şiddetiyle her şeyi göze alıracak benziyordu. Her türlü teneffür⁵³⁶ ve gönül işkencesine katlanarak kalfayı bir müddet daha avutmak, bu püsküllü belaya bir gem takmak lazımdı.

Ali Bekir, tebdîl-i tavr u makâma gördüğü bu şiddetli lüzum üzerine kolunu duvara ve üzerine başını dayadı. Pervin'in gül dudaklarını, füsunkâr gözlerini aklına getirerek hazin bir ağlayışla:

⁵³¹ tehevvür: öfkelenme, köpürme

⁵³² hirâset-i cinsiyye: cinsî muamele (hiraset: toprağı ekme biçme, çiftçilik)

⁵³³ yeis: üzüntü

⁵³⁴ ka'r: çukur, derinlik

⁵³⁵ muvafık: uygun

⁵³⁶ teneffür: nefret etme, iğrenme

— Kalfacığım sen anlayışlı, ızanlı bir kadınsın. Benim gönlümü benden iyi biliyorsun. Orada bir sevdiğim varsa o da sensin. Fakat aşkınla deli gibi oldum. Bazen ne yaptığımı, ne söylediğimi bilmiyorum...

İhtiyar yengeç, taze avını değnek gibi kuru, katı kolları arasına aldı. Çocuğu ruhunun bütün hararet ve tuğyanıyla⁵³⁷ kemirerek:

— Bilmez miyim ben. Beni ne kadar sevdiğini gözlerinden anlıyorum. Ben sana yanıyorum, elbette sen de bana yanacaksın...

— Rabb'im sevdâyı karşılıklı yaratmış...

Ali Bekir namuayyen bir müddetle ezildiği bu tasir⁵³⁸ makinesinde bazı uzuvlarını tamam kurtarmak için bir çare düşünerek hazin hazin:

— Kalfacığım...

— Ne var Aliciğim?

— Sofadan bir ses geliyor...

Kadın kulak vererek:

— Ben duymuyorum...

— Ben duyuyorum... Üzerimize biri gelmeden kapının sürmesini açalım...

— Ne olur gelirse?

— Bu konağın içinde, bütün mahallede dedikodu olur...

— Olsun, sen beni alacak değil misin?

Oğlancağız bunak maşukasını gırtlğından yakalayıp yere vurmak için yüreğinden kaynayan hiddeti bin güçlkle yenebilerek, yavaş yavaş kıskaçlardan kurtulmaya uğraşa uğraşa:

— Dedikoduya mahal vermeye ne lüzum var. Kapıyı açalım...

Kadın tekrar yeis ve şüphe ile bulanık gözlerini delikanlıya dikerek:

— Oh Ali, vallahi sen de bir hâl var...

⁵³⁷ tuğyan: azgınlık, çöşme

⁵³⁸ tasir: (bir şeyin) suyunu çıkarma

Bu sefer kadın başını duvara verdi, ağlıyordu. Hıçkırıklarla sarsılarak Ali Bekir de tekrar kendini yere attı.

Kadın, Ali'nin gönlüne Pervin'in kedisi girmiş olduğuna, oğlan da bu kocakarıya tılsım kuvvetinin lüzumundan pek ziyade tesir gösterdiğine ağlıyorlardı.

16

Kalfa hanım, Ali Bekir'i deraguşa doyamadan odadan çıktı. Genç muaşıkından⁵³⁹ onun odasına girdiğinden daha on kat fazla bir iştiaqla ayrıldı. Kadın onunla birleştikçe teskîn-i hisse bedel büsbütün ateşleniyordu. Bu sefer eski ateşine tutuşmuş bir çıra ucu daha inzımmam etti⁵⁴⁰. Menhus⁵⁴¹ Pervin'in uğursuz kedisinde mutlak bir iş vardı. Harem pencerelerinden selamlık bahçesine atlıyor, kız kafesin arkasında bekliyor. Kedi oğlana gidiyor, yine hareme dönüyor, bu ikisinin arasında mekik dokuyor. Elbette a, elbette, elbette bunda bir iş vardı. Kediye vasıtalık mı ettirtiyorlardı? Hayvan bu işi görebilir miydi? Aaa, ahir zaman bu, neler olmaz. Hayvanlara türlü marifetler talim etmiyorlar mı? Acaba Sincap'a dil mi öğrettiler?

Bu şüphe kalfanın zihninde halli icap eden bir mesele şeklinde büyüdü. Kızı, oğlanı, kediyi şiddetle tarassuda⁵⁴² karar verdi.

Tenha bir yerde kediyi tuttu. Her tarafını dikkatle muayene etti. Bir şey anlayamadı. Hayvanı boğacak gibi tartaklayarak:

— Maymun. Oğlana gidip de Pervin'in ağzından ne söylüyor-sun? Bana da anlat bakayım. Yoksa seni şimdi boğarım...

Sincap, kalfanın müntakim⁵⁴³ elleri arasında kıvranarak can acısıyla bir iki keskin mırıltıdan başka cevap vermez. Kalfa hanım, suratına bir tokat indirerek biçare kediyi yere atar.

Şimdi kalfa, haremın kafesleri arkasından Ali Bekir'i tarassut eder. Nereye girdi? Nereden çıktı? Ne yaptı? Nerede oturdu? Oğ-

⁵³⁹ muaşık: sevgili

⁵⁴⁰ inzımmam etmek: katılmak

⁵⁴¹ menhus: uğursuz

⁵⁴² tarassut: gözetleme

⁵⁴³ müntakim: ölç alan

lanın hiçbir hareketini gözünden kaçırmaz... Fakat bir şey anlayamaz...

Bu sefer de gayet büyük ihtiyatlarla, hemen hiçbir şey sezdir-meksizin Pervin'in hareketlerini takip eder...

Ooo, kızda bir dalgınlık, bir süzgülük var. Ahlar, oflar salıve-rerek konağın en تنها ve kuytu yerlerinde dolaşıyor. İçini çekerek ezgili makamlardan yanık türküler söylüyor. Kalfa kızın bu gayri-tabii⁵⁴⁴ hâinden, eşini arayan kumru ötüşüyle o sevdalı gezinişle-rinden fevkalade şüphelenir. Aşk bir kırmızı gömlek imiş, ne kadar saklanılsa ya yakasından ya yeninden mutlak gözükürmüş. İşte bu kör kör parmağım gözüne... Hakikat besbelli... Ali Bekir Pervin'i, Pervin Ali Bekir'i seviyor. Şimdi kalfa hanım ne yapsın? Başka bir vesile bularak bir azar, bir takdir, bir alabanda⁵⁴⁵ ile kızı hemen ağır bir işe koşmak, etrafını göremeyecek kadar sıkı bir baskı altına al-mak, bu muaşakaya mâni olmak. Yok... Hayır... Kalfa hanım yeni alev alan bu muhabbeti kökünden kazımak istiyordu. Bu iki genci birbirinden o kadar kıskanıyordu ki beyninden vurulmuş, yere ka-panacak bir mecruh⁵⁴⁶ gibi ayakta sallanıyordu.

Bütün dimağının zehriyle kadın düşündü düşündü. Her ikisini de gizli gizli gözetleyip cürmümeşhut hâinde yakaladıktan sonra konak içinde ilan ederek intikam almaya karar verdi. Oğlanın her hareketini kontrol edebilmekten ziyade kızı gizlice ve tamamıyla tarassut altına almak kendisince zor bir iş değildi.

Pervin kafesine atılmaya hazırlanan yılanın vücudundan biha-ber bir kanarya masumiyetiyle izbe yerlerde hazin hazin şakrayıp dolaşıyordu.

Kız birkaç defa çatı arasına çıktı, indi. Orada ne yapıyordu? Kalfaya pek merak oldu. Onu, başka katlardan, uzak pencereler-den gözetledi. Pervin çatı arasındaki odanın penceresinden başını uzatıyor. Selamlık bahçesine bakıyor. Pencereye doğru uzanan fis-tık ağacının yüksekliğini hesaplar gibi düşünüyordu. Pek ince mü-

⁵⁴⁴ gayritabii: olağan dışı

⁵⁴⁵ alabanda: şiddetli azarlama, paylama

⁵⁴⁶ mecruh: yaralı

lahazalara⁵⁴⁷ hacet kalmadan kalfa hakikati anladı. Kendi kendine çırpınarak:

— Aaa... Gece oğlan gelecek, bu fıstık ağacından yukarı çıkacak. Kız onu bekleyecek, pencereden odaya alacak... Şimdi ben ne yapayım a dostlar?

İki eliyle başını yumruklayarak kendi kendine:

— Kalfa hanım, aklını başına topla. Sen onlardan kurnaz ol... Onlara bir oyun et ki şaşırakalsınlar.

Bütün cadalozluğuyla düşünerek yoluna yoluna şöyle söylendi:

— Ben onları kendi hâllerine bıraksam gece herkes uykuya vardktan sonra kız çatı arasındaki odaya girer. Kapıyı sürmeler. Oğlanı içeri alır. Ben üzerine gittiğim vakit... Kapı kapalı değil mi... Oğlanı geldiği yoldan yine aşağı indirir. Sonra bana kapıyı açar. Ve herşeyi inkâr eder. Ben onları şöyle kucak kucağa öyle bir hâlde yakalamalıyım ki artık inkâra hiç mecalleri kalmasın... Ne yapayım ya Rabb'im? Nasıl edeyim Allah'ım? Sen bana bir akıl öğret... Hah... Buldum. İşte... Bu akşam bir hastalık bahane ederek odama çekilirim. Sonra kimseciklere sezdirmeden doğru yukarı tavan arasına çıkarım. Kızın kapanacağı odada içine fazla döşekler yığılmış büyük bir yük vardır. Daha kız gelmeden ben yüke girer, döşeklerin arkasına saklanırım. Ne konuştuklarını dinler, bütün gizli dertlerini, cinayetlerini öğrenirim. Öyle bir zamanda meydana çıkarım ki şöyle ne yapacaklarını bilemezler, parmakları ağızlarında kalır...

*

Beri yanda biçare Ali Bekir, kalfanın bu müthiş kararından bihaber o gece fıstık ağacının semaya uzanmış son dallarına tırmanarak sevdasına doğru yükselmeyi düşünür. Bir karahumma ağırlığıyla üzerine çöken kalfanın deraguş kâbusundan kurtulduğuna memnun, o akşam ereceği saâdet-i vaslı tasavvur ile bahtiyar, gecenin lutf-ı hulûlüne⁵⁴⁸ dört gözle muntazır, gezinir durur. Niha yet gece ilk karanlıklarıyla erdireceği saadeti delikanlıya müjdeler.

⁵⁴⁷ mûlahaza: düşünce

⁵⁴⁸ lutf-ı hulûl: iyi nüfuz etme

Lakin boğazına bir yumruk tıkanır, yemek yiyemez. Kanının daimî deveranından başka içine bir motor ilave edilmiş gibi bir yerde beş dakika duramaz.

O akşam bütün çenelerde durmak bilmeyen bir faaliyet, yorulmayan bir zevzeklik arzusu... Ali Bekir bekler bekler, kimsenin susacağı yok. Bütün konak halkının gözlerine birer bağ, ağızlarına birer kelepçe vurup kulaklarına pamuk tıkayarak hepsini birer birer döşeklerine yatırmak cinnetine düşer. O gece kimse görmesin, işitmesin, konuşmasın. Ali Bekir'in Pervin'le gizli işi var.

Of... Nihayet, hele şükür, asırlar süren birkaç saat sonra herkes birer ikişer döşeklerine çekilir. Ağızlar susar, gözler kapanır. Kulaklar duymaz olur. Bir saat kadar da uykuların derinleşmesini beledikten sonra Ali Bekir içinden:

“Dem bu dem saat bu saat” şarkısını bütün garami⁵⁴⁹, lezzet ve ezgisiyle mırıldanarak sansar yürüyüşüyle fıstık ağacının altına vardı. Esen rüzgârlardan hile seziyor, pıt olsa ödü kopuyordu.

Genç kollarıyla ihtiyar ağacın kalın, sert, pürüzlü gövdesine sarıldı. “Ya Allah...” dedi.

Başladı baş yukarıya kulaç atmaya. Tepesine kocaman bir şemsiye gibi açılmış dalların orasından burasından yıldızlar pırıldıyordu. Gövdenin ikiye ayrılan çatalı arasına geldi. Bacaklarını açarak ata biner gibi oturdu. Göğün parıltılı müşafehesi⁵⁵⁰ altından geceyi dinliyordu. Çatı arasındaki odanın kafesi hafifçe tıkırdadı. Ali Bekir eline kalbine bastırarak en yumuşak, en muhteriz⁵⁵¹ sesiyle:

— Pervin...

— Efendim...

— Sen misin?

— Başka kim olabilir...

— Kâfir şeytan bu ya... Aklıma neler getiriyor. Bu saadete inanamıyorum...

⁵⁴⁹ garami: lirik

⁵⁵⁰ müşafehe: karşılıklı konuşma

⁵⁵¹ muhteriz: çekingen

— İnan, inan... Şimdi burada bir sen, bir ben, bir de gece... Aramızda şeytan yok. Ben okudum. Etrafa üfledim... Fakat...

— Kesme... Fakattan sonra?

— Ağacın bundan sonra çıkacağı kısmı tehlikelidir...

— Ne kadar tehlikeli olursa olsun. Sana kadar yükselebilmek için girişemeyeceğim muhatara⁵⁵² tasavvur edilemez.

— Tehlikeyi azaltmak için ben bir çare düşündüm.

— Nedir?

— Kalın, sağlam bir ip buldum. Bir ucunu iki pencerenin arasına sıkı sıkıya bağladım. Öbür ucunu da sana uzatıyorum. Ağacın ince dallarına çıktıkça lüzum görürsen bu ipe tutunursun.

Kız ipin ucunu aşağıya uzattı. Oğlan sevgilisini düşündüğü bu çâre-i itilâya⁵⁵³ sarıldı. Genç sevdalı, gözünü budaktan sakınmıyordu. Beş altı dakika sonra Pervin ile Ali Bekir etrafı saran gecenin derin, harim⁵⁵⁴ sükûtu içinde yalnız, odada karşı karşıya idiler...

17

Kız beraber getirdiği ufak bir el lambasını, ihtiyaten ışığını kısarak bir dolabın üzerine koymuştu, Ali Bekir bir elini beline, ötekini boynuna atarak sevgilisini hemen göğsüne bastırmak istedi. Fakat Pervin tazecik kollarının bütün mukavemetiyle bu aceleyle karşı koyarak:

— Ali Bey, ben bir sinema maşukası değilim. İlk sahnede alt alta, üst üste, nihayet dudak dudağa gelerek senin olamam...

Oğlan şaşırdı durdu. Boynundaki tılsımın kalfa hanımın üzerinde gösterdiği seri tesir ile şu dakikadaki bataetine⁵⁵⁵ bir mana veremiyordu.

Pervin:

⁵⁵² muhatara: tehlike

⁵⁵³ çâre-i itilâ: yukarı çıkma, yükselme çaresi

⁵⁵⁴ harim: kutsal

⁵⁵⁵ bataet: yavaşlık

— Bir sinema maşukası olmadığına mukabil, hakikatte ben neyim elbette biliyorsun?

Ali Bekir daha ziyade alıklaşarak kızın yüzüne baktı. Ufak bir izahla muhatabının derin hayretini delmek için Pervin devam etti:

— Ben, Adnan Şemi Paşazade'nin, Ragıp Bey'in odalıklığı için yetiştirilen bir kıyım. Sen kimsin? Şimdi de onu düşünelim...

Ali Bekir'de yine sükûttan başka bir hareket görülmedi.

Pervin:

— Sen de aynı paşanın evlatlığısın... Şimdi gecenin şu sükûtu içinde birbirimize sarılmakla ne yapmış olacağımızı bir düşünelim, sonra ben senin olayım, sen benim ol. Biz ilk gizli telakimizde⁵⁵⁶ en bayağı sevdakârlar gibi hareket edersek böyle üç dört mülakattan sonra birbirimizi bulamayız. Seni bir tarafa, beni de öbür tarafa fırlatırlar... Ben ise Ali Bekir, seni candan seviyorum. İstiyorum ki yaşadığımız müddetçe, şeran ve ebediyen birbirimizin olalım. Düşün, ona göre hareket edelim. Seni ne kadar sevdiğimi bilsen Ali Bekir...

Ali Bekir çok sevildiğine memnun olduğu nispette deraguşların tehirine yeisleniyordu. Pervin'e karşı tılsımın bir çakar almaz⁵⁵⁷ tarafı bulunduğunu düşündü. Gözlerinden taştan iki kaynar damlayı silmedi. Katreler yanaklarından aşağı süzülürken hâline acındıracak en müsterhim sesiyle:

— Beni sevdiğini ağzın söylüyor fakat kalbin tasdik etmiyor...

— Niçin Ali? Niçin?

— Çünkü beni bir parçacık olsun sevsen o, ağzına hiç yaraşmayan ağır mantık susar, aşk söylerdi.

— Bu ne demek Ali?

— Ne demek olacak... Bu kadar tehlikeler atlatarak buluştuğumuz şu dakikada birbirimizi deraguş etmez isek ne vakit edeceğiz?

⁵⁵⁶ telaki: buluşma

⁵⁵⁷ çakar almaz: işlemeyen, çalışmayan, bozuk

— Ali, dediğimi anlamadın. Ben yarım yamalak sevgi istemem. Ya bütün bütün benim olursun ya hiç olmazsın... Anladın mı? Ben pek kıskanç bir kızım ama Ali, dikkat et, pek kıskanç... Ben hiç bir vakitte Ragıp Bey'in müstefreşesi olmayacağım. Öyle seksen odalıklı bir erkeğe karı olmamaya ahdettim. Kaçmak için bir genç intihap edeceğim⁵⁵⁸... İşte bu genç sen olabilirsin Ali.

Pervin, lambanın kısık ziyası içinde altın saçları parlayıp sönerrek hayatının ilk oyunun temsil eden bir aktris gibi dolaşa dolaşa:

— Fukaralıktan korkma. Göğsünde benim için çırpınan bir kalbin var ya, işte o kâfidir. Genciz, beraber çalışır, yaşarız... Bu şartla birbirimizin olabiliriz. Anlıyor musun? Söz veriyor musun Ali?

— Veriyorum Pervin... Fakat müsaade et, terliklerinin üzerinden ayaklarını olsun öpeyim.

— Estağfurullah...

— İstiğfara⁵⁵⁹ lüzum yok, bitiyorum... Senin elin, ayağın, boynun, yanağın benim için hep müsavidir. Çünkü sen yekpare, mücessem⁵⁶⁰ letafetsin...

Pervin sıkılgan, küçük bir tebessümle önüne bakar. Ali Bekir boynundaki tılsımın kuvvetini denemek fırsatı işte bu fırsattır diye yavaş yavaş kıza vücut vücuda rampa eder. Kolunu boynuna atar. Genç cariye sevildiğine memnun olduğunu anlatmak istemeyen bir çocuk somurtganlığıyla önüne bakar. Naz olduğu aşikâr bir iki ufak silkinti ile güya oğlanın sevda kucağından kurtulmak isyanları gösterir... Tamamdır iki ruh birbirine kaynayacağı, ateş baruta doku-nacağı bir anda paldır küldür yükün iki kapısı birden ardına kadar açılır, duvarlara çarpar... Kalfa hanım saçlar ürpermiş, gözler dönmüş, ağız çarpılmış müthiş bir sevda sarası nöbetiyle ortaya fırlar. Bütün gayzıyla oğlanın yüzüne geniş şelaleli bir tükürük şarapneli savurduktan sonra:

⁵⁵⁸ intihap etmek: seçmek

⁵⁵⁹ istiğfar: tövbe etme

⁵⁶⁰ mücessem: cisimlenmiş

— Tuuuu hayâsız... Benim üzerime bu yumurcak kızı sevmeye utanmadın mı? Allah'tan korkmaz Ali Bekir... İlahi, yerin dibine gir...

Bu kadın, hokkabazın şeytanı gibi yükün içinden nasıl fişkırdı? Oraya ne vakit saklanmış? Ne maksatla? Kalfa hanım çıldırmış mıydı? Humma nöbetine mi tutulmuştu? O savurduğu saçmalar ne idi? Pervin kendi kabahatini, bir delikanlı ile kucak kucağa tutulmuş olmak cinayetini unuttu. Torunla büyükana arasındaki bu işitilmedik sevdâ muammasını anlayabilmek için olanca dikkatiyle kalfayı dinliyordu. Zavallı kadın köpürmüş, âdetâ tımarhanelik olmuş, bar bar bağıırıyordu:

— Benim üstüme ha bu mıymıntıyı, bu soğulcanı, bu cımcılız kızı sevdin ha? Tuuu midene, tuuu suratına, lanet olsun sana da yedi ceddine de Ali Bekir... Meğerse kadından, güzelden hiç anlamıyor-muşsun... Bu ham erik yenir yutulur mu? Benim üstüme a dostlar... Benim üstüme... (Pervin'e dönerek) Tuuu senin de arlanmaz yüzüne... Yezit aşüfte... Seni Adnan Şemi Paşa'nın küçük oğlu için ayırdılar... Elini sıcak sudan soğuk suya sokturmuyorlardı. Prensesler gibi yaşıyordun. Başına konan bu devleti teptin... Dur ben sana bahçeye ipler uzatıp da içeri zampara almayı öğretirim kah-pe... (yüzünü yine Ali Bekir'e çevirerek) Beni ayarttın. Kanıma girdin. Harap ettin... Nasıl bir derde uğradığımı bilemiyorum... Bu ettiğin vefasızlıkları, sadakatsizlikleri görüyorum da yine bir türlü gönlümü senden alamıyorum... Bana ne efsun okudun? Nasıl kızgın büyüler yaptırttın söyle bakayım... Ali Bekir sana cayır cayır yapıyorum...

Pervin, bir yangından savrulan kıvılcımlar gibi beynine dökülen bu sözlerin tesiriyle nefret, hiddet ve hayretinden gâh morarıyor gâh kızarıyor gâh sararıyor, renkten renge giriyordu. Kızcağız nihayet dayanamadı, dimağının istizahkâr⁵⁶¹ ateşlerini gözlerinden saçarak Ali Bekir'e döndü:

⁵⁶¹ istizahkâr: açıklama isteyen

— Ali bana anlatsana... Bu kadın ne demek istiyor? Mutlaka ya o çıldırmış olmalı ya ben... Bu ikisinden hali değil... Çünkü o saçmalara ne mana vereceğimi bilemiyorum...

Ali Bekir bu suale ani bir cevap uyduramadı. Çünkü kalfanın sözlerinde işitenleri cinnetine hükmettirecek garabetler⁵⁶² vardı. Ali Bekir ile muaşaka iddiası zihinlerin kabul edebileceği bir mesele değildi. Fakat kadın büsbütün haksız ve yalancı mıydı? Hakku'l-insâf⁵⁶³ keyfiyetin ortada teşrihi⁵⁶⁴ lazım gelse kalfanın pek zavallı hâline gülüp acıyacakların Ali Bekir'i büsbütün masum görmelerine de ihtimal yoktu. Oğlan susunca kız tekrar etti:

— Söylesene Ali, sen bu ananın anası yerindeki kadını seviyor muydun?

Ali Bekir bir cevap kekelemek istedi. Fakat kalfa daha evvel söze atılarak:

— Evet seviyordu. Hâlâ da seviyor. Birbirimizin aşkından çıldırıyoruz. Sen onun için geçici, küçük eğlenceden başka bir şey değilsin... O daima benimdir. Ben daima onunum... Nafile uğraşma, bizi birbirimizden ayıramazsın. Hem de seninki gibi fahişece sevişmek değil. Biz Allah'ın emri peygamberin kavliyle birbirimizin olacağız...

Hâlâ sükûtta devam eden Ali'ye karşı Pervin taşan bütün infialiyile:

— Sükût ikrardan gelir. Niye susuyorsun Ali?

Ali Bekir — Kalfanın bu saçmalarına inanıyor musun? Sözlerinin hiçbirinde tekdize⁵⁶⁵ değer bir nokta görmediğim için susuyorum... O çıldırmışa benziyor... Senin de mi aklından zorun var ki böyle lakırdılara ehemmiyet veriyorsun?

Kalfa — Ya, soysuz Ali Bekir. Harem kapısının önünde, paravananın içinde bana ilanaşık et, burada da iftira ha... Durunuz ben şimdi sizin ikinizin de terbiyenizi verdirtirim...

⁵⁶² garabet: tuhaflık

⁵⁶³ hakku'l-insâf: insaf

⁵⁶⁴ teşrih: açıklama

⁵⁶⁵ tekdiz: yalanlama

Bu tehdidinden sonra kalfa hanım kanayan aşkının bütün hışmıyla odadan dışarı fırlar. Ali Bekir de arkasından... Onu uzun koridorun bir ucunda yakalayarak:

— Nereye gidiyorsun kalfa?

— Rezaletinizi konağın içinde ilan ederek terbiyenizi verdir-meye...

Oğlan bunalan dildadesinin⁵⁶⁶ kulağına eğilerek:

— Böyle bir delilik yaparsan vallahi bir daha yüzüne bakmam...

Kalfa ağlayarak:

— Beni sevmedikten sonra neme lazım...

— Kim demiş onu?

— İki dakika olmadı, şimdi sen söyledin...

— Bu sözüme inandın mı?

— Niçin inanmayacağım?

— Pervin'in yanında başka türlü söyleyebilir miyim? Elbette sevmiyorum diyeceğim...

— Nafile... Nafile, yorulma... Sana bir kere kandım, harap oldum. Artık inanmam... Sen Pervin'i seviyorsun.

— Vallahi değil...

— Ah, yükün içinden hepsini dinledim. O döktüğün diller ne idi? İkinizi birbirinizin kolları arasında bulmadım mı?

— Pervin'e döktüğüm o diller. O sarılmalar hep... Hep yalancıklandı...

— Ne için? Bu yalanlara ne mecburiyetin var?

— Şimdi sana onu anlatması uzun... Ondan anlamak istediğim bir sır var da ağzından onu kapmaya çalışıyorum...

— Bu ağızlara bir çocuk bile kanmaz...

— Sen şimdi bana inan, sonra hakikati anlarsın...

⁵⁶⁶ dildade: âşk

Ali Bekir ketumiyeti hakkında teminat almak için kalfaya sarılır. Merdivenden inmesine mâni olur. Kolları arasında kadının iştihadan titrediğini ve bu biçare mahlukun bütün samimiyyet-i rûhiyyesi ve lazeval⁵⁶⁷ bir aşk ile kendine bağlı olduğunu hissederek. Kalfayı böyle lafzen ve nevazîşleriyle fiilen teskin ve iknaya uğraşırken elinde kısık lamba ile koridorun öbür ucundan Pervin görünerek:

— A bu ne? Gözümün önünde bu rezalet!

Ali Bekir şimdi bütün bütün şaşırır. İhtiyarına mı söz anlatsın, gencine mi? Oğlanın kadınları zapt etmek için boynunda tılsım ve dilinde tek bir söz var. “Seni seviyorum” cümle-i teshîriyyesi⁵⁶⁸... Fakat bu füsunkâr⁵⁶⁹ itiraf, karşı karşıya bulunan iki kadının huzurunda her ikisine de mütesaviyen⁵⁷⁰ sarf edilebilir mi? Ali Bekir, Pervin’e yanıyor ve ketumiyetini⁵⁷¹ puseleriyle satın almak için defibela kabîlinden kalfayı da iğfale uğraşılıyor. Bu iki ucu birbirine bağlı öyle belalı bir mesele ki kadınların ikisini de gücendirmeye gelmez...

Ali Bekir bu müşkül anda tılsımcı Derviş Okyanus’un nasihatlerini tahattur eder. Mübarek adam ne demişti? Utanma, sıkılma, saldır... Hemen kalfayı bırakır, koşar Pervin’e sarılır. Dudaklarını, maceranın hararetiyle kızarmış kızın mini mini kulaklarına yapıştırarak:

— Ruhum Pervinciğim, deli olma... Bu iki otuzundaki kart karı sevilir mi? Fakat sevda esrarımızı bütün dinleyerek bizi kucak kucağa yakaladı. Artık bütün saadetimiz, namusumuz, istikbalimiz hep bunun elinde... Şimdi bu hiddetle aşağıya giderse iki sözle bizi mahveder... Bitirir... Aman meleğim sen görmezlikten gel. Ben onu bir iki okşama ile avutayım... İrzimizi, namusumuzu, atimizi, aşkımızı her şeyimizi kurtaralım.

⁵⁶⁷ lazeval: ölümsüz

⁵⁶⁸ cümle-i teshîriyye: emri altına alma, ele geçirme cümlesi

⁵⁶⁹ füsunkâr: büyü

⁵⁷⁰ mütesaviyen: eşit olarak

⁵⁷¹ ketumiyet: ağız sıklığı

Beriden kalfa hanım ağlamasını kahkaha ile karıştırarak:

— Aaaa gözümün önünde bu olur şey mi? Allah bana Hazret-i Eyyüp sabrı versin...

Pervin, kalfaya karşı bütün istikrahiyla⁵⁷² birden parlayarak:

— Evet, gözünün önünde... İşte bakayım ne yapacaksın? Cadı, o sana mı layık? Bana mı layık?

Kalfa — A çarçabuk barıştılar... Gitti, kızın kulağına ne efsun okudu... Aman ya Rabbi... Ali Bekir bana söylediğin sözler ne... Bu yediğin halt ne... O perhizin üzerine bu lahana turşusu hepimizin birden midelerimizi bozmaz mı? Gidi kepaze seni... İşte gidiyorum şimdi paşa ile hanımefendiyi döşeklerinden kaldırıp gördüğüm gibi bu rezaleti anlatacağım. Ben bu kapıdan senelerce ekmek yedim. Bu rezaleti onlardan saklamak hıyanettir. Küfrân-ı nimettir... Kabul etmem... Vallahi gidiyorum.

Ali Bekir, Pervin'i bırakıp kalfayı teskine koşmak ister. Fakat kız sımsıkı sarılıp sevgilisini zapt ederek:

— Çatla... Patla, işte salıvermeyeceğim... O beni seviyor... Ben onu seviyorum... Birbirimizin yoluna öleceğiz... Sen değil a dünyada kimse bizi ayıramaz...

Kalfa — Gidiyorum haber vermeye...

Pervin — Git. Cehenneme kadar yolun var...

Kalfa bütün avazıyla tavan arasını çınlatarak:

— Sen görürsün şimdi, el gün kepazesini... Yelloz, utanmaz... Hayâsız seni...

Pervin bütün Çerkez inadıyla tepinip hançeresinin son ışığını salıvererek:

— Ben esir değilim... Bu konaktan kurtulmak için hangi kapıya... Hangi makama müracat edileceğini biliyorum. Adnan Şemi Paşa'nın oğlu Ragıp Bey'e odalık olmayacağım da Ali Bekir'e varacağım... Ne yapacaksın bakayım... Dişleri dökülmüş, saçları üç renge girmiş cadı!

⁵⁷² istikrah: iğrenme

İki karının, gecenin sükûnunu delen bu üst perdeden haykırışmaları aşağı katlardan birçok kimseleri uyandırır, ellerinde lambalarla koşuşanlar:

— Nedir o bağrışmalar? Tavan arası mı tutuştu? Yoksa gece yarısı yılan mı ıktı?

Kalfa hanım merdiven başından aşağı bağırır.

— Yılan ıktı yılan... Gelmeyiniz, sizi de sokar...

Maceranın dumanı ayyuka saldırdığını gören Ali Bekir bütün kuvvetiyle silkinip Pervin'in sevdalı, nazık kollarından kurtularak odaya koşar. İpe sarılır. Fıstık ağacına iner... Oradan bahçeye... Hemen odasına kapağı dar atar... Kapısını kapar...

Tılsımdaki kuvvet... Doğrusu... Değşet... Değşet...

18

Sabah olur, Ali Bekir konakta büyük bir gürültü kopacağına muntazır, başı önünde, gözleri dalgın, mahcup, hirasane⁵⁷³ orada burada dolaşır... Beklediği fenalık zuhur etmez. Acaba ne oldu? Kalfayı çağırıp bir şey soramaz. Pervin'i aramaya hiç cesaret edemez. Meraktan çatlar durur. İki, üç saat geçer hâlâ gece vakasına dair konağın içinde ne kk bir haber ne bir ufak dedikodu ne şöyle böyle bir tefsir... Konak tutuştu vaveylasını⁵⁷⁴ koparsınlar, yılan var değşetiyle haykırışsınlar da ertesini günü her tarafta tıss, hiçbir ses çıkmasın... Ali Bekir buna çok hayret eder. Bu da mı tılsımın hiss-i tesirinden, büyük maneviyetinden?

Delikanlı, merakını biraz olsun halledebilmek için haremle en ziyade ihtilatta⁵⁷⁵ bulunan ayvaza yanaşır:

— Ayvaz...

— Afandım...

— Bu gece haremde bir gürültü oldu galiba... Uyku arasında kulağıma öyle geldi. Bağrışma ığrışma gibi şeyler işittim...

⁵⁷³ hirasane: korkak

⁵⁷⁴ vaveyla: ığlık, yaygara

⁵⁷⁵ ihtilat: karşılaşıp görüşme

— Ben de eyi anlamadım ama... Kalfa hanımla Pervin tavan arasında dövüşmüşler...

— Gece yarısı tavan arasında ne yapıyorlarmış?

— Kim bilir Ali Bey'im? Karı akı bu...

— E sonra ne olmuş?

— Ne olacak... Hanımefendi kalkmış ikisine de sapartayı⁵⁷⁶ vermiş... Sabahleyin de galiba birbiriyle barıştırmışlar, iş olmuş geçmiş...

Oh... Ali Bekir'in yüreğine su serpildi. Adnan Şemi Paşa konağındaki hayatının bu ilk tehlikeli vakasını böyle zararsızca geçirebilmiş olduğuna şaşarak seviniyordu. Demek Ali Bekir'i ele vermemek için birbirinin kanına susamış görünen o sevda çılgını iki rakip kadın bilittifak susmuşlar, her şeyi takımıyla yalayıp yutarak hazmetmişlerdi. İkisinin de Ali Bekir'de gönlü, sönmez sevda ümitleri bulunduğu anlaşılıyordu. Kalfa hanım gibi hırçın bir cada-loz, Pervin gibi deli fişek, bastığı yeri bilmeyen genç bir kız bu hâlde tahammül etsinler, böyle bir sükût ittifakına katlansınlar... Akıllara veleh⁵⁷⁷ getiren bu mucize Derviş Okyanus'un tılsımındaki kuvvetten, tesirden, sihirden başka neye hamlolunabilir?

Ali Bekir, tılsımın bu ilk tecrübesinden memnun, bahtiyar, sermest hayalatını genişleterek gezinir, düşünür. Genç, haris, ateşli nazar-ı sevdâsı önüne payansız bir aşk sahası açılır. Dünyanın bütün güzel kadınları onun... Hepsi bir küçük işareti, davetine bakıyorlar. Ali Bekir mini minicik bir iltifatıyla cinsilatiftten en mağrurlarını pâ-yı niyâzına düşürecek tılsıma malik... Lakin bu hazineyi muattal⁵⁷⁸ tutmamalı... Kalfa hanımla Pervin konakta nöbetlerini bekleyedursunlar. Hariçten de av aramaya çıkmalı... Ali Bey'in kısmetleri bu güzel kadınlar nerede? Onları mahfazalarında gizli kalmış mücevherler gibi keşfetmeli...

Oğlan bu niyetle Kabataş'tan Bebek'le Azapkapısı arasında kolaçana çıkar. Öyle değme kadına tenezzül etmez. Dudak kıvrırır

⁵⁷⁶ saparta: paylama, azar

⁵⁷⁷ veleh: şaşkınlık

⁵⁷⁸ muattal: kullanılmaz, terk edilmiş, işe yaramaz durumda

geçer. Dünya güzeli vafına seza fevkalade bir şey arar. Bir gün Fındıklı taraflarında rast gelir... Arkasında bir Arap carıye, son moda mankeni, yeryüzü meleği, şık, şuh, oynak, afet...

Bu bir içim sudan tatmak için Ali Bekir'i hemen hararet basar. Boynundaki tılsımı bir iki defa yoklar. Okyanus'un "Sıkılma, utanma, saldır." kanununu hatırlar. Hanımın peşine takılır... Zihninde zekâvete⁵⁷⁹, zarafete, dirayete miyar olacak bir iki cümle terkip eder. Afetin kulağına yaklaşarak:

— Gönlümde kurulan güzel kadınlar sergisinde siz birinciliği kazandınız...

Hanım işveli bir tebessümle:

— A acayip şey... Sizin içinizde pazar mı kuruluyor beyefendi?

— Evet "ekspozisyon"⁵⁸⁰ ... Gönlüm güzel kadınlar meşheridir⁵⁸¹. Her gün dolar dolar, boşalır... Fakat sizin gibisine ilk tesadüf ediyorum. İstanbul'un en güzel hanımı olduğunuzu tasdiklen en evvel mührümü basabilirim. Ve iddiamda beni kimse haksız çıkaramaz...

— Fakat beyefendi pek erken başlamışsınız. Ağzınız daha süt kokuyor...

— Şimdi şurada sütlaç yedim de...

— Adam ne de şakacı çocukmuşsun?

— Ah sizin gibilerini görünce saniham açılır.

— Ceman yekûn⁵⁸² söyleyiniz bakayım benden ne istiyorsunuz küçük beyim...

— Bülbül gülden ne isterse...

— A işte bunu uyduramadınız. Bülbül gülden bir şey istemez. Bu hanende kuş, gülü ne koklar ne yer... Ekseri onun öttüğü or-

⁵⁷⁹ zekâvet: zekilik

⁵⁸⁰ ekspozisyon: sergi

⁵⁸¹ meşher: sergi

⁵⁸² ceman yekûn: toplam olarak, hepsi

manlarda tek bir gül yaprağı bile bulunmaz... Bu rivayet eski şairlerin yenilere kadar sirayet etmiş⁵⁸³ bir tuhaflığıdır...

— Âşık maşukasından ne isterse...

— Ne çabuk âşık maşuk olduk...

— Güzelim, parlayan aşkın müddeti yoktur... Bir dakikada her şey olur...

— A ne yalan söyleyeyim... Siz de benim hoşuma gittiniz. Bakışlarındaki sevda esrarı gönlümü cezbeditti... Siz de şuna emin olunuz ki bugüne kadar sevdiklerimin içinde en hoppa bebek sizsiniz...

— Hoppa bebekliğime şimdi bir şey daha ilave ettiniz ki o da iltifatınızın bahtiyarlığıdır...

— Demek beni hadden aşırı beğendiniz, sevdiniz.

— Gelip geçenlerin istigraplarını celbetmeyeceğimi bilsem sokak ortasında şimdi ayaklarınıza kapanacağım...

— Arkamızdan mesafelice geliniz. Gireceğimiz eve dikkat ediniz. Bu gece alaturka saat bir buçukta kapımızın önünden geçiniz. Kapı aralık edilir edilmez hemen içeri dalınız. (arkasındaki zenciye bakıp gülerek) Ondan ötesini artık Kademhayır bilir...

Başıyla hafif bir veda işareti ederek güzel hanım cariyesiyle yürür... Arada on, on beş metrelik bir mesafe bıraktıktan sonra Ali Bekir, bu aliyyülâlâ⁵⁸⁴ kadını takibe başlar... Koynundan tılsımı çıkarıp sokak ortasında birkaç defa öpeceği gelir. Kadınlar üzerine bu ne suhulet, bu ne nusret, bu ne fütuhât⁵⁸⁵...

Ali Bekir yerlere kadar eğilir kandilli bir teşekkür temennası⁵⁸⁶ çakar.

Hanım ateşli, bey alevli bu iki kızgının arasında bir marsık⁵⁸⁷ yola düzülürler... Tılsımlı zampara, bu cariyeli yosmayı mesafelice

⁵⁸³ sirayet etmek: yayılmak

⁵⁸⁴ aliyyülâlâ: mükemmel

⁵⁸⁵ fütuhât: zaferler

⁵⁸⁶ temenna: elini başına götürüp selamlama

⁵⁸⁷ marsık: zayıf ve teni koyu renkte olan

takip eder. Biraz caddeden yürüdükten sonra hanım o semtin merdivenle çıkılır, dar, dolambaçlı sokaklardan birine sapar. Çık çık, bitmez. Fakat hanımı, halayığı, zamparası, hepsi genç, yorulmazlar çıkarlar... Birçok yokuş tırmandıktan sonra kuyu gibi loş, pencereden pencereye cigara yakılır, gün görmez bir sokağa dalarlar... Bir köşebaşı dirseği dönerler. Oh, azıcık nefes alınır, hava dokanır aydınlıkça bir yer... Mahalle kahvesi, eczacı, bakkal, hallaç... Ah yine yokuş, yine minare dolanması... Ev ev üstüne bir sokak daha... Nihayet güzel hanım dört beş odalı vazî⁵⁸⁸, eski, kararmış bir evin önünde durur... Mekân; mekinin⁵⁸⁹ şıklığı, süsü, edası, fantazyası ile hiç mütenasip değil... Fakat ne zararı var? Ali Bekir evi sevecek değil ya... Onun işi hanımla... O mukassî⁵⁹⁰ evde bir sevda müsafereti müddetinden ziyade durmayacak...

Ali Bekir sokağa, evin bahçesinden harice kol uzatmış dut ağacına, karşiki komşunun fisebilillah⁵⁹¹ o karanlık yolu geceleri tenvir için hususi bir fener içinde dışarı sallandırdığı petrol lambasına dikkat eder... Yürür geçer...

19

Akşam olunca toy zampara tılsımın kutsiyetine güvenmekle beraber pantolonunun art cebine bir revolver, yan cebine bir elektrik feneri koymak ihtiyatına riayet eder. Saat alaturka birden evvel yola çıkar. Yokuşlara saldırır. Gündüz genç hanımın girdiği köhne evi bulur. Bahçe duvarından sokağa kol atmış dut ağacı... Karşiki fenerli ev... İşte sokak o sokak... Bereket versin ki fenerin içindeki lamba yanmış değil... Ali Bekir hep bunları evlerin pencerelerinden sokağa hafifçe akseden ışıklar yardımıyla seçer... Oraya civar sokaklarda dolaşır. İki üç dakikada bir elektrik fenerinin düğmesine basar. Saatine bakar. Nihayet bir buçuk olur. Mahut⁵⁹² hanenin önünde dolaşır. Kapı hizasına gelince adımlarını ağırlaştırır. Üçün-

⁵⁸⁸ vazî: bayağı

⁵⁸⁹ mekin: oturan

⁵⁹⁰ mukassî: kasvetli

⁵⁹¹ fisebilillah: karşılık beklemeden

⁵⁹² mahut: bilinen

cü geçişinde “tık” eder, kapı açılır. Dışarıya karanlıktan daha siyah bir el uzanır. Kolundan tutar, Ali Bekir’i içeri çeker...

Göz gözü görmez zifırî karanlık bir avluda birkaç adım gittikten sonra genç zamparanın kolundan tutup içeri çeken el bu defa teklifsizce boynuna dolanarak konyak kokan bir ağız ve zenci şivesiyle:

— Ayo küçük bey sen geldi ama daha bizim beyefendi sokağa çıkmadı ki... Yukarıda hanımla beraber oturuyo...

A şimdi belaya bakınız. Demek hanım evli... Ne bahtiyar koca... Tünel gibi işliyor. Zevç merdivenlerden iniyor, zampara yuvarları çıkıyor... Ali Bekir kapı yakın iken dışarı mı çıksın? İçeri mi yürüsün? Taşlığin ortasında bir tereddüt anı geçirmek ister. Fakat bu nev misafir idaresinde kaşarlanmışa benzeyen Kademhayır onu kendi hâline bırakmaz. Sürükler gibi içeri çekerek:

— Haydi yuru beyciğim... Bizimki şimdi aşağı inerse sizi gormasın...

Sallapata bir yedekçi eline düşmüş bir âmâ gibi Ali Bekir bazen kolunu, bazen kafasını oraya buraya çarparak avlusunu, aralığını, merdivenini hiç tanımadığı bu netameli⁵⁹³ evin içine doğru yürür... Epeyce dolambaçlı, küf kokan, insanı aksırtan keskin havalı yerlerden geçerler... Üç dört ayak merdivenden inerler...

Ağır, müteaffin, mahpus bir havanın ciğerlerine temasıyla nefesi sıkışan gece misafiri sorar:

— Burası neresi?

— Komurluk...

— Bu kömürlükte çok duracak mıyız?

— Bizim bey gidinceye kadar... Şimdi defolur... Dur sana ısıkamla getireyim de otur...

Arap koşar. Bir tahta mutfak iskemlesiyle bir yanar idare gazı getirir... Misafir bu isli aydınlığın müsaadesi kadar etrafına bakınır. Alçak tavandan ve köşelerden salkım salkım sarkan örümcek ağla-

⁵⁹³ netameli: tekin olmayan

rının ziynetleri altında kömür tozu yığınları, yarılmış odunlar, tahta, yonga parçaları... Hasılı kendini davet eden hanımın fantaziyasına hiç uymayan bir intizar salonunda bulunduğunu görür. Fakat asıl görülecek şey, Kademhayır'ın tuvaleti idi. Abanoz vücudu galiba hanımdan çırak çıkarılma gül pembesi bir bluz ile süslü gerdanında pazarlardan alınma, yapmacık, Yahudi malı, muhtelif renk ve biçimde birkaç pandantif⁵⁹⁴ birden sarkıyor. Bileklerinde boncukluluklu bileziklerin, parmaklarında yalancı yüzüklerin envayı parlıyor. Arapçağız genç misafire şirin görünmek için sandığında, sepetinde nesi varsa takmış takıştırmış... Ne kadar da konyak içmiş, ispiro deposu gibi kokuyor. Gözler mahmur, ağız bir sıra beyaz diş gösteren daimî bir tebessümle aralık... İstedığı gibi giyinsin, takınsın, bezensin... Kime ne zarar... Fakat mütecaviz⁵⁹⁵ olmasa... Pat ikide birde Ali Bekir'in yüzüne sülük gibi yapıyor. Öyle candan, öyle hararetle öpüş ki çocuğun bütün kanını emip bitirecek... Adnan Şemi Paşa'nın evlatlığı biraz sonra tadacağı güzel hanımın lezzet-i vashı⁵⁹⁶ hatırı için bu işkenceye katlanıyor. Tılsımdaki kuvvete, sahiriyete⁵⁹⁷ hiç söz yok. Fakat Arap'ı çorabı böyle kısaç gibi yakalamasa... İntihabında biraz tabiat olsa...

Ali Bekir bu işkencede iken evin merdivenlerinden kalın bir ses gelir.

— Kademhayır neredesin?

Arap “A beyefendi geliyor...” telaşıyla lambayı alıp dışarı koşarak:

— Afandım...

— Neredesin?

— Komurlukta...

— Bu vakit kömürlükte ne yapıyorsun?

— Sabah için elleme ayırıyorum...

⁵⁹⁴ pandantif: ince bir zincirle boyna takılan takı

⁵⁹⁵ mütecaviz: saldırgan

⁵⁹⁶ lezzet-i vash: kavuşmanın tadı

⁵⁹⁷ sahiriyet: büyüleyicilik

— Kömür, yine pek fırladı, ellemeleri idareli kullan...

— A merak etmeyiniz beyefendi, gozum gibi sakınıyorum. Allah eksikliğini göstermesin...

Güm, kapı örtülür, beyefendi defolur. Kademhayır bir elinde lamba ötekini şıkırdatarak ışıldayan boncukları pembe bluzuyla bir bar artisti gibi küçük bir tango oynaya oynaya gelir:

— Oh... Baş belası defoldu...

Kömürlükten çıkarlar. Halayık bir fırça getirir. Hanıma şâyân-ı takdîm bir hâle koymak için sarılmalar, öpücükler türlü şakalar ile misafirin tozlarını, örümceklerini süpürür.

Kademi hayırlı Arap önde, tılsımlı zenperest⁵⁹⁸ arkada yukarıya çıkarlar... Hanım gelişigüzel, müsamahalıca bir akşam tuvaletiyle misafirini merdiven başında istikbal eder. Endam, alım, renk, kaş, göz... Kadın hemen emsalsiz bir letafette, elmasa, ipeğe, giyme kuşama ihtiyacı yok. Hiçbir şey giyinmeden çıksa insanı bütün bütün çıldırtacak... “Buyurunuz efendim, buyurunuz...” davetiyle Ali Bekir’i doğrudan doğruya yatak odasına alırlar... Bütün güzellikler hanımda içtima etmiş. Hane, mefruşat adı. Hele yatak odası aleladdenin de biraz dununda⁵⁹⁹...

Yüklü, dolaplı, tavanı isli bir eski zaman odası. Demir, siyah karyola, pembe çözme çarşaf, dikişli yünlü yorgan, kurdela tenteli yastıklar. Hepsi tertemiz fakat döşeyeğin acınacak, daha doğrusu gülünecek fazileti misafire muhassas⁶⁰⁰ olmayıp karı koca yatağı olmasında... Anlaşılan bu karyola, Ali Bekir’e nameşru⁶⁰¹ bir hizmet gördükten sonra yine o gece zevcin altında meşru bir fıraş olacak...

Ali Bekir’e evvela konyakla şeker ikram olunur, sonra soyunması teklif edilir. Bey meşrubat taciri midir nedir? Her nedense evde konyak mebzul⁶⁰²...

⁵⁹⁸ zenperest: kadınlara düşkün, zampara

⁵⁹⁹ dun: aşağı

⁶⁰⁰ muhassas: birine ayrılmış

⁶⁰¹ nameşru: meşru olmayan

⁶⁰² mebzul: çok

Misafiri soyarlar. Kırmalı, büzmeli, güpürlü kadın esvabı giydirirler. Ali Bekir cinsilatiften farksız olur. Kademhayır birkaç konyak daha atmış olmalı ki hanımın yanında genç misafire saldırmaya cesaret eder. Lakin hanım şiddetle mâni olur. Hızını alamayan Arap bütün meftuniyetiyle Ali Bekir'in yüzüne bakarak:

— A tıpkı kız gibi oldu ayo... Şimdi bizim beyefendi gelse de bunu görse vallahi bu akşam seni bırakır bunu alır...

Böyle bir felaket ihtimali karşısında oğlanın yüreği hoplar ama güler. Belli etmez... Bir konyak aldıktan sonra Arap'ı güç bela odadan savarlar. Kapıyı sürmeleyerek halvet olurlar...

*

Komşuların horozları kümeslerden keskin üürüleriyle Ali Bekir'in birinci zaferini ilan ederlerken sokak kapısına çatır çatır iri bir anahtar girer.

Hanımın yumuşak muattar⁶⁰³ kolu Ali Bekir'in hararetli başı altında, oğlanın hanımının altında birer bâlîn-i sevdâ⁶⁰⁴ iken bu çatırtı onları dudak dudağa uyudukları hafif kuş uykusundan uyandırır. Tılsımlı zampara karyoladan aşağı fırlayarak:

— Bu ne?

Hanım hemen telaşsızca:

— Bey geliyor...

— Bu kadar erken gelecek miydi?

— Gelmeyecekti ama işte aksilik bu ya...

Onlar bu muhavere⁶⁰⁵ iken Kademhayır güm güm oda kapısına vurarak:

— Kalkınız... Kalkınız, beyefendi geliyor...

Ali Bekir korku, telaş, şaşkınlıklar içinde:

— Ben şimdi nereye kaçacağım? Tekrar kömürlüğe mi?

⁶⁰³ muattar: güzel kokulu

⁶⁰⁴ bâlîn-i sevdâ: sevdâ yastığı

⁶⁰⁵ muhavere: karşılıklı konuşma

Hanım — Hayır, vakit yok... Bey yukarı çıkıyor. Siz aşağı inerken merdivende karşı karşıya gelirsiniz...

Bıçare delikanlı, tılsımın kadınlar üzerine büyük bir teshir kuvveti olmakla beraber her vakanın sonunda böyle bir aksilik çıkarmak uğursuzluğu bulunduğuna da artık kanaat getirerek:

— Çabuk söyleyiniz ne yapacağım? Pencereden mi kaçacağım? Tavan arası bacasından mı?

Hanım — Yüke giriniz... Yüke... Ben onu şimdi savarım...

Ali Bey'i hemen yüke tıkararak dışarıda ne kadar döküntü elbisesi varsa üzerine attıktan sonra yük kapısını sıkıca mandallarlar...

Odada Moliere kârı komedyadır başlar. Hanım derhâl döşeğe atlar. Görenlere, işitenlere el ovuşturacak bir maharetle sancılanır... Ali Bekir budak deliğinden bu hârik-ı âde⁶⁰⁶ oyunu seyrederek... Hanım sancının şiddetinden alı al, moru mor yastıkları ısıra ısıra döşegin çarşafını avuçları içinde büre büre koparıyor... Kademhayır çarçabuk nereden bulunduğu hayret edilen elinde bir fincan ilaçla döşegin başında ayakta ağılıyor.

Beyefendi odaya girer girmez alev gibi bir telaşa düşerek hastanın başını mı, midesini mi, karnını mı, neresini muayene etmek lazım geleceğini tayinde mütehayyir:

— Elmasım ne oldun? Aklım başımdan gitti vallahi, nedir bu hâl?

Hanımda son nefesini veren yarahlara mahsus derin, uzun iniltilerden başka cevap yok. Bey yeis râşeleri içinde Arap'a hitaben:

— Şimdi sapasağlam bıraktım gittim. Bir şeyi yoktu... Ne var? Bu akşam ne yedi?

Kademhayır boğuk boğuk ağlamalar içinde:

— Va va vay hanımcığım... Karışık şeyler yedi... Boğazına sabretmiyor, kabahati var...

— Ne yedi?

⁶⁰⁶ hârik-ı âde: sıra dışı

— Yalancı dolma... Pancar turşusu... Korpe salatalık... Ona pek dokanır, söyledim söyledim, dinlemedi.

— Ne zamandan beri çekiyor bu sancıyı?

— Siz gittiniz, tutuldu...

— Biliyorsun, ben şurada Şehsüvar Bey'in konağındayım. Niçin gelip haber vermiyorsun? Çarçabuk bir doktor getireyim...

— Gelecektim afandım, bırakmadı. “Evde kimse yok. Sen sokakta iken ölürsem kim benim ağzıma bir yudum su akıtacak?” dedi. Ben de korktum. Gitmedim. Neyyir Beylerin İkbâl Hanım böyle sancılandı da yarım saatin içinde ölmedi miydi? İçinize malum oldu. Allah ömür versin. Ben gitmeden işte siz geldiniz.

Bey acelesinden ne yapacağını bilemeyerek:

— Sen ocağı yak. Kazanı ateşe vur. Su ısıt. Banyoyu buraya çıkar. Ben şimdi bir doktor bulup getiririm...

— A iyi söylediniz... İyi söylediniz... Banyo ona iyi gelir. Vücudunu yumuşatır. İçinin beresini alır... Geçen sene de böyle olmadı mıydı?

Beyefendi, hastanın yüzünden iki şefkat pusesi aldıktan sonra paldır küldür kendini merdivenlerden aşağı atar. Sokağa fırlar.

Böyle bir komedya hilesiyle belayı başlarından savdıktan sonra hanım çarçabuk canlanarak:

— Ya Rabbi şükür atlattık. Hepimize geçmiş olsun... Yükün kapısını açar. Korkudan yarı baygın bir hâle gelmiş misafirini nevâzişlerle kolundan tutup dışarı çıkararak:

— Beyefendi geçmiş olsun...

Zevcin hakikaten gitmiş olduğuna kanaat getirebilmek için kadın elbiseleri içindeki zampara odanın her tarafına göz gezdiren gezdiren dışarıları dinleyerek:

— Geçmiş olsun...

Kademhayır konsolun üzerinde kalmış bir kadeh konyağı korku bastırmak için ağzına dökerek göğsünü ovuştura ovuştura:

— Hepimize geçmiş olsun...

Ali Bekir büyük bir telaşla:

— Ben hemen bir iki dakikanın içinde giyinivermeliyim...

Hanım — Telaş etme cicim... O gelinceye kadar nasıl olsa seni bir tarafa atlatırız... Fakat ben rolümün en mühim kısmını şimdi doktora karşı oynayacağım. Bakalım hastalığıma beyi inandırdığım kolaylıkla doktoru da kandırabilecek miyim?

Kademhayır — Yine geçen gunku ihtiyar doktoru getirirse o sağır bunak çabuk aldanır...

Hanım — Ya bir sağlam kulaklı gencini getirirse?

Kademhayır — Gencini getirirse senin için daha iyi ayo...

Ali Bekir sırtındaki tenteli bluzu çıkarıp atarak:

— Anlayamadığım bir şey var...

Hanım — Nedir güzelim?

— Bey niçin bu akşam böyle vakitsiz geldi?

— Efendim, onlar beş on kişi toplanırlar. Şehsüvar Bey'in konağında poker oynarlar. Anlaşılan bu gece bizim bey çabuk yütülmüş olacak ki para almaya geldi.

— Bey pokere meraklı mıdır?

— Ah, pek müptelasıdır... Allah'ın her gecesi kumar... Kumar kumar... Eve daima sabaha karşı, bazen de gündüz ortasında bitap gelir. Söz söylemeye mecalsiz yatağa düşer. Biz evde geceleri Kademhayır ile iki kişi iç sıkıntısından çatlarız...

Kademhayır — Çatlarız da ne yapalım? Gece böyle içeriye sizin gibi erkek misafir alır, eğleniriz... Aman kadın misafir istemeyiz. Çok dedikoducu oluyolar...

Ali Bekir iç çamaşırını ters giyer. Yakalığını çarpık ilikler, kravatını cebine kor. Bir hokkabaz süratiyle karmakarışık elbiselerini böyle vücuduna geçirdikten sonra hanımla Kademhayır ile birer veda pusesi alıp vererek sokağa fırlar. Yokuştan aşağı su gibi akar. Alt başta üç kişiye rast gelir. Derhâl tanır. İki doktorun arasında beyefendi. O gece pokerde kaybettikten sonra karısının sancılanması kederine uğrayan bedbaht adam...

20

Ali Bekir tılsımın hariçteki tecrübesinden muvaffak döner. Maceraların sonlarında biraz üzüntülü karışıklıklar zuhur etmekle beraber elini herhangi bir kadına uzatsa boş dönmüyor... Fakat Pervin'e ait sevdasında tılsımın bu kuvve-i teshîriyyesine⁶⁰⁷ nailiyetten⁶⁰⁸ müstefit olamıyordu⁶⁰⁹. Kalfa hanımla geçen çatı arası patirtısından sonra macera üçü arasında bastırılmışa benziyordu ama o geceden beri bir hafta geçti. Ne ihtiyar halayıktan ne Pervin'den hiçbir ses çıkmadı. Kalfa hanım kızı korkuttu mu? Yoksa Ali Bekir'in aleyhinde alabildiğine dil uzatarak kızı ondan tenfire muvaffak mı oldu? Veyahut ki işi hanımefendiye başka şekilde anlatarak küçük beyin müstakbel odalığını sıkı bir baskı altına mı koydurttu? Haremin Pervin'e ait sükûtu o kadar derin idi ki Sincap kedi bile tamamıyla namahrem bir kadın hayatına sokulmuş, dışarı salıverilmiyordu. Ali Bekir onu kafes aralıklarından gözetliyor, gözetliyor lakin görmeye muvaffak olamıyordu. Kalfa hanım tılsımın kuvveti-ne karşı gelebilecek kadar büyük bir tedbirde mi bulundu? Ne oldu?

Pervin'in gömüldüğü derin esrara benzeyen bu habersizlik devam ettikçe Ali Bekir'in kıza karşı henüz tatmin edilememiş olan aşkı şiddetleniyor, gözü dünyayı görmüyor, tılsımın diğer kadınları tutan efsunundan istifade etmek istemiyordu. Onun kalbinde, gönlünde, zihnindeki artık hep Pervin'di. Bu ateşle orada, burada mahzun, meys⁶¹⁰ dolaşılıyor, gece döşğinde sıcak gözyaşlarıyla yastıklarını ıslatıyordu.

Ali Bekir bu iftirakın had bir devresinde bir gün selamlıktaki odasının penceresi önünde çenesini dirseğine verip derdine bir derman düşünmekte iken bir pırtırtı oldu. Başını çevirdi. Odaanın ortasında yeldirme ve başörtüsüyle boylu boyunca kalfa hanımı gördü.

O kuru kadın bütün bütün erimiş, bitmiş, cins-i asfer⁶¹¹ gibi kirli sarı bir renk almıştı. Çukura kaçmış gözlerinin bütün ızdırabı

⁶⁰⁷ kuvve-i teshîriyye: büyü yapma gücü

⁶⁰⁸ nailiyet: erişme

⁶⁰⁹ müstefit olmak: yararlanmak

⁶¹⁰ meys: ümitsiz, üzgün

⁶¹¹ cins-i asfer: sarı ırk

ile oğlana baktı. Gözlerinde kaç gündür çektiği elemeleri tercüme eden sakit⁶¹² lakin öyle derin bir serzeniş vardı ki Ali Bekir, kadında gördüğü bu pek acıklı hâlin kendi geçirdiği ızdırapların kat kat fevkinde olduğunu anlamakta güçlük çekmedi.

Kadın bir müddet sakit, serzenişkâr⁶¹³ ve müsterhim gözleriyle genç sevgilisine baktı baktı. Sanki içinden birdenbire parlayan alevin acısına tahammül edemeyerek sarılmak için oğlana saldırdı. Lakin Ali Bekir kalfanın bu nagehani⁶¹⁴ savletine, onun arzudan tiril tiril titreyen kollarının iştihâ-yı tazyîkine⁶¹⁵ karşı kendini şiddetle müdafaa ederek:

— Üzerime gelme... Bana dokunma... Sürtünme... İstemem.

Kalfa en enindâr⁶¹⁶ sesiyle:

— Hâlimi görmüyor musun? Merhamet Aliciğim... Ateşinle yanıp eriyorum. Gel, bir dakikacık seni göğsüme bastırayım. Sonra bütün bütün Kerem gibi kavrulup kül olayım...

— Hayır, yaklaşma bana... Boğarım vallahi seni... Sen ne hâlde isen ben onun beş derece fevkinde ateşler içindeyim... Bana merhamet etmeyene ben hiç acımam...

— Ah canımın içi Aliciğim... Ben yanıyorum, sen yanıyorsun... İşte iyi ya... Gel sarmaşalım... Birbirimizin ateşine su serpelim...

— Ben yanıyorum ama senin için değil mankafa karı... Pervin için... Pervin... Pervin... Pervin... Zavallı kızı ne yaptın? Bir oda ya mı kilitledin? Sincap bile meydanda yok. Hayvancağızı boğdun mu? Konaktan sürgüne mi gönderdin, şöyle...

— İlâhi, Pervin'in de boynu altında kalsın, kedisinin de... İkisi de gebersin, yerin dibine girsin...

— Sen onlardan evvel inşallah...

— Ali bana bu kadar etme... Günahtır, sonra çok çekersin.

⁶¹² sakit: sessiz

⁶¹³ serzenişkâr: sitem eden

⁶¹⁴ nagehani: ansızın olan

⁶¹⁵ iştihâ-yı tazyîk: baskıcı istek

⁶¹⁶ enindâr: iniltili

— Asıl günah benim gibi torunun yerinde bir çocuğu sevmektedir kalfa hanım...

— Neden oluyormuşsun torunum yerinde?

— Bu hakikati ispat etmek için imamdan, muhtardan ilmühaber çıkartmaya lüzum görmüyorum... Haydi gidelim de aynanın karşısında yan yana duralım. Kör değilsin ya, görür anlarsın...

— Ne acı lakırdılar...

— Birbirimize sarılıp öpüşürsek tatlı da, doğruyu söyleyince mi acı?

— Geçmiş ola Ali. Ne söylesen beni kendinden soğutamazsın artık... Ben sana yanıyorum... Yanıyorum... Yanıyorum...

— Yanıyorum demeye utanmıyor musun?

— Dün senin müsaadenle, arzunla, ibramınla, ısrarınla olan bir şey bugün neden ayıp oluyor? Anlat bana. Şimdi çıldıracağım... Gel ağızuma kollarımın arasına Ali... Bitiyorum... Bir lahza, bir lahzacık... Sonra öldüğüme gam yemem...

— Sen zaten çıldırmışsın. Lakin dikkat et kalfa, ben de çıldırmak üzereyim. Bu iş bir cinayete kadar varır, anlatayım sana...

— Ali, gel kollarımın arasına da sonra öldür beni...

Kalfa yüzünün hatları mütekallis⁶¹⁷, gözler donuk, ağız aralık, çarpık ve salyalı büyük bir ihtinâk-ı rahm⁶¹⁸ nöbetiyle çocuğa sarılmaya atılır. Ali bütün bütün sinirlenerek son dereceye gelen nefretiyle ve arada bir muştâ⁶¹⁹ ve tekme ile kadını üzerinden defetmeye çalışır. İkisi bu didişmede iken odadan içeri vekilharç Abdullah Neyyir Efendi girer... Kalfa hanımın taşkın sözlerinden ateşli son birkaç kelimesini işitir. İkisinin arasında muaşıklık için hiçbir nispet göremez. Ve bu çekişmeyi ana oğul kavgasına benzetemez. Gördüğünü şerre yormak istemez, hayra yoramaz, şaşırır kalır.

Kalfa ile oğlan birbirinden ayrılır. Maceranın ağırlığı karşısında münasip bir tefsir bulmak için üç kişi birbirine bakakalır. Ateşini

⁶¹⁷ mütekallis: gergin

⁶¹⁸ ihtinâk-ı rahm: isteri

⁶¹⁹ muştâ: yumruk

teskine fırsat bulamayan kalfa şimdi büsbütün kızıl hiddet kesilerek vekilharca karşı parlar:

— Seni buraya kim davet etti kuzum Abdullah Efendi?

Abdullah Neyyir Efendi büyük bir şaşkınlıkla:

— Ali Bey’in odasına girmek için davete ihtiyaç olduğunu bugüne kadar bilmiyordum...

— Bilmiyordun ama böyle de damdan düşer gibi odaya girilmez...

— Ali Bekir Bey’le aranızda gizli bir dava halliyle meşgul olduğunuzu bilmiyordum. Affedersiniz kalfa hanım...

Kalfa hanım bir kahkaha kuşu şemetiyle acı bir gülme salıvererek:

— Davamız gizli değil... Herkes biliyor. Mısır’da sağır sultan duydu. A zavallı, daha senin haberin yok mu? Ali Bekir bana, ben ona tutuştuk. Birbirimiz için yanıyoruz... Yakında nikâhımız kıyılacak...

Abdullah Neyyir Efendi, kalfadaki bu galeyanın cinnetten başka bir şey olamayacağını anlamak için derin derin Bekir’in yüzüne bakar. Delikanlı nefretle:

— Anlamıyor musunuz, biçare kadın çıldırmış. Söylediği saçmalara kanaat edemeyerek cinnetini boğazıma atılmaya kadar vardırdı.

Kalfa hanım kahkahasının acılığını artırarak:

— Bu bir çılgınlık ise evvela sen çıldırdın Ali Bekir... Evet, sen çıldırdın da deliliğin sonra bana sirayet etti. En evvel “Senin için yanıyorum, ölüyorum.” ilaniaşkıyla paravananın arkasında bana sarılmaya atılan sen değil misin? İnkâr et bakayım...

— Ben öyle saçma şey bilmiyorum...

— Ya öyle mi? Kul önünde inkâr etsen de Allah hepsini biliyor Ali Bekir...

Kalfanın bu son sözleri pek deli lakırdısına benzemiyor, işte bir bityeniği gözükiyordu.

21

Vekilharç Abdullah Neyyir Efendi, Adnan Şemi Paşa konağının ahlaksızlık fişkısı içinde tenebbüt eden simalardan biriydi. Ali Bekir ile kalfa hanımın nispetsiz, nefret-aver⁶²⁰ muaşakalarına gelinceye kadar vekilharç efendi o aile içinde gelip geçmiş ne rezaletler bilirdi. Ve kendisi pek amelî⁶²¹ bir adamdı. Başkalarına ait memduh, makduh⁶²² her ne hareket duyarsa yalnız avam gibi faillerini takdir veya takbih etmekle⁶²³ kalmaz, her şeyden bilmuhakeme⁶²⁴ kendine bir hisse çıkarmaya uğraşır, manen, kabilse maddeten bir istifade kapısı arardı. Çünkü dünyadaki bütün ahlaksızlıkların, fenalıkların mastarı zaaf olduğunu bilirdi.

Kalfa hanımla Ali Bekir'in macerasında kadının zaafı apaşikâre görünüyordu. Ali Bekir'i yakalayıp da biraz yüzüne gülerек, önüne dökülerek ağzını arasa haremın esrarına ait henüz kendince meçhul pek mühim şeyler öğrenebilirdi. Öyle büyük konaklarda vekilharçlığın derece-i ehemmiyyetine vâkıftı. Hizmet ettikleri paşaların çiftliklerine, çubuklarına, hanlarına, iratlarına ve hatta zevcelerine, odalıklarına varıncaya kadar vâris olmuş nice milyoner vekilharçların hikâyelerini hasetten gözleri süzölüp ağzı sulanarak dinlemişti. Bu herifler, velinimetzadelerini yani hakiki vârisleri bir parasız bırakıp o kadar büyük servetlere ne maharetle konabiliyorlardı? Abdullah Neyyir Efendi bu ciheti tetkik etmiş, müsâade-i tâlihe eren vekilharçların hep haremden birer el tutmakla temîn-i muvaffakiyet ettiklerini anlamıştı. Vekilharç veya kâhya efendiyle söylenmiş çok hanımefendi hikâyesini bilirdi. Binaenaleyh Mebrure Hanımefendi'nin gönlünü fethetmek için Abdullah Efendi'nin hazırlanmış planları vardı. Bunları tatbik için havasını bekleyen yelkenli gibi fırsata intizarda idi.

Ali Bekir, dünkü çocuk, hareme çatmış, o çetin kalfanın gönlünü çarpmış, neler olmuş da vekilharcın bunlardan henüz haberi

⁶²⁰ nefret-aver: nefret uyandıran

⁶²¹ amelî: uygun; pratik; deneyimli

⁶²² makduh: beğenilmeyen

⁶²³ takbih etmek: beğenmemek

⁶²⁴ bilmuhakeme: yargılanarak

yoktu. Abdullah Efendi çocuğu söyletmek için derhâl kararını verdi, yemlemeyi hazırladı. Ali Bekir, Pervin'in aşkı ve kalfa hanımla aralarında geçen son maceranın sıkıntısı ile ne yaptığını bilmez, hâib ü hâsir⁶²⁵ orada burada dolaşmakta iken vekilharç hayırhah bir çehre ve tatlı bir dil ile önüne çıkarak:

— Ali Bey, hayır ola elmasım, sende bir dalgınlık var.

— Bir şey yok...

— Bir şey var, yok. Ben senin esrarını anlamak istemiyorum. Herkesin gizlisi kendine. Fakat hâline acıyorum. Görüyorum ki çok sıkılıyorsun... Haydi gel, seninle şuradan tramvaya atlayalım. Arnavutköyü'ne kadar gidelim. Akıntıburnu'ndaki meyhanenin düzünü, mezelerini çok methediyorlar. Birkaç tane çıkarız. Gam dağıtırız. Haydi düşünme canım, binin yarısı beş yüz...

Ali Bekir böyle bir teklifi kabule çoktan teşne⁶²⁶ idi. O yeisi arasında hemen sırttı. Sokağa fırladılar. Ta bidayet⁶²⁷ten binmeyince yer bulup oturmak kimseye müyesser olmayan dolu tramvaya atladılar. İtile kakıla, ezile büzüle Arnavutköyü'nü buldular. Sete çıktılar. Vekilharç Abdullah Neyyir Efendi büyük bir vukufla mezeler hazırlattı. Buzlu küçük tenekelerin içinde rakılar geldi. Birinci kadehleri toka ederek çektiler... Zaten Ali Bekir'in tatmadığı içki kalmamıştı. Küçük beylerle, misafirlerle uşaklarla müskirattan⁶²⁸ türlüşünün zevkine varmıştı. Hele o gün doymaz bir hırs ve arzu ile içiyor, şişeler gözüne pek ufak tefek görünüyordu. Birbiri arkasına iki üç kadeh yuvarladı. Körpe midesini saran tatlı bir hararet bey-nine doğru yükseliyor, yüzü pembeleşiyor, gözleri parlıyor, yeisi eriyor, gençliğinin hayalat ufku açılıyordu. Nazarını karşiki kıyıların birer oyma gibi zarif girintileri çıkıntıları, emir libaslı tepeleri, aşklar, sevdalar, ümitler saklanmış gibi insana bin haz ve zevk vadeden manzaraları üzerinde dolaştırdı. Sonra rıhtımın önündeki girdaba baktı. Orada mavi bir su tencereden taşar gibi köpükler içinde

⁶²⁵ hâib ü hâsir: yoksun

⁶²⁶ teşne: çok istekli

⁶²⁷ bidayet: başlangıç

⁶²⁸ müskirat: alkollü içkiler

fıkır fıkır kaynaya kaynaya bir merkez etrafında fırıl fırıl dönerek deveranına dâhil olan şeyleri denizin ka'ına çekip yutmaya uğraşıyordu...

Ali Bekir bu önünde dönen suyun kaptığı şeyleri yuttuğuna dikkat ederek vekilharca dedi ki:

— Abdullah Efendi, şu suyun bir merkez etrafındaki kaynağına dikkat ediniz. İşte içimde, tıpkı buna benzer bir anafor var... Beni daima meçhul bir uçuruma çekiyor.

Vekilharç gülerek:

— Bunlar hep gençlik dertleri, kuruntularıdır. Bu yaşta sevda damarları ziyade kabarır. Dimağa bir nevi sarhoşluk gelir. Zihin türlü türlü şeyler icat eder. Mesele bundan ibarettir. Yoksa hakikatte ne kuyu vardır ne uçurum...

Bir iki kadeh daha içtikten sonra bahis bu zemin üzerinde derinleşti. Ali Bekir gittikçe rakı ile bunalan müfekkiresini⁶²⁹ toplamaya uğraşarak:

— Evet, inkâr etmem. Gençliğe musallat bir şeytan var... İnsana arzular, kuruntular veriyor. Lakin benim görüp geçirdiğim şeylerin hepsi hayalat değil. Sana anlatsam şaşarsın. Şaşarsın, şaşırır kalırsın, Abdullah Efendi... Dünyada neler oluyor. Lakin bunlar benim pek hususi esrarımdır. Kimseye anlatmak istemem...

Ali Bekir sustu. Gözlerini rıhtımın önünde dönen anafora dikti. Zihninden pek tuhaf, mühim ve mahremane şeyler geçtiğini imanen başını sağa sola sallayıp kikir kikir gülüyordu. Abdullah Neyyir Efendi delikanlıyı söyletmek için esrarın bir ucunu bulup kurcalamaya uğraşarak:

— Evet hakkın var. Sendeki esrar herkese söylenmez. Çünkü en mühim kısmı hareme ait...

Ali Bekir asabi bir silkinme ile iskemlesi üzerinde kalkıp oturarak müteaccibane⁶³⁰ sordu:

⁶²⁹ müfekkire: düşünme gücü, zihin

⁶³⁰ müteaccibane: şaşkınca

— Neden biliyorsun? Hareme aidiyetini nasıl keşfettin? Çünkü ben bu esrarımdan kimseye bir harf açılmamıştım...

— Geçen günü selamlıktaki odanda siz kalfa hanımla çekişirken üzerinize gelmemiş miydin?

— Ha, sahi... Evet...

— İşittiğim son cümlelerin hakikatten bana hiçbir şey izah etmemesi kabil midir?

— Abdullah Neyyir Efendi, ne kadar zeki olsan Derviş Okyanus'u, onun inini, billur sarayını, cennetini, hurilerini, gılmanlarını bilmeden, görmeden bu işten bir şey anlayamazsın. Çünkü bende bir muhabbet tılsımı var ki bunun efsunundan genç, ihtiyar, güzel, çirkin hiçbir kadın kurtulamıyor... Nüşanın kuvvetini denemek için kalfa hanımın üzerinde bir tecrübe yapmak istedim. Zavallı kadın bu kapancaya bütün ruhuyla en ince sinir ve damarlarından tutuldu. Artık şimdi elinden kurtulamıyorum. Kovuyorum, sövüyorum, dövüyorum, gitmiyor. Geçmiş ola... Bana ahtapot gibi yapıştı.

Abdullah Neyyir Efendi böyle muhabbete ait sihir hikâyeleri çok dinlemişti. Zaten bu nevi batıl fikirlerden zihnini koruyacak kadar tahsil görmüş bir adam değildi. Binaenaleyh onun böyle kuvvetli bir muhabbet tılsımına şiddetle ihtiyacı vardı. Birinci tatbikini hanımefendinin üzerinde yapacaktı... Eğer tılsım, kalfadaki tezahürü gibi hanımefendinin gönlünü de bütün ve amansız tesiriyle kavrarsa vekilharcın işi işti. Konakta nüfuzca birinci dereceyi kendi ihraz edecek⁶³¹, paşa ikinciye inecekti. Binaenaleyh tılsıma ait bütün esrarını söyletmek için oğlana mezesiyle beraber dolu bir kadeh sundu. Gazinonun seti Ali Bekir'in ayakları altında müteharrik⁶³² kaldırım gibi dönüyordu. Dirseklerini masaya dayadı. Yüzünü avuçlarının içine aldı. Bir müddet düşündü. O zaten Derviş Okyanus garibesini birine tatlı tatlı anlatmak arzusuyla kaç zamandır

⁶³¹ ihraz etmek: elde etmek

⁶³² müteharrik: hareket eden

yanıyordu. Maceranın Pervin'e ait kısmını hafi⁶³³ geçtikten sonra vakayı olduğu gibi hikâyede bir beis⁶³⁴ görmeyerek başladı.

Aybayıldım Yokuşu'nu, Abdal Sinan Mahallesi'ni, Nohutlu Baba Dergâhı'nı, seher vakti hazretin selviler, mezarlar arasından tecellisini, pir inini, yılanları, billur köşkü, tavus-süvar⁶³⁵ üryan melekleri, tılsımlanmayı kendi gördüğü ve bilfiil hissedebildiği yani enfüsi⁶³⁶ tafsilatıyla anlattı. Vekilharç hayretten hayrete düşerek dinledi. Tılsıma nailiyetin çok büyük fedakârlıklara tevakkuf ettiğini⁶³⁷ anladı. Abdullah Neyyir Efendi kırkını geçmiş bir adamdı. Çenesinin ak düşmüş kıllarını avuçlaya avuçlaya beş on dakika derin bir sakal bıyık falına vararak düşündü. Okyanus'un tecellisine intizaren kırk sabah Abdal Sinan semtine devam etse de hazret onu tılsımına layık görerek aynı aşk ve şevk ile pir inine kabul ve aynı merasimle neşvedar⁶³⁸ edecek miydi? Her hesapta kendi nef'ine⁶³⁹ yontmak yolunu bilen vekilharç sirkatsiz hiçbir işin dönmeyeceği nazariyesine bilamel⁶⁴⁰, bittecrübe⁶⁴¹ kaniydi... Hesap pusulasından zihni ve eli alışmış olduğu bu hileyi hayatın her hususuna teşmilde⁶⁴² kendine büyük bir mümarese⁶⁴³ gelmişti... Abdal Sinan Mahallesi'ni, türbeleri, tekyeleri, harabeleri boylamaya ne lüzum vardı? Kır serpmiş sakalıyla huzuruna çıkacağı dervişin lütuf ve himmetinden ziyade hiddet ve gazabını celbetmesi muhtemeldi. Genç Ali Bekir'de olduğu gibi Hazret-i Okyânûs'un vekilharç efendiden kirli çamaşırını isteyerek onu mübarek dudaklarının tak-

⁶³³ hafi: gizli

⁶³⁴ beis: kötülük, zarar

⁶³⁵ tavus-süvar: tavus kuşuna binmiş

⁶³⁶ enfüsi: öznel

⁶³⁷ tevakkuf etmek: bağlı olmak

⁶³⁸ neşvedar: neşeli

⁶³⁹ nef': yarar

⁶⁴⁰ bilamel: yaparak

⁶⁴¹ bittecrübe: deneyerek

⁶⁴² teşmil: yayma

⁶⁴³ mümarese: ustalık

biliyle⁶⁴⁴ şerefyab⁶⁴⁵ eylemesi ihtimalden pek uzaktı. Binaenaleyh pir ininden tılsım almaktaki türlü zorluk, muvaffakiyetsizlik ve mahzurlara maruz kalmadansa Ali Bekir'in boynundakini çalmak en muvafık bir hareketti. Abdullah Efendi, iskemlesi üzerinde şakulünü⁶⁴⁶ kaybetmiş olan çocuğa bir rakı daha vererek ve sedasının en tatlı perdesini bulmaya uğraşarak:

— Ali Beyefendi, maceranızı dinler iken kendimi gâh roman okuyorum gâh rüya görüyorum gâh sinema seyrediyorum sandım... Hikâyenizi o kadar cazip, tatlı, latif ve fevkalade buldum. Böyle bir vakanın kahramanı olmak hakikaten bir bahtiyarlık, âdetâ bir şereftir. Fakat sizden bir şey istirham edeceğim. Bu kadar garaibe ve kalfa hanımın size karşı bu düşkünlüğüne sebep olan bu mübarek tılsımı bir dakikacık olsun göremez miyim?

Ali Bekir iskemlesinin üzerinde doğru oturamayacak kadar içmiş iken bu rica karşısında ayılmaya uğraşarak düşündü. Kapakları ağırlaşmış gözleriyle yere düşürmüş olduğu bir şeyi arar gibi önüne baktı. Cevap vermedi. Lakin vekilharç ricasını tekrarladı:

— Harikulade bir maneviyetteki bu nüsha-i şerîfeyi ziyaret için âdetâ kalbimde dinî bir aşk uyandı. Boynunuzdan çıkarmayınız. Şöylece gömleğinizin arasından bir göreyim...

Ali Bekir başı biraz önüne düşük ve yayıkça bir tebessümle elini gömleğinin arasından iç fanilasına doğru sokarak müselles şekilde siyah bir şey tuttu. Göğsünün aralığından biraz dışarıya çekerek dünyada misli⁶⁴⁷ madum⁶⁴⁸, hazineler değer kıymette bir pırlantası olanlarda görülebilecek bir gururla “İşte” dedi.

Vekilharç elini uzattı. Parmaklarının ucuyla bu mübarek şeyi biraz okşayarak “Teşekkür ederim...” demekle iktifa etti⁶⁴⁹. Elini çekti. Şimdilik, sadece nüshanın şekli nasıl olduğunu ve oğlanın

⁶⁴⁴ takbil: öpme

⁶⁴⁵ şerefyab: şeref kazanan

⁶⁴⁶ şakul: ucuna ağırlık bağlanmış ip, çekül

⁶⁴⁷ misl: benzer

⁶⁴⁸ madum: mevcut olmayan

⁶⁴⁹ iktifa etmek: yetinmek

neresinde takılı bulunduğunu öğrenmek... Bunu çalmayı daha münasip bir zamana tehir etti...

Ali Bekir birdenbire masanın üzerine kapandı. Evvela bir iki yüksek hüngürtüden sonra hazin hazin ağlamaya başladı. Aklına Pervin gelmişti. Kızı nereye kapamışlardı? Onu nerede, ne vakit, nasıl görebilecekti? İhtiyakıyla yüreği sızım sızım sızılıyordu. Bu ani galeyana şaşırın vekilharç efendi soruyordu:

— Ali Bey ne oldun? Bu ağlama nedir?

Ali Bekir yarısını içeriye yarısını dışarıya akıtarak bir kadeh daha doldurup çektikten sonra:

— Köyüm, anam, babam, kardeşlerim aklıma geldi de onlara ağlıyorum...

Delikanlının lüzumundan fazla sarhoş olduğunu gören Abdullah Efendi onu hemen bir otomobile nakil ile konağa getirir, odasına çıkarır. Oğlanı bihuş⁶⁵⁰ döşeğine uzatır. Elbiselerini soyar iken boynundan tılsımı kolayca aşırır. Kendi göğsüne takar. Kapıyı örter. Odadan savuşur...

22

Ertesi sabah Ali Bekir dünkü işretin humarıyla başını yastıktan kaldıramaz. Döşeğin içinde bir yandan öbür yana yuvarlanır. Dimağından ağır ağır çözölmeye başlayan kesif bir sisin arasından dün nerede olduğunu, konağa nasıl geldiğini, onu döşeğe kimin yatırdığını, esvabını kimin soyduğunu düşünür. Hep bunları birer birer keşfe uğraşır.

Her gün döşekte gözünü açınca hazinesini yoklayan bir hasis gibi tılsımını eliyle takdis ve taziz etmek⁶⁵¹ mutadı⁶⁵² olduğundan hemen göğsünü araştırır. Vücudunun neresine saldırsa eli boşluğa tesadüf eder. O üç köşeli mübarek şeyi bulamaz. Çıldırılmış gibi hemen kendini karyoladan aşağı atar. Döşeğin içini, yastık, şilte aralarını, karyolanın altını, urbalarının ceplerini, bütün yerleri, gözleri

⁶⁵⁰ bihuş: baygın

⁶⁵¹ taziz etmek: yüceltmek

⁶⁵² mutat: alışılmış

yuvalarından dışarı fırlamış, saçları ürpermiş saralı bir telaşla arar, arar, arar... Tılsım yok...

Büyük bir yeis buhranı içinde kıvranıp çırpınarak düşünür. Dünkü Arnavutköyü işret âlemine beş altı kadehinden sonra dumanlanmış olan hatıratını delmeye uğraşır. Vekilharç Efendi'nin tılsımı ziyaret etmek istediğini hatta eliyle okşadığını hatırlar. Bu bibaha⁶⁵³ hazineyi Abdullah'ın aşırıldığına hiç şüphesi kalmaz. Sultân-ı aşkın tılsım hakkında ketum olması hakkında verdiği nasihatlere rağmen bu hırsız vekilharca açılmış olduğuna nedametinden⁶⁵⁴ başını, göğsünü yumruklar... Fakat ne kadar dövünse faydası var mı? Giden gelir mi? Felaketin dehşeti karşısında çıldırmak bile az... Tılsımı ele geçirdiği için şimdi o kaba sakal vekilharç yalnız konakta değil, bütün dünyadaki güzel kadınların gönülleri üzerinde fermanferma⁶⁵⁵ mı olacak? Ah öyle ya... Ona ne şüphe... Mühür kimde ise Süleyman odur...

Pervin'in kazanmış olduğu muhabbetini şimdi tılsımla beraber kaybetmiş mi olacak? Ali Bekir hemen hırsız yakalayıp sıcağı sıcağına cinayetini yüzüne vurmak için bacaklarına bir pantolon çeker. Sırtına bir ceket geçirir. Vekilharcın odasına koşar. Herifi koydunsa bul... Ne odasında var ne konakta... Harç düzmeye, işe gitmiş...

Ali Bekir konağın içinde akşama kadar mecnun gibi gezinir. Ne Pervin'den bir haber ne kalfa hanımdan bir ses... Bu iki kadının gönülleri üzerinde kısacık bir müddet saltanat sürdükten sonra bu ani sukut tahammül olunur belalardan mıdır?

Ali Bekir tarif olunmaz işkence dakikalarıyla günü geçirir. Akşamı eder. Nihayet vekilharç efendiyi odasında yakalar. Evvela muktedir olabildiği mertebede mülayemetle⁶⁵⁶ söze girişerek:

— Dün bana bir latife yapmak istediniz sanırım.

Vekilharç saşırılmış görünerek:

— Ne latifesi?

⁶⁵³ bibaha: paha biçilmez

⁶⁵⁴ nedamet: pişmanlık

⁶⁵⁵ fermanferma: ferman buyuran

⁶⁵⁶ mülayemet: yumuşaklık

— Tecahülden gelmeyiniz...

— Ben tecahül⁶⁵⁷ mecahül bilmiyorum...

— Abdullah Efendi, latife latif ve müddeti de kısa olmak gerektir. Bu şartların haricine çıkılınca latifenin hiçbir letafeti kalmaz...

— Niçin bana gelip de latifeden, letafetten bahsediyorsunuz? Anlamıyorum...

— Anlamıyorsanız anlatıncaya kadar uğraşmaya mecburum...

— Sizin anlatmak mecburiyetinize mukabil bende de bir anlamak veya dinlemek mecburiyeti bulunduğuna kani misiniz?

— Hay hay...

— Acayip...

— Evet acayip... Hem de çok acayip. Çünkü ben sizi bir dost bilirdim. Bu konaktaki vazifeniz hasebiyle gayet mutemet⁶⁵⁸ bir adam olmanız lazım gelirken...

— E... Hakkımdaki itimadınıza halel getirecek bir harekette mi bulundum?

— Maatteessüf⁶⁵⁹... Evet...

Vekilharç efendi odasındaki küçük yazıhanesine bir yumruk indirerek:

— Ne ile itham edildiğimi bilmek isterim Ali Bey...

— Bildireceğim efendim. Fakat bu fiilinizin şaka tarzında vukuunu arzu ederdim. Hâlinize, kalinize⁶⁶⁰ bakıyorum. Artık hareketinizin latifeye hamline imkân kalmadığını görüyorum. Binaenaleyh küçücük bir mukaddime ile söze girişmek icap ediyor.

— Bu akşam yapılacak masraf hesaplarım var. Küçük büyük hiçbir mukaddime dinlemeye vaktim yok. Mazeretimin meşruiyeti-ne⁶⁶¹ hiçbir diyeceğiniz olamaz sanırım...

⁶⁵⁷ tecahül: bilmezlikten gelme

⁶⁵⁸ mutemet: güvenilir kimse

⁶⁵⁹ maatteessüf: maalesef

⁶⁶⁰ kal: söz

⁶⁶¹ meşruiyet: meşruluk

— Dün mutattan fazla yüzüme güldünüz. Beni Akıntıburnu'na götürdünüz. Kendimi kaybedinceye kadar içirdiniz. Bundan maksadınızın ne olduğunu bu sabah uyanınca anladım.

— Sizi Akıntıburnu'na götürmekten birlikte biraz keyfetmek arzusundan başka ne maksadım olabilir?

— Abdullah Efendi boynumdaki tılsımı ziyaret etmek arzusunu izhardan⁶⁶² maksadınız ne idi?

— Öyle mübarek bir şeye temas etmek... İşte bu kadar...

— Temasınızdan mübarek tılsım o kadar bizar olmuş⁶⁶³ ki onu uyanınca boynumda bulamadım.

Vekilharç büyük bir istiğrap göstermeye uğraşarak:

— Ya!

— Abdullah Efendi bunda ne yağ var ne bal... Rica ederim, nüshamı veriniz. Beni üzmeyiniz. Latifeniz tatlı kesilmiş olsun...

— Bu isnadınızdan dolayı tarziye⁶⁶⁴ talep ederim... Değil öyle tılsım, hazineler olsa ben sirkat gibi bir fî'l-i mezmûma⁶⁶⁵ tenezzül etmem.

— Nazarımda tılsımımın kıymeti dünya hazinelerinden çok yüksektir. Bu sirkatin faili sizden başka birisi olmadığı bence hiç söz götürmez bir hakikattir. Kabil değil bu tılsımı sizde bırakarak gönüller üzerine hükümrân olmak sultanlığımyı feda edemem. Bu iş aramızda ölümlük dirimlik müthiş bir mesele teşkil eder. Ben onu kimseden çalmadım. Gittim, maddi manevi nezirlerini tediye ederek pir ininden aldım. Size yerini sağlık veriyorum. Usulünü, adabını öğretiyorum. Gidiniz, bir tılsım da siz alınız. Çoktan beridir gönül çekerek ümitsiz kalmış olduğunuz bir kadının muhabbetini celbedebilmek için bunu benden aşırımış olabilirsiniz. Bu adı bir

⁶⁶² izhar: belirtme

⁶⁶³ bizar olmak: bıkmak

⁶⁶⁴ tarziye: özür

⁶⁶⁵ fî'l-i mezmûm: kötü davranış

sirkat sayılmaz. Nüshamı iade ediniz. Her şey “keen lem yekün”⁶⁶⁶ hükmünde kalır. Sizi asla tayip etmem⁶⁶⁷...

— Ben bu isnadınızı katiyen reddettikten sonra siz hâlâ iddia-nızda ısrar ediyorsunuz.

— Ederim... Çünkü beni yatağıma kadar getiren, üstümü so-yan, binaenaleyh tılsımı çalan sensin...

— Sus, edepsiz...

— Susmayacağım, hırsız...

— Haremdeki masum kadınların ırzlarına tasallut⁶⁶⁸ için pir in-lerine girip çıkan, türlü ahlaksızlıklar irtikâbıyla dervişlerden tıl-sımlar alan rezil! Kâfir-i nimet...

— Erzel⁶⁶⁹ herif. Sen o tılsımı daha meşru bir yolda istimal için benden çalmadın. Kalbinin içini avucumun içi gibi biliyorum. Kim bilir haremde ne fesatlar karıştıracaksın?

— Sus, hergele.

Ali Bekir bir atlayışta vekilharcın gırtlığını avucunun içine alarak herifi yere çarpar. O ona o ona, tekme yumruk, dalaşa hır-laşa yerlerde yuvarlanırlar iken gürültü duyulur. Uşaklar koşarlar. Kudurmuş gibi birbirini pataklayan bu iki mütehevviri⁶⁷⁰ ayırmaya uğraşırlar. Fakat dövüşenlerin ağızlarından saçılan türlü tahkirler, şetimler⁶⁷¹ arasından “Tılsımı çaldın, çalmadım.” sözleri duyulur. Konağın içinde şayi olur. Türlü tefsirlere uğrar.

Adnan Şemi Paşa’nın yeğenlerinden Aziz Sakıp Bey gürültü üzerine gelir. Vakayı olduğu gibi paşa amcasına arz etmek için tah-kikata girer... Aziz Sakıp Bey, eczacılıktan mezun yakışıklı bir gençtir. Meşrepçe terelellidir. Paşanın yakın akrabasından olmakla beraber has bahçenin bütün çiçeklerinden bal toplayan arı gibi ha-remdeki Çerkez kızlarını ayrı ayrı koklamak ister. Ali Bekir’in tıl-

⁶⁶⁶ keen lem yekün: hiç olmamış gibi

⁶⁶⁷ tayip etmek: ayıplamak

⁶⁶⁸ tasallut: sataşma

⁶⁶⁹ erzel: çok rezil, kötü

⁶⁷⁰ mütehevvir: öfkeli

⁶⁷¹ şetim: küfür

sımına mukabil ispenciyari⁶⁷² fenninden diploması vardır. Konağın müfsit⁶⁷³ havasından ikisinin de maneviyatı bozuktur. Ahlakça uygundurlar. Sevişirler. Tabii Aziz Sakıp Bey, tahkikatını Ali Bekir'in lehine yürütür. Vekilharcın tarafını iltizam edenler de olur. Aşağı yukarı mesele de örtbas edilir.

Tılsım şayiası⁶⁷⁴ haremde ağızdan ağza türlü şekiller alır. Biraz maddiyundan⁶⁷⁵ olan Aziz Sakıp'ı bu hususta merak sarar. Tılsım hakkında Ali Bekir'den doğru tafsilat ister. İki genç bir akşam bahçenin bir köşesinde içerler. Ali Bekir coşar. Tılsımın Pervin'e ait kısmını atlayarak diğer harikulade tesirlerini mübalağalı yeminler, teminler ile anlatır. Eczacı bey inanmak istemediği bu tafsilat karşısında düşünür. Keyfiyeti fenne tatbik etmek, buna bir sûret-i izâh⁶⁷⁶ bulmak cihetini araştırır. Bazı taşların, madenlerin belde kemer, parmakta yüzük şeklinde, cepte ve diğer suretlerle vücutta taşınmakla bazı tesir hassaları bulunduğu iddia olduğunu mülâhazaya dalar...

Tılsımın kendince müspet, mücerrep⁶⁷⁷ havassı üzerine uzun uzadıya münakaşada bulunduktan sonra Ali Bekir der ki:

— Kardeşim Aziz Sakıp, böyle bir hazineyi bu menhus, bu hırsız vekilharcın istimaline terk edip de karşıdan bakacak mıyız?

— Hayır...

— Ya ne yapacağız?

— Elbette bir çare düşünürüz...

— Sakıpcığım, o kadar aklım başımda yok, o kadar zihnim perişan ki, düşünüyorum düşünüyorum da yalnız tek bir çareden başka aklıma bir şey gelmiyor.

— Nedir o tek çare?

⁶⁷² ispenciyari: eczacılık

⁶⁷³ müfsit: ifsat eden, kötü

⁶⁷⁴ şayia: söylenti

⁶⁷⁵ maddiyun: materyalistler

⁶⁷⁶ sûret-i izâh: açıklama biçimi

⁶⁷⁷ mücerrep: denenmiş

— Ne olacak? Düpedüz bir cinayet... Herifi öldürmeye kadar göze aldırıyorum.

— Yok canım çıldırma. Oralara hacet kalmaz.

— Bu hususta bana muavenetini vadediyor musun?

— Bundan katiyen emin olabilirsiniz.

— Ohh... Nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum kardeşim. Fakat sen de katiyen şundan emin ol ki o ayı herifin elinden tılsımı kurtarmak kolay bir iş değildir. Bana o menhusu öldürmedikçe tılsımı boynundan alamayacağız gibi geliyor.

— Öyle ise merak etme.

— Ne yapacaksın?

— Eczacı değil miyim? Herifi öldürür, boynundan tılsımı aldıktan sonra tekrar diriltirim.

— Benim bu kadar meyas bir zamanımda alay etme Allah aşkına.

— Vallahi alay değil. Görürsün...

— Bu mucizeyi ne vakit yapacaksın Sakıp?

— Acele etme.

— Yoook... Bir dakika durmaya mütehammil⁶⁷⁸ değilim. Acele etme ne demek?

— Canım azıcık sabret de işin zevkini çıkaralım.

— Nasıl?

— Bu herifin tılsımı senden çalmakta elbette bir maksadı olacak.

— Evet bu aşikâre bir şey...

— Bu maksadı da haremde göz atmış olduğu kadınlardan birini cezbe, ayartmaya kalkmaktan başka türlü değildir.

— Buna da amenna...

⁶⁷⁸ mütehammil: tahammül eden

— Biraz bekleyelim. İçeriden hangi kadınla sevda kapısı açacağını görelim... Tamam o işi pişirmek üzere iken melunu gebertir, tılsımı elinden alır, tekrar diriltiriz...

23

Selamlıkta işler böyle giderken haremdeki kalfa hanımın hâli de içler acısı denmeye seza⁶⁷⁹ bir raddeyi bulmuştu. Nice söylenmez kadın günahları vardır ki sinir hastalığı tabiriyle örtülür. Kalfa hanımın üzerine gelen fenalığı âleme karşı izah için bu tabir kullanılıyordu. Buna hekim ağzıyla “isteri” denilir ve bu Frenkçe sözü “merak illeti”, “ihtinâk-ı rahm” vesair fennî terkipler ile tercüme edenler vardı... Zavallı kalfanın dosta açılmaz, düşmana söylenmez, çekilmez, tahammül olunmaz o derin sevda elemeleri, o girgizli ızdırapları böyle sözler ile kapatılıyordu. Ah, fakat acaba hiçbir lisanda onun çektiği müthiş gönül işkencelerini tarife kadir kelime var mıydı? Kalfa evvela hekime nabzını verdi. Sonra hocanın nefesine başını uzattı. Ne ilaç ne püf, ne banyo ne duş bu garip illete hiçbir şey hayretmiyordu. Onun gönlünde ter bıyıklı, kırmızı dudaklı, ateş gözlü, dokunduğu yeri yakar sıcak nefesli bir şeytan vardı ki onu tahammül olunmaz bir azapla her lahza kemiriyor, yakıyor, bitiriyordu. Galiba hiçbir kuvvet onu oradan çıkaramayacaktı.

Bu büyük derdinin esasını biraz anlayan eşinin dostunun tavsiyesi üzerine bütün günahlarına tövbe etti. Kendini namaza, tespihe, taate, ibadete verdi, olmadı. Nihayet Rebia Hanım adlı bir dostu ona müessir bir deva sağlık verdi. Zincirlikuyu’da, Asmalı Sokak’ta huddamlı bir hoca... Nefesi, nüshası, tütsüsü, büyüğü öyle keskin ki kendilerini naza çeken en mağrur, en inatçı genç şeytanlara yirmi saat içinde aman dedirtiyor. Bu sevda küstahlarını beğenmedikleri, tahkir ettikleri kadınların ayaklarına kapandırıyor...

Bu methüsenâ⁶⁸⁰ üzerine kalfa hanım cihaz parasından mühim bir miktarını cebine koyarak soluğu Zincirlikuyu’da alır. Asmalı Sokağı muhterem hocanın evini eliyle koymuş gibi bulur. Dünya

⁶⁷⁹ seza: uygun

⁶⁸⁰ methüsenâ: övme

menfaatleriyle alakası olmayan, paraya pula tenezzül etmeyen ne mübarek bir zat... Kendi namına bir habbe kabul etmiyor, yalnız iyi saatte olsunlar için birkaç lira alıyor. Her hacete bakmıyor. Ah-laka mugayir⁶⁸¹, müfsit müracaatları kabul etmiyor. Hiddetli, celalli, çetin bir zat...

Kalfanın davasını dinler, iyi saatte olsunlar namına on beş lira sıftahla bu işi deruhte eder⁶⁸². Hışımlı bir hareketle Karagözvari⁶⁸³ başından kavuğunu oynatarak celallenir, bağıır:

— Kadın, ben senin bildiğin hocalardan değilim. Esmâ çeke-
rim, koca taş binaları zıngır zıngır yerinden oynatırım. Bana hiçbir
kul, hiçbir şeytan, hiçbir cin asi gelemmez. Hepsini emrime ram ede-
rim. Sevdiğin erkek Kafdağı'nın arkasında olsa birkaç saatte getirir,
ayaklarına kapandırırım. Kalfa hanım gözyaşlarıyla bu huddamlı-
nın kerametli dizlerine kapanarak:

— Aman efendim ne olursa sizden olur. Bittim. Tahammüle ta-
katim kalmadı. Beni kandırdı. Deli kahpe ben de -haşa huzurunuz-
dan dışarı- bir kere şeytana uymuş bulundum. Sonra benden yüz
çevirdi...

— Birkaç günde gelip sana nasıl yalvaracak görürsün... Evvela
senin yıldızına bakacağım. Babanın adı?

— İsmail...

— Ananınki?

— Hanife.

— Kendi adın?

— Suzidil...

— Târîh-i tevellüdün⁶⁸⁴?

— Bilmiyorum.

— Tahminen yaştın kaç?

⁶⁸¹ mugayir: aykırı

⁶⁸² deruhte etmek: üstlenmek

⁶⁸³ Karagözvari: Karagöz gibi

⁶⁸⁴ târîh-i tevellüt: doğum tarihi

— Bilmem otuzuna bastım mı?

— Peki, ben felekiyata bakar, yaşını istihraç ederim⁶⁸⁵. Sevdigin erkeğin ismi?

— Ali Bekir...

— Bu Ali Bekir kaç yaşındadır? Suzidil kalfa kızarıp bozarak dildadesini büyötmek için münasip bir yaş düşünür. Nihayet çocuğa şu iftirayı atar:

— Bol bol yirmi altısında var...

Oğlanı daha ziyade büyötmeye, yalanını yüzüne vurur korkusuyla huddamlının kuvve-i keşfiyyesinden çekinir. Fakat hocada zekâvet, keramete kış attıracak derecede... Kalfanın ellisini geçmiş olduğunu hiçbir keramete muhtaç olmaksızın suratından anlar. Henüz otuzuna bastığını pek zorlukla itiraf eden Suzidil'in kendi yaşından yaptığı büyük tarh⁶⁸⁶ nispetinde oğlanın sinnine zammiyatta⁶⁸⁷ bulunduğunu keşfeder. Binaenaleyh hemen hemen torunu yerinde bir çocukla işvebazlığa⁶⁸⁸ kalkışmış bulunduğuna intikalde güçlük çekmez. Yaşta büyük olduğu kadar zavallının akılca da küçüklüğünü, terelelliliğini görür. Onu kolayca tüyleri yolunacak bir kaz yerine kor. Kalfa iyi saatte olsunlara epeyce harçlık bırakarak üç gün sonra yine gelmek üzere hocanın evinden çıkar. Muayyen günün hululünde⁶⁸⁹ yine avdet eder. Herifi pek celalli bulur. Huddamlı köpürerek istihracını şöyle söyler:

— Yıldızlarınıza baktım. Ali Bekir'in yıldızı Akrep'ten Kavis burcuna⁶⁹⁰ atlamak istemiş. Şeytana yakalanmış... İyi saatte olsunların zaptına geçmiş. Bütün damarlarına ecinli dolmuş. Şimdi kurtulmak için dört yana çabalıyor. Bu delikanlının vücudunu er-

⁶⁸⁵ istihraç etmek: çıkarmak

⁶⁸⁶ tarh: çıkarma

⁶⁸⁷ zammiyat: eklemeler

⁶⁸⁸ işvebazlık: naz edicilik

⁶⁸⁹ hulul: gelip çatma

⁶⁹⁰ Kavis burcu: Yay burcu

vâh-ı habîseden⁶⁹¹ tahliye pek müşkül. Çünkü cinler güzel, genç kız şeklinde görünerek onu teshir ediyorlar.

Kalfa hanım dövünerek:

— Aaa anladım, şimdi anladım hoca efendi... O musibet Per-
vin de cinlere karışmış olmalı ki ikimizin arasına girip de oğlanın
yüzünü benden kendine çevirmeye uğraşıyor.

Hoca bu suretle kalfayı söyletip söyletip birçok esrarına vâkîf
olduktan sonra iyi saatte olsunların nam ve hesabına epeyce tırtık-
lar, soyar durur. Onu huddamının tazyiki altında sızdırdıkça nüsha-
lar, tütsüler, şerbetlerle beraber şu nasihatleri verir:

— Sevgilin cinlerin elinden kurtulup da Akrep'ten Kavis bur-
cuna atlayıncaya kadar sabret... Son tahammülünle dişini sık. Gi-
dip yalvarma, yüzüne bakma. Surat et... Ben esma çekerek onun
vücudunu habislerden tathir eder⁶⁹² ve sonra huddam kuvvetiyle
getirip senin ayaklarına kapandırtırım. Eğer dediğimden başka tür-
lü hareket eder isen kendin berbat ve harap olursun. Beni de çok
uğraştırırsın...

Kalfa, hocanın verdiği nüshaları takıp tütsüleri yakarak, şerbet-
leri içerek ve nasihatleriyle amiliyete uğraşarak Ali Bekir'e görün-
müyor. Izdıraplarından hiç sır vermiyor, huddam kuvvetiyle oğla-
nın bir gün gelip “Aman efendim ben ettim sen etme...” nedamet
ve istirhamıyla ayaklarına kapanacağına itimatla bekliyordu...

Konakta ahval bu merkezde iken bir gün paşa, süzük gözler ve
mültefit⁶⁹³ bir çehre ile kalfayı odasına çağırdı. Suzidil'in birdenbi-
re yüreği oynadı. Çünkü paşanın tavrında bir fevkaladelik görüyor-
du. Bu kadar senelerden sonra acaba yine kalfaya ilanıaşk mı ede-
cekti? Huddamlının büyüleri Ali Bekir'den evvel paşayı mı tuttu?

Konak adabı muktezasınca⁶⁹⁴ velinimetinin karşısında el pençe
divan durdu. Paşa en iltifatkâr⁶⁹⁵ sesiyle:

⁶⁹¹ ervâh-ı habîse: kötü ruhlar

⁶⁹² tathir etmek: temizlemek

⁶⁹³ mültefit: iltifat eden

⁶⁹⁴ mukteza: gerekli

⁶⁹⁵ iltifatkâr: iltifat eden

— Suzidil biraz daha yaklaş. Söyleyeceğim şey şimdilik aramızda gizli kalması icap eden mühim bir meseledir...

Kalfanın yüreği hop, hop, hop attı. Paşa bütün ihtiyarlığının süzülüşü ve tatlı diliyle devam etti:

— Suzidil Kalfa, seni gayet nazik bir işe memur edeceğim. Bunu başarmak için tekmil gayretini, fetanetini⁶⁹⁶ göstereceksin...

Kalfa hanım eğilip bir temenna ederek:

— Emir efendimizindir. Elimden geldiği kadar çalışırım.

— Pervin'i istifraş etmek istiyorum.

Bu gayrimuntazar⁶⁹⁷ cümle karşısında kalfa hanım, eski terbiye ve adaba riayet göstermek ananekârlığına rağmen ağzından birkaç defa “Aaa...” nidâ-yı istiğrâbını⁶⁹⁸ kaçırmaktan kendini alamadı. Paşa yerinden ağır bir kımıldanışla kaşlarını çatarak:

— Bu kadar şaşacak sözümde ne gördün?

Kalfa hanım, paşanın beyaz patiska gecelik takkesi altında morararak çürümeye yüz tutmuş çok geciken bir meyve bayatlığıyla buruşmuş suratına, kirpi gibi gözlerine doğru uzamış kaşlarına, yetmiş senenin yorgunluğu toplanmış, fersiz, ölgün, durgun gözlerine, bir tel siyahı kalmayan bembeyaz bıyıklarına, sarkmış avurtlarına, iri bir kütük ağırlığıyla kamburlaşmış koca vücuduna baktı baktı. Ali Bekir ile muaşakasından kendini ona denk on beş yaşında bir kız gibi körpe buldu ve mazur gördü. Lakin paşanın suratındaki bu tahlil ve tetkiki ne kadar haklı olsa söyleyemezdi. Binaenaleyh istiğrâbına bir mazeret bulmuş olmak için dedi ki:

— Efendimiz af buyurunuz. Bu sözünüze karşı şaşırdım. Çünkü Pervin'i tensîb-i âlîniz üzere⁶⁹⁹ Ragıp Beyefendi'nin istifraşına hazırlıyorduk da...

⁶⁹⁶ fetanet: anlayış

⁶⁹⁷ gayrimuntazar: beklenmedik

⁶⁹⁸ nidâ-yı istiğrâb: şaşkınlık ünlemi

⁶⁹⁹ tensîb-i âlîniz üzere: sizin uygun gördüğünüz üzere

— Evet, öyle idi. Lakin bazı esbaba⁷⁰⁰ mebni⁷⁰¹ bu kararımı tebdile lüzum gördüm...

— Ferman efendimizin...

— Bak Suzidil, keyfiyeti sana biraz izah edeyim. Bizde ser-vet yavaş yavaş suyunu çekiyor. Küçük mahdumuma⁷⁰² kendi küfvüm⁷⁰³ fakat benden çok zengin vüzeradan⁷⁰⁴ birinin kerimesi-ni almak istiyorum. Şimdi bu asilane izdivacından evvel çocuğun koynuna bir odalık kor isek birçok dedikoduyu mucip olur. Kimse kız vermek istemez.

— Pek güzel düşünüyorsunuz efendim...

— Oğluma Pervin'den güzel, hem pek zengin âdeti bir Karun-zade alacağım.

— İsabet... Keramet buyrulur efendim...

İhtiyar paşa meselenin en pürüzlü yerini bir iki cümle ile bir çırpıda tesviyelemek için altın bilezikli kehrüba ağızlığına en nefis kokulu tütünden yapılmış bir cigara geçirdi. Kalfa hemen koştu. Tabla tutarak bir kibrit çaktı. Cigarayı ateşledi. Velinimet ilk yudumun dumanlarını kangal kangal savurarak:

— Bu kadar körpe bir kızı istifraş arzusuna düştüğüme belki bir parça şaşarsın. Fakat düşün ki erkeğin ihtiyarı olmaz. Bir erkek her yaşta istediği kızı istifraş ve arzu ettiğiyle izdivaç edebilir. Bak bana bu arzu nereden geldi... Geçen günü tahtaboşta⁷⁰⁵ Pervin'i gördüm. Kendini erkek nazarından mahfuz sanarak pek açık saçık çıkmıştı. Haspa ne kadar serpilmiş, göğsünde bediaları⁷⁰⁶ kabarmış, pazıları dolmuş, gerdanı kaymaklaşmış... Tatlılaşan bir turfanda meyve hâlini almış, içim çekti. Bu çiçeği doya doya kendim koklayacağım. Bu meyvenin eme eme özünü ben tadacağım... Fakat

⁷⁰⁰ esbap: sebepler

⁷⁰¹ mebni: -den dolayı

⁷⁰² mahdum: oğul

⁷⁰³ küfuv: denk, eş

⁷⁰⁴ vüzeri: vezirler

⁷⁰⁵ tahtaboş: teras

⁷⁰⁶ bedia: yeni, görülmedik güzel şey

kız pek gençtir. Kim bilir şimdi onun hayalinde neler dolaşır. Belki beni zevkine muvafık bir koca bulmaz. Emrime itaatsizliğe kalkışır... Böyle bir serkeşlik ederse sen onu kandır. Lazım gelen talimatı ver. Paşa döşeğine girmek adabını öğret. Elmas, para, otomobil ne isterse anladın mı Suzidil, ne isterse... Bu işi senden bekliyorum kalfa... Haydi bakalım ferasetini⁷⁰⁷ ispat et...

— Fakat velinimet affınıza mağruren bir şey arz edeceğim...

— Söyle...

— Gülizar Hanımefendi'yi gücendirmiş olmaz mıyım?

— Hayır... Hayır...

— Gülizar cariyeniz, Pervin'den çok yaşlı ve güzellikte ondan geri midir efendimiz?

— Suzidil, gönlümün iştihasına karışma... Malum a her gün yiyen şekerden bıkar. Sen çeşni değiştirmekteki lezzeti bilmezsin... Harfiyen emrimi icra et. Pervin'i senden isterim. Kız itaatsizlikte bulunursa onu terbiye ederek döşeğime sokmak için sana her türlü mezuniyeti veriyorum. İsteddiğini yapabilirsin. Döv, söv, hapsed. Gülizar bu akşam Hisar'a misafirlğe gidecek. Bu gece Pervin'i senden isterim.

Kalfa hanım Pervin'i ezerek Ali Bekir'den ayırmak için bu fırsatı ganimetten bildi. Bütün ferasetinin varışıyla, bütün kıskançlığının hırsıyla düşünerek:

— Müsaade-i devletiniz olursa bu hususta düşündüklerimi arz edeyim...

— Söyle kalfa...

— Efendimiz, Pervin hırçın, huysuz, densiz bir kızdır. Daha çocuk... Kusuruna pek bakılmaz... Bazen dikkafahlık eder fakat herhâlde yavaş yavaş yola gelir. Bu teveccühünüz onun için ne büyük devlet... Lakin cahillik bu ya efendim belki bunu takdir edemez. Birdenbire bir terbiyesizlikte bulunur. Kendisine bu hususta bir şey açmadan bu gece şerbetinizi Pervin'le göndereyim... İltifat buyurursanız cemâl-i âlînzde büyük bir cazibe ve Ali Haydar heybeti

⁷⁰⁷ feraset: zekâ

vardır. Genç yaşlı hiçbir kadın arzû-yı devletinize karşı duramaz efendim... Bir tatlı bakışınız, bir tebessümünüz, bir okşayışınızla kızı teshir edersiniz efendimiz...

Kalfanın bu piyazlarından paşanın ağzı kulaklarına vardı. Çürümüş sevdasıyla körpe kızların kanlarına girmekte o, mümarese sahibiydi. Suzidil'in pohpohlamalarıyla erkekliğinden bir gurur duydu. Talihine emniyeti arttı.

24

Öteden beri paşa kendisince tıbbi bir anane olarak gece yatmazdan biraz evvel mevsimine göre gül, turunc, çilek vesaire şerbeti içerdi. Ve bu müferrih şurubunu beyaz pamuk ellerden alarak güzel, körpe, melek simalara bakarak yudum yudum içmek mutadıydı.

Kalfa hanım sevinçten etekleri zil çalarak velinimetinin yanından çıktı. Artık Pervin'e karşı galebesini muhakkak biliyordu. Kızcağız paşanın fıraşını kabul etse Ali Bekir ile aralarına bir kale duvarı örülmüş olacaktı. Kabul etmese gazaba uğrayacak, terbiyesi kalfaya havale edilecekti.

Gece şerbet zamanı kalfa, Pervin'i odasına çağırttı. Kızcağız kendi hakkındaki paşanın bu büyük teveccühünden bihaber⁷⁰⁸, yine ihtiyar halayığın Ali Bekir'e dair bir sevda nöbeti tutmuş olması ihtimaliyle müthiş bir boraya göğüs germeyi göze aldırarak Suzidil Kalfa'nın karşısına çıktı. Fakat kart Çerkez'in kindar yüzünde bora, fırtına alametlerine bedel tuhaf bir gülümseme vardı. Kızı yukarıdan aşağıya bir müfettiş nazarıyla süzdükten sonra:

— Saçını başını topla. Arkana temiz bir ceket, ayaklarına çorap giy...

Kız bu emirlerden bir şey anlamayarak bel bel kalfanın yüzüne baktı. Kadın devam etti:

— Yıl uğursuzundur. Bu yakınlarda başına büyük bir devlet kocacak...

Pervin yine bir şey seçemedi. Kalfa söylüyordu:

⁷⁰⁸ bihaber: habersiz

— Bu akşam Gülizar Hanım konakta yok... Paşanın şerbetini sen götüreceksin. Malum ya paşa efendimiz bu gece içkisini konak mevcudundan en güzel kadının elinden almak merakındadır.

Pervin'in aklına yine hiçbir şüphe gelmedi. Hakikate intikal edemedi. Çünkü o, paşanın gelini olmaya namzet idi. Bu koca adamın en küçük oğluna karşı olan taahhüdünden o ak sakalıyla kendi şahsı lehine nükûl ederek⁷⁰⁹ gelinliğini istifa kalkışmasına kızcağız nasıl ihtimal verebilirdi? Pervin yalnız Gülizar'ın gaybubetiyle⁷¹⁰ kendine tevcih edilen konağın en güzel kadınlığı payesinden masumane bir iftihar ile mütehassis oldu⁷¹¹. Kız bu gururla aynanın karşısına gitti. Kendisine müstakbel kayınpederinin huzuruna çıkabilecek bir çekidüzen verdi. Ceketini çorabını giydi. Hakikat aranırsa Pervin'in en samimi emeli, hissi paşaya gelin olmak değil, Ali Bekir'e varmaktı... Fakat delikanlı ile birleşmelerine mâni olan bin türlü belalı müşkülât bertaraf edilinceye kadar Ragıp Bey'in odalıklığı namzetliğini üzerinde taşımaya lüzum görüyordu.

Kilerci kalfa bir gümüş tepsi üzerine kapaklı bir kesme billur bardağa konmuş soğuk şerbeti getirdi. Paşanın yatak odasına met-hal olan aralıkta tepsiyi kızın eline verdiler. Pervin tepsi elinde, başı önünde kemâl-i âdâbla⁷¹² içeri girdi. Paşanın eli tepsiye uzanabilecek bir mevkiye kadar ilerledi. Odanın süslülüğüne, nezafetine rağmen paşa, etrafına bir insan bayatlığı, bir ihtiyarlık kokusu neşre diyordu. Koca adam, üzerine ince yemeni sarılı gecelik takkesinin altında uzun ak kıllar bürümüş suratıyla, belinden kuşakla boğulmuş parmak dikişli ipek hırkasıyla bir genç kız için hayli korkunç bir şekil almıştı. Şerbetin yudumları ağır ağır boğazından aşağı giderken sönük gözlerini baygın baygın genç halayığa dikti. Kızcağız suratla önüne bakıyordu. Bu temaşadan paşaya öyle bir şehvani⁷¹³ helecan geldi ki beş altı yudumdan sonra şerbet boğazından gitmedi. Yarısına kadar içemediği şerbeti iade etti. Sesinde arzusunun

⁷⁰⁹ nükûl etmek: vazgeçmek

⁷¹⁰ gaybubet: kaybolma

⁷¹¹ mütehassis olmak: duygulanmak

⁷¹² kemâl-i âdâb: edeplince

⁷¹³ şehvani: şehvetli

raşeleri dalgalanarak “Pervin, tepsiyi oraya masanın üzerine koy da gel terliklerimi çevir...” dedi.

Halayık aldığı emri ifaya şitapla⁷¹⁴ tepsiyi masanın üzerine bıraktı. Lacivert kadife üzerine ipek işlemeli, al atlas içli hantal terlikleri eğilip de çevirir iken paşa onu birdenbire iki koltuğu altından yakalayarak kendine çekti. Kız evvela bunu pederane⁷¹⁵ bir kucaklama sandı. Lakin ihtiyarın geçkin bir turşu taaffünüyle⁷¹⁶ ağır nefesler saçan dudaklarıyla kendi ağzını aradığını, vücudunda hasıl olan intibahları, çenesinden aşağı sicimlenen salyalarını, gözlerinin kayıklığını görünce biçare çocuk nefretler içinde bunalarak şaşırdı. “Paşa baba ne yapıyorsun? Ayıp değil mi? Bırak beni... Ölürüm de sana teslim olmam...” istikrahlarıyla tutulduğu bu köhne kapandan kurtulmak için çabalamaya başladı. Paşa yetmiş yaşının bütün cezbe-i aşkıyla baygınlıklar içinde şehvet raşeleriyle doğranan “Aman Pervin... Kaçma yavrum... Ne istersen emret... Sana dünyalar bahşedeyim... Seni yıldızlara uçurtayım...” cümleleriyle kesik kesik yalvarıyor. Kızcağız gittikçe artan nefretleriyle “Bir şey istemem... Allah belanı versin... Utanmaz pinpon...” tahkirleriyle velinimetini yumruklamaya, tekmelemeye kadar varıyordu. Damarlarında gençleşmeye, depreşmeye uğraşan durgun bir kanın muvakkat⁷¹⁷ feveranıyla paşa titrek aguşundan kızı kaçırmamaya çabalar, kız kurtulmak için bütün bulantılı istikrahiyle didişirken ihtiyar kütüğün genç fidanla kuvvetleri hemen pata geliyor, mücadele uzuyor, paşa istirhamlarıyla yerlerde sürünürken Pervin tahkirlerin üst perdelerine çıkıyordu.

Kalfa hanım, damadın zaferini ev halkına ilan etmek için zifaf kapısında bekleyen bir yenge kadın mahviyet ve itinasıyla odanın methalinden kulağını içeri vermiş, paşa ile kızın nefeslerini sayar-casına bir dikkatle olanı biteni dinliyordu. Birdenbire ‘patt’ diye bir sukut duyuldu. Galiba paşa bu güreşte ağır vücudunu zapt ede-

⁷¹⁴ şitap: çabukluk

⁷¹⁵ pederane: baba gibi

⁷¹⁶ taaffün: koku

⁷¹⁷ muvakkat: geçici

meyerek yıkılmıştı. O iri gövdenin bu inhidamı⁷¹⁸ akabinde Pervin kafesinden kaçan bir kuş süratiyle dışarı fırladı. Kalfa methalde kızı yakasından kavrayarak durdurmak istedi. Lakin Pervin bu fuzuli yengenin buruşuk avurduna bir yumruk aşkederek elinden kurtuldu. Konağın öbür ucuna doğru uçtu. Kalfa şimdi fena hâlde şaşırıldı. Suratının acısına mı yansın? Haddini bilmeyen kızın arkasından mı koşsun? Bir külçe gibi halının üzerine yayılan velinimetinin imdadına mı yetişsin?

Mütereddît⁷¹⁹ düşünürken içeriden paşanın iniltisini işitti. Terreddüdü kırıldı. Hemen onun yanına koştu. Gözler şehvetin hâlet-i nezinde⁷²⁰, aralık ve salyalı ağız biraz çarpık, surat kıpkırmızı, velinimet halının ortasına pestil gibi serilmiş... Nefesi nefesine yetişmiyor... Hemen gidiyor gitti gibi bir şey...

Kalfa haykırır. Koşuşurlar. Hemen belinden kuşağı, göğsünden düğmeleri çözerler. Gül sirkeleri, lokman ruhları, kolonyalar ile zavallının yorgun damarlarını ovarlar. Gergin sinirleri yatıştırma-ya uğraşırlar. Limonlar koklatırlar. Doktorlar çağırırlar. Hekimler hastayı dikkatle muayene ve teheyyücünün⁷²¹ sebebini anladıktan sonra hazakatlerinin⁷²² bütün inceliği ve sanatlarının nezaketiyle velinimetin sinn ü sâli⁷²³ bu yolda şehvani helecanlara, üzüntülere müsait olmadığını ve avn-i Bârî⁷²⁴ ile bir nüzul⁷²⁵ tehlikesi atlatılmış olduğunu anlatırlar. Bu ihtiyar horoz, pek körpe bir pilice karşı mevsimsiz kabarmak istemesinin tehlikesini bu seferlik böyle geçirir. Lakin koca velinimet, şehveti yoluna kurban gitmeye nezr-i hayât etmiş⁷²⁶ gibi doktorların sözlerinden mütenebbih olmaz⁷²⁷. Belki ikinci defada muvaffak olurum ümidiyle kızın elinden bir şer-

⁷¹⁸ inhidam: yıkılma

⁷¹⁹ mütereddît: kararsız

⁷²⁰ hâlet-i nez: can çekişme hâli

⁷²¹ teheyyüç: heyecanlanma

⁷²² hazakat: ustalık

⁷²³ sinn ü sâl: yaş

⁷²⁴ avn-i Bârî: Allah'ın yardımı

⁷²⁵ nüzul: felç

⁷²⁶ nezr-i hayât etmek: hayatını adamak

⁷²⁷ mütenebbih olmak: akıllanmak

bet daha içmek sevdasına düşer. Fakat Pervin, Çerkez inadinın bütün saralarıyla tepinerek paşa babaya şerbet götürmeye artık tövbe ettiğini, boğazına kadar dünya malına, saadetine gark etseler⁷²⁸ velinimetin terliklerini çevirmeyeceğini en katı ifadesiyle anlatır. Bu inatçı kızın gönlünü etmek için araya ricacılar, nasihatçiler konur. Kalfa hanım suratına yediği yumruğun hakaret ve acısını affettikten başka, paşanın kağşamış aguşunu şenlendirmesi için kızın eteğini öpmek derekesine kadar tenezzül eder. Asi Pervin'i yola getirmek kabil olmaz. Beri taraftan velinimet de arzusunu yenemez.

Kalfa hanımla beraber kâhya kadın, halayıkların hocası Fethiye Hanım kızı iknaya memur edilirler. Her birine çarşafliklar, elbiseler, paralar vaat olunur... Kızın elini bırakıp eteğini, yüzünü bırakıp ayağını öpenlerin had ve hesabı yok. Her biri bir türlü zilletle yerlere eğilip yalvarıyorlar.

Kâhya kadın bütün riyakârlığının tatlı yalan ve iğfalleriyle dudaklarını süsleyerek:

— Haydi güzelim, haydi elmasım, haydi sultanım... Başına konan devlet kuşunu ürkütme. Hanımefendi olacaksın. Kullar, halayıklar karşında el pençe divan duracaklar... Emrü emreküm⁷²⁹... Bu saadeti tepme kızım...

Pervin bütün istikrahiyle haykırarak:

— İstemem... Kuşu da, saadeti de, paşası da ak sakalıyla beraber yerin dibine girsin...

Ricacılar hep birden:

— Aa... Sus... O nasıl lakırdı... İnsan velinimetine karşı böyle küfranda bulunur mu? Sus yavrum... Sus belki kulağına gider...

— Gitsin... Ben onun yüzüne karşı söylerim... Korkum yok. Öldürünüz beni... İstemem o pinponu...

Hepsi elleriyle kulaklarını tıkayıp canavar görmüş gibi ürkek suratlarla birbirine bakışarak:

⁷²⁸ gark etmek: boğmak

⁷²⁹ Emrü emreküm: Emrin emirdir.

— Aa ağzından yel götürsün nasıl lakırdı onlar? Rabb'im akıllar fikirler versin... Hoca hanım nefes ediver şu çocuğa... Onun zihnine şeytan bağdaş kurmuş...

— Allah size akıllar fikirler versin. Siz kendinizi okutunuz. Benim aklım, şuurum yerinde elhamdülillah... Ben o muşmula herifin koynuna girmem...

— Sus kızım... Sus... Bugüne bugün velinimetindir.

— Hay Allah'ım onu velinimetler götürsün... Bıktım. Usandım. Yandım bu sözlerden... Velinimet... Velinimet... Sağlık selamete bu konağa gelmeye idim. Gelmez olaydım. Elbette Allah bir taraftan rızkımı verecekti... Aç oturacak değildim ya...

— Kızım, Pervin, kendine gel. Ağzından çıkanı kulakların işitmiyor. Cahilsin... Bir gün aklın başına gelir eyvah dersin. Düşün yavrum. Tasavvur et... Kulaklarında pırlanta küpeler, kollarında mücevher bilezikler... Her tarafın ipekler, elmaslar içinde...

Pervin duyduğu bulantıların işmizazlarını çehresinde gösterek:

— Susunuz karılar artık yetişir... İstemem diyorum... Onun elmaslarını, bileziklerini, mücevherlerini kaldırır kaldırır, kel kafasına, koca burunlu buruşuk suratına birer birer fırlatırım... Elverir hanımlar, kusturmayınız beni... Can kurtaran yok mu?

Bu sözler saçılırken hep kulak tıkıyorlar ve bu kelimelerin güya meallerinden uçuşan çirkin şeyleri görmemek için göz yumup yerlere kapanıyorlardı.

Pervin'in bu ardı arası gelmeyen temerrütleri⁷³⁰, iğrenmeleri karşısında paşanın ona olan hevesi, ateşi bir türlü sönmüyordu. Toy bir delikanlı gibi "Pervin'i isterim de isterim." makamını tutturmuş gidiyordu.

Kıza karşı rica, nasihat devirleri geçti. Şimdi tazyikler, tehditler başladı. Fakat onun inadını hiçbir şey ile kıramadılar. Artık tedip⁷³¹ ve ceza zamanı geldi. Yine başa çıkamıyorlardı. O nazik

⁷³⁰ temerrüt: kafa tutma, diklenme, inat etme

⁷³¹ tedip: haddini bildirme

vücutuyla her taziyik ve belaya karşı koyuyor ve bütün bulantısıyla paşanın kokmuş aguşuna bedel mezara girmeyi tercih ettiğini bar bar bağıırıyordu.

Nihayet kalfa hanım onu sürükleyip götürdü. Koca konağın ta bir köşesinde pencereleri demir parmaklıklı, bir arşın ötesinde kalın bir duvar örülü bir taş odaya tıktı. Kapısını kilitledi. Anahtarını cebine koydu. Rakibesi Pervin'in artık zindancısı olmakla ihtiyar Suzidil mesuttu.

25

Konağın küçük oğlu Ragıp Adnan Bey çifte dadılar, çifte lalalar ve “hoppala paşam”la büyümüş şımarık bir çocuktü. On sekizine girdi. Beş altı yaşındaki densizliklerinden hiçbirini kaybetmedi. Alelaide bir gençti. Paşa çocuğı olmayaydı müdahaneler⁷³², ıtralar⁷³³, yalanlar, mübalağalar, pohpohlamalar içinde büyümeseydi belki bazı faziletlerle malik olabilirdi. Ona “Emsalsiz güzelsin. Binazir⁷³⁴ dâhisin, âlimsin.” demişlerdi. Her gün kulakları bu mübalağalarla dolan bir insan toy bir paşa çocuğı değil, her kim olsa kendinde bu kerametlerin, bu müstesna hilkıyetlerin⁷³⁵ vücuduna akıbet inanmaktan nefesini kurtaramaz.

Mekteplere gitti. Hususi hocalardan okudu. Dersini isterse ezberler, istemezse ezberlemezdi. Ona bir şey belletmek için en ufak bir taziyikte bulunmak yahut sene başında imtihandan çevirmek kimsenin haddi değildi. O, öğrendiğı, öğrenmediğı derslerden mütesaviyen tam numaralar, aferinler alır. Her mektepten yaldızlı şehadetnameler ile çıkardı. Ta bebekliğinden beri onun her tutturduğı şey hemen yapılmak, her arzusu yerine getirilmek ta anasından babasından en ufak hizmetkârlara kadar bütün konak halkınca birer vazife-i mukaddese hükmünde idi.

⁷³² müdahane: ikiyüzlülük

⁷³³ ıtra: abartılı övgü

⁷³⁴ binazir: benzersiz

⁷³⁵ hilkıyet: yaradılıştan gelen

Pervin daha dokuz on yaşında iken Ragıp Beyefendi'ye "İşte bu güzel Çerkez kızı senindir." dediler. Çocuk evvela babasının bu ihsanına, küçük halayığın aşırı güzelliğine çok ehemmiyet vermedi. Çünkü arzu edebileceği hangi kadın Ragıp Beyefendi'nin değildi ki Pervin olmasın... Hatta odalık namzedini daha şimdiden her emrine, her istibdadına esirane münkat etmek⁷³⁶ için ona karşı haşın bir erkek tavırları bile takınmıştı. Fakat mukabeleten⁷³⁷ Çerkez kızı, dandini beyin bu avur tavurlarına hiç ehemmiyet vermedi. Bu namzetlikten memnun görünmedi. Kız onun bu huşunetlerine⁷³⁸ karşı bikayıt, müstağni⁷³⁹ ve hatta bazen serkeş görününce güzelliği kadar nefesine gururu bulunan bu garip mahluku küçük bey günden güne mütezayit⁷⁴⁰ bir aşkla sevmeye başladı. Lakin bu muhabbetini kıza karşı itirafı izzetinefsine yediremediği gibi başkalarına açmayı da büyük bir zaaf sayıyor, yalnız kalbinde saklıyordu.

Pervin'in Ali Bekir ile muaşakasından bir şey sezinleyememişti. Kalfa hanım bu keyfiyetin, ailece fevkalade nezaketini bildiğinden konakça men-i şüyûna⁷⁴¹ son derece uğraşmıştı. Çünkü kızın bu büyük cinayeti duyulursa gazaba uğrar. Konaktan çıkarılır. Ali Bekir de her felaketi göze aldırarak onu takipten çekinmez. Bu suretle kalfa hanım oğlanı yanından, elinden kaçırmış olur.

Fakat ihtiyar paşanın Pervin'e ilanıaşkı, kızın şiddetle, nefretle ret keyfiyeti konakça pek gizlenemedi. Kulaktan ağza fısıflar, manalı tebessümler, türlü tefsirler devam ediyordu.

Büyük hanımefendinin, Gülizar'ın, daha başka odalıkların birbirlerine karşı bir nevi siyasetleri, birbirinin esrarını öğrenmek için aralarında istihdam ettikleri hafiyeleri, taraftarları, hık deycileri, fedakârları hatta fedaileri vardı.

Gülizar Hanım gece müsaferetinden avdet etti. Derhâl paşanın sadakatsizliğini, Pervin'e karşı olan mağlubiyetini tellendire pul-

⁷³⁶ münkat etmek: boyun eğdirmek, tabi kılmak

⁷³⁷ mukabeleten: karşılık olarak

⁷³⁸ huşunet: kabalık, sertlik

⁷³⁹ müstağni: ilgisiz

⁷⁴⁰ mütezayit: artan

⁷⁴¹ men-i şüyû: bilinip duyulmasını engelleme

landıra anlattılar. Ak sakallı bir adamın yetmişinden sonra bu gönül maceraları, bu seveda yakazaları ne idi... Gülizar bu dedesi yerindeki göçkünü koca diye sevmiyor, asla kıskanmıyor fakat kendi gibi genç yaşında kadınlık hazlarınca nefsinin bu pinpona feda etmiş âdetâ bütün tabii hukukundan geçmiş güzel bir zevcenin üzerine ihtiyarın bu taşkınlıklara kalkışmasından dolayı izzetinefsi sızlıyor, pek canı sıkılıyor, etrafındakilerden ve bütün âlemden âdetâ utanıyordu. Paşa bu defaki gülünç seveda çılgınlığıyla yalnız zevce ve odalıklarını gücendirmekle kalmamış, küçük oğlunun firaşına tahsis ettiği mini minicik bir kızı cebren istifraşa kalkışmakla yalnız babalık şanına mugayir değil, ahlaken ve her cihetçe menfur, mayup⁷⁴² bir hareket irtikâp etmişti.

Gülizar Hanım artık dayanamadı. Gitti, Ragıp Bey'i odasında buldu. Çocuk suratını sabunlamış, makineli ustura ile çenesinin hafif tüylerini alıyordu...

Genç kadın canı içine sığmaz bir infial ile kenardaki bir koltuğu biraz ortaya sürdü. Oturdu. Ve hararetle:

— Küçük beyefendi, dedi. Buraya, yanınıza mühim bir adam çekistirmek için geldim...

Ragıp yüzünün köpükleri arasında gülerek:

— Hanımefendilerin zaten adam çekistirmekten daha mühim ne meşguliyetleri olabilir?

— Bu defaki zemmimde haklı olduğumu küçük bey sen herkesten evvel tasdik edeceksin... Evvelbeevvel⁷⁴³ sana şu duayı edeyim ki Allah seni ahlaken paşa babana benzetmek felaketinden masun⁷⁴⁴ buyursun...

— Paşa babam aleyhindeki bu hararetinizin sebebini keşfedivereyim mi?

— Haydi söyleyiver bakayım paşazadem...

— Mutlak koca kahraman üstünüze bir daha evleniyor...

⁷⁴² mayup: ayıplanan

⁷⁴³ evvelbeevvel: ilk olarak

⁷⁴⁴ masun: korunmuş

— Tastamam üzerine vurdun. Fakat bu defa kimi almak istediğini pek kolay keşfedemezsin...

— Paşa babamın huyunu, intihabını⁷⁴⁵ bilirim. Bakir olacak, on beşini geçmeyecek... Gül yüzlü, gonca dudaklı, hilal kaşlı, servi boylu... Ve keza ve keza eski divanların şairane tavsiflerine mutabık olacak.

— Aşk olsun Ragıp Bey... İsim tasrih et⁷⁴⁶... Zekâvetini iki avucumla alkışlayayım...

— Şu kırmızı saçlı, körpe turunca benzeyen Dilara'yı...

— Hayır...

— Şu levent endamlı Boşnak kızı Nazperver'i...

— Geç, o da değil...

— Ya hangisi? Durunuz bakayım...

— Üzülme beyim... Ben söyleyivereyim... Hiç aklına gelmeyen birini... Namzet-i âlîniz Pervin'i...

Ragıp Adnan hemen elinden usturayı fırlatıp genç üvey validesinin karşısında iki yumruğunu sıkarak:

— Yok Gülizar Hanım, böyle soğuk şakadan hoşlanmam...

Gülizar kahkaha ile:

— Şaka mı? Zavallı çocuk, senin dünyadan haberin yok... Ben konakta yok iken Pervin'le paşa babanın arasında ne hengâmeler geçmiş... Pederiniz torunuyla taze bir gerdeğe daha girmek istemiş. O küçük halayık, paşa efendimizin bunak kafasına bir iki yumruk, koca karnına bir iki tekme indirmiş. Şimdi kızcağız mahbeste bu cinayetinin cezasını çekiyormuş. Kalfa hanım onu taş odaya tıkmış, kapısını kilitlemiş. Anahtarı iple boynuna asılı...

Ragıp Adnan ne yapacağını bilmez bir hiddetle henüz tıraşını bitirmediği çenesinin sabunlarını silip havluyu yere fırlatarak:

— Paşa babamın bu hareketlerini nasıl takbih edeceğimi bilmiyorum. Buna cinnet demek az gelir. Cinayet demek kuvvetsiz düşer.

⁷⁴⁵ intihap: seçim

⁷⁴⁶ tasrih etmek: açıklamak

Dünyada artık kadın mı kalmadı ki Pervin’e el uzatıyor? Bu kız babamın tensibiyle benim odalıklığıma ayrıldı. Ya benim Pervin’de gönlüm varsa? Hiç iftirak kabul etmez bir aşkla, ateşle ona yanıyor-sam... Kızı benim kollarımın arasından kendi döşeğine çekmekle ne büyük facialara sebep olacağını düşünmüyor mu? (parmaklarının çengelleri arasında koparacak gibi saçlarını çekerek) Vallahi şimdi deli olacağım...

— A zavallı çocuk... Saçlarını yolmak değil ya, bir revolver kurşunuyla kalbini delsen onun böyle zevkine, şehvetine ait hususlarda yine paşa babanı kendine acındıramazsın. O, senin, benim, Pervin’in gönlümüzü, aşkımızı, gençliğimizi hiçbir şeyimizi tanımaz. Yalnız kendi nefsini bilir. Hepimizi kendisinin yetmiş yıllık porsuk iştihası uğrunda kurban eder. Bizi öldürür. Cesetlerimizin üzerinden yürür geçer. Bilafütür⁷⁴⁷ bir genç kızın koynuna girer. (acı acı gülererek) Ben doğru söylerim. Paşa babanı koca telakki etmem ki edemem ki onu başka kadınlardan kıskanayım... Fakat artık el âlemde arlanıyorum.

— Ragıp Adnan genç Gülizar’ın bu acı kahkahalarına iştirakle:

— Aferin Pervin... Aşk olsun ona... Mert bir kız imiş... Babamın ak sakalına iki tokat da benim için indire idi...

Birdenbire içeriye Mebrure Hanımefendi girer. Zayıf, soluk çehresi öfkeden pembeleşmiş, her tarafından infial raşeleri taşarak oğlana hitaben:

— Ragıp duydun mu rezaleti... Senin şu genç yaşında yapmadığın çapkınlıkları baban yapıyor... Pervin onun gelini demektir... Paşa için bunamış demekden başka bir söz bulamıyorum. Yiyor, içiyor, kuduruyor, söyletmeyiniz beni. Bu yaşta bilmem nesini düşünmekten, onun havasına gitmekten başka işi gücü yok... Kaderi yardım edip de bir nezarete daha geçerse artık memleket böyle adamlardan hizmet beklesin...

Gülizar:

⁷⁴⁷ bilafütür: çekinmeden

— Pek doğru söylüyorsunuz hanımefendi. Gelini makamına koyduğu bir damla kıza göz attıktan sonra artık ben onun öteki hamiyetlerini, insaniyetlerini tefe kor da çalarım. Evvela paşamın kendi konağı içindeki sû-i idâreye⁷⁴⁸, aile azaları arasındaki imti-zaçsızlığa⁷⁴⁹ baksınlar... Biz birbirimize karşı neyiz? Ortak üzerine ortak... Üvey ana, üvey evlat... Söyleyiniz hanımefendi siz beni sever misiniz? Nezaket için seviyorum diye seksen yemin etmeye kalksanız da bu sevginize beni inandırmak kabil midir? Kalbini- zin içinde imişim gibi sizin beni sevmediğinizi, sevmeyeceğinizi bilirim. Ben doğru sözlü bir Çerkez'im. İşte söylüyorum ben de sizi sevmem ve sevemem. Çünkü siz benim bütün saadetlerime or- taksınız. Siz tepemde var iken ben bir aile validesi olamam. Tek- mil kadınlık hukukumu sizinle ve daha üzerimize gelecek ortaklar ile bölüşmeye paylaşmaya mecburuz. İstemem efendim bana paşa karılığı lazım değil. Çöpçü karısı olayım. Evimin bir hanımı ola- yım... Şimdi Ragıp Bey beni sever mi? Sevmez. Çünkü üvey ana sevilmez. Ben onu sever miyim? Hayır. Çünkü üvey evlat sevilmez. Artık bu fatura üzerine düzülmüş bir aile azaları arasındaki sami- miyeti tasavvur ediniz. O konaktan, o bucaktan hayır bekleyiniz... Paşa kocamıza, paşa efendimize, paşa babamıza gelince onun bizi hiç sevmediği işte meydanda... Bizim için bir muhabbet, samimi- yet, şefkat membaı olması gelen onun kalbinde bu yaşta gençlerin bile yüzlerini kızartacak heva ve hevesten başka bir şey yok... Eğer o adamda zerre kadar baba hissi olaydı gelini yerine koyduğu bir kızcağıza tasalluta kalkar mıydı? Gel de böyle adamlardan hayır bekle, aile istikbali için saadet um. Buna koca de. Baba de. Paşa de. Ne dersen de. Bunlar nefisleri yoluna her şeyi feda, her şeyi kurban ederler. Başka şey düşünmezler.

Ragıp:

— Susunuz Gülizar Hanım, susunuz. Vallahi bana insanlığım- dan nefret ettiriyorsunuz...

Gülizar:

⁷⁴⁸ sû-i idâre: kötü yönetim

⁷⁴⁹ imti-zaçsızlık: uyuşmazlık

— Ragıp Bey sizin de şu saatteki lakırdılarınızın hiçbirine inanmam. Üç gün sonra siz de paşa babanızın bir aynı olacaksınız... Bu yaşta odalık almak ne olacak? Bugün Pervin'i alacaksınız, yarın Fikriyar'ı, öbür gün Ebrukeman'ı, daha öbür gün Çeşmifelek'i... Söyletmeyiniz beni. Yirmi beş yaşına gelmeden döşeğiniz, bakırların kanlarıyla salhaneye⁷⁵⁰ dönecek. Daha sonra siz de evlatlarınız hakkında aynı şefkatsizlikle mütehassis bir paşa baba olacaksınız.

Ragıp Bey biraz bozulup kızarak:

— Siz beni bilmiyorsunuz Gülizar Hanım... Ben öyle vicdansızlıkları kabul etmem.

Gülizar:

— Ben sizi de, pederinizi de, validenizi de, kardeşlerinizi de bilirim. Bizi birbirimizden ziyade hariçten kim tanıyabilir? Allah versin de paşa pederinizden değerli bir aile babası olunuz. Fakat şimdi her şeyden evvel bize düşen bir vazife var, onu yerine getirelim. Mahbesinden Pervin'i kurtaralım. Bu rezaleti kapatalım. Yine zavalıcılık kıza sizin odalıklığınızın namzetliği iade olunsun... Her şey örtbas olsun...

Ragıp:

— Evet benim düşündüğüm de tıpkı böyle...

Mebrure Hanımefendi meyus alnını avucu içinde sıkarak:

— Maatteessüf meseleye düşündüğünüz şekli vermek zannınız kadar kolay değil...

Ragıp Bey asabi bir telaşla:

— Neden anneciğim?

— Çünkü paşa baban Pervin için tutuşmuş çıra gibi yanıyormuş. Ta kalfadan tut da hoca hanıma kadar etrafındaki çanak yalayıcı kadınlara kızı kandırtmak için vadetmediği şey bırakmamış... İlla Pervin bana ram olacak diyormuş... Ve hatta şu saatte size karşı bile ismini saklamaya mecbur olduğum bir dost bana dedi ki:

⁷⁵⁰ salhane: mezbaha

— Ragıp, Pervin’e olan sevdasından artık vazgeçsin. Çünkü pederiyle böyle bir rekabete kalkışması kendi hakkında hayırlı olmaz. Eğer Daver Senai Paşa vakasını bilmiyorsa ona anlatınız. Kerratla en büyük makamları ihraz etmiş ve tastamam pederi yaşıta koca bir vezir aynen böyle genç bir halayığın gönlünü aralarında taksim edememek keyfiyetinden dolayı mahdumu Fatin Bey’i evlatlığından ret ve hakk-ı verâsetinden ıskat etmiş⁷⁵¹, çocuğa memuriyetinden yol verilmiş, pederinin kinini celbetmemek için kimseler zavallıyı himayeye, sahabete⁷⁵² cesaret edememiş, bütün hayatınca babasının merdudu⁷⁵³, menfurı, mağduru, mazlumu olup kalmış...

Gençlik izzetinefsinin tamam can noktasından yaralanan çocuk nefretlerle sarsılarak:

— Anneciğim ne söylüyorsunuz? Bu menfur haksızlığın önünde hepimiz miskinçe baş eğip duracak mıyız?

— Uğraşacağız oğlum fakat ben babanın huyunu bilirim... Bu hususta hiç söz dinlemez. Deddiği dediktir. Mesele sevdâ damarına dokununca ne zevce tanır ne evlat ne insaniyet...

Ragıp Adnan boşluğa doğru kin ve gayz⁷⁵⁴ yumruklarını sıkarak:

— Ah bu babam olacak herif... Vallahi yok mu? Ben o alça...

Mebrure Hanım atılıp oğlanın ağzını tutarak:

— Sus... Bugüne bugün babandır. Onun bu adiliğine karşı ali evlat olmak faziletini muhafazaya çalış...

Gülizar Hanım bir kakhaha koparak:

— Hanımefendi böyle beyhude nasihatlere kalkışmayınız. Oğlunuzun kalbine bir kere babasına karşı büyük bir kin girdi. Bu adavet⁷⁵⁵ onun gönlünden nasihatle çıkmaz. İş bu meselenin alacağı neticeye ve vicdan adaletine bağlıdır. Babasından bu dersi gören

⁷⁵¹ ıskat etmek: düşürmek

⁷⁵² sahabet: sahip çıkma

⁷⁵³ merdut: kabul edilmemiş

⁷⁵⁴ gayz: öfke, hınc

⁷⁵⁵ adavet: düşmanlık

evlattan büyük faziletler beklemeyiniz... Ragıp Bey'in paşa babasına karşı hıncı var da benim yok mu? Sizin yok mu? Bu meseleden bizim izzetinesifislerimiz de kanamıyor mu? Ben körpe ve umumun telakkisine nazaran güzel bir kadın, gençliğimi yetmişlik bir ihtiyarın kemâl-i sadâkatle zevciyetine⁷⁵⁶ hasredeyim⁷⁵⁷ de o, bu büyük fedakârlığı hiç nazar-ı insâfa⁷⁵⁸ almayarak ve beni arzusunun teskinine kâfi görmeyerek böyle haltlar yemeye kalkışmış, ben de hıncımı öyle bir çıkarırım ki... Hanımefendi fırsatı bulunca siz de çıkarırsınız, oğlu da... İşte bunun içindir ki böyle kırk ortak, bilmem ne kadar birbirine zıt üvey evlattan teşekkül etmiş bir aile efradı arasında samimiyet, saadet ve hatta insaniyet olamaz...

26

Vekilharç Abdullah Neyyir Efendi muhabbet tılsımını Ali Bekir'den çalmış ve bu mübarek nüshanın felsefesi veyahut nizamnamesi hükmünde bulunan: “Utanma, sıkılma, saldır”dan ibaret üç emr-i hâzır⁷⁵⁹ sigasını⁷⁶⁰ da ezberlemişti. Gönlü hangi kadını severse bu üç sigayı çekerek hemen rampa edecekti.

Fakat onun kadından evvel sevdiği bir şey vardı: Para... Evvela hanımefendinin gönlünü çalmaya muvaffak olursa sonra küme küme para aşırması kolaylaşacaktı. Hanımefendi, vekilharcın kaba sakalına, badem gözlerine bir kere vurulsun Abdullah Neyyir Efendi bu muaşakadan alacağı cesaret ve kuvvetle masraf defterindeki aşerat⁷⁶¹, miat⁷⁶² hanelerine birer sıfır ilavesiyle Adnan Şemi Paşa'yı kendi nef'ine ağır ağır iflas ettirtebilirdi. Hanımefendinin bayat, kuru, buruşuk gönlünde işte böyle bir hazine metfundu⁷⁶³.

⁷⁵⁶ zevciyet: karı kocalık

⁷⁵⁷ hasretmek: ayırmak

⁷⁵⁸ nazar-ı insâfa almak: insafî dikkate almak

⁷⁵⁹ emr-i hâzır: emir kipinin ikinci şahsı

⁷⁶⁰ siga: kip

⁷⁶¹ aşerat: onluklar

⁷⁶² miat: yüzlükler

⁷⁶³ metfun: gömülü

Haremin israfından şikâyet etmek için bazen mülakat istirhamında bulunur, hanımefendi sırmalı maşlahını⁷⁶⁴ giyip başına bürümcük örterek vekilharcını mabeyin odasına kabul eder ve maruzatını dinlerdi.

Abdullah Neyyir Efendi mülakat hazırlığına başladı. Cihan pehlivanlığına çıkan Avrupa muştzenleri⁷⁶⁵ gibi vücudunu çelikleştirmek için bu mühim musaraadan⁷⁶⁶ evvel biftek, fileto, taze yumurta, havyar ile birkaç gün damarlarına kuvvet iddiharına⁷⁶⁷ uğraştı. Niyeti hanımefendiye ilanıaşk değil, onu yere vurmak için âdeta ilaniharpti. Bu, bir muaşakadan ziyade muhasamaya⁷⁶⁸ benziyordu. Neye uğradığını anlamadan ilk torpilde kadına teslim bayrağını çekirtmek planıyla işe girişecekti ve iş tamamıyla bu tasmimi gibi oldu. Hanımefendiyle şerefyab olduğu mülakatın beşinci dakikasında vekilharç tılsımın kutsiyetine güvenerek utanmadı, sıkılmadı, saldırdı. İlk rauntta hanımefendi sıfırı tüketti.

İsmen, şeran Adnan Şemi Paşa'nın taht-ı nikâhında⁷⁶⁹ bulunan hanımefendi o günden sonra vekilharç Abdullah Efendi'nin tasarrufuna geçti.

Vekilharç, hanımı daha ziyade teshir ve sukutundan dolayı fart-ı muhabbetiyle⁷⁷⁰ teselli için birinci musaraanın ertesi günü çiçekli yaldızlı kabartmalı bir kâğıdın üzerine:

“Tende canım, gonca dehanım⁷⁷¹” ile başlar, kendi nesih kırması hatt-ı destiyle⁷⁷² Yenicami ağzı bir muhabbetname yazdı. Biçare kadın bu namede paşaya nispetle tüvana⁷⁷³ bir nevcivan⁷⁷⁴ olan bu hizmetkârının aguşuna serilivermiş olmasından dolayı nedametlerini

⁷⁶⁴ maşlah: pelerin

⁷⁶⁵ muştzen: dövüşçü

⁷⁶⁶ musaraa: savaşıma, didişme, müsabaka, mücadele

⁷⁶⁷ iddihar: toplama

⁷⁶⁸ muhasama: düşmanlık

⁷⁶⁹ taht-ı nikâh: nikâhı altında

⁷⁷⁰ fart-ı muhabbet: aşırı sevgi

⁷⁷¹ dehan: ağız

⁷⁷² hatt-ı dest: el yazısı

⁷⁷³ tüvana: güçlü

⁷⁷⁴ nevcivan: genç

tamir edecek, teselli ve ferah duyacak va'd-i sadâkati havi çok sözler buldu. Vekilharcın bu aşkı şüphesiz hainane, müthiş bir riya idi. Fakat hanımefendinin ona karşı parlayan sevdası samimi oldu. Ali Bekir, kalfa hanım muaşakasının şekl-i sâîsi⁷⁷⁵ de bunların arasına başladı. Derviş Okyanus'un tılsımı konaktaki nispetli nispetsiz gönülleri birbirine tutuşturuyordu. Vekilharç, hanımefendinin erkek ikbali, gözdesi yerine geçti. Artık Abdullah Neyyir Efendi'nin bir dediği iki olmuyor, çamaşırları içeride dikiliyor, içeride yıkanıyor, paşanın kilerle beraber ütüleniyordu. Herif hafif bir nezleye uğrasa ıhlamurunu hanımefendi kaynatıyor, kaşelerini⁷⁷⁶ kendi eliyle ağzına veriyor, terletiyor, çamaşırlarını değiştiriyor, perhiz yemekleri yedirtiyordu. Abdullah'a toz konduran tu kaka oluyordu.

Artık dumanı gizli tütmek ihtimali olmayan bu sevdayı, hanımefendinin bu son turfanda iptilasını konağın içinde hissetmeyen, ayıplamayan yoktu. Ayvazdan paşaya kadar ahlakça bozuk düzen giden bu süslü, müreffeh sefalet hanede herkesin birer zaafı, işlemeden durmadığı birer günahı vardı. Fakat yine birbirlerini tenkitten, tayipten de geri duramazlardı.

Biçare Ragıp, babasının hâlini görüyor, anasının aleyhindeki imaları, dedikoduları işitiyor. Ne düşüneceğini şaşırıyordu. Anasını, babasını kalben muaheze etmekten⁷⁷⁷ ne çıkardı? Onları alenen takbih, tekdir edebilecek miydi? Hayır... Bu terbiyeye, evlatlık adabına pek muhalif, pek adi, pek amiyane bir hareket olurdu. Bu halli müşkül aile meselelerini, nâkâbil-i tedâvî⁷⁷⁸ aile yaralarını deşmeye uğraşarak düşünürken aklına üvey validesi genç Gülizar Hanım'ın şu sözleri geldi:

— Saati dakikası gelince ben de hıncımı öyle bir çıkarırım ki... Hanımefendi fırsatı bulunca siz de çıkarırsınız., oğlunuz da...

Genç kadının bu kavline göre demek vakit ve saati gelmiş, validesi fırsatı bulmuş, vekilharç ile paşa babasından hınç çıkarıyordu.

⁷⁷⁵ şekl-i sâî: ikinci şekil

⁷⁷⁶ kaşe: toz ilaçların içine konulduğu, yutulmaya uygun küçük kap, ilaç kapsülü

⁷⁷⁷ muaheze etmek: kınamak

⁷⁷⁸ nâkâbil-i tedâvî: iyileştirilemez

Bu fırsata erince Gülizar da çıkaracaktı. Besbelli kendi de... Öyle ise bu dünya bir fırsat dünyası demekti. Ahlaklı, ahlaksız olmak fırsata bağlı şeylerdi. Kendini arz eden fırsatları kaçırmaya razı olacak kadar ahmak olanlar ahlaklı kalabilirlerdi...

Bu usul, ahlak kitaplarının nazariyatı⁷⁷⁹ haricinde hemen umumiyetle takip olunan amelî cihetti... Gözleri açık olanlar için bu amelî dersler yüz kitap okumaktan müessirdi.

Bu aralık bütün konağın içine bir tılsım hikâyesi yayıldı. Ali Bekir, erenlerden bir tılsım nüshası almış, bu tılsım kimin üzerinde bulunursa âlem ona âşık oluyormuş. Tılsımı Ali Bekir'den vekilharç çalmış. Herif hanımefendinin gönlünü bu kuvvetle zapt etmiş. Ali Bekir, kalfa hanımla Pervin'i bu efsunla az daha kendi aşkından çıldırtacakmış...

Konağın içindeki genç, yaşlı bütün kadınlar bu tılsımın efsununa maruz kalmak merakıyla çıldırıyorlardı. "Tılsım insanın gönlünü nasıl cezbediyormuş? Bizim gönüllerimizi de çekse de anlasak." diyorlardı.

Bu tılsım masalına inanmayan yalnız kalfa hanımla Pervin'di. Çünkü kalfa hanım kendi kendine "Ali Bekir tılsımı çaldırmış diyorlar. Fakat benim gönlüm hâlâ onda. Zincirlikuyu'daki hoca bana kendini naza çek demeseydi kaç defa gidip oğlanın ayaklarına kapanırdım." diyordu.

Bu şayiayı mahbesinden duyan Pervin de "Tılsımla muhabbet mi olur? O kaba sakal vekilharç seksen tılsım çalsa gönlümü cezbedemez." sözleriyle bu iddiayı redde uğraşıyordu. Ali Bekir, Pervin'i kurtarmak için kalfa hanıma müracaatla çok yalvardı. Fakat kadın, oğlanın istirhamlarını Zincirlikuyu'daki hocanın huddamına hamlederek bütün metanetiyle kendini naza çekmeye uğraşıyor, Ali Bekir de kalfanın büyücü hocalara devamını ve onlardan aldığı talimatı bilmediğinden bu istighnayı çaldırdığı tılsımla beraber kalfanın üzerindeki sevdâ nüfuzunu zayı eylemiş olduğuna atfediyordu. Tılsımı boynundan kaptırmakla Pervin'in de muhabbetini kaybetmiş bulunduğuna şüphesi kalmıyordu. Zavallı delikanlı o kadar meys

⁷⁷⁹ nazariyat: kuramlar

ve nevmît⁷⁸⁰ idi ki tılsımı tekrar elde etmek için vekilharç aleyhine vakit vakit cinayet tasavvurlarına düşmekten bile dimağını kurtarmıyordu.

Aziz Sakıp doğru mu söylemiş, şaka mı etmişti? Vekilharcı muvakkaten⁷⁸¹ öldürüp boynundan nüshayı geri alacak mıydı? Bu sefer onun vazifesinden avdeti uzamıştı. Dört gözle onu bekliyordu.

Nihayet bir akşam genç eczacı geldi. Ali Bekir onu hemen odasına götürerek kapıyı örttükten sonra:

— Birader vaadini unuttun mu?

— Hangi vaadimi?

— Tılsım meselesini...

— Aklımda...

— Herifi nasıl öldürecekse öldür. Bu işte dakika fevt etmek⁷⁸² senin için büyük vebaldir.

— Niçin?

— Çünkü vekilharç keratası hanımefendiyi limanda amelmande⁷⁸³ bir sefine batırır gibi torpilledi. Galiba kadıncağыз birkaç dakikada günah deryasının dibine indi. Ne kadar genç bir eczacı, fen adamı, maddiyundan olursan ol bu tılsımın havassı nice mücerrep-tir. Onu üzerimden aldırır aldırılmaz o eski ateşli kalfa derhâl benden yüz çevirdi. Ricalarıma ehemmiyet vermiyor... İsmi lazım değil, başka bir kız seviyordum. Artık onun da yüzünü göremiyorum. Bu kuvveti Abdullah Neyyir'in elinde bırakır isek iyice suyunu çıkarıp hanımefendiyi posa bıraktıktan sonra konakta hariçte başka kadınlara saldıracak. O mendebur herif, en latif gönüller üzerinde saltanat sürecek. Bu, kendi zararına karşıdan seyre tahammül getirilebilecek bir manzara mıdır? Aman birader vallahi yeisimden öleceğim... Ne yapacaksan çabuk yap...

⁷⁸⁰ nevmît: ümitsiz

⁷⁸¹ muvakkaten: geçici olarak

⁷⁸² fevt etmek: yitirmek

⁷⁸³ amelmande: hareketsiz, atıl

— Ali Bey, bu sallapata bir iş değildir. Vekilharcın bir kolposunu bekleyeceğiz...

27

Bu muhaverenin üzerinden ancak beş altı gün geçmişti. Aziz Sakıp, Ali Bekir'in odasına koşarak:

— Birader büyük şansın varmış...

— Ne oldu?

— İş kolposuna geldi. Vekilharcı bugün muvakkaten öldürüp tılsımını kurtaracağım.

— Eğlenme...

— Eğlenmiyorum. Şimdi görürsün...

Genç eczacının konakta ufak bir laboratuvarı vardı. Boş zamanlarında burada bazı kimyevi tecrübeler yapardı. Ali Bekir'e dedi ki:

— Ben laboratuvara gidiyorum. Sen birkaç karış tel bul. Arkamdan oraya gel...

Ali Bekir teli buldu. Laboratuvara koştu. Aziz Sakıp rafta karıştırmakta olduğu şişeleri bıraktı. Teli aldı. Muayene ederek "İnceliği, kalınlığı muvafık..." dedi. Kısaçla teli birkaç boy üzerine kesti. Bu telleri kavislendirerek, birbirine bağlayarak yarım yumurta sepeti gibi bir şey imaline uğraşüyor, Ali Bekir de hiçbir şey anlamadığı bu ameliyeyi merakla seyrediyordu. Vekilharcı sokmak için bir kapan yapıldığına hükmetse o ayı herifin böyle küçücük bir şeyin içine sığabilmesi her türlü ihtimalden uzaktı. Ali Bekir'in büyük merakını, âdeta hayretini gören eczacı:

— Ne o Ali Bey? Yaptığımdan bir şey anlayamıyor musun?

— Asla...

— İşte bu küçücük tel kapanın içinde senin koca vekilharcı öldüreceğim...

— Güm...

— Güm mü? Değil mi? Şimdi anlarsın...

Eczacı imalini itmam ettikten⁷⁸⁴ sonra elinde Ali Bekir’e göstererek:

— Buna nikas⁷⁸⁵ maskesi derler. Kimin yüzüne geçirirsem der-hâl bayılır.

— Vallahi eğleniyorsun Sakıp... Bu sekiz tane aralık telin arkasında hiç insan bayılır mı?

— Bu böyle kalmayacak, üzerine daha neler olacak... Bu nikas maskesinin aslı değil. Pek kaba bir taklidi. Fakat ben bununla da işimi görebilirim...

— Bunu vekilharcın suratına nasıl geçireceksin? Herif müsaa-de eder mi? Şüphelenmez mi?

— Evet işte asıl mesele orada lakin iş o kadar bir kolposuna geldi ki bu hususta da Derviş Okyanus’un maneviyatı imdadına yettiğini görüyorum...

— Nasıl?

— Abdullah’ın fena hâlde dişi tutmuş. Geçenlerde de böyle oldu da ben onun ağrısını şıppadak kestimdi. Bugün yine haber göndermiş. Gittim. Ağrıyı dindirmekliğim için yalvarıyor. Peki dedim. Bugün onu tütsüye koyarak esaslı bir tedavi yapacağımı söyleyip maskeyi suratına geçirivereceğim... Haydi beş on saniyede vekilharcı koydunsa bul. Herif muvakkaten cavlağı çekecek. Ona Adnan Şemi Paşa ailesinin en muhterem kadınına tasallutu gösteririm. Irz düşmanı edepsiz... Onu bir kere bayılttıktan sonra tılsımı almak değil, hadım etsem vallahi bir şeycik duymaz. Fakat bu istediğim sürat yalnız “kloroform”da⁷⁸⁶ yoktur. Tesirini tezyit⁷⁸⁷ ve tesri⁷⁸⁸ için ona “clorure dethyle”⁷⁸⁹ karıştıracağım. “Kloroform”u evvela, “klorür”ü⁷⁹⁰ sonra vermeli...

⁷⁸⁴ itmam etmek: tamamlamak

⁷⁸⁵ nikas: narkoz

⁷⁸⁶ kloroform: yatıştırıcı ve uyuşturucu bir kimyevi madde

⁷⁸⁷ tezyit: çoğaltma

⁷⁸⁸ tesri: hızlandırma

⁷⁸⁹ clorure dethyle: klorür detil, anestezik olarak kullanılan bir sıvı

⁷⁹⁰ klorür: tuz asidinin meydana getirdiği klorlu birleşik

Ali Bekir bu ecza isimlerinden kati bir şey anlayamayarak dinledi. Aziz Sakıp tel maskenin üzerini bez pamuklar ile kapladı. Ceplerine ağızları vidalı küçük iki üç şişe koydu. Gülerek:

— Ali gel, kapıdan seyret. Bak ayıyı nasıl bayıltacağım... Çağıracağım vakit hemen içeri gir. Boynundan tılsımı aşırılım...

Genç eczacı yürüdü. Ali Bekir de pısır pısır sine sine arkasından gitti. Aziz Sakıp vekilharçın odasına girince onu çenesi bir ipekli mendile bağlı, gözlerinden şıpır şıpır yaş damlar bir ızdırap hâlinde buldu. Muzdaribi avutmak için yarı ciddi yarı latife tarzında:

— O... O... Abdullah Efendi siz de hiç babayiğit değilmişsiniz... O ne o? Gözleriniz yaşarmış...

Hasta, avurdu yutamadığı iri bir lokma ile dolu imiş gibi zor anlaşılır ağır bir telaffuzla:

— Dayanılmıyor mirim. Aman bu azaptan beni kurtar...

— Merak etme. Şimdi... Şimdi...

Eczacı ufak bir pamuk parçasının üzerine ceplerindeki şişelerin birinden bir damla akıttıktan sonra ince bir mil ile onu ağrıyan dişin kovuğuna yerleştirdi. Biraz sonra sordu:

— Nasıl?

— Çok fark etti.

— Abdullah Efendi, bugün size esaslı bir tedavi yapmak isterim. Çıkartmaya hacet yok, dişiniz bir daha tutmaz...

— Teşekkür ederim Sakıp Bey...

— Bütün dişlerinizi tütsüye koyacağım. Birkaç dakikalık bir iş... Ağrısı, sızısı, hiçbir yorgunluğu yok... Bana bir dakikalık teslimiyetinizden başka bir şey istemem...

— Başüstüne mirim. Emret paşam...

— Şu mindere arka üstü upuzun yatınız bakayım...

Vekilharç söylenen vazda mindere uzandı. Aziz Sakıp onun başı altına ufak bir yastık yerleştirdikten sonra maskeyi yüzüne

koydu. Cebinden bir şişe çıkardı. Alettakrib⁷⁹¹ burun hizasına doğru maskenin üzerine sayı ile damlattı. O şişeyi koydu. Bir diğerini çıkardı. Yine hesapla akıttı. Biraz bekledikten sonra maskeyi araladı. Baktı. Vekilharçta gözler kaymış, renk uçmuş, nefes ve nabız ağırlaşmıştı. Dışarıya seslenerek:

— Ali içeri gel...

— Ne oldu?

— Oldu, bitti.

— Bayıldı mı?

— Bayıldı mı ne demek?

— Sakıp, yavaş söyle belki uyanır...

— Korkma... Enayi herif o kadar çabuk gitti ki gel bak, (İnna lillahi ve inna ileyhi raci'un) yanı başında bir bando mızıka çalsa artık duymaz...

Ali Bekir odaya koştu. Yine maskeyi aralayarak ikisi beraber bu muvakkat ölünün sararmış yüzüne baktılar.

Ali Bekir:

— Vallahi herifin suratına ölü soğukluğu gelmiş... Yamansın be Sakıp. Şimdi şu saniyede Abdullah Neyyir Efendi hazretleri nerededir acaba?

— Dünya ile ahiretin arasında... Onu büsbütün öteye göndermek yahut hayata avdet ettirmek artık bizim elimizde...

— Sakıp sana bir şey söyleyeyim mi?

— Söyle...

— Senin laboratuvarındaki şişelerde de Derviş Okyanus'un tılsımı kadar marifetler var... Bu şişelerden sen bana birkaç tane versen, kullanmasını da öğretsen ben neler yaparım neler...

— Tılsımın yetişmiyormuş gibi bir de kimyevi, tıbbi hokkabazlıklar mı yapacaksın? Fakat Ali geçirecek vaktimiz yok. Herifi az bir müddet için bayıltım. Bir ikinci doz vermek istemem. Haydi işimizi çabuk bitirelim.

⁷⁹¹ alettakrib: yaklaşık olarak

Hemen vekilharcın kravatını, yakalığını, göğsünün düğmelerini çözdüler. Ali Bekir elini soktu. Herifin sağ koltuğunun altına sallandırmış olduğu tılsım nüshasını buldu. Başından kolundan do-laştırtarak çekti, aldı. Bu pek mübarek şeyi hürmetle öperek yüzüne gözüne sürdükten sonra boynuna geçireceği esnada Aziz Sakıp:

— Ali ver bana bakayım... Nasıl şeymiş o bir göreyim...

Ali Bekir küçük bir tereddütle nüshayı uzattı. Genç eczacı bu müselles siyah meşini parmakları arasında bir müddet dikkatle evirip çevirdikten sonra “Hayırdır inşallah. Bakalım benim üzerimdeki tesiri nasıl olacak?” istifhâm-ı acîbiyle⁷⁹² kendi boynuna geçiriverdi. Ali Bekir’in beti benzi minder üzerinde yatan kloroformlanmış vekilharcın yüzü kadar uçarak:

— Sakıp şakanın sırası değil, ver nüshamı...

— Veririm canım, yiyecek değilim ya. Sen şu herifin ceplerini karıştır. Bu fırsat her zaman ele geçmez. Bakalım son zamanlarda şu konakta çevirdiği iktisadi ve sevdavi entrikalara dair bazı vesikalar elde edebilir miyiz?

Ali Bekir, vekilharcın yan ceplerine elini saldı. Bir hayli kâğıt çıkardı. Minderin üzerine saçtı. Sarf-ı masrafa, mutfağa, kilere ait olanlarını yine aldığı ceplere iade etti. Bir muhtıra defteriyle⁷⁹³ muhteviyatça şüpheli gördüğü bazı evrakı seçti aldı. Bunları kendi ceplerine yerleştirirken:

— Sakıp, bu vekilharç kalleşi beni sarhoş edip nasıl soyduysa ben de onu öyle soydum. Onun üzerinde tılsımla beraber hanımefendinin gönlünü çaldım.

— Hanımefendinin gönlünü çaldınsa tebrik ederim. Bir dilda-den artmış oldu.

— Bana kocakarı gönlü lazım değil. Ben kalfa hanımın dilda-deliğinden nerelere kaçacağımı bilmiyorum. Şimdi bu lakırdıları bırak. Ver benim tılsımımı...

— Acelen ne?

⁷⁹² istifhâm-ı acîb: tuhaf soru

⁷⁹³ muhtıra defteri: not defteri, ajanda

— Yok, acele macele bilmem. Tılsımımı vermeli. Bak kalbime helecandan bitiyorum.

— Birader sana bir şey söyleyeyim mi?

— Yok... Yok... Bir şey... İki şey... Hiç laf dinlemem. Hiç. İlla tılsımım da tılsımım...

— Ali Bekir kardeşim... Ben bir fen adamıyım. Bu “occulte”⁷⁹⁴ denilen ulûm-i bâtıla⁷⁹⁵ ve hafiye üzerinde tecrübe yapmak isterim.

— Ver benim tılsımımı, sonra istediğin kadar tecrübe yap... Ben onu vekilharcın göğsünden sana vermek için çalmadım ya?

O anda minder üzerinden bir ses geldi:

— Vekilharcın göğsünden ne çaldınız?

İki delikanlı başlarını çevirince yattığı yerden Abdullah Ney-yir’in ağır ağır kalkmaya davrandığını gördüler. Aziz Sakıp hemen minder üzerinden nikas maskesini kaparak var süratiyle odadan kaçtı, Ali Bekir de arkasından...

28

Vekilharç basübadelmevt⁷⁹⁶ gibi uyandı. Etrafına bakındı. O, bir yere gidip gelmişti. Nereye? Şimdi onu seçmeye uğraşıyor ve hâlâ kulaklarında: “Vekilharcın göğsünden sana vermek için çalmadım ya?” cümlesi çınliyordu. Bu vekilharç şüphesiz kendisiydi. Çalanlar kimlerdi ve ne çalmışlardı? Dağınık bir zihin, bulanık bir hatıra ve rüyetin⁷⁹⁷ içinden bu müphemleri keşfe çabalıyordu. Şimdi gözlerinin önünden sinema eşhası⁷⁹⁸ süratiyle iki hayal kaçmıştı. Bunlar odasında ne arıyorlardı? Ve kendisi minder üzerinde niçin yatıyordu? Hep bu muallak düşünceler ilk düğümleri çözüldükten sonra gevşeyen dolaşıklıklar gibi birer birer açılmaya başladı. Evet, ağrıyan dişine Aziz Sakıp Bey ilaç bastırmış, sancıyı kesmiş, sonra esaslı bir tedavi için bütün dişlerini tütsüye koymak lüzumundan

⁷⁹⁴ occulte: gizli

⁷⁹⁵ ulûm-ı bâtıla: asılsız ilimler

⁷⁹⁶ basübadelmevt: yeniden canlanma

⁷⁹⁷ rüyet: görüş

⁷⁹⁸ eşhas: kişiler

bahsetmiş, suratına kapak gibi bir şey örtmüştü. Ondan sonrası ağır bir uyku düzlüğü, bir adem boşluğu... Artık bir şey bilmiyordu. Bütün vücudunda bir kesiklik, hâlâ teneffüsünde yorucu bir bataet vardı.

İki kolunun üzerine dayanarak kalktı. Ta iç fanilasına kadar göğsünün bütün düğmeleri çözülmüştü. Niçin? O anda tılsım aklına geldi. Elini soktu. Nüşayı aradı. Sağ tarafında yoktu. Solunu araştırdı. Orada da bir şey bulamadı. O anda her şeyi zihninde tavazzuh eder gibi oldu. Tılsımı çalmışlardı. Tütsülemenin maksat ve manasını şimdi anladı. Hiddet ve yeisten vücuduna bir aksülamel gelerek bütün darabanındaki⁷⁹⁹ rehavet şiddete munkalip oldu⁸⁰⁰. “Analarını bilmem ne ettiğimin katırları... Ben size gösteririm.” şetmiyle ayağa fırladı. Ceketinin cepleri hafiflemiş gibi geldi. Elini soktu. Evrakını birer birer muayene etti. En mühim, daha doğrusu okunakça aleyhinde medâr-ı ithâm⁸⁰¹ olacak en müthiş kâğıtlar, kendi eliyle yazılmış nâkâbil-i red⁸⁰² vesikalar uçmuştu.

Vekilharç tekrar minderin üzerine yıkıldı. Bu defa kloroformsuz bir daha bayılıverdi. Bütün sinirlerine bir seçirme geldi. Boğazı kurudu. Sesi kısıldı. Kayıp düşmanlarına karşı yumruklarını sıkarak boğuk boğuk “Sizi gidi yediveren asmaları sizi... Ben sizden bir hınç alayım da görünüz...” sözleriyle hırladı. Fakat tılsımla beraber hanımefendinin muhabbetini de kaybetmiş ise bu genç hasımlarından nasıl hınç alacaktı? Kolları iki yanından sarktı. Başını duvara dayadı. Odanın döşeme tahtaları dalgalı bir denizde yükselip alçalan bir gemi güvertesi gibi sağa sola gidip geliyor, başının üzerinde tavan fırıl fırıl dönüyor, dönüyor, dönüyordu...

Etrafını saran bu fırtınadan yoruldu, sarsıldı. Tekrar rehavete düştü. Sükûnet arıyor, bir parçacık huzûr-ı fikr⁸⁰³ bulmak istiyordu. Kurnaz olmak için hiddetten, şiddetten tevakkî⁸⁰⁴ lüzumunu dü-

⁷⁹⁹ daraban: çarpıntı

⁸⁰⁰ munkalip olmak: dönüşmek

⁸⁰¹ medâr-ı ithâm: suçlama sebebi

⁸⁰² nâkâbil-i red: reddi imkânsız

⁸⁰³ huzûr-ı fikr: düşünce rahatlığı

⁸⁰⁴ tevakkî: çekinme

şündü. Amelî adam yine yavaş yavaş kendini bulmaya uğraşıyordu. Evet... Evet... Kör körüne şiddetli intikam heveslerine kendini kaptırmazdan evvel mülayemetin, kurnazlığın bütün perdelerini yoklamak lazımdı.

Ali Bekir ile Aziz Sakıp'ı bulmak için odadan çıktı. Oraya buraya bakındı. Göremedi. Nihayet laboratuvarın kapısı önüne gitti. İçeriden bir mırıltı geliyordu. Kulağını kapıya yapıştırdı. İki genç içeride hararetili hararetili çekişiyorlardı. İş, münakaşanın da birkaç perde ilerisine varmıştı. Ali Bekir sedasında bir ağlama titremesiyle:

— Senden bunu hiç ummazdım Sakıp... Bir çocuk saffetiyle sana her bir sırrımı açtım. Kardeşlik muaveneti rica ettim. Yüzüme güldün. Hayırhah göründün. Meğerse tılsımı o melun heriften kendi namına kurtarmışsın. Senin kardeşliğine bunu yaraştırır mıyım?

— Sabret canım. Birkaç tecrübeden sonra tılsımını iade edeceğim diyorum sana.

— Böyle kutsi şey üzerinde tecrübe olur mu? Bu kimya potası değil. Buna bilatecrübe⁸⁰⁵ itikat lazımdır. İtikadın yoksa seni tutmaz...

— Görürüz bakalım tutacak mı? Tutmayacak mı?

— Fakat Sakıp istemem ki aramızda böyle ölümlük dirimlik vahim bir mesele tahaddüs etsin⁸⁰⁶.

— Ölümlük dirimlik mi?

— Ya ne sandın? O tılsım benim hayatım demektir. Onu benden almak istemen doğrudan doğruya canıma kastetmektir.

— Ali eğer bu tılsıma canın kadar ehemmiyet veriyor isen bırak o bende dursun.

— Amma da tuhaf söylüyorsun...

— Ben tuhaf söylemiyorum. Sen anlamıyorsun. Çünkü bu tılsımın sende durması çok tehlikelidir.

⁸⁰⁵ bilatecrübe: denemeden

⁸⁰⁶ tahaddüs etmek: ortaya çıkmak

— Neden?

— Çünkü sarhoş marhoş olup onu bir daha belki iki üç defa daha elinden kaptıracaksın... Ve son defasında geriye almak kabül olmayacak... Bende durursa emniyet sandığının kasasında gibi sağlam bir yerde bulunmuş olur... Yine bana iade etmek şartıyla istediğin zaman sana veririm.

— Sakıp çocuk kandırır gibi böyle laflar istemem.

— Vallahi kandırmıyorum.

— Öyle ise şimdi bana ver. Ben de sana sonra iade ederim...

— Yok, işte o olamaz...

— Gördün mü ya?

— Çünkü daha benim elime geçeli yarım saat olmadı. Dur bakayım. Bir deneyeyim. Tılsım nasıl tutuyor... Benim de içimin yanıp durduğu kadınlar var... Sen gençsin de ben ihtiyar mıyım? Bakayım ben de tılsımı boynuma takayım. Utanmayıp sıkılmayıp bir saldırayım. Ne olacak anlayayım.

— Ha Sakıp bak mesele şimdi çok çatallaştı. Galiba biz bugün gırtlak gırtlığa geleceğiz. Ya sen beni boğacaksın ya ben seni boğacağım... Başka türlü bu mesele hallolmayacak... Evvela söyle bakayım hangi kadına saldıracaksın?

— Canım hangisini isterse...

— Yok. Zat tayin edeceksin.

— Pek ileri varıyorsun Ali...

— Başka türlü çaresi yok. İsim tasrih edeceksin... Mutlaka... Mutlaka... Yoksa o tılsımı senin üzerinde yarım dakika bulundurmak istemem. Aramızda muhakkak kan olur...

— Anlayamıyorum Ali, niçin bu kadar pıreleniyorsun? Canımın istediği kadını sevmekte hür değil miyim? Kable't-taaşşuk⁸⁰⁷ senden bir ruhsatname almaya mecbur muyum canım? Çıldıırıyor musun?

⁸⁰⁷ kable't-taaşşuk: âşık olmadan önce

— Çıldırıyorum Sakıp, çıldırıyorum... Bir cinayete sebep olmazdan evvel bana acı. Kendine de acı.

— Allah Allah...

— Bin lafza-i celâl⁸⁰⁸ çeksen beni akıllandıramazsın. Evvela merhametine sığınıyorum. Bana acı diyorum. Ondan öteye mesuliyet sana racidir⁸⁰⁹. Söz anlatamazsam gırtlığına atılacağım. Burada ne şişe kalacak ne ecza... Ne enbube⁸¹⁰ ne kap ne kaçak... Anlıyor musun? Hiçbir şey... Hiçbir şey...

— Ali görüyorum ki kanın değişiyor. Gözlerin dönüyor. Fenalaşıyorsun. Anlıyorum. Elinde değil... Peki ben de sana kati bir şey söyleyeceğim. Bu laboratuvarı kırıp geçirmek değil ya dünyanın altını üstüne getirsen bu tılsımı bugün elimden alamazsın. Fakat buna mukabil ben de sana bir şey vadediyorum. Velev kendi esrarıma ait olsun ne sorar isen sor, doğru cevap vereceğim...

— Pekâlâ. Evvela söyle bakayım bu sevdiğin kadın konağın içinde midir? Haricinde midir?

— Ben de sana söyleyeyim ki سوالini iyi soramadın.

— Neden?

— Sevdiğin kadın deme; arzu ettiğin, hoşlandığın, arkalarından ah çektiğin kadınlar de. Çünkü bu mübarek tılsımı ele geçirdikten, onun kutsi tesiriyle güzel kadınları efsunlamak kuvvetine, saadetine erdikten sonra bir kadınla, iki kadınla, üç kadınla iktifa etmeyeceğim. Boyuna seveceğim. Gönlüme gına gelinceye kadar, en güzellerinden ööö deyinceye kadar seveceğim, seveceğim, seveceğim...

— Ben de sana kardeşçe söyleyeyim ki bu tılsımın kuvvetini bu derece suistimale kalkışmak iyi değildir. Çabuk çarpılırsın... Tecrübesi başımdan geçti. Nihayet sen de çaldırırsın.

— O bana ait bir keyfiyet...

⁸⁰⁸ lafza-i celâl: Allah kelimesi

⁸⁰⁹ raci: ait

⁸¹⁰ enbube: ince boru

— Mademki ne sorarsam doğru cevap vereceğini vadediyorsun. İşte yine tekrarlıyorum. Teshir edeceğin kadınlar konakta mı? Harîçte mi?

— Ne yalan söyleyeyim. Konaktan başlayacağım. Haremden...

— Haremden kimler? İsimlerini söyle...

— Evvela Gülizar, sonra Boşnak kızı, sonra Pervin...

— Evvela defterden Pervin'i sil... Ötekiler ile ne halt edersen et.

— Demek Pervin'le bir ilişğin var.

— İlişik değil, ben o kıza perçinlemiş gibi tutkunum.

— Fakat Pervin'in Ragıp'a tahsis edilmiş olduğunu bilmiyor musun?

— Ne çıkar ondan? Paşanın gözde odalığı olduğu hâlde sen Gülizar'ı defter-i aşkına geçirmekte beis görmüyorsun da...

— Gülizar'da o kadar gönlüm, o kadar büyük arzum var ki paşanın odalığı değil a, has babamın bilmem nesi olsa yine dayanamayacağım.

— Pervin'i defterinden, aklından sil de ötekiler ile ne yaparsan yap...

— Pekâlâ, Gülizar benim...

— Pervin de benim...

— Benimki benim, seninki senin... Razi mısın?

— Razıyım...

— İş hüküm giydi mi?

— Sen Gülizar'la bermurat olduktan sonra tılsımı bana iade etmek şartıyla...

— Ona da peki... Daha bir diyeceğin?

— Biz Hazret-i Okyânûs'un himmetiyle en körpe, en fıkırdak, en ateşli gönülleri teshir ettikçe etraftan hasutlar, düşmanlar çoğalacak her türlü husumetlere karşı ikimiz bir ittifâk-ı müsennâ⁸¹¹

⁸¹¹ ittifâk-ı müsennâ: ikili uzlaş

akdetmeliyiz⁸¹². Birbirimize yardımdan ayrılmamalıyız. Hele şu vekilharç habisini birlikte ezmeliyiz...

— Keramet sahibisin be Ali Bekir. Gönlümdekini söylüyor-sun... Fakat herifçioğlu hanımefendiye çatkın. Arkasını kolayca yere getiremeyeceğiz...

— Adam sen de... Paşanın üzerinde Gülizar'ın nüfuzu hanımefendininkinden on kat fazladır. Ahmak herif enayice tütsüye yattı. Tılsımı da boynundan kaçırdı. Üst üste bizim ona bu faikiyetimiz⁸¹³ de var. Mühür bizde, Süleyman biziz...

29

Laboratuvar kapısının arkasındaki vekilharç bu muhavereyi tahtakurusu gibi yapıştığı noktadan yalnız kulağıyla dinlemek değil, bütün dimağıyla, bütün asabıyla titreye titreye içiyor, massedi-yordu⁸¹⁴. Herifi bitiren şey yalnız tılsımı kaptırmış olması değildi. Konaktaki en mühim, en nazik dalaverelerine ait kayıtları da cep-lerinden çaldırmış bulunması, yüreğini cayır cayır yakıp kavuru-yordu. Abdullah Neyyir Efendi'nin felaketi büyüktü. Bütün esra-riyla, biri tılsımcı, biri eczacı bu iki yaman gencin ellerine düşmüş, insaflarına kalmıştı. O anda şiddetli tesirlere kapılmakta bir fayda yoktu. Aklını başına toplamak, hasımlarına karşı plan kurmak, tabi-ye⁸¹⁵ yapmak, bütün zekâ ve kuvvetini göstermek lazımdı. Tılsımla mühim kayıtlar onların ellerine geçmişti. Fakat vekilharç kendisi düşmanlarına karşı büsbütün boş, büsbütün silahsız mıydı? Hayır... Hüsn-i istimâl edebilirse⁸¹⁶ onun elinde de mühim müdafaa ve hat-ta taarruz aletleri vardı. Şimdi şu anda kapı arkasından dinlediği muhavereden neler öğrenmişti, neler... Ali Bekir, Pervin'i seviyor; Aziz Sakıp, Gülizar'ı... Birinci Ragıp Bey'in namzedi, ikincisi pa-şanın gözü gibi sevdiği odalığı idi. Onları bu namussuzca, alçakça sevdalarında gizli gizli, adım adım takip ederek bir gün işi bir tası-

⁸¹² akdetmek: yapmak

⁸¹³ faikiyet: üstünlük

⁸¹⁴ massetmek: emerek çekmek

⁸¹⁵ tabiye: strateji geliştirmek, taktik belirlemek

⁸¹⁶ hüsn-i istimâl etmek: iyi kullanmak

mına getirip de cürmümeşhut hâlinde rezaletlerini meydana koyuvermekle kati bir galebe çalmış olmaz mıydı? Hem bakalım tılsımı elinden kaptırmakla hanımefendinin o pek taşkın aşkını da birdenbire kaybetmiş olacak mıydı? Bu pek mühim hususu deneyecekti. Fakat o anda kendi için ehem⁸¹⁷ olan şey, çaldırmış olduğu defteriyle kâğıtlarını kurtarmaktı. Bunun için bir teşebbüste bulunmak üzere laboratuvarın kapısını vurdu.

İçeriden:

— Kimdir o?

— Vekilharç Abdullah Neyyir kulunuz...

— Ne istiyorsunuz?

— Dışımı tedavideki himmetinizden dolayı teşekkürle geldim...

İçeriden bir küçük kahkahadan sonra:

— Bir şey değil...

— Nasıl bir şey değil efendim. Tütsüdeki hazakatiniz teşekkürden ziyade tebriklere şayandır. Rica ederim açınız. Deyn-i şükrânımı⁸¹⁸ ifaya geldim.

— Hacet yok. Bizim tedavimiz meccanidir⁸¹⁹.

— Açınız efendim, açınız. Arada görülecek çok hesaplarımız var.

Ufak bir fısıltıdan sonra kapı açılır. Vekilharç hemen içeri dalar. İşi şakaya bulaştırmak için büyük bir hazım ve riya ile:

— Dışimin ağrısı durdu. Fakat şimdi şiddetli helecanım tuttu. Teskin için bir ilacınız yok mu? Bir daha tütsülenmeye razıyım. Lakin ceplerimden aldığınız şeyleri uykum esnasında iade buyurmanız şartıyla...

Aziz Sakıp gülerek:

— Vay, zayıatınız mı var?

Vekilharç boynunu büküp derin bir istirham tavrıyla:

⁸¹⁷ ehem: çok önemli

⁸¹⁸ deyn-i şükrân: teşekkür borcu

⁸¹⁹ meccani: bedava

— Paşam etmeyiniz. Tılsım sizin olsun. Güle güle kullanınız. Yalnız aldığınız kâğıtları iade ediniz. Çünkü onlar konağın hesap ve kitabına ait ehemmiyetsiz şeyler. Hiçbir işinize yaramaz...

Ali Bekir ezici bir istihza ile gözlerini süzerek:

— Vekilharç efendi, geçen günkü dövüşümüzde tılsımdan ka-tiyen haberiniz olmadığını, her ne şekilde olursa olsun sirkat gibi mezmum⁸²⁰ bir fiilin sizden suduruna imkân bulunmadığını böbürlenerek söylüyordunuz. Nasıl oldu da aynı tılsım bugün sizin iman-sız göğsünüzden çıktı?

— Ali Bey, kul hatasız olmaz...

— Seninki hata değil, hırsızlık, canilik...

— Pek ileri varıyorsunuz...

— Bilakis pek geri kalıyorum. Benimle dövüştüğün günü o tavrındaki taazzumlar⁸²¹, küstahlıklar ne idi? Bugün o azametler, o namuskârlıklar, o istikamet satışları yüzünden silindi. Şimdi müdahane, tabasbus⁸²², riya maskesini takındın. Yerlerde sürünüyorsun. Tabii bize fart-ı hürmetinden⁸²³ böyle yapmıyorsun. Hep bu zillet-leri o ehemmiyetsiz kâğıtları elimizden geri alabilmek için yapıyorsun.

— İşinize yarar şeylerse sizde dursun.

— Bakalım tetkik edeceğiz. İşimize yarar mı yaramaz mı anlaşılr.

Ali Bekir, Abdullah Neyyir Efendi'den aşırıdıkları muhtıra def-terinin yapraklarını karıştırır. Ve bir sahifesi üzerinde tevakkufla⁸²⁴ şu garip ibareyi okur:

“Bu gece saat birde Mebrure kruvazörü, Okyanus sularında Neyyir torpidosu tarafından müteyemminen⁸²⁵ torpillenmiştir.”

⁸²⁰ mezmum: kötü

⁸²¹ taazzum: kibirlenme

⁸²² tabasbus: yaltaklanma

⁸²³ fart-ı hürmet: saygıda aşırılık

⁸²⁴ tevakkufla: durarak

⁸²⁵ müteyemminen: uğurlu sayarak

İki genç kasıklarını tutup kıvrana kıvrana güldükten sonra Ali Bekir sorar:

— Bir nevi şifreye benziyor. Bu ne demek olacak Neyyir Efendi? Bu isimlerde ne bir kruvazör tanıyoruz ne bir torpido... Vekilharç defterinde böyle bir muhârebe-i bahriyye kaydı da ayrıca şaşılacak garabetlerdendir...

Abdullah Neyyir Efendi pek fena bozularak:

— Canım bırakınız Allah aşkına. Sekr-i hâl⁸²⁶ iken kalemimden işte bir herzedir sâdır olmuş⁸²⁷, manasız şeyler...

Aziz Sakıp, okunan satırlara Ali Bekir'in omzundan göz atarak:

— Manasız değil, ibare sembolik. Lakin içimizde sembolün delaletlerini keşfedemeyecek kimse yok... Sekr-i hâl idim ne demek? Bu tabiri zabıta jurnalinden mi ezberledin vekilharç efendi? Sarhoşluk kanunen esbâb-ı muhaffifeden⁸²⁸ sayılsa da bu gibi edepsizlikler, vicdanlar huzurunda nasıl mazur görülebilir?

Vekilharç bu vicdanlar huzurunda tabirine karşı küçük dilini yutarcasına bir istiğrapla nefesini içeri çekti. Gırtlığı düdüğü gibi keskin bir ses verdi. Vicdanlar huzurunda bu ne tumturaklı bir terk ipti... Aziz Sakıp, Ali Bekir ve kendi arasında vicdan sözü ne gülmeyecek veya ağlanacak bir mana, daha doğrusu manasızlık alıyordu. Lakin Abdullah bir kuşpalazına uğramış gibi boğazından öterek infialini yuttu. Hasımlarına karşı ancak gayzını ketm⁸²⁹ ile galebe edebileceğini biliyordu. O sükût ederken Ali Bekir elindeki muhtıra defterinin diğer sembolik bir sayfasını daha çevirerek şöyle okudu:

“Okyanus sularında lenger-endâz-ı ikâmet⁸³⁰ olduğum fırtınalı gecenin ferdasında Crédit Lyonnais mevduatı için vekâlet aldım.”

Aziz Sakıp:

⁸²⁶ sekr-i hâl: sarhoş

⁸²⁷ sâdır olmak: ortaya çıkmak

⁸²⁸ esbâb-ı muhaffife: hafifletici sebepler

⁸²⁹ ketm: gizleme

⁸³⁰ lenger-endâz-ı ikâmet: demir atma

— İbare yine şifremsi ama bizim için anlaşılmayacak bir noktası yok. Biçare kadını çabuk soymaya başlamışsın vekilharç efendi...

Ali Bekir:

— Şuna artık vekilharç deme. Vekilharem de...

Abdullah Efendi bu istihzalara mukabil, kapı arkasından duyduklarını yani bu iki yaman gencin Pervin’le Gülizar hakkındaki tasavvurlarını yüzlerine vurup onları susturmasın mı? Bunu düşündü. Lakin saman altından su yürütmeyi daha muvafık bularak sükût etti. Onların ellerinden bu mesruk⁸³¹ kâğıtların en küçük bir parçasını alamayacağını anladı. İnfialine mağlubiyetle ağzından bir şey kaçırmamak için hemen oradan savuştu. O çekildikten sonra Ali Bekir:

— İşte mürâi⁸³², müdahin⁸³³, müzevir⁸³⁴, hırsız, allak⁸³⁵, edepsiz, habıs, melun bir herif... Gün olur ki böbürlenir, gert gert geçirir, arslan olur, fil olur. İcap ederse büzülür, köstebekleşir, yerlerde sürünür, her hakarete katlanır, divan durur, etek öper, her tekdire temenna ile boyun eğer. İşte en tehlikeli bir tip... Bu sefer kuyruğunu fena sıkıştırdık. Fakat buradan çıkarken gözlerinden anladım. Öyle sükûtle, zilletle defolup gidişinden hissettim. Bize son şiddetiyle diş biliyor. Sakıp ayaklarımızı tetik alalım...

— Merak etme. Onun dişlerini söktük. Artık bizi ısıramaz. Tılsımla muhtıra defteri bizde iken bir şey yapamaz. Onu karşımızda hırızmalı ayı gibi istediğimiz hava ile oynatabiliriz.

Ali Bekir, Aziz Sakıp’dan ayrılıp odasına çekildiği zaman pencere önüne oturdu. Hâlini düşünmeğe, muhakemeye başladı. Mevkii tuhaflaşmış, nazikleşmiş, pek üzüntülü bir şekil almıştı. Boynunda tılsımı da yoktu. Onu Aziz Sakıp’la artık ortaklaşa kullanacaklardı. Bu muzaaf⁸³⁶ istimal, nüshadaki kutsiyetin, kuvvetin

⁸³¹ mesruk: çalınmış

⁸³² mürâi: ikiyüzlü

⁸³³ müdahin: dalkavuk

⁸³⁴ müzevir: arabozan

⁸³⁵ allak: dönek

⁸³⁶ muzaaf: çoğaltılmış, kat kat, iki kat

tesirini muhal değil miydi? Hem bakalım, genç eczacı tılsımın ef-sunundan memnun kalırsa onu bir daha sahibine geri vermeye razı olacak mıydı? Ve sonra Pervin'le olan sevda macerası pek endişeli bir devreye girmişti. Kız konağın küçük beyi Ragıp'a namzet iken sonra ihtiyar paşa, bu güzel Çerkez'i istifaşa kalkışmış, şiddetle reddi üzerine biçareyi taş odaya kapamışlardı. Bu mahbesin anah-tarı kalfa hanımın boynunda asılıydı. Gönül rekabetine çıkışan bu baba oğul şüphesiz çarpışacaklardı. Kızcağızın istikbali belki bu baba oğul arasındaki rekabetin alacağı neticeye göre taayyün ede-cekti. Bu rekabet arasında Ali Bekir kendisi üçüncü oluyordu. Ta-lihi zavallı Pervin'i bu üç aguştan hangisine atacaktı? Kızı evvela paşanın sevdasından, sonra oğlununkinden, daha sonra kapatıldığı yerden kurtarmak nasıl kabil olacaktı?

30

Abdullah Neyyir Efendi de odasına çekildi. Fesini önüne koydu, cigara üstüne cigara yakarak düşünmeye başladı. O hanımefendiye çatarak binlerce liralara vurup çarpmak, Adnan Şemi Paşa ailesini soyup soğana çevirmek sevdasında iken buna muvaffak olmak şö-y-le dursun, şimdi o konaktaki mevkiini, hizmetini bile kaybetmek tehlikelerine düşmüştü. O muhtıra defteri, diğer birkaç kâğıt, o çap-kınların ellerinde iken kendine ne isteseler yapabilirlerdi. Bu büyük tehlike karşısında daima atik, tetik, son derecede kurnaz, uyanık bulunmak lazımdı. Müthiş bir hafiye, tecessüsünü cinayete kadar vardırırmaktan çekinmeyen en akur⁸³⁷ bir casus azmiyle hasımlarını tarassuta karar verdi. Ali Bekir Pervin'le, Aziz Sakıp Gülizar'la ne yapıyorlar? Etraflarını saran bunca haillere⁸³⁸, mânialara rağmen yine birleşip sevişebiliyorlar mı? Onların cinayet sevdalarına dair ufak bir vesika elde edebilse o zaman bu silahla karşılıklarına çıkıp tehlide başlayacaktı. Fakat böyle bir âlet-i müdâfaa ve taarruzu ne-rededen ele geçirmeli?

Bu iki genç hasmı daima laboratuvara kapanıp görüşüyorlar. Bazen akşamları selamlık bahçesinin ta bir ucundaki viran köşkün

⁸³⁷ akur: azgın

⁸³⁸ hail: engel

önünde, set üzerinde işret ediyorlardı. Hava kararınca vekilharç gerek laboratuvarın kapısı önüne gerek viran köşkün arkasına yılan gibi sinip sürünerek sokuluyor, bütün dikkatiyle kulağını veriyor, işitebildiği kadar onları dinliyordu.

Viran köşk, kahve ocağı şeklinde bir bodrum katı üzerine yapılmıştı. Bu basık alt katta şimdi ne kahve pişiyor ne kimse oturuyordu. Buraya eski kerevet, kırık sandalye, masa nevinden hurda eşya yığılmıştı. Vekilharç kimse yokken bir gün geldi, bu alt katı muayene etti. Pencereleri tamam beylerin rakı içtikleri sete açılıyordu. Güya içeriye hava aldirmek için bunlardan birini açık bıraktı. O akşam Ali Bekir’le Aziz Sakıp setin üzerine işret tepsilerini kurmazdan evvel Abdullah Efendi bodrum katına girdi. Pencerenin arkasındaki hurda eşya arasına saklandı. Hasımları dışarda ne konuşurlarsa hiçbirini kaçırmadan bu tarassut mevkiinden aynı aynına işitecekti.

O akşam vekilharç, bodrum pususuna yattı. Fakat beyler set üzerine işrete gelmediler. İki gece sonra Abdullah Neyyir Efendi hemen tamamıyla muradına erdi. Genç hasımları köşk önünde içki bezmini⁸³⁹ kurdular. Büyük bir zevkle içtiler, neşelendiler. Tatlı tatlı konuştular. Konakta döndürdükleri fırıldakları, entrikaları, dalavereleleri, sevda sırlarını bütün ince tafsilatıyla ortaya döktüler. Vekilharç hepsini belledi. Topladığı bu malumatla düşmanlarına karşı hafi bir hücum planı tertibe başladı.

Öğrendiği gâyetü’l-gâye⁸⁴⁰ mühim sırlar şunlardı:

Tılsım, Gülizar’ı canevisi üzerine yapıştırılan aç sülük gibi kavramış, tılsımı hamil Aziz Sakıp mürşit Okyanus’un talimi veçhile uyarak sıkılmamış, utanmamış, saldırmış, ilk hücumda güzel Gülizar bu genç savletkârına pek tatlı bir tebessüm-i kabûl ile gönlünün iki kanadını birden açmış, onu muattar, yumuşak, körpe sinesine bastırmış. Kaynaşmışlar. Hallihamur olmuşlar⁸⁴¹. Şimdi birbirini eşim, cicim hitabıyla çağırıyorlarmış. Birbiri için yanıyorlar, deli divane oluyorlarmış. Fakat bu ateşlerini söndürmek fırsatını nadi-

⁸³⁹ bezm: meclis

⁸⁴⁰ gâyetü’l-gâye: son derece

⁸⁴¹ hallihamur olmak: kaynaşmak

ren ve bin türlü tehlikeler içinde elde edebiliyorlarmış. Pervin'den kâm alamayan ihtiyar paşa, bütün iptilasıyla tekrar Gülizar'a sarılmış, onu hiç yanından ayırmıyor, biçareye göz açtırmıyormuş. Lakin genç eczacı mesleği sayesinde ve fennin mucizekârlığıyla bu mahzura güzel bir çare bulmuş. Paşanın geceleri döşeğe girmezden evvel içmek itiyadında bulunduğu şerbete birkaç damla (narkotik) muhaddir⁸⁴², münevvim ilaç akıtıyormuş. O koskoca köhne adam Kürkçüoğlu macunu yedirilmiş meme yavrusu gibi mışıl mışıl dalıyor, gittikçe uykusu kurşun ağırlığıyla kesifleşiyormuş. Sonra odada mızıkla ile dans edilse zavallı adamın taş kesilen dimağı hiçbir şey duymuyormuş. Aziz Sakıp Bey, eczacılıkla beraber sporda, cambazlıkta da mahir imiş. Selamlığın üçüncü kat sofasının beşinci penceresinden çıkarak kaplamalara, oluklara, pencerelere tutuna tutuna binanın kat arası bölme pervazı üzerinden pek tehlikeli bir cambaz yolu takip ettikten sonra paşanın yatak odasına bitişik istirahat salonunun penceresi hizasına gelince içeriden uzanan nazik, nermin bir elin nevazişkâr⁸⁴³ yardımıyla bezmgâha⁸⁴⁴ giriyormuş.

İçeriden kilitlenmiş yatak odasının anahtarı Gülizar Hanım'ın cebinde... Paşa döşeginde ispenciyari⁸⁴⁵ fenninin son bir muhaddir terkihiyle üç dört saat için katiyen garanti edilmiş bir yarım ölüm uykusunda... En gür sesli bir imam kulağına telkin verse uyanmak ihtimali yok. Artık buradan emin bir sevda habgâhı⁸⁴⁶ nerede bulunur?

Bu iki cesur sevdalı, paşanın yatak odasında onun ilaçla kapanmış gözleri önünde alt alta üst üste lezzet-i vasl baygınlıklarını geçiriyorlardı.

Ali Bekir'e gelince, vekilharcın dinlediğine göre o da Pervin'le olan sevda işini tıkırına koymuştu. Âşıka taş duvar, demir kapı, muhkem pencere hail olur mu? Tılsımını Aziz Sakıp'a kaptırmış olmasına bedel o da eczacıdan birkaç terkip marifetini öğrenmişti.

⁸⁴² muhaddir: uyuşturucu

⁸⁴³ nevazişkâr: okşayan

⁸⁴⁴ bezmgâh: meclis kurulan yer

⁸⁴⁵ ispenciyari: eczacılık

⁸⁴⁶ habgâh: yatak

Kalfa hanımı gerek teneffüs gerek mide tarikiyle uyutabilecek kadar klorür, bromür detilleriyle⁸⁴⁷ afyon ve şebek⁸⁴⁸ kalevileriyle⁸⁴⁹ kloraller⁸⁵⁰, sülfonaller⁸⁵¹, trionaller⁸⁵², veronaller⁸⁵³, güzelavrat otları, bal otları, inebü's-salebler⁸⁵⁴, haşhaşlar vesaire ile oynamayı öğrenmişti. Bunlar ile muhtelif dozlarda ne şekerlemeler, kurabiyeler, pastalar, kurslar⁸⁵⁵ imal ediyordu. Kalfa hanımı işgalen kendi kolları arasında uyutuyor, anahtarı boynundan alıyor, Pervin'in mahbesine giriyor, kız ile sevdasının ateşlerini söndürünceye kadar kalıyor, kalfa uyanmadan yine anahtarı boynuna takıp savuşuyordu. Viran köşkün bodrumuna gizlenen vekilharcın büyük bir meclis stenografi maharetiyle zapt ettiği muhaverelerden işte biri... Set üzerinde, bir asma çardağın yapraktan sakfi altında rakı tepsisini kurmuş iki genç sevdazede birbirine şöyle dert yanıyorlardı:

Aziz Sakıp — Monşer Ali biliyor musun, ne tuhaf sevda hayatı geçiriyorum. Paşayı geceleri narkotikliyoruz. Gülizar'la benim uykumuzu da biçare ihtiyara uyutuyoruz. Ahir ömründe vücudu dinlensin. Rahat etsin... Biz geceyi helecanla, didişmeyle, sevişmeyle geçiriyoruz. Uyku hastalığı mikrobu bulsam Allah günahımı affetsin, paşayı aşılacağım. Boyuna uyusun... O da rahat eder, biz de... Uyanıp da ne yapacak?

Ali Bekir — Maddiyundan bir eczacı bulunduğuna rağmen Sakıp, artık tılsımdaki büyük kuvveti, kutsiyeti takdir ediyorsun ya?

— Ben onun sihrine hayretteyim. Bunu bir seyf-i sârim⁸⁵⁶ gibi boyna tak, bir kadın ordusu içine dal. Kimini öldür, kimini yarala. Kimini esir et. Cinsilatifeye karşı bir gazanfer, bir cihangir olursun. En sebatkâr, en mazlum sanılan kadın gönüllerinin ilk hücumda teslim bayrağını çektiklerini görmek ne hoş oluyor. Tılsımın sa-

⁸⁴⁷ bromür detil: bromhidrik asidin tuzu

⁸⁴⁸ şebek: benzer

⁸⁴⁹ kalevi: alkali

⁸⁵⁰ kloral: uyuşturan kimyevi bir madde

⁸⁵¹ sülfonal: sülfonik asit tuzu

⁸⁵² trional: anestezi ilaç

⁸⁵³ veronal: uyku getiren bir ilaç

⁸⁵⁴ inebü's-saleb: tilki üzümü

⁸⁵⁵ kurs: çörek

⁸⁵⁶ seyf-i sârim: keskin kılıç

hiriyeti kadar onun beratında mukayyet “sıkılma, utanma, saldır” evamirinin⁸⁵⁷ de kadın psikolojisi üzerinde büyük tesiri var. Kadın da erkek de hilkaten⁸⁵⁸ zelleye o kadar mail⁸⁵⁹ ki ara yerde bir, bir-birinden hoşlanma meselesi var. Gönül gönüle denk geldi mi en büyük hailler, mâniler gürül gürül iniyor. Bütün incelikleri, nazik hileleri, tesirleri düşünülerek sanatkârane vuku bulan bir ilanıaşkta bin büyü kuvveti var. Okyanus’un tılsımı hamiline cesaret veriyor. Onun sihri işte bu noktada. Aferin Derviş’e, senden o birkaç puseyi bedava almamış. O birkaç öpücüğe bedel sana bütün gül yanakların puse imtiyazını bahşetmiş.

— Tılsımı bana o kadar methetme. Şimdi seni yere yatırır, gırtlığına basar, göğsünden alırım ha...

— Yağma yok... Bir eczacı gırtlığını öyle kolayca hasmının eline vermez...

— Aziz Sakıp, iyi dikkat et. Eczanedeki narkotiklerin biriyle bir gün ben seni Ashab-ı Kehf’in Kıtırmir’i gibi uzunca uyuturum ha...

— Sakın ha Ali Bekir... Muhaddirin mikdâr-ı tıbbîsinde ufak bir hata edersen ben sonra cavlağı çekerim.

— Kimin umurunda?

— Oğlan, sana bu kadar marifet öğrettim. Kalfayı uyutarak istediğin gece Pervin’in yanına ta kollarının arasına kadar gidebiliyorsun. Bu arzuna nail olduktan sonra tılsımı ne yapacaksın? Nûshanın senin üzerinde bulunmamasından dolayı Pervin’in sana karşı olan sevdasında bir noksan var mı?

— Yok... Yine o eski aşk, yine o eski ateş.

— Kalfa hanımın aşkında?

— Bırak şu acuzeyi canım. O bana tekmiil tüyleriyle ökseye yaşıyan bir sığırcık kuşu gibi tutuldu. Uğraşıyorum uğraşıyorum, başımdan defolur bela değil... Ne haltlar etmemiş. Beni aşkından çıldırtmak için büyücülere gitmiş. Tekmil paralarını kaptırmış. Herif buna nüshalar, tütsülerle beraber birçok nasihat vermiş. Bana karşı

⁸⁵⁷ evamir: buyruklar

⁸⁵⁸ hilkaten: yaradılışça

⁸⁵⁹ mail: istekli

nazlanma tavsiye etmiş. Bana yedirmek üzere okunmuş şekerler, meyveler vermiş. Onları haberim olmadan yiyince ben kalfa hanım için alevi almışım. Bir hayli müddet benim bu işlerden haberim olmadığından kalfanın bu istighnalarını, benden kaçışlarını tılsımdan mahrumiyetime atfedip duruyordum. Pervin'in mahpusiyetinden bir zaman haberdar olamadığım için onun gözükmemesini de aynı sebebe hamlediyordum. Pervin'i kurtarmak için sûret-i haktan görünerek⁸⁶⁰ kendine vuku bulan müracaatımı zavallı beyinsiz kalfa, hocadaki huddamın kuvvetinden biliyor. İlaçla uyutur uyutmaz ben onun koynundan çıkıp boynundan anahtarı çalarak doğru Pervin'in mahbesine gidiyorum. Ahmak karı bu hilenin hiç farkında değil. Benim onu sıkça sıkça ziyaretimi kendisine olan ateşimin şiddetine atfediyor.

— Bu tehlikeli oyun ne kadar sürecek?

— Paşa bunağı Pervin'i döşeğine almak sevdasından vazgeçinceye kadar.

— Paşa bu sevdadan vazgeçerse yine kız, mahdum beyin firaşına iade edilecektmiş. Çünkü babasının gösterdiği o akıl almaz mecnunane arzudan sonra oğlanın da kıza aşkı büyümüş. Alevi bacadan çıkıyormuş. Bakalım bu rekabetin sonu ne olacak?

— Ne olacak? Hiç... İkisi de külhanbeyi gibi yana dursunlar. Pervin benim olacak. Oldu bile... Dört duvar arasında kapatılmakla bir kızın gönlü değil, nefreti celbolunur.

— Ne olursa olsun Ali Bekir birader, mevkiini nazik, tehlikeli görüyorum. Öyle üç dört terkip yapılırken görmekle insan iki günde eczacı olmaz. Bana sormadan sen kalfayı uyutmak için kuvvetli dozlarda şeyler yapıyorsun. Bir gün kadın, senin sevdası hileli ellerinden fazla aldığı eczaların mühlik⁸⁶¹ tesiriyle uyur, sonra bir daha uyanmayıverir. Başımızı belaya sokarsın.

— İtiraf ederim, cadıyı çabuk uyutmak için dozları tazif ettim⁸⁶² oluyor. Ben Pervin'in yanında üç dört saat kaldıktan sonra kalfanın döşeğine dönüyorum. Kadın kollarımın arasında uyanıyor.

⁸⁶⁰ sûret-i haktan görünmek: iyi niyetli gibi görünmek

⁸⁶¹ mühlik: tehlikeli

⁸⁶² tazif etmek: iki katına çıkarmak, abartmak

Gittiğimden haberi yok. Beni hep boyuna saatlarce koynunda yatıyormuşum sanıyor. Giderken kollarının arasına bir yastık uzatıyorum. Karı ne kadar derin uykuda olsa Ali Bekir niyetine sarıldığı yastığı yamyassı ediyor vallahi...

— Ali, bu iş böyle yürümez. Bir gün yakayı ele verirsin. Konağın içi allak bullak olur. Pervin'in aşkı meselesinde paşa, evladını tanımıyor. Evlatlığına merhamet eder mi hiç? Vallahi sonra gidersin tantuna⁸⁶³...

— Ne olursa olsun, biz Pervin'le kararımızı verdik. Ölüm var, ayrılık yok. İşimiz büsbütün aksi giderse senin eczanenden birer kuvvetli doz da biz alırız. Pervin'le kucak kucağa, inna lilla-hi ve inna ileyhi raci'un... Zaten zülâl-i vasl⁸⁶⁴ ile söndürülemeyen aşklar ya ateşle ya su ile ya bıçakla ya zehirle hitam bulur... E, benim işim yolunda gitmiyor da sanki seninki saadet raylarının üzerinde hiç sarsıntısız ba-safa⁸⁶⁵ kayıp uçmuyor ya... Ben kalfayı uyutuyorsam siz de paşayı afyonluyor, belki de icabına göre klorformluyorsunuz. Birbirinizin şarâb-ı vaslıyla pek mest ve sersem olduğunuz bir gecede ilacın miktarında yanılabilircek parmaklarınızla paşayı öteki dünyaya gönderemez misiniz? Bu hatayı bazen akli başında eczacılar bile yapıyor.

— Gönderirsek ne olurmuş? Zaten genç kadınlar ile uğraşan ihtiyar erkeklerin ölümleri “darısı dostlar başına” denecek bir tatlılıkla vuku bulmaz.

31

Vekilharç, gençlerin bu muhaverelerini dinliyor, hücum planını ona göre tertip ediyordu. Boynundan tılsımı kaptırmakla hanımefendinin muhabbetini de beraber kaybetmemiş olması onu da düşündürüyordu. Çünkü hanımın Abdullah Neyyir Efendi'ye olan aşkı eksilmiyor, günden güne artıyordu. Galiba tılsımın bir kalbi bir kere sardıktan sonra olan efsunu ebedî idi. İki gencin set üzerin-

⁸⁶³ tantuna gitmek: öldürülmek; başı derde girmek

⁸⁶⁴ zülâl-i vasl: kavuşma suyu

⁸⁶⁵ ba-safa: safa içinde

de rakı tepsisinin verdiği inşirahla gâh samimileşen gâh tuhaflaşan muhavereleri bazen şu zeminde cereyan ediyordu:

Aziz Sakıp — Kalfa hanım seninle buluştuğu gecelerde kendini saran gayritabii uykulardan şüphelenmiyor mu? Ve sonra vücudunda, asabında bu münevvimlerin, muhaddirlerin fenalıklarını, yorgunluklarını hissetmiyor mu?

— Onun sinirlerinin düzgün bir zamanı yok ki... Biçare kadın benim amansız aşkımdan daima hasta... Yalnız bazen diyor ki: “Sensiz kaldığım gecelerde bir türlü uyuyamıyorum. Seninle buluşunca bana bilmem neden derin bir uyku basıyor. Seni öpüp sevmeye doyamadan sarhoş gibi sızıyorum. Acaba düşmanlarımız bize büyü mü yapıyorlar?” Beyinsiz kalfa hanım her ne zaman idrake, izaha muktedir olamadığı bir hâle uğrasa onu derhâl hocaya, büyüye atfeder.

— Ona uyku ilaçlarını nasıl yutturuyorsun?

— Onun koynuna girmeye gittiğim gecelerde ceplerim küçük küçük pastalar, şekerlemeler, bonbonlar, kurabiyelerle doludur. Bunlar iki kısımdır, ilaçlı ilaçsız... İlaçlılar sol ceplerimde, ilaçsızlar sağ ceplerimde durur. Onunla buluşunca ben ilaçsızlardan birkaç tane ağzıma atar, tatlı tatlı çiğnerim. O bana sorar:

— Ne yiyiyorsun Ali?

— İçim bayılıyor da biraz pasta falan çiğniyorum.

— Hep benim yanıma geldiğin zaman mı için bayılır böyle?

— Tabii değil mi ya?

— Neden?

— Çünkü ah elmasım senden ayrı yaşadığım zamanlarda iştahım kesiliyor. Mümkün değil açkmıyorum. Seni görünce kalbime bir ferah, bir saadet doluyor. Artık yaşadığımı hissediyorum. Bütün uzuvlarım işleyerek gözlerim görüyor, kulaklarım işitiyor. Midem öğütüyor. Her tarafımda bir faaliyet, bir hareket...

— Ali bana bu kadar diller dökme, fena oluyorum. Sen yokken bende iştahtan eser yok. Ne yiyiyorsan elinle ağzıma ver.

— Al meleğim, içine yağ bal olsun, afiyet şeker olsun.

Haydi, kalfaya sol cebimden sunarım. Üç dört saat onu oyalarım, ikinci şekerlemede kalfamın süzülen gözleri üçüncüde kapanır. Dördüncüde kocakarı, başında telkin verilecek bir ölü olur. Ne çirkinleşir görsen. O zaman bu ağır yükü göğsümün üzerinden nefretle iterim. Boynundan anahtarı alırım. Pervinciğimin mahbesine uçarım... Bunak karının koynunda çektiğim azabın mükâfatını Pervin'le kucaklaşmakla bulurum.

— Bu işin sonu neye varacak Ali?

— Bu besbelli bir şey... Senden saklayacak değilim ya...

— Ne olacak?

— Bir gece Pervin'i kaçıracağım.

— Nereye?

— Önüme neresi rast gelirse...

— Böyle sallapata iş olmaz, iyi düşün Ali.

— Pervin'i besleyecek kadar çalışamadıktan sonra bana da erkek denir mi?

— Yakalarlar ise ikinizi de tevkif ederler⁸⁶⁶.

— Hiçbir zamanda... Paşanın nân ü nimetiyle⁸⁶⁷ büyümüş isek de ikimiz de resmen hürüz.

— Çok dırıltı, çok dedikodu olur.

— Ne olursa olsun. Adam sen de şimdi beni geç, biraz da senden konuşalım.

— Benim hâlim de hemen seninkinin bir aynı. Şu fark ile ki paşayı ben uyutmuyorum. Gidince onu uyumuş buluyorum. Bu işi Gülizar dikkatle, maharetle görüyor. Ona muhaddirleri küçücük şişeler ile veriyorum. Damlaların sayılarını güzelce anlatıyorum, ihtiyarı bir âlâ avutuyor, uyutuyor. Ne yaparsın? Bu dünyada muvaffak olmanın iki yolu var: Kuvvet veya hile... Kuvvet ekseriya paradan geliyor. Ne yapalım bizde birincisi yok. Elbette ikincisiyle işimizi görmeye uğraşacağız.

⁸⁶⁶ tevkif etmek: tutuklamak

⁸⁶⁷ nân ü nimet: ekmek ve nimet, iyilik

— Sakıp, senin için benimkinden daha tehlikeli... Binanın dış yüzünden oluklara, silmelere tutunarak bölme pervazının üzerinden yürürken bir gece karanlıkta ayağın kayarsa vallahi aşağıda yoğurt kâsesi gibi sekiz parçaya ayrılırsın...

— Ne yapayım, başka yoldan Gülizar'ın odasına gidemem.

— Böyle ölüm tehlikelerini hiçe sayacak kadar Gülizar'ı seviyor musun?

— Sevmek mastarı bizim ateşimizi ifadeye kâfi değildir. Gün geçtikçe birbirimiz için çılgınlığımız artıyor. Benim o pervazın üzerinden yürümemdeki cesareti, paşanın en harim yatak odasına kadar Gülizar'ın bir âşık kabul etmesindeki cüreti düşün. Deliliğimizin vardığı dereceyi anlarsın. Paşa İstanbullu çıtkırıldım vezirlerden değildir. Taşralı, haşın bir adam, Asyai, iptidai müthiş bir kocadır. Karılarının ihtiyarını gencini Othello'msu bir şiddetle kiskanır. Geceleri yastığının altında dolu çifte revolver ile yatar. Yatak odası onun için kudsiyyet-i nâmûsla⁸⁶⁸ örtülmüş bir aile Kâbe'sidir. Adımlarının temasıyla oranın mahremiyetini lekedar edecek⁸⁶⁹ bir mütecavizin vücudunu haber alsa yok mu alimallah ha...

— Paşanın hâlini senin kadar ben de bilirim. Dediklerin doğru. Lakin haremden sürü ile güzel kızlar, selamlıkta genç erkekler dolu olan böyle bir konakta baş altında çifte revolver ile yatmak, olacak fenalıklara karşı müessir bir tedbir sayılamaz. Paşada kocamış bir kurt tabiatı var ki kuzuların en gevreklerini kendi canı için saklıyor. Her şeyi hakkıyla düşünmeli, yolunda muhakeme etmeli ki bacanın dumanı doğru tutsun. Paşa çifte tabancayla yatıyor ama konakta olmadık rezalet yok. Paşa bunları bilmiyor mu? Bilemiyor mu? Hiç hissetmiyor mu?

— O cihet anlaşılmasın bir muammadır. Böyle zihniyetlere benim hiç aklım ermiyor.

— Fakat Aziz Sakıpcığım, kendini gözet. Bir akşam paşaya afyonunu eksik yutturur iseniz o revolverin kurşunları senin sevdalı alnında patlamasın.

⁸⁶⁸ kudsiyyet-i nâmûs: namus kutsallığı

⁸⁶⁹ lekedar etmek: lekelemek

— Benimkinden evvel paşanın kurşunlarıyla delinecek iki kafa daha var.

— Biri vekilharcı, öteki seninki...

— Vekilharcı kalbur gibi delik deşik edilmeye seza bir kafadır. Onu anlarım. Çünkü paşanın en muhterem zevcesinin koynunda yatıyor. Nâmûs-ı âileyi temelinden lağımla berhava ediyor⁸⁷⁰. Fakat benim sevda cinayetlerimin aile şeceresine dokunur yeri yoktur.

— Paşanın zavallı kafasındaki aşkını tahkiren⁸⁷¹ yumruklayıp da çıkan bir kızın müntehabı⁸⁷², sevgilisi bulunman onun nazarında katlini vacip kılmaya kâfidir. Hem o köpoğlukopek vekilharç bizi paşaya öldürtmek için şimdi kim bilir aleyhimizde ne kurnazca planlar tertiple meşguldür.

— O bize zehrini akıtmazdan evvel biz bu yılanın başını eze-
mez miyiz?

— Hah şimdi ona bakalım...

— Onunla karşı karşıya kuvvetlerimizi muvazene etmeliyiz⁸⁷³, silahlarımızı ölçmeliyiz...

— Onun elinde ne var? Bizim elimizde ne var?

— Onun elinde bir hanımefendi var. Bizim elimizde onun cebinden kaptığımız muhtıra defteri var. Tek başına bu defter vekilharç ezmeye kâfidir. Onun hanımefendisine mukabil, bizim de Gülizar'ımız var. Bu da Çerkez kızının hüsnü, akı, paşanın üzerindeki bipayan⁸⁷⁴ nüfuzu hanımefendiyi hiç hükmünde bırakır.

— Herife nasıl ilân-ı harb edelim?

— Yooo sakın ha! Açıktan açığa ilân-ı harb etmeye gelmez. Onu bu sefer gizliden gizliye bir imiğinden⁸⁷⁵ kavrayıp yere çarparak tuz ile buz edeceğiz. Ne afete uğradığını anlayamayacak...

⁸⁷⁰ berhava etmek: heba etmek

⁸⁷¹ tahkiren: aşağılayarak

⁸⁷² müntehap: seçilmiş

⁸⁷³ muvazene etmek: dengelemek

⁸⁷⁴ bipayan: sonsuz

⁸⁷⁵ imik: ümük, boğaz

Uşak geldi. Beyleri yemeye çağırdı. Tamam can alacak noktasında muhavere kesildi.

32

Vekilharç, kendi hayatına ait bir romanın anlamak istediği en meraklı bir noktasında sözü kestirten uşağın uğursuz ayaklarına bin kere lanet etti. Kendini imiğinden kavrayıp nasıl ve ne suretle yere vuracaklardı? Bu ciheti öğrenebilmiş olsaydı... Derhâl ona göre tedbirler alır, hasımlarının gizli ve aşikâr vuku bulacak hücumlarını hükümsüz bırakırdı. Maahaza⁸⁷⁶ kendine yapılacak oyunların, hücumların nevlerini bilemese de herhâlde boş durulacak zaman değildi. Böyle muhasamalarda çabuk davrananın kazanması muhakkak gibiydi. Hanımefendiyi, bu yegâne silahını hazır, kuvvetli ve uyanık bulundurmak için tıktı, doldurdu. İlk arbedede elinde bir revolver gibi onu hasımlarına karşı gümbür gümbür patlatacaktı.

Abdullah Neyyir Efendi o gece hiç uyumadı. Hep düşündü. Kendisine yapacakları gizli hücumu onlardan daha evvel davranacağı bir gizli hücumla iptal edemez miydi?

Hemen oda kapısını sürmeledi. Masanın başına oturdu. Hatt-ı destini mümkün mertebe tahrifle paşaya hitaben şu mektubu karaladı:

“Paşa Hazretleri,

Zât-ı devletiniz mücessem bir namussunuz. Bu hakikati yâr ü ağyâr⁸⁷⁷ tasdik eder. Fakat dünyanın bazı mesaibi⁸⁷⁸ var ki Hak saklasın, bunlara karşı kapı baca olmuyor. Zamanın ahlaksızlığı (Yazmaya kalemim varmıyor.) damınızda açılan bir kiremidin bıraktığı rahnen⁸⁷⁹ gürül gürül yatak odanıza akıyor. Bu felaketten ancak içeri dolan sular sizi boğacak bir raddeye geldiği anda haberdar olabileceksiniz. Çünkü sizi ilaçlayıp uyutuyorlar.

⁸⁷⁶ maahaza: bununla birlikte

⁸⁷⁷ ağyar: yabancılar, eller

⁸⁷⁸ mesaib: sıkıntılar, felaketler

⁸⁷⁹ rahne: gedik, delik

*Zevç hâb-ı girâna⁸⁸⁰ varınca âşık, onun firâş-ı meşrûiyyetinde-
ki⁸⁸¹ yerini işgal ediyor. Duvarlara tırmanarak, kaplama pervazla-
rından yürüyerek habgâh-ı harîminize⁸⁸² pencereden giriyor. Her
gece gül yanaklı bir kadının dolgun, beyaz ellerinden aldığınız gü-
zel kokulu şerbette bir zevcin hissini uyuşturacak, namusunu uyu-
tacak miktarda muhaddir bulunduğunu ihbardaki şu cesaretimin
sıdk-ı hulûs⁸⁸³ ve hüsnüniyetime bağışlanmasını ulüvv-i nısfet⁸⁸⁴ ve
kemâl-i adâletperverînizden istirham ederim efendim.*

Bir Muhibb-i Sâdık⁸⁸⁵ ”

Bu mektubu zarfladı. Ve üzerine paşanın pohpohlu, tumturaklı, renk renk elkaplarını⁸⁸⁶ dizdi, döktü. Onu bir tarafa koydu. Şimdi ikincisini tesvide⁸⁸⁷ başladı. Bunu Ragıp’a, küçük beyefendi hazret-lerine yazıyordu:

“Huzûr-ı Asâletpenâhîlerine⁸⁸⁸:

*Gönüllerin altın kafesi içinde ötmeye namzet olan bülbül, yılan ağzına düştü. Sizinki gibi civanmert⁸⁸⁹, âlî-himmet⁸⁹⁰ bir elin imda-
dıyla taş mahbesinden kurtulmak istiyor. Biçare Pervin o nazik ve
nermin vücuduyla kuru hasır üstünde yatıyor.*

*Kalfa hanım Ali Bekir’e, bu tılsımlı oğlan da Pervin’e dildade...
Konağın içinde tılsım, efsun, buğu, eter, klorform, kokain, morfin,
haşhaş, muhaddirlerin, münevvimlerin envai hüküm sürüyor. Gece-
leri temsil olunan âşıkane sahneler, kurulan sehpalara karşı açık
bulunabilecek gözler bu ilaçlar ile örtülüyor...*

⁸⁸⁰ hâb-ı girân: ağır uyku

⁸⁸¹ firâş-ı meşrûiyyet: meşru döşek

⁸⁸² habgâh-ı harîm: kutsal yatak odası

⁸⁸³ sıdk-ı hulûs: kalp temizliği

⁸⁸⁴ ulüvv-i nısfet: yüce hakkaniyet, insafılık

⁸⁸⁵ muhibb-i sâdık: sadakatlı dost

⁸⁸⁶ elkap: unvanlar

⁸⁸⁷ tesvit: özensiz yazı yazma, karalama

⁸⁸⁸ huzûr-ı asâletpenâhî: asaletli kişinin huzuru

⁸⁸⁹ civanmert: asil ve cömert yaradılışlı

⁸⁹⁰ âlî-himmet: himmeti yüksek olan

Ali Bekir isimli hayya, kalfa hanımı bonbonlar ile tatlı bir uykuya yatırdıktan sonra boynundan mahbesin anahtarını çalıyor. Mahpus kızın harimine⁸⁹¹ giriyor. Küçük beyefendi, helecanaver⁸⁹² filmler görmek merakıyla niçin sinema sinema dolaşıyorsunuz? Şeritlerin en âlâsı devlethanenizde cilveleniyor. İnsanın sinirlerini asrı⁸⁹³ heyecanlar ile sarsmak için ekstra, hakiki, samimi oyunlara aşk, namus, hıyanet, zehir, kama, revolver, hasılı ahlakla mücadele eden ve nihayet onu öldüren vesâit-i itlâf u tahrîbin⁸⁹⁴ hiçbirisi eksik değil.

Bir gece lütfen sıcak döşeğinizi terk ve tatlı uykunuzu feda ediniz. Vücudunuzu kimseye hissettirmeden taş odanın etrafında dolaşınız. Hayya, kalfa hanımın koynuna nasıl giriyor, anahtar nasıl çalınıyor? Mahbes nasıl açılıyor? Puseler, ahitler⁸⁹⁵ nasıl teati⁸⁹⁶ olunuyor? Neler oluyor? Neler söyleniyor? Ne esrar dönüyor? Gözünüz ile görüp kulağınızla işitiniz...

Allah nâmûs-ı âilenizi hatardan⁸⁹⁷, güzel Pervin'inizi nazardan saklasın. Nûr-ı dîde-i iftihârım efendim..."

Fedakâr Bir Muhbir

Vekilharç bu mektupları semte uzak bir posta şubesine götürdü. Kendi eliyle bıraktı.

Beri yanda Ali Bekir ile Aziz Sakıp da boş durmuyorlardı. Onlar da yazılarını değiştirerek paşanın büyük oğlu Cazim Bey'e hitaben şu ihbarnameyi kaleme aldılar:

"Büyük Adnan Şemi Paşa'nın ferzend-i ekberi⁸⁹⁸ beyefendi hazretleri,

⁸⁹¹ Baskıda sehven "sarimine" olarak yazılmıştır.

⁸⁹² helecanaver: heyecanlı

⁸⁹³ asrı: çağdaş

⁸⁹⁴ vesâit-i itlâf u tahrîb: yıkıcı ve öldürücü araçlar

⁸⁹⁵ ahit: söz verme, söz

⁸⁹⁶ teati: alıp verme

⁸⁹⁷ hatar: tehlike

⁸⁹⁸ ferzend-i ekber: büyük oğul

Nâmûs-ı âileniz şecerinin ana gövdesine sarılan mühlik ejderden haberiniz var mı?

Vekirharcınız Abdullah Neyyir haini nâmûs-ı âilenizi bir paraya harcıyor. Vâlîde-i âlîiniz o koskoca muhterem hanımefendiyi kendi napak⁸⁹⁹ bekâr döşeğine düşürünceye kadar dünyada irtikâp etmediği şeni⁹⁰⁰ desise⁹⁰¹ bırakmadı. Laşe⁹⁰² olmuş bir vicdanın zehirli taaffünlerini teneffüsle yaşayan bir alçaktan, perverdesi⁹⁰³ olduğu nimeti kirlletmekten başka ne beklenir?

Valideniz, paşa babanızın kendi hakkındaki hercailiğinden, körpe kadın müptelâlığından müteessiren tutulduğu bir göz karmasıyla bu mülevves aguşa, bu siyah uçuruma yuvarlandı. Bu felâket-i âilenin tarihinden, psikolojisinden, seyrinden, teşhisinden devasından bahsedecek değiliz. Damar patladı. Kan aktı. Yara kangrene döndü. Tamiri nakabil noktalardan bahis ile sizi beyhude teessürlere⁹⁰⁴, teessüflere düşürmek istemiyoruz. Zehrin cerihaya⁹⁰⁵ seylanını⁹⁰⁶ bir saniye evvel menetmekten başka maziye unutturacak, hâli teselli edecek, istikbali kurtaracak bir çare yoktur. Bu da ancak asap ve muhakemesi uyuşmuş kadını, günahının büyüklüğünü anlatarak tövbeye davet etmek, erkeğe cezâ-yı sezâsını⁹⁰⁷ vermekle olabilir. Zevcesini vekilharcının aguşunda görmek bu yaştan sonra paşa pederinizin tahammül edebileceği bir manzara değildir. Onun için bu pek elim macerada silâh-ı intikâm sizin elinize yaraşır. Bu ağır noktada kanunun verdiği salâhiyet-i katlden⁹⁰⁸ pederiniz namına istifade edebilirsiniz.

⁸⁹⁹ napak: kirli

⁹⁰⁰ şeni: kötü, çirkin

⁹⁰¹ desise: hile, entrika

⁹⁰² laşe: leş

⁹⁰³ perverde: yetiştirilmiş

⁹⁰⁴ teessür: üzüntü

⁹⁰⁵ ceriha: yara

⁹⁰⁶ seylan: akma

⁹⁰⁷ cezâ-yı sezâ: uygun, hakkettiği ceza

⁹⁰⁸ salâhiyet-i katl: öldürme yetkisi

Ailenizin namusunu en harim, en hassas, en muhterem bir uzvundan çiğneyen kâfir-i nimet ölmeli ve şeref-i intikâm size nasip olmalıdır. Kanın temizlemeyeceği hiç leke yoktur.

Bu yaz günlerinde havasının serinliği bahanesiyle hanımefendi valideniz mabeyin odasının ittisalindeki⁹⁰⁹ daireye çekildi. Mabeyin geçidinin selamlık ciheti köşesinde herhangi bir gece nisfülleyle⁹¹⁰ sonra bir mevki-i tarassut⁹¹¹ alır iseniz gizli zairin hatt-ı ricatini⁹¹² kesebilirsiniz.

Binanın silme pervazından yürüyerek yatak odasının penceresine kadar gitmeye cesaretiniz ve pancuru kırmaya kâfi kuvvetiniz varsa dünyadaki cürmümeşhutların en elimine şahit olursunuz...”

Maruz⁹¹³ Cinayetin İki Şâhid-i Âdili

Bu imzasız mektupta ikiliklerini saklamadılar. İktiza edince hemen bu facianın kulisinden ellerinde vesikalarıyla ortaya çıkarak vekilharcı mahvetmeye hazır idiler. Onlar da bu ihbarnamelerini postaya verdiler...

33

Paşanın büyük oğlu Cazim Bey otuz beşini geçkin, müteehhil⁹¹⁴ ve iki çocuk babasıdır. Bazı ifratları⁹¹⁵ tefritleri⁹¹⁶ varsa da ailenin en ahlaklı uzvu addolunabilir. Yetiştirdiği devir; terbiyenin, tahsilin, ahlakın zıvanalarından çıktığı mağşuş⁹¹⁷ zamandan evvel olduğu için yeni vakte nispeten ananeperverane büyütülmüştür.

Gittikçe yenilikler doğuran zamanın hiçbir fayda temin etmeden eski iyilikleri yuttuğuna müteessiftir⁹¹⁸. Babasının nâkâbil-i

⁹⁰⁹ ittisal: bitişik

⁹¹⁰ nisfülleyle: gece yarısı

⁹¹¹ mevki-i tarassut: gözetleme konumu

⁹¹² hatt-ı ricat: geri dönüş hattı

⁹¹³ maruz: açıklanmış, sunulmuş, arz edilmiş

⁹¹⁴ müteehhil: evli

⁹¹⁵ ifrat: ölçüyü aşma

⁹¹⁶ tefrit: aşırılık

⁹¹⁷ mağşuş: karışık, hileli

⁹¹⁸ müteessif: üzgün

iltiyâm⁹¹⁹, müfrit⁹²⁰ kadıncılık illetinden ve anasının sinnine hiç yaraşmayan hoppeliklerinden müştekidir. Dairesi konağın bir köşesinde ayrıdır. Zevcesi, çocukları, hizmetçileriyle çekilip ayrı ve konağa yabancı bir aile gibi orada oturur. Hanede dönen dedikoduları, ahlaksızlıkları, yaraşksız maceraları işitmek istemez.

Namus sayfasında, tesettür bahsinde hiç bidatlere tahammül etmez ve şaka götürmez mutaassıp bir eski Türk'tür. Bir gün ince ipek çarşaf lar dizlerde, baldırlar tene şeffa fiyet veren mevhum çorapların içinde dımdızlak, kollar ve göğüs baloya giden madamlar gibi pudralı, süt beyaz meydanda peçe yüz örtmek için değil, başta bir nevi hotoz şeklini almış fazla bir ziynet, birer karış ökçeler ayaklara, yüksek raftan bir şey almaya uzananların vazını vermiş, işte bu kıyafette aileden birkaç genç sokağa çıkarken daha harem kapısında Cazim Bey'e tesadüf etmişler. Cazim, hanımları harem avlusuna çevirerek yüzlerine haykırmış:

— Eğer muradınız hakikaten erkekten kaçmak ise büyükanne-
lerinizin usulüne, ananesine avdet ediniz. Yok eğer sokağa büsbütün çıplak çıkmaya özeniyor iseniz işte o da böyle olur...

Hiddet ve şiddetle hanımların çarşaf larını, peçelerini, çorap larını parça parça etmiş. Soygunları birer birer dışarı iterek “Hadi bakalım, utanmayınız, çıkınız. Yirminci asrın son moda örneğini âleme gösteriniz. Moda, her şey, dünyada bir tekerrürden ibarettir. Çünkü siz, cennetten de böyle kovulmuşunuz. Çünkü her şeyin aslına rücuu, ezeli bir kanundur.” felsefesiyle bar bar bağırırmıştı. Konakta paşadan ziyade herkes Cazim'den korkar, çekinirdi. Kadınların açık saçıklıkları aleyhinde bulunmak, ananeperver görünmek, ahlaka, elbiseye, fikre giren yenilikleri hazmedememek bizde milliyetperverliğin, hayırhahlığın, hamiyetin yüksek tabakası sayılır. Cazim Bey bu itibarla çetin bir adam görünüyordu. Yoksa hakiki ahlak noktainazarından⁹²¹ onun da çok düşkünlükleri vardı. Hakiki ahlak kendine iyi dedirterek âlemin hürmetini kazanmak için bir-

⁹¹⁹ nâkâbil-i iltiyâm: iyileşmesi mümkün olmayan

⁹²⁰ müfrit: aşırı

⁹²¹ noktainazar: bakış açısı, görüş

takım göz boyayıcı hareketler ile herkese karşı kendinde olmayan faziletlerin, iyiliklerin varlığını ispata uğraşmak değildir. Cazim de hususi menfaatleri için çok hakikatleri feda edenlerden biriydi. Daha babasının sağlığında, miras meselesinde, kardeşleri ve üvey anaları, akrabaları zararına pek adi fırıldaklar düşünmekten kendini alamazdı...

Aile arasında Cazim Bey'e "bilmem nesi cinli" derlerdi. Ali Bekir ile Aziz Sakıp cinlerini başına sıçratmak için imzasız mektubu onun namına yazmayı münasip görmüşlerdi. Cazim külli kurlarıyla beraber diğer aile efradına nispeten anber-i sahrâ gibiydi.

Garip bir tesadüfle bu üç mektup hemen aynı günde mürselün-ileyhlerinin⁹²² ellerine geçti. Bu ihbar edilen gizli sevdalar, namussuzluklar, habaisler⁹²³, cinayetler birer hakikat miydi yoksa ismini saklayan bir düşmanın veya düşmanların tasnileri⁹²⁴ ve iftiralari eseri miydi?

Pervin'den gördüğü istiğna üzerine ona sevdası birkaç kat artan Ragıp Bey bu imzasız muammayı baştan aşağı döne döne bir düziye okuyor, bir türlü bir sağlam kaba kurtaramıyordu. Böyle müellim⁹²⁵ şeyler ihbarı için bu mektubu yazan hakiki bir dost olsa "Fedakâr Bir Muhibir" nâm-ı müsteârî arkasına saklanmazdı. Bu bir düşmandı. Lakin kendi düşmanı mıydı? Yoksa Ali Bekir, kalfa veya Pervin'den birinin husumetkârı⁹²⁶ mıydı? Kalfa Ali Bekir'i, Ali Bekir Pervin'i seviyormuş. Tılsımlarla gönüller çalınıyormuş. Klorformlar, morfinlerle insanlar uyutuluyormuş, anahtarlar çalınıyormuş, mahbesler açılıyormuş, sevdalılar kavuşuyormuş. Geceleri konakta neler oluyormuş neler... Bu girift⁹²⁷ muhabbetler, bu haşhaşlar, morfinler, bu Binbir Gece Hikâyeleri doğru muydu acaba? Aile yurdunun damı altında oynanan bu hakiki, samimi aşk, namus, hıyanet facialarını görmek; bir gece sıcak döşekten çıkarak tatlı uy-

⁹²² mürselün-ileyh: kendisine mektup gönderilen kimse

⁹²³ habais: kötü şeyler

⁹²⁴ tasni: yakıştırma

⁹²⁵ müellim: üzücü

⁹²⁶ husumetkâr: düşman

⁹²⁷ girift: çapraşık, karışık

kuyu feda etmekle kabil olabilirmiş. Hakikate ermek böyle küçük bir fedakârlıkla mümkün olabileceksen bu, zor bir iş değildi. Zaten Pervin meselesiyle aile ağız tadının ve Ragıp Bey'in neşesi kaçalı beri geceleri zavallının rahat uyuduğu yoktu. Hep Çerkez kızının latif hayaliyle meşgul oluyordu. Bu uykusuz, muzdarip zamanını aile sinemasının gizli filmlerini seyre, tetkike, tarassuda hasrede-bilirdi. Çünkü kardeş gibi beraber büyüdüğü Ali Bekir'in kendi bir kıza biperva⁹²⁸ ilanıaşkını, Pervin'in Ragıp'a tercihen bu sevdayı kabulünü, her ikisinin de bu bahir⁹²⁹ nankörlük ve hıyanetlerini bir türlü hazmedemiyordu.

O gece Ali Bekir isimli hayyanın, gönül altın kafesindeki bül-büle hücumunu, kalfanın afyonlanmasını görmek için koca konakta el ayak çekilip de farelerin gezindikleri, kurtların tahtaları kemirdikleri iştirilecek kadar her tarafın sükûta gömüldüğü bir anda Ragıp Adnan odasından çıktı. Karanlıkta hırsız adımlarıyla sofalardan yürüdü. Gıcırdatmamaya uğraşarak merdivenlerden indi. Ta konağın bir ucundaki taş odanın yolunu tutturdu. Kalfanın, Pervin'in mahbesine bitişik bir odada yattığını öğrenmişti. Tamam bu odanın önüne geldi. Kapının aralık olduğunu gördü. İçerisi karanlıktı. Kulak verdi. Hiç ses yoktu. Acaba sinema kendi gelmezden evvel başlayarak kalfa ilaçlanıp uykuya mı yatmıştı? Bütün dikkatiyle tekrar tekrar dinledi. Ne çıtırtı ne pıtırtı, ne bir nefes ne bir şey duymadı. Bir kibrit çakarak odanın içini görmek istedi. Lakin bir küçük alevle oradaki huzurunu ifşa etmiş olacağını düşündü. Bundan vazgeçti. Fakat başka türlü ne yapmalıydı? Odada ne var ne yok, mutlaka anlaması lazımdı. "Narkotik"ler ile uyutulmuş bir kimse böyle hayattan hiç eser göstermez bir ölü sessizliğiyle mi yatardı? El yordamıyla içeri girmeye cesaret etti. Etrafı yokladı. Bir şey anlayamadı. Odanın ortasına doğru yürüdü. Ayağının ucuna yumuşak bir şey dokundu. Eğildi, eliyle yokladı. Bunun yere serilmiş bir döşek olduğunu anladı. Fakat içinde kim vardı? Bu merakını hal için tekrar tekmiil ihtiyat ve ihtiraziyla⁹³⁰ eğildi. Bu ölü uykusu uyuyan

⁹²⁸ biperva: korkusuz

⁹²⁹ bahir: apaçık, açık

⁹³⁰ ihtiraz: çekinme

vücudunu en hafif bir temasla tahkik edebilmek için döşeğin ortasına doğru elini uzattı. Lakin eli hiçbir şeye temas etmedi. Yatak tamamıyla boştu. Aldanıyor muydu? Yahut yatan kimse, odaya biri girdiğini hissederek döşeği terk edip bir kenara mı çekilmişti?

Ragıp Adnan'ın zihni bu ihtimaller arasında bocalarken dışarıdan gittikçe odaya yaklaşan bir pıtırı duydu. Geliyordu. Yahut geliyorlardı. Kim? Kimler? Kim olursa olsun saklanmak lazımdı. Ragıp Adnan odanın yükünden başka sığınacak bir yer düşünemedi. Hemen oraya kaçtı. Adım sesleri hafif bir mırıltı ile odaya girdi. Gelenler çiftti. Alçak sesle konuşuyorlardı. Birkaç saniye sonra kibrit ucunun zımpara kağıdı üzerindeki sert hışıltısı odanın sükûtu içinde epey bir ses çıkardı. Derhâl odada kırmızımtırak bir ışık titredi. Bir kenarda al çuha örtülü küçük bir mum iskemlesi üzerinde duran pirinç şamdan yakıldı. Geniş odanın içine bu küçük ziya bir türbe kandili hüznü serpti. Bir taraf boydan boya eski usulde makatlı⁹³¹ bir minderdi, içeri girenlerin kalfa ile Ali Bekir olduklarını yük kapısı aralığından küçük bey gördü. Besbelli bu ikisi, bu hapis cürmünün etrafında bir devriye kolu gibi dolaşarak zabıta hizmeti görmek için konağın karanlık sofa, merdiven ve dehlizlerini teftişe çıkmış olacaktı.

Ali Bekir yorgun, üzgün bir sima, kırık bir vücutla boylu boyuna minderin üzerine uzandı. Yüreğinin nefretlerini hazm ve ketmedemez⁹³² yüz buruşukluklarıyla ortada serili döşeğe bakarak kalfayı uyutuncaya kadar galiba temasından istikrahlarla sarsıldığı, boğulduğu bir vücut ile geçireceği işkenceyi düşünüyordu.

Kalfanın tenteneli, tüllü, ajurlu bir gecelik gömleği içindeki kuru, kara vücudu kurdeler ile süslenmiş, Ramazan sucuklarına dönmüştü.

Ali Bekir minder üzerinde bir müddet asabi düşünceler içinde sağına soluna yuvarlandıktan sonra yerinden fırladı. Oda kapısını içeriden sürmeledi. Mumu üfledi. Galiba aydınlıkta kalfayı hazmedemiyordu. Bu bayat çöreği fare gibi karanlıkta kemirecekti...

⁹³¹ makat: alçak sedir

⁹³² ketmetmek: saklamak

İki mırıltının birleşerek bir örtü altında derinleşir gibi olmasından döşeğe girdikleri anlaşıldı.

34

Bir hayli müddet onlar döşekte yattılar. Adnan Ragıp yükte kaldı. Bir saat mi? İki saat mi? Karanlıkta hiçbir vasıta ile bunu tayin kabil değildi. Nihayet tekrar kibrit çakıldı. Mum yandı. Ali Bekir şamdanı yatağın başına götürdü. Arka üstü ölü gibi bihareket upuzun yatan kalfanın solmuş yüzüne doğru tuttu. Bütün istikrahiyla:

— Menhus karı, menfur mahluk... diyerek durdu, baktı. Besbelli iyice bayılıp bayılmadığını anlamak istiyordu. Kalfanın boylu boyunca kaskatı gibi yatışında arkaüstü vurulmuş bir heykel sükûtu, bir kadavra manzarası vardı.

Ali Bekir, kadını böyle bir naaş hâline nasıl getirdi? Suratına klorformlu kompres mi koydu? Açık duran kollarından birine şırınga mı yaptı? İlaçlı pasta, kurabiye mi yedirdi? Karanlıkta ne yaptığı anlaşılamadı. Ne yaptıysa yaptı, matlup hasıl olmuştu. Şamdanı yine mum tepsisinin üzerine bıraktı. Tekrar döşeğe yanaştı. Cesedi biraz yan üstüne yuvarlayarak boynundan kırmızı kordona geçirili anahtarı aldı. Muma püf dedi. Oda kapısının sürmesini açtı. Dışarı fırladı. Nereye gidiyordu? Şüphesiz Pervin'in yanına... Ragıp Adnan için bu pek nazik bir saniye idi. Yapacağı şeye enstantane bir karar vermesi lazımdı. Adnan Şemi Paşazade filhakika şimşek süratiyle bu kararını verdi. O da Ali Bekir'in arkasından saldırdı. Fakat adımlarının seslerini ve göğsü üzerinden avuçlarının içine aldığı kalbinin gümbürtülerini boğarak sessizce koştu. Ali Bekir, Pervin'e mülaki olacağı anın verdiği telaş ve heyecanla takip olunduğunun farkına varmadı. Pervin'in oraya uzak olmayan mahbesinin önüne kadar koştu. Anahtarı kapıya soktu. Çatır çatır iki defa çevirdi. İçeriye adımını atacağı saniyede Ragıp Adnan yaydan kurtulmuş ok süratiyle Ali Bekir'in üzerine kapıya doğru öyle bir atılış atıldı ki ikisi de upuzun odanın ortasına yüz üstü yere kapandılar. Ali Bekir neye uğradığını anlayamadı. Yastığının yanına koymuş olduğu ufak bir lambanın aydınlığında bir roman okuyan Pervin elinden kitabı bir tarafa fırlatarak kendini döşekten üç arşın öteye attı.

Yerdekilere ayağa kalktılar. Bir cananla iki can şimdi üçü yüz yüze geldiler. Helecanla kısa bir müddet birbirine bakiştılar. Nihayet Ali Bekir Pervin’le kendi arasına diğere bir vücudun halvetine tahammül edemeyerek Ragıp Adnan’ın üzerine bütün kuvvetiyle onu omuzlarından iterek dışarı çıkarmak istedi. Ragıp olanca mukavemetiyle karşı gelerek:

— Beni nereye itiyorsun?

Ali Bekir soluyarak:

— Dışarıya...

— Çekil ahmak karşımdan... Konak benim, oda benim, kız benim... Kimi nereden çıkarıyorsun? Şimdi şurada haddini bilmez bir mütecaviz, bir edepsiz, bir nankör varsa o da sensin. Babamın evinden beni nasıl kovuyorsun? Besleme... Yanaşma... Artık yemeklerimizle büyüyen, eskilerimizi giyinen, uyuz, mundar, bitli, kel oğlan...

Ali Bekir bu hakaret yağmurunun altında sersemledi. Lakin hasmının omuzlarını bırakmadı. İki delikanlı birbirini dut ağacı gibi silkiyorlardı.

Ragıp Adnan raşeler içinde:

— Sersem mahluk... Budala köylü... Çekil karşımdan...

— Hayır... Seni dışarı defedeceğim.

— Kudurmuş köpekten farkın yok Ali... Vah beyinsiz vah... Aptal oğlan, beni dışarı çıkartacaksın da aklın sıra kendin bu kız ile içeride mi kalacaksın? Burası neresi olduğunu, benim kim olduğumu, kendinin ne olduğunu bilmiyor musun? Hatırlayamıyor musun? Bu eşekçe serkeşliğinden, bana el kaldırmak kâfir-i nimetliğinden ne fayda, ne galebe bekliyorsun? Ulan melun, şimdi kapının aralığından dışarıya bir bağırsam sesime bütün konak halkının koşacağını, seni ayaklarımın altında tahtakurusu gibi ezeceğimi akıl edemiyor musun?

Ali Bekir bu ağır ihtarların mantıkları önünde aklını başına toplamaya uğraşarak:

— Hafîye paşanın casus evladı... Bu gece beni saat kaçtan beri takip ediyordun?

— Sen bu konağa geldiğin vakit pis bir dilenci kadar bitli, sümüklü böcek gibi iğrenç idin. Üzerine sürtünmeye değil, yanından geçmeye tiksindir idik. Nân u nimetiyle büyüdüğün paşayı bugün hafiyelikle ithama utanmıyorsun. Benim babam hafîye değildi. Haşa... Padişahının gözünü budaktan sakınmayan fedakâr bir bendesiydi.

— Evet, evet... Biliyorum. Abdülhamit gibi bir müstebitin bendesi, sen de onun zadesisin...

— Evet, sen de bizim ekmeğimiz ile büyüyen bir köpek yavrusu... Bir kuçu kuçu... Bir edepsiz, bir rezil, bir mütecaviz, bir alçak...

— Evet, doğru söylüyorsun. Sizin haram ekmeğiniz ile bir ci-
vanmert, bir alicenap⁹³³, hüsn-i ahlâk sahibi yetişmez. Konağının
zın ekmeği, suyu, havası benim gibi edepsizler yetiştirir. Bu aile
içinde gördüğüm örneklere benzeyerek büyüdüm. Sizin gibi oldum.
Keşke köyümde kalaydım. Sizin ekmeğinize bedel tezekle taayyüş
edeydim⁹³⁴. Belki bir insan olurdum. Bitli, sümüklü bir köylü ço-
cuğu olmayı senin gibi paşazade doğmaya bin defa tercih ederim.
Babanı, seni, kardeşlerini, ananı, beni böyle yapan işte o yediği-
miz ekmektir. Bugünün felaketini hazırlayan, kanlarını döken işte
o ekmekteki istibdat mayasıdır. Paşa baban yedi ve ona benzeyen
zamanın paşaları yediler. Millete hakkını vermiyorlardı. Onun adını
ağıza almak bile memnuydu. O açtı, sefildi. Mağdurdu, mazlum-
du. Onlar konak üstüne konak, köşk üstüne köşk, yalı üstüne yalı,
apartman üstüne apartman, çiftlik üstüne çiftlik, irat üstüne irat
yaptırmakla meşguldüler. Fil gibi yerlerdi. Onlar deve idi, millet
ayaklarının altında karınca... Sürünürdü, ezilirdi... Bu yarı ümmî
adamlar konaklardan, iratlardan ve kaparozculuk, şikemperverlik⁹³⁵
hikâyelerinden başka siyasi, ilmî ortaya ne abide diktiler? Millete
ne yadigar bıraktılar? Evet, topladıklarını kendileri de rahat yiye-

⁹³³ alicenap: şerefli

⁹³⁴ taayyüş etmek: geçimini sağlamak

⁹³⁵ şikemperverlik: oburluk

mediler. Evlatları, ahfatları⁹³⁶ da... Aralarında intiharlar, cinnetler, cinsiyet azgınlıkları, kumar, sefahat... İşte Ragıp Adnan Beyefendi sen de bu ailelerden birine mensupsun. Ben de bir sû-i tâlihle⁹³⁷ bu lağıma düşmüş bulunuyorum.

— O hâlde lağımda niçin oturuyorsun? Seni burada tutan kim?

— Ben buraya ihtiyarım ile gelmedim.

— İhtiyarınla gelmedinse şimdi ihtiyarınla gidemez misin?

— Gideceğim...

— Haydi defol... Bu derece hakir gördüğün babamın evinden seni kovuyorum. Başın gözün yarılmadan, kolun budun bir tarafın kırılmadan yallah bakalım...

Ali Bekir, Pervin'e dönerek:

— Bu lağımı sekenesine⁹³⁸ terk edip müteaffın yerden hemen çıkalım.

Pervin asabi bir hareketle çekip aldığı döşek çarşafına bürünerek:

— Hazırım Ali, haydi yürü...

Ragıp Adnan kızın bu ani muvafakatinden⁹³⁹ şaşırıp ikisinin arasına girmeye uğraşarak:

— Ali yalnız sen defolacaksın. Pervin benimdir. O burada kalacak.

Çerkez kızı büyük bir gurur ve inatla göğsünü şişirip başını havaya dikerek:

— Hayır paşazadem, anan senin, baban senin, konak senin, her şey senin... Yalnız Pervin senin değildir ve senin olamaz...

Ragıp Adnan solgunluklar içinde titreyerek:

— Ya Pervin, bu soysuzu bana tercih mi ediyorsun?

Pervin aynı mağruriyetle:

⁹³⁶ ahfat: torunlar

⁹³⁷ sû-i tâlih: kötü talih

⁹³⁸ sekene: oturanlar

⁹³⁹ muvafakat: uygun görme, kabul

— Beyefendi, hepimiz Hazret-i Âdem neslindeniz. Bu dünyada soysuz yoktur. Yalnız insaniyetli insaniyetsiz doğanlar vardır.

Ragıp Adnan — Bana nispetle Ali Bekir'i insaniyetli mi adde diyorsun?

Pervin — Şüphesiz Beyefendi...

Ragıp — Bu tercihindeki sebebi, hikmeti anlayabilir miyim?

Pervin— Bunda ne sebep vardır ne hikmet... Bu tercihimdeki illeti ben de bilmiyorum. Gönlüm sizden hoşlanmıyor. Ali Bekir'i seviyor. Neden? Nasıl? Niçin? Bunu tayinden âcizim.

— Fakat benim zevceliğime namzet olduğunu unutup musun Pervin?

Pervin — Bu namzetliğin hiç ehemmiyeti yok Beyefendi.

Ragıp — Niçin?

Pervin — Çünkü bu laftan ibaret bağlantımızı paşa pederiniz bile hiçe saydı. Gelinliğine tecavüz ile bu bağı çözdü.

Ragıp — O bağın ukdesi benim kalbimdedir. Çözülmez.

Pervin — Kalbinizde varlığını farz ettiğiniz ukde bence hiç hükmündedir.

Ragıp — Söyle Pervin? Neden?

Pervin— Zira gönlünüzdeki düğümün sağlam olması için bir ucu da benim yüreğimde bulunması lazım gelir. Hâlbuki ben kendimde öyle bir şey hissetmiyorum. Sebebi de sarahaten⁹⁴⁰ görünüyor.

Ragıp — Ben bu sözlerinde hiçbir sarahat göremiyorum.

Pervin — Bu lafzı murat⁹⁴¹ düğümle ikimizi birbirimize bağlarlar iken benim muvafakatimi sormamışlardı. Bilmem şimdi nasıl bir nisyen⁹⁴² ve sonradan peyda olma bir hüsnüniyetle zevce tabirini kullanıyorsunuz. Ben sizin zevceniz değil, odalığınız olacaktım. Bu iki kelime arasındaki mesafeyi düşününüz. Odalığınız yani adi bir

⁹⁴⁰ sarahaten: apaçık bir biçimde

⁹⁴¹ lafzı murat: sadece sözden ibaret, önemsiz

⁹⁴² nisyen: unutmama

oyuncağınız... Döşek halayığınız... Benim zevcim, efendim, sahibim, amirim, hâkimim hadsiz hesapsız bir galibiyetle her şeyim olmanıza mukabil benim size karşı istimal edebilecek en ufak bir zevcelik hakkım bile olmayacaktı. Beni istediğiniz dakikada konağınızdan, odanızdan, döşeğinizden, gönlünüzden tardedebilecektiniz⁹⁴³. Çocuklarımız doğmuş olsaydı bile bir inek gibi, bir koyun gibi, bir keçi gibi beni onlardan ayırabilecektiniz. Bu acı hakikatleri bana söyletmeye ne lüzum var Beyefendi? Konağınızda servetiniz ile, devletiniz ile daim olunuz. Bu şartlar ile size yatak hizmetçiliği edecek başka kızlar bulabilirsiniz. Biz Ali Bekir ile birbirimizi sevdik. Birbirimizin olduk ve daima böyle kalacağız...

Ragıp Adnan kalbinde kıvranan kıskanç yılanının başını avucunun içine almış gibi yumruğunu sıkıp gözlerini açarak Pervin'e atılır:

— Birbirinizin oldunuz mu? Bir sokak fahişesi gibi bunu benim önümde itirafa cesaret ediyor musun?

Ali Bekir kalkan yumrukla Pervin'in arasına girerek:

— Çekil Bey'im çekil. Burada galebe istibdadın değil, hakkındır; zorbalığın değil, aşkındır. Seni istemiyor. Beni seviyor. Zorla değil ya... Servetle, asaletle, konakla gönüller üzerinde hükümran olmak imtiyazı alınmış olabilir mi?

Ragıp Adnan — Tılsımla alınmış olabilir değil mi?

Ali Bekir — Şu anda üzerimde tılsımdan eser yok.

Ragıp Adnan — O uğursuz şeyi ne yaptın?

Ali Bekir — Validenizin üzerine galebesini temin için vekilharç efendiye verdim. O işini gördü. Şimdi nüsha Aziz Sakıp'tadır. O da Gülizar Hanım'la sevda tecrübesi yapıyor.

Ragıp Adnan, yumruğunu Ali Bekir'in beynine savurup:

— Sus melun... (kapıyı göstererek) Seni kovuyorum. Yıkıl karşımdan... (Pervin'i işaretle) Bu namussuz kız burada kalacak. Onun terbiyesini vereceğim.

⁹⁴³ tardetmek: uzaklaştırmak

Ali Bekir yumruğu beyinin suratına iade ile:

— O namussuz kız bu namuslu konakta kalamaz. Gidersek beraber gideriz. Kalırsak beraber kalırız.

Ragıp Adnan arka cebinden bir revolver çıkararak:

— Ben şimdi sana namusluyu namussuzu gösteririm. Sefil, bedmaye⁹⁴⁴.

Pervinle Ali Bekir hemen küçük beyin silahlı eline atılarak kolunu büküp tutulduğu infial ve hiddetin şiddetinden can kalmamış parmakları arasından revolveri almaya muvaffak olurlar.

Pervin — Beyefendi, kendinize geliniz. Hâlâ beylik, hâlâ paşalık, hâlâ hiddet, hâlâ şiddet, hâlâ dövme, hâlâ vurmak... Karşınızda hukûk-ı mütesâviye⁹⁴⁵ ile söz söyleyen bir kimsenin vücuduna tahammül edemiyorsunuz. Daima huzurunuzda her haksızlığınıza, her istibdadınıza, her emrinize karşı evet diyecek, yerlere eğilecek esirler arıyorsunuz. Sizi sevmiyorum. Ali Bekir'e varacağım. Babanızın vezir olmasını, seksen odalı konağınız, iratlarınız, çiftlikleriniz bulunmasını benim gönlüme sahip olmak için bir hak sanıyorsanız aldaniyorsunuz. O ne satılır ne alınır, ne de hiçbir emre ram olur. Canı hangi dalı isterse oraya konar. Size varıp da şu eski konağın geniş loş odalarında bir Kurûn-ı Vustâ⁹⁴⁶ hayatı geçirmek istemem. Kaç zamandır bu taş odada mahpusum. Niçin gelip de beni kurtarmadınız? Kaçınıcı asırda ve nerede yaşıyoruz? Söyleyiniz rica ederim. Biz de insanız. Sizin telezzüzünüze⁹⁴⁷ hizmet ederek müebbeden⁹⁴⁸ bedbaht kalmak için yaratılmadık. Bırakınız bizi gidelim. Size devlethane⁹⁴⁹, bize cehennem olan bu konağı şu dakikada terk etmeye hazırız.

Revolver ile olan savletin akim kalmasıyla yeis ve hiddeti büsbütün artan Ragıp Adnan:

⁹⁴⁴ bedmaye: karaktersiz, soysuz

⁹⁴⁵ hukûk-ı mütesâviye: eşit haklar

⁹⁴⁶ Kurûn-ı Vustâ: Orta Çağ

⁹⁴⁷ telezzüz: hoşlanma

⁹⁴⁸ müebbeden: sonsuza kadar

⁹⁴⁹ devlethane: konak

— Biriniz ahretliğimiz, biriniz halayığımızsınız. Babalarınızın evinde ekmek bulamadığınız için buraya geldiniz. Yediniz içtiniz. Ders, terbiye gördünüz. Servetimizden, kesemizden aldığınız kuvvet ve liyakatle şimdi velinimetinizin üzerine huruç ediyorsunuz⁹⁵⁰. Ali Bekir ismindeki bu sefil mahluk defolsun gitsin. Fakat sen Pervin burada kalacaksın. Her günahını affediyorum. Benim odalığım değil, zevcem olacaksın...

Ali Bekir — Ne mankafa imişsin Beyefendi. O benim zevcem oldu...

Ragıp Adnan — İmamsız, nikâhsız...

Ali Bekir — Evet, bu usulde izdivacı sizden öğrendik.

Ragıp Adnan — Alçak ırz düşmanı...

Ali Bekir — Asıl ırz düşmanı sizsiniz. Çünkü elinize geçirdiğiniz kadınları kahren, cebren, arzularınıza ram edersiniz. Nitekim şimdi, hâlâ şu anda da öyle oluyor. Kız seni istemem diyor. Sen icbar ediyorsun⁹⁵¹. Pervin kendi arzusuyla benim oldu.

Ragıp — Senin gibi ahlaksızlığın esfel-i sâfilîne⁹⁵² inmiş bir menhustan terbiye, felsefe öğrenecek değilim.

Ali — Ne kadar ahlaksız olsam baban kadar olamam, anan kadar olamam, senin kadar olamam.

Ragıp — Şeni mahluk... İnsan şeklinde yılan. Şimdi şurada anan yerinde bir kadını tatlı dillerle aldatarak, cinayetskâr ellerinle şekerli zehri yedirerek kollarının arasında tesmimen⁹⁵³ uyuttun. Boynundan anahtarı çaldın. Buradan beş on adım ötede, ahlaksızlığınla telvis ettiğin⁹⁵⁴ o murdar döşekte ölü gibi yatıyor.

Ali — Bu maceradaki o kadının günah hissesi, benimkinden büyüktür. Çünkü sizin terbiyenizle yetişmiştir. (Pervin'in kolundan

⁹⁵⁰ huruç etmek: isyan etmek

⁹⁵¹ icbar etmek: zorlamak

⁹⁵² esfel-i sâfilîn: aşağıların en aşağısı

⁹⁵³ tesmimen: zehirleyerek

⁹⁵⁴ telvis etmek: kirletmek

çekerek) Haydi gidelim. Bu menfur ahlak hocasından ders almak işkencesine bundan ziyade tahammül edemeyeceğim.

Ragıp — Kız gidemez... Gitmeyecek...

Ali — Gider... Gidecek...

Ragıp — Ali, alçaklığın da bir haddi var. Asaletle soysuzluğun en bariz bir imtihanı karşısında bulunuyoruz. Şimdi şuradan iki polisle bir doktor celbiyle yatağında ölü uykusu uyuyan kalfanın muayenesinden sonra seni ceplerindeki zehir kutuların, kurabiyelerinle adaletle teslim etsem, en azgın eşirra gibi o hain ellerine kelepçe vurarak seni buradan götürürler ya... İşte insaniyet ediyorum, bunu yapmıyorum. Beni günaha sokma, haydi defol...

Ali — Senin insaniyetini kabul etmem. Yapabileceğin fenalığı geri korsan alçakların alçağısın...

Ragıp — Peki öyle ise...

Adnan Şemi Paşazade kapıya doğru saldırır. Fakat o anda konağın derin uykusunu sarsan bir gümbürtü ile birbiri arkasına iki el silah patlar.

Ragıp Adnan heyecan mikyasının son derecesine çıkan bir sararma ile bir dayanacak yer arayarak:

— Konağın içinde silah patlıyor.

Ali — Evet...

Ragıp — Ne oluyor?

Ali — Ne olacak? Ya pederinizin veya validenizin odasında bir cinayet oluyor.

Paşazadenin büyük bir teheyyüç içindeki ani şaşkınlığından bilistifade⁹⁵⁵ Ali Bekir ile Pervin aralarında küçük bir işaret teatisinden sonra hemen odadan dışarı fırlayarak kapıyı Ragıp Adnan'ın üzerine kaparlar. Ve anahtarı dışarıdan iki defa çevirerek onu içeride mahpus bırakırlar. Onlar sofada üç dört adım yürür yürümez bir silah daha gümler...

⁹⁵⁵ bilistifade: faydalanarak

35

Cazim Bey, öğle yemeğinden sonra ne ile vakit geçireceğini düşünüyordu. Cigara, kahve... Bir fasıl uyku... Sonra yine cigara, kahve... Günlerin bu uzunluğunda daha sonra ne yapmalıydı? Bu onun için yevmi, müziç⁹⁵⁶, nâkâbil-i hal⁹⁵⁷ bir mesele idi. Yiyecek, içecek, giyecek düşünmemek, elini hangi dolabına, çekmeceğine uzatsa deste ile para bulmak, ne emretse dakikasında icra olunmak... Binaenaleyh elde etmek için üzülecek bir aile ihtiyacı olmamak ne büyük felaketti. Bu bol bolamat varlıkta hiç yoklukla sıkıntıcı omuz öpüşen bir ızdırıp, birleşen iki münteha gibiydi.

Beyefendi'nin bütün eğlencesi; konağın umurunu, dâhilî idaresini muaheze etmek⁹⁵⁸, hizmetkâr azarlamak, terbiye namına zamanın ahenge uymaz her nevi usulden hariç çocuklarına indî⁹⁵⁹, acayıp, garip birtakım şeyler öğretmek, ipsiz sapsız, tatsız nutuklar vermektir. Hizmetkârlardan birini boğazının bağırma ihtiyacını tatmin edecek şiddetle tekdi eder yahut kolları yoruluncaya kadar döverse sinirlerinin müterakim⁹⁶⁰ hiddetlerini sarf ile rahatlaştırdı. Hasılı üzme, üzmek ister, işsiz kafasını yormak için incir çekirdeği doldurmaz malayaniyattan⁹⁶¹ deve yükü gürültüler çıkarmaya uğraşırdı.

O günü yemekten kalktı. Birinci kahve ve cigarayı içti. Gözleri ağır ağır kapanıp da köngürleyeceği esnada iskemlesinin üzerine bir mektup koydular. Bu kapalı zarf, aralık gözlerinden akan nazarını cezbedi. Her saklı şeye gizlenen merak kalbini gıcıkladı. Zarfı aldı. Üzerinde kendine hitaben ıttıatsız bir hatla yazılmış dalkavuk ağzı pohpohlu elkabı okudu. Yazıyı tanıyamadı. Fakat bu manasız, şişkin, kof kelimelerin gülünç mübalağalarından bir haz, bir gurur duydu. Zarfı yırttı, ilk satırlara göz attı. Nâmûs-ı âile şecerinin ana gövdesine sarılan mühlik ejderi okuyunca “Ne bok yer?” istiğra-

⁹⁵⁶ müziç: rahatsızlık veren, sıkıcı

⁹⁵⁷ nâkâbil-i hal: çözümsüz

⁹⁵⁸ muaheze etmek: eleştirmek

⁹⁵⁹ indî: kişisel

⁹⁶⁰ müterakim: birikmiş

⁹⁶¹ malayaniyat: faydasız, boş ve saçma şeyler

bıyla yerinden fırladı. “Ejder” lafzından aldığı feveranla mektubu ayakta gezine gezine okuyordu:

“Vekilharcınız Abdullah Neyyir haini nâmûs-ı âilenizi bir paraya harcıyor. Vâlîde-i âlîniz o koskoca hanımefendiyi kendi kirli napak bekâr döşeğine düşürünceye kadar ve ilahere⁹⁶²...” ibarelerini görünce kaç zamandır üzölmek ve tamam sinirlerinin köklerinden sarsılmak için aradığı büyük heyecanı tutuşturacak mevâdd-ı iştiğâliyyeyi⁹⁶³ buldu. Yüreğinde infilak edecek bir volkan varmış gibi teknil vücuğu zelzeleye tutuldu. Zaten vekilharcı sevmezdi. Onun kaba sakalıyla örttüğü riyayı, müdahaneyi, hileyi sezmişti. Kendinin menfuru olan bu mahluk, validesinin bu derece mergubu⁹⁶⁴, mahbubu olsun... Nâmûs-ı âile kemiyet⁹⁶⁵ midir ki harcolunsun?

Büyük Adnan Şemi Paşa’nın ferzend-i ekberi okudukça kanlanarak büyüyen gözleriyle satırları takip ediyordu:

Aman ya Rabbi... Damar patlamış, kan akmış. Yara kangren olmuş, neler olmuş, neler olmuş, neler olmuş da henüz kendisi bir şey duyamamıştı. Zehrin cerihaya seylanını bir saniye evvel menetmek çaresine tevessül⁹⁶⁶ tavsiye olunuyordu. Bu da ancak asap ve muhakemesi uyuşmuş kadını, günahının büyüklüğünü anlatarak tövbeye davet etmek, erkeğe cezâ-yı sezâsını vermekle kabil olabileceği anlatılıyordu.

Bu günahı işleyen büyük kadın kimdi? Validesi... Onu o yaştan sonra azdıran kimdi? Bir vekilharç parçası... Aman Allah akıl kabul edecek şey değil.

Şu aşağıkı satırlar ateşten birer çivi gibi Cazim Bey’in dimağına cazır cazır bir sıraya çakıldı:

“Zevcesini vekilharcının aguşunda görmek, bu yaştan sonra paşa pederinizin tahammül edebileceği bir manzara değildir. Onun için bu pek elim macerada silâh-ı intikâm sizin elinize yaraşır... Bu

⁹⁶² ilahere: diğerleri de böyledir

⁹⁶³ mevâdd-ı iştiğâliyye: uğraşılacak maddeler

⁹⁶⁴ mergup: arzu edilen

⁹⁶⁵ kemiyet: nicelik

⁹⁶⁶ tevessül: başvurma

ağır noktada kanunun verdiği salâhiyet-i katlden istifade edebilirsiniz...”

Mektup doğru söylüyordu. Lakin bu tavsiyeyi fazla buldu. Kendisi bu müthiş hakikate erdikten sonra ne yapacağını bilirdi. O, vazîfe-i asâletini kimseden öğrenmeye muhtaç değildi.

Bu iki günahkârın hangi odayı vuslatgâh edindikleri de haber veriliyordu. Hele mektubun şu “Binanın silme pervazından yürüyerek yatak odasına kadar gitmeye cesaretiniz varsa dünyadaki cürmümeşhutların en elimine şahit olursunuz...” satırlarını bitirince Cazim Bey yaralı bir canavar gibi bağırdı:

— Ne demek? Küstah heriflerin suallerine bakınız... Öyle elim bir anda benden cesaret, kuvvet sorulur mu? Pervazın üstünde de yürürüm, saçığın kenarından da koşarım. Pancuru da kırarım. Kapıyı da paralarım. Konağı ta temelinden çatısına kadar altüst ederim. Lakırdı mı bu? Pohh... Anamı bilmem ne etsinler de ben gözümü çöpten sakınayım öyle mi?

Ve yine mektubun şu: “Kanın temizlemeyeceği hiçbir leke yoktur.” cümlesini tespih gibi çekiyordu. Anasını mı öldürecekti? Vekilharcı mı? İkisini birden mi? Bilmiyordu. Herhâlde bir, iki ve icabında daha ziyade kan olacak, böyle vahim namus meselelerinde kanunun verdiği salâhiyet-i katlden tamamıyla istifade edecekti.

Mektubun sonundaki “Maruz Cinayetin İki Şâhid-i Âdili” imzası üzerinde durdu, düşündü. Adillikleri kendilerinden menkul olan macera şahitleri bir değil de iki idi. “İki şahitle bir adam asarlar.” kavlini tahattur etti. Pekâlâ ama müstear bir iki kelimeden başka meydanda bu şahitlerin ne isimleri vardı ne cisimleri... Binaenaleyh zihni bu işte hile, hıyanet, iftira olmak ihtimali cihetine sapıttı. Meselenin enini boyunu ölçmeye girişti. Lakin şahıslarını gizleyen adil şahitler; keyfiyeti cascavlak meydana koyuyorlar, zaman, mekân, isim tayin ve tasrihiyle vuku bulmuş ve bulacak vasıl cinayetlerini noktası noktasına bir katiyetle haber veriyorlardı. Bu ihbara hiç yalan dolan sığamazdı. Bir iki gecelik tarassuttan sonra hakikat meydana çıkacaktı.

Cazim muharebeye gitmiş, adam vurmuş, silah kullanmış bir insan değildi. O, silah atmak memnu olan bir devirde yetişmişti. İftarları, bayramları tebşir eden⁹⁶⁷ topların mübarek, tatlı muslihane⁹⁶⁸ gümbürtülerinden başka efvâh-ı nâriyye⁹⁶⁹ velvelesiyle kulak sarsıntısına uğramamıştı. Lakin odasında, dolabında silahın, revolverlerin, kamaların, hançerlerin envayı vardı. Pantolonunun arka ve iki yan ceplerine üç dolu revolver yerleştirdi. Beline bir o kadar da gümüş kabız ve savatlı kama soktu. Hasılı her ne kadar kullanmasını iyi bilmese de üzerindeki silahların kesretiyle hasmına galebe edebilir sanıyordu.

Gece yarısını bekledi. Odasından hırsız gibi çıktı. Mabeyin geçidinin selamlık ciheti köşesine, koyu karanlığa gömüldü. Selamlıktan hareme geçen koridorun önünde paravana hizmetini gören camları buzlu bir bölme vardı. Selamlıktan biri gelirse bu bölmenin harem tarafı cidarına sokulacak, harem cihetinden gelen olursa aksi tarafa saklanacaktı.

Cazim Bey tarassut mevkiinde çok beklemedi. Harem sofa-sında cam dolap içinde, müsavi fasılalar ile rakkası zamanı sayan büyük yerli saat, nezleli bir göğüs gibi ince hareketler ile nısfülleylden sonra henüz biri çalmıştı. Sofanın yan taraf kapılarından biri açıldı. Hafif bir mum ışığı peyda oldu. Aydınlık gittikçe koridora yaklaşıyor, o yaklaştıkça Cazim Bey camlı bölmenin arkasına sınıyordu. Nihayet elinde fiske şamdanla bu geleni tanıdı. Validesinin hususi cariyesi Bahtnev idi. Halayık yürüdü. Koridordan geçti. Tamam mabeyin kapısının önünde durdu. Kulağıyla dışarıyı dinler gibi mutarassıt⁹⁷⁰ bir tavır aldı. İş o kadar saat gibi tıkırında idi ki az bir müddet sonra dışarıdan kapıya muhteriz, ince bir fiske vuruldu. Bahtnev aynı ihtirazlı⁹⁷¹ seda ile sordu:

— Kimdir o?

— Tilki...

⁹⁶⁷ tebşir etmek: müjdelemek

⁹⁶⁸ muslihane: barış yoluyla

⁹⁶⁹ efvâh-ı nâriyye: top, tüfek, tabanca gibi ateşli silahlar

⁹⁷⁰ mutarassıt: gözetleyen

⁹⁷¹ ihtirazlı: çekingen

- Ne tilkisi?
- Haramidere...
- Ananın adı?
- Kavacık.
- Gir içeri, kapı açık...

Besbelli bu bir nevi parola idi. Kapı açıldı. Fiske şamdanının titreyen zayıf, sarımtırak ziyası altında vekilharcın çekik gözlü, kaba sakallı Asurilere andıran şekl-i simâsı görüldü. Bahtnev önde, Haramidere tilkisi arkada koridordan geçtiler. Hanımefendinin dairesi tarafına doğru yürüdüler.

Cazim Bey'in şimdi şu gördüğü sahnenin kaba ve safdilane⁹⁷² bir orta oyunundan farkı yoktu. Nerede idi? Babasının konağında mı, zuhuri kolunda mı? Şimdi önünden geçen vekilharçları Abdullah Neyyir miydi? Orta oyunu zamparası mı? O önündeki kadın Bahtnev'in şekline girmiş bir zuhuri zennesi miydi? Bu hakikat eski zamanın o meşhur oyununa o kadar benziyor idi ki zavallı Cazim, hâli mazi ile karıştırdı. Karagöz ile zuhurinin eski hayatımızdan alınma temsillerden olduğuna şüphesi kalmadı. Onun şimdi, küçük iken Karagöz perdesi önünde seyrettiği zampara oyunu aklına geliyordu. Top saçlı, eli çiçekli genç zamparanın muhteriz bir yürüyüşle Şeyh Küşteri meydanına çıkıp da yerden aldığı bir fiske taşını "tık" cananesinin cumbasına fırlattığı ve içeriden ince kadın sesiyle:

- “– Kimdir o?
- Çivi...
- Ne çivisi?
- Lofça...
- Gir içeri usulca...

Lop zampara evden içeri dalar.”

İşte bu muhavere tamamıyla aklına geldi. Küçüklüğünde Karagöz'ün bu oyununa ne kadar gülmüştü. Karagöz de aynı eve zam-

⁹⁷² safdilane: safça

paralıkla girmek ister. Fakat kabul olunmaz. O da ısrarından vazgeçmez. Yapmadığı tuhaflık, gülünç hile bırakmaz. Yine bir türlü muvaffak olamaz. Nihayet perdenin bir köşesinden bu çivi muhavveresini dinler. Artık eve girmenin usulünü öğrenmiş olduğu için sevincinden çıldırır. Yerden ufak bir taş alır. Eve fırlatır. Yine aynı ince kadın sesi işitilir:

— Kimdir o?

Karagöz boğuk ve kaba sesiyle:

— Çivi...

— Ne çivisi?

Karagöz hafızasının zaafı felaketiyle çivinin nevini unutmuş bulunur. Yeisinden sıçrayarak, yerlerde sürünerek düşünür. Nihayet sallapata şu cevabı verir:

— Karfiçe çivisi...

— Gerine batsın en irisi... Bilemedin.

Karagöz parola imtihanını veremediği için içeri alınmaz. Kapının önünde meyus, mütehevvir arsızlanır durur...

36

Cazim Bey halayıkla vekilharcın arasında geçen bu parola muhavveresini zuhuri, Karagöz mudhikelerine⁹⁷³ benzetmekte iken Bahtnev bu sual cevaplı gece misafirini hanımın nezdine uçurduktan sonra yine elinde şamdanı ve o esrarlı edasıyla mabeyin kapısının yanına avdet eder. Yine kulağı kırışte, gözleri müphem bir süzülüşle dalgın, koridorun ucuna oturur. Acaba yine ne var? Çok geçmez. Kapı dışarıdan yine mahremane fiskeler ile vurulur. Yine parola isticvabı başlar:

İçeriden — Kimdir o?

Dışarıdan — İki dirhem bir çekirdek...

— Meramın ne?

— Gerdek...

⁹⁷³ mudhike: komedi

— İnanmam...

— İnan... Gerçek söylüyorum gerçek...

Kapı açılır. Paşanın genç ve gözde uşaklarından Ferdi, Karagöz'ün Narçıl Bey'i gibi bir tuvalet ve elinde bir demet çiçekle içeri girer. "Aşk-ı yâran, muhabbet-i cânân, ben de gittim nazeninin aşkına ala ala hey..." der, içeri dalar.

Bu ikinci zampananın kimin nam ve hesabına alındığının Cazim Bey pek farkına varamaz. Fakat haremle selamlık arasındaki kapının bu kadar işlek bir hâle gelmiş bulunduğuna şaşar. Hayretle hiddeti bütün şiddetleriyle birbirine karıştır. Zavallı Bey nasıl şaşmasın? Nasıl kızmasın? Paşa efendimiz konağın ırz ve namusa müteallik kilit küreğine o kadar meraklıdır ki içeriden dışarıya, dışarıdan içeriye gece vakti kuş uçurtmak istemezler. Her gece uyku vaktinden birkaç saat evvel haremın havludaki büyük kapısı bir eski piştov kadar büyük, koskocaman bir anahtar ile kilitlenir. Her kattaki mabeyin kapıları keza aynı itina ile kapanır. Mecmuu birkaç okkalık bir demir yığını teşkil eden bu anahtarlar bir ipe dizilerek paşanın odasına getirilir. Onun gözü önünde bir çiviye asılır. Ertesi sabah kapıların açılma zamanı gelmedikçe ve paşanın emri olmadıkça çivideki bu anahtar dizisine kimse el uzatamaz. Meğerse bunlar ne beyhude yere ihtiyar olunan zahmetler imiş... Bu anahtarların birer çifti mi yaptırılmış? Yoksa diğer kapılarkiler bunlara mı uyuyor? Bu rezalet nedir? Paşa bu anahtar dizisi karşısında haremle selamlığın irtibatı kesilmiş olduğundan emin büyük bir kalp rahatlığıyla uyuyor. Fakat içten içe konağın içinde ne kepezelik anaforları dönüyor...

Cazim Bey, felaketin büyüklüğünden dönen başını sanki durdurmak için elini alnına vurdu. Düşünmeye vardı. O andaki mevkiini vahim bir nezaket içinde buldu. Ne yapacaktı? Ne yapmalıydı? Gidip paşa babasını uyandırmalı mıydı? Yoksa kendi kendine mi hareket etmeliydi? Uzun düşünmeye de vakti yoktu. Çiftelhaneler dolu iken hemen baskını yapmalıydı. Babasını uyandırmakla işin vahametini büsbütün artırmış olacaktı. Üzerinde kamalar, revol-

verler vardı. Nesi eksikti? Cesareti, şecaati, namusu ve iffeti hepsi mükemmeldi.

Bekledi. Ferdi ile giden Bahtnev avdet etmedi. Karanlıkta ma-beyin kapısına kadar yürüdü. Eliyle yokladı. Açıldıktan sonra kapı kilitlenmiş, anahtar üzerinden alınmıştı. Paşa babasının odasından asıl anahtarı almadıkça selamlığa çıkamayacağını anladı. İki şâhid-i âdilin ihbarnamesindeki şu ibare yine aklına geldi: “Binanın silme pervazından yürüyerek ta yatak odasının penceresine kadar gitmeye cesaretin varsa ve ilahere...”

Evet, evet, bu adil şahitler doğru söylüyorlardı. Onlar da bu panoramayı pencereden seyretmişe benziyorlardı. Anasının vekilharca vuslatgâh olan odasına kapıya tercihen pencereden hücum etmek birkaç noktainazardan daha muvafık düşecekti. Koridorun yandan bir penceresi vardı. Onun önünde durdu. Ağır ağır camı sürdü. Pancurun tek kanadını açtı. İhtiyatla bir ayağını dışarıya attı. Silme pervazının arzıyla metanetini tecrübe etti. Onu üzerinde yürünebilecek kadar enli ve kendi sıkletinden fazlasına tahammül edecek bir sağlamlıkta buldu. Kaplamanın cidarına yapışa yapışa yürüdü. İri su borusuna dokunarak köşeyi döndü. Aynı ihtiyatla yürüdü. Birinci odanın iki penceresi vardı. Onlardan sonra validesinin odası geliyordu. İki eliyle sıkı sıkıya kavradığı pancurlar, bu hatarnak⁹⁷⁴ yolunu hayli kolaylaştırdı. Tastamam validesinin penceresi önüne geldi. Pancurun yaprakları örtülüydü. Bunları hafif hafif araladı. Hanımefendi kandil ziyasını pek loş bulduğu ve petrol lambasından göğsü için korktuğu cihetle bu visal gecesini aynanın önünde yanan bir üçüzlü ispermeçet fanusuyla nurlandırmıştı.

Cazim Bey kanının bütün galeyanyla aralıktan içeri baktı. Hep eşya yerli yerinde, oda bir sükût-ı tâm içinde uyuyor. Yalnız kane-penin üzerine intizamla serpilmiş fesinden pantolonuna kadar bir kat erkek elbisesi görünüyor. Kameriyeli sarı pirinç karyolanın, me-nekşe ile kumral kızıl saç renginin imtizacından⁹⁷⁵ yapılmış ipek

⁹⁷⁴ hatarnak: tehlikeli

⁹⁷⁵ imtizaç: uygunluk, uyuşma

cibinliği, sayvanları⁹⁷⁶ yerlere dağılarak her taraftan örtülmüş. Bu suretle validesinin vekilharçla olan sevda esrarı hariri⁹⁷⁷ bir mahfaza içine alınmış...

Cazim Bey, bu aşk ejderhasının kolları arasından anasını ayırmakla nâmûs-ı âileyi kurtarmış olacak mıydı? Hayır... İhbarname-de yazıldığı gibi bu ahlâk-ı tefessühün⁹⁷⁸ konaktan harice yayılan taaffünlerini ancak kan temizlerdi. Bu levse kandan başka leke sabunu olamazdı. Kimin kanı? Herhâlde koyun, kuzu, tavuk, hindi kanı değil... Kendi kanı... Anasının kanı... Babasının kanı. Vekilharcın murdar kanı... Veyahut o anda konağı tutuşturmalıydı. Koleranın zamanında yangının yaptığı dezenfeksiyon gibi bu kirli ev ta kiremidinden temeline kadar yansın, kül olsun... Bu ipek cibinliğin örttüğü cinayetin günahkârları kavrulsunlar, kara kütük olsunlar...

Açmak için pancuru sarstı. Fakat kanatlar kapalı, ispanyolet gayetle sağlamdı. Açamadı. En alt yaprağın arasından elini soktu. Küçük kanadın sürgüsünü çekti. Pancurun dörtte bir kısmı açıldı. Cam kalkıktı. Yavaşça başını soktu. Tekmil vücuduyla süzüldü. İçeri girdi. Yataktakiler ya pek meşgul veya derin uykuda idiler. Hiçbir şey duymadılar.

Günâh-ı kebâirin⁹⁷⁹ en müthişini saklayan bu örtülü döşek gözleri önünde bir cehennem kümbeti gibi duruyordu. Cibinliği açıp Karagöz'ün hamam oyunu cavlaklığındaki vekilharcı kulağından tutarak kaba sakalıyla validesinin aguşundan dışarıya aldıktan sonra ona üçüzlü fanusun önünde dünyadaki hesapların en derinini sormak, dehşetine tahammül olunabilir bir muvacehe⁹⁸⁰ değildi. Ya ne yapmalıydı? Revolveri cibinliğe doğru çevirip dan dan dan çekmeliydi... Fakat o anda birdenbire cibinliğin ipek kanatları bir ısıtılmanın gömleği gibi titreyerek açıldı. Göğsünün uzun, sık kılları kaba sakalına karışmış, yaban adamına andırır tüylü, kalın, kaba bir vücut, suda yılan görmüş bir banyo hâliyle dışarı fırladı.

⁹⁷⁶ sayvan: pervaz

⁹⁷⁷ hariri: ipekten yapılmış

⁹⁷⁸ ahlâk-ı tefessüh: kötü ahlak

⁹⁷⁹ günâh-ı kebâir: büyük günahlar

⁹⁸⁰ muvacehe: yüzleşme, karşılaşma

Bu manzara Cazim'i bitirdi. Sanki yıldırım isabetiyle beyni yandı. Baş döndü. Gözleri karardı. Önünden her şey silindi. Yalnız dimağında sabit ve hâkim bir fikir vardı. Zihninden o çıkmıyordu. O, odaya ateş ederek öldürmek için, belindeki kamaları canı bir kalbe saplamak için girdiğini unutmuyordu. Revolverinin birini çekti. Siyah, zehirli, boğucu bir dumanın kesafeti içinde bunalmış, bir cehennem sahnesine, bir günah âlemine, bir hedef göremeden, bir istikamet tayin edemeden namuayyen bir boşluğa doğru bir iki el boşalttı. Fakat kurşunların nereyi deldikleri belli olmadı. Muhakkak olan şey vekilharcın ölmediği hatta vücudundan iğne ucu kadar kan akmadığı idi. Herif hasmının elindeki silahın bütün ateşlerini kusmasına meydan vermeden arkasından iki kolunu birden çemreyiverdi. Cazim'in elinden revolver sarktı. Adnan Şemi Paşazade'nin silahı muattal kalınca şimdi ağzı açıldı:

— Kaba sakalına köpekler yestehliyesice⁹⁸¹ melun, sen annemin koynunda ha...

— Ne yapalım? Ben paşa babanın ihmaliini itmam ediyorum. Ananın imdadına yetişmesem kadıncağız ya aşçısının kolları arasında düşecek ya ayvazın.

Vekilharcın bu pek küstahane cevabına karşı Cazim nasıl etti etti, elinden sarkan revolverin tetiğini çekebildi. Kurşun tuhaf bir istikamet takibiyle ikisini de bacaklarından yaraladı. Cazim bir taşla iki av vurmuştu. Hem kendini hem hasmını... İkisi de yere devrildiler.

Döşekte sapsarı kesilmiş hanımefendi helecandan ölmek için yelpaze gibi mendil sallayarak ağzına hava vermeye uğraşırken gümbürtü akabinde oğluyula âşığının yere düştüklerini gördü. Acaba ikisi birden mi öldü? Hangisinin ölümü kendi maşuka veya ana kalbine teselli kabul etmez bir yara açmış olacaktı?

Kadın, hizmetkârlarından biriyle irtikâp ettiği cinâyet-i sevdâsından dolayı oğluna karşı pür-hicap ve uğrattığı felaket sebebiyle sevgilisinden mahcup döşğinde ağlıyor. Birbirinin kanına susamış bu iki mütehevviri ayırmak için ortaya fırlasın mı? Ah ne yüz ile?

⁹⁸¹ yestehlemek: pislemek, büyük abdest yapmak

Galiba artık kan döküldü. Olan oldu. Fakat can damarından vurulan hangisi? Öyle bir gümleyiş, öyle bir devriliş ki yere yuvarlananlar bile kendilerinin ölüp ölmediklerinden haberdar değiller. Fakat gecenin sakit havası içindeki barutun inbisatı konağın her tarafını öyle inletir ki kendini döşeğinden dışarıya atmayan insan kalmaz. Silah hangi odadan patladı? Hanede intihar mı var? Hırsız mı? Yoksa bir kaza mı oldu? Fakat hanımefendinin yatak odasına yakın odalarda yatanlar gümbürtünün oradan geldiğini teminen söylerler. Konak halkının büyük kısmı oraya dolar. Kapıyı güm güm vurarak sorarlar:

— Hanımefendimiz ne var? Ne oldu? Açınız kapıyı, meraktan ölüyoruz...

Kapıyı kim açacak? İki yaralı yahut ölü yerde yatıyor. Hanımefendi döşekte baygın... İçeride o tarakadan⁹⁸² sonra bu mezar sükûtu devam ettikçe dışarıdakilerin merakları büsbütün büyür. Heyecanları artar. Yerde yatanlardan evvela vekilharç davranır. Arkasından Cazim Bey... Hanımefendi bu kıyâm-ı bade'l-mevti⁹⁸³ garip bir memnuniyetle döşeğinden seyrederek Elhamdülillah ölen yok... Fakat birinin sağ, ötekinin sol bacağından kanlar akıyor. İkisi de safrası yana kaçmış duba gibi birer kalçaları üzerine çarpık duruyorlar. İkisinin de çehreleri şiddetli birer ağrı işmizazlarıyla buruşuk...

Dışarıdan istirhamlar gittikçe perdesi yükselen bir ısrar ile devam ediyor:

— Hanımefendimiz, paşa efendimizin başı için olsun açınız.

Nasıl açsınlar? İçeride rezalet var. Cinayet var... Bu mahalle baskını değil ki zani⁹⁸⁴ ve zaniyeyi⁹⁸⁵ halkın tehevürüne teslimen karakola göndersinler. Bu konak içinde, çok yerde emsali örtbas edilen bir aile vakası... Bunu kedinin kabahati gibi dört elle örtmeye çabalamaktan başka çare yok... Bu mübrem lüzumu, vaziyetin

⁹⁸² taraka: gümbürtü

⁹⁸³ kıyâm-ı bade'l-mevt: ölümden sonra diriliş

⁹⁸⁴ zani: zina eden (erkek)

⁹⁸⁵ zaniye: zina eden (kadın)

fevkalade nezaketini o gâye-i ye's ü helecânlarında bile vekilharç da müdrik⁹⁸⁶, Cazim Bey de, yarı baygın hanımefendi de...

Hem iki erkeğin tehevürleri şiddetlerinin had devresini geçirmiş, gevşemiş gibiydi. Âdeta öfkeleri piç olmuştu⁹⁸⁷. Zedelenen bacak kemiklerinin sızılıyla ikisinin de gözlerinden ateş çıkıyordu. Revolver ile vurup vurulmanın kolay bir şey olmadığını bunun daha ileri derecesine, daha ağır, daha mühlik yara almaya vücutlarının tahammülü kalmamış olduğunu anlamışlardı. Can acısı, ölüm korkusu akıllarını biraz başlarına topladı. Fakat dışarıdan kapıya indirilen yumruklara, edilen istirhamlara cevap vermek lazımdı.

Cazim, vekilharcın kanepede üzerinde duran elbiselerini aldı. Herifin suratına fırlatarak bir facianın son perde nihayetine andırır derin bir tahkir ve tehditkâr bir el ile açık pancuru gösterdi. Kendi girmiş olduğu yerden ona çıkmak emrini veriyordu. Vekilharç anladı. Yaralı bacağıyla bölme pervazının üzerinden yürümekteki tehlike ve ızdıraba bir mahkûm mecburiyetiyle katlanarak urbaları omuzunda inleye pufloya pencereden dışarı çıktı. Cazim Bey pancuru kapadı. Geldi, kapıyı açtı. İçeri doldular. Soruyorlardı:

— Ne var? Ne oldu? Silah niçin atıldı? Kim attı?

Beyefendi şu cevabı buldu:

— Sofada bir gölge gördüm. Hırsız zannıyla üzerine silah boşalttım. Hayalet miydi? Ne idi bilmem. Gözümün önünden kayboldu...

Hayaletin dehşetinden hâlâ titreyen hanımefendiye su, limon yetiştirdiler. Nefes etmek için Hoca Hanım geldi. Zavallının korku damarını aradı aradı, bulamadı. Çanak yalayıcı ağzının bütün riyakârlıklarıyla:

— Vah hanımefendilerin hanımefendisi... Gönümün bir tanesi, velinimetim... İyi saatte olsun hayalet nazik vücudunuzu o kadar sarsmış ki korku damarınızı da koparıp beraber götürmüştü...

⁹⁸⁶ müdrik: idrak etmiş, kavramış

⁹⁸⁷ piç olmak: heder olmak, boşa gitmek, tadı kaçmak

Bu esnada paşa efendinin dairesinden şiddetle patlayan beş altı el revolver konağın iri çerçevelerini zangırdadır. Hemen kulaklar bu yeni gümbürtüye verilir. Yine çehreler korku ve merakla sararır. Ne o? Hanımefendinin odasından kaçan hayalet, paşa efendinin daire-sine mi saldırdı? İşte buna hiç kimsenin, hatta hayaletin muhteri⁹⁸⁸ Cazim Bey'in bile aklı ermez. Herkes şimdi o gece korku damarları-na okunacak çok hastalar bulunduğunu anlayarak Hoca Hanım da kalabalığa karışır.

37

Ragıp'ın, Cazim'in kendilerini intibaha, tarassuda davet eden mahut ihbarnameleri aldıkları günü biçare paşanın da kağşamış di-mağı içinde böyle müthiş bir bomba patlamıştı. O menfur, o belalı hakikati cehennemî bir azap veren ateşten cümlelerle tasvir ve ih-bar eden satırlar paşanın sulanmaya yüz tutmuş beynini son derece galeyana getirdi. Koca bunak, mektubu birkaç kere telinler⁹⁸⁹, teş-nilerle⁹⁹⁰ elinden atıp nefretle tekrar yine alarak ancak nihayetine kadar bir defa okuyabildi. Şiddet-i teessürle tıkanmaktan, nüzulden, tecennünden⁹⁹¹ korktuğu için ikinci defa okumaya cesaret edeme-di. Bu meşum⁹⁹² vesıkayı görmek istemiyor, lüzumuna mebni imha edemiyor fakat onu dokunduğu yeri veba gibi musap eden⁹⁹³ dehşet saydığı için bir yerlere koyamıyor, üstünü başını birdenbire tutuşturu-rak bir mâtde-i nâriye⁹⁹⁴ imiş gibi cebine de sokamıyordu.

Zavallı paşa boğazından aşağı süzülerek midesine birkaç ku-laçlık bir yılan kaçıp da hayyanın karnında depreşerek vücudunu soktuğunu, zehirlediğini hisseden bir adam ızdırabıyla kıvranıyor, öksürüyor, ürküyor, ölüyordu.

⁹⁸⁸ muhteri: uyduran, aslı olmayanı söyleyen

⁹⁸⁹ telin: lanetleme

⁹⁹⁰ teşni: ayıplama

⁹⁹¹ tecennün: delirme

⁹⁹² meşum: uğursuz

⁹⁹³ musap etmek: felakete uğramak

⁹⁹⁴ mâtde-i nâriye: yakıcı madde

Mektubun birçok satırları içinde yalnız şu cümle, hâl-i müzâba⁹⁹⁵ gelmiş kızıl hurufla beyinde bir felaket şehrayını⁹⁹⁶ gibi yanıyordu:

“Her gece gül yanaklı bir kadının dolgun beyaz ellerinden aldığınız güzel kokulu şerbette bir zevcin hissini uyuşturacak, namusunu uyutacak miktarda muhaddir bulunduğunu...”

Gülizar, onu kundakta çocuk uyutur gibi ilaçlasın... Bihis⁹⁹⁷ bir yastık hâline getirsin... Sonra onun ak saçları huzurunda, görmez gözleri önünde dünyadaki komedya­ların en şeniini oynasın. Konağın en mahrem bir köşesini bir rezalet sahnesi yapsın, bıraksın...

Odalığını müthiş tehlikelere meydan okutacak kadar kızgınlığa düşürerek ayartan o genç âşık, o habis kimdir? İşte bu zihin yakan, beyin kavuran hakikate o gece erecek, bu şeytanla yüz yüze gelecek, revolverleriyle onun kafasını birçok yerinden de­lecekti. Bu intikamını kâbil-i tasavvur bütün şiddetiyle, dehşetiyle alabilmesi için şimdilik hazım, sükût, idare lazımdı. Kalbindeki bu dertlerin en ağırını, en acısını yüzünün tatlı tebessümüyle setretmek⁹⁹⁸, ona işkencelerin en canfersası⁹⁹⁹ geliyordu. Fakat tahammülden başka çare yoktu.

Gece oldu. Şerbet ve yatmak zamanı yaklaştı. Gülizar yırtıcı, hain pençelerine kadife yumuşaklığı vermeye uğraşan bir dişi kaplan işgaliyle ve her emrini saniyesinde ifa için paşanın etrafında dolaşıyor fakat gözlerinde iki kızgın mum gibi yanan aşkının tahassürünü ihtiyar zevci artık pek vazıhan¹⁰⁰⁰ seziyordu.

Paşa yerinden biraz kımıldansa:

— Rahatsız olmayınız efendim, isticaliyle¹⁰⁰¹ derhâl arkasına, koltuklarının altına kuş tüyü ipekli yastıklar sıkıştırıyor, ihtiyar zev-

⁹⁹⁵ hâl-i müzâb: erimiş, sivilaşmış

⁹⁹⁶ şehrayin: gösterişli şenlik, donanma

⁹⁹⁷ bihis: hissiz, duygusuz

⁹⁹⁸ setretmek: gizlemek

⁹⁹⁹ canfersa: can dayanmaz

¹⁰⁰⁰ vazıhan: açık bir şekilde

¹⁰⁰¹ istical: sabırsızlanma

ci yıldızlara baksa onları hemen semadan kaparak önüne getirmek imkânına çabalar bir tehâlükle etrafında pervaneler gibi fırıl fırıl dönüyordu.

Birini aldatacağımız, bir hıyanetle ezeceğimiz, bir hakkını yutacağımız zaman onun daha ziyade emniyetini kazanmak için fazlaca yüzüne güleriz. Hele karı koca arasındaki iğfallerde, hıyanetlerde bazen aldatanlar aldattıklarının hakkında merhamet duyacak kadar kalp rikkati gösterirler. Onlara için için acırlar. Fakat bu tuhaf merhametleri, iğfalde devamlarına mâni olamaz. Onlara acımakla beraber kendi zevklerini de yerine getirirler...

Aldanan taraf önce bu cinayetin, sonra da pek bahir asarından bu faydasız garip merhametin farkına varırsa yeisi birkaç misil artar. Teessüründen deliye döner. Şiddetli bir heves-i intikâma düşmekten kendini alamaz.

İşte zavallı paşa da böyle olmuştu. Bu hodkâm¹⁰⁰² adamda, öyle kadınlığın en kaynar çağında bir afeti kendi kocamış, yumuşak aşkının çelimsiz aguşuna almak iptilasıyla bu felakete, yarı yarıya binnefs¹⁰⁰³ sebebiyet vermiş olduğunu muhakeme edebilecek kadar insaf ve izan yoktu. O bütün cinayeti Gülizar'a yükletiyordu. Vefasız genç kadını boğazından tutup yere yatırarak, kafasını taşlara çarparak parçalasa yine öfkesini, intikamını çıkarmış olmayacaktı.

Nihayet şerbet zamanı geldi. Kısa bir gaybubetten sonra Gülizar etrafına en şekerli tebessümlerini saçarak, paşayı en muğfil¹⁰⁰⁴ bakışlarıyla okşayarak elinde gümüş tepsi ile endamının bütün letafetlerini kırıp dökerek içeri girdi. Kapaklı elmastıraş bardağı yatağın yanındaki küçük dolabın mermeri üzerine koydu.

İhtiyar paşa, kendini yarı ölü hâline getirmeye kifayet edecek kadar zehri havi¹⁰⁰⁵ bardağa baktı. Belli etmemeye uğraşarak tepeden tırnağa bir titreme geçirdi.

Gülizar gözlerini füsunkârlığın bütün incelikleriyle süzerek:

¹⁰⁰² hodkâm: bencil

¹⁰⁰³ binnefs: kendisi

¹⁰⁰⁴ muğfil: kandıran

¹⁰⁰⁵ havi: içinde bulunduran

— Hizmetçilere, kimseciklere inanamıyorum. Şerbetinizi kendi elimle yapıyorum. Belki şuruba sinek kondururlar. Belki kapları, kaşıkları şartıyla şurtuyla temizlemezler...

Paşa hakikate ittilamı¹⁰⁰⁶ anlatmamak için odalığının bu haince iğfalkâr şaklabanlığına karşı teşekkür beyanına mecbur kaldı. Fakat bu teşekkür gayriihtiyari¹⁰⁰⁷ somurtkanca oldu. Paşada ağrısını saklayan bir hasta kurt sükûnet-i cebriyyesi vardı. İkisi de birbirini aldatmaktaki bütün maharetlerini sarf ediyorlardı.

Kadın gösterebileceği cilvelerin en yürek gıcıklayıcılarıyla yaltaklanarak gül menevişleriyle taravetyab¹⁰⁰⁸ yanağını paşanın muşmula dudaklarına arz ile:

— Gönلümün varı efendiciğim... Bu akşam neşesiz gibisiniz. Midenizde bir ağırlık, kalbinizde bir sıkıntı var. En ufak bir rahatsızlığınız derhâl elektrik gibi ruhuma akseder. Bu geceki şerbetinizi çiçek suyu karıştırarak o kadar itina ile yaptım ki âdeta bir kordiyal¹⁰⁰⁹ oldu. Birkaç yudumuyla kalbinizin ferahlayıp sinirlerinizin rahat edeceğinden eminim.

Paşa süzük süzük bakarak:

— Teşekkür ederim Gülizarcığım... Senin afif¹⁰¹⁰ ellerinle yapılan şerbette zehir bile olsa yine bana kevser şifası verir.

Bu zehir kelimesinin ağzından biirade fırlamasına ihtiyar zevç pek nadim¹⁰¹¹ oldu. Ama bir kere ok yaydan çıkmıştı. Gülizar kelimeden teşeümle¹⁰¹²:

— Ah velinimetim benim size olan tatlı sevdama bu acı sözü niçin kattınız?

— Affet Gülizar... Vallahi ben de bilmem. İşte nasılsa ağzımdan kaçtı. Fena bir niyetle söylemedim. Haniya bir şarkı vardır:

¹⁰⁰⁶ ittila: bilme

¹⁰⁰⁷ gayriihtiyari: istemeksizin

¹⁰⁰⁸ taravetyab: canlılık bulan

¹⁰⁰⁹ kordiyal: çarpıntı rahatlatıcı bir ilaç

¹⁰¹⁰ afif: iffetli

¹⁰¹¹ nadim: pişman

¹⁰¹² teşeüm: uğursuz sayma

“Zehir olsa içirim gerdandan akan teri”... İşte bu kabilden söyledim...

Bir müddet sükût ettiler. Paşa kendinin bir an evvel uyutulmak istenildiğinin farkına vardı. Belki gelecek âşığın zamân-ı teşrîfi¹⁰¹³ yaklaşıyordu. Paşa zihninden kurduğu plana göre hareket etmek için:

— Şimdi aklıma geldi. Belki yine unuturum. Ben Cazim’e bir iş havale etmiştim. Onu ne yaptı acaba? Şimdi onu buraya çağırırsam sinirli oğlandır. Ağzı açılırsa bir alay zevzeklik eder. Dinleyecek vaktim yok. Haydi gülüm, başkasına emniyet edemem. Sen lütfen büyük oğlumun dairesine kadar git, anla, gel...

Gülizar paşanın emrini ifa için odadan çıktı. Muğfil genç kadının hakikaten gidip gitmediğini anlamak için usulca kapıya kadar yürüdü. Arkasından baktı. Gülizar kaybolduktan sonra hemen tepside şerbeti aldı. İçindeki başka bir kaba boşaltıp karyolasının arkasına sakladıktan sonra bardağı dolabın içine hazırlamış olduğu yine o renkte diğer bir şerbetle doldurdu. Kapağı kapayarak tepsinin üzerine koydu.

Gülizar geldi. Büyük mahdumdan:

— “Hiç merak buyurmasınlar. Emirleri harfiyen icra olunacak.” haberini getirdi. Afaki bir iki şey konuştular. Paşa infialini ketm ile neşeli ve tabii bir hâlde görünmek için son gayretini sarf etmekle beraber bu sahtekârlığa tamamıyla muvaffak olamıyordu. Bu içten içe elim muvacehe devam edip söz uzadıkça işin potu belli olur tehlikesine mebnî ihtiyar adam loşça bir koltuğa çekildi. Bir yorgunluk tıkanması geçirir gibi birkaç uzun, iri soluk aldıktan sonra hep o cebrî neşe ile:

— Gülizarcığım, meleğim... Ver şerbetimi içeyim, dedi.

Şuh kadın hiçbir şeyden şüphelenmeyerek gümüş tepsiyi paşanın önüne getirdi. Son ömrünün mühim bir faciasını oynayan ihtiyar aktör, elmaştırış kapağı kaldırdı. Gülizar’ın gözü önünde bardağın muhteviyatını her geceki mutadî veçhile ağır ağır içti, bi-

¹⁰¹³ zamân-ı teşrîf: gelme zamanı

tirdi. Hem baygın gözleriyle hem peltekleştirdiği lisanıyla güzel odalığına teşekkür etti.

38

Kara yılan çöreklenir, pusuya yatar, avını görünce zemberek gibi birdenbire açılarak üzerine atılır, sokar, hemen yine kaçarak uzaktan zehrin tesir müddetini beklermiş... İşte Gülizar tıpkı öyle kalbinde hıyanet, damarlarında genç âşıkı için yanan mukavemet-fersa¹⁰¹⁴ bir aşk fakat gözlerinde sahte şefkat nevazişleriyle onun uyuşacağı ana intizaren ihtiyar paşanın etrafında dolaşıyor.

Koca kurt bu mühim ve müşkül rolünü bunaklığından memul edilmez bir ustalıkla oynuyor. Koltuğun üzerinde ağır ağır köngürleyerek evvela göz kapaklarını köhne dükkân kepenkleri gibi sarkıtıyor, sonra başını göğsü üzerine düşürüyor, yavaş yavaş göçüp külçelenmekte iken Gülizar fıkır fıkır kaynar edalar ve “Haydi efendiciğim döşeğinize... Koltukluda rahatsız olacaksınız. Hayatımın neşesi, gönlümün bir tanesi...” kabîlinden işvebazlıklarla ihtiyarın koltuğuna giriyor. Onu müşfik bir valide ihtimamıyla yatağına yatırıyor. Biçare adamın hayatla ölüm arasındaki bitaraf¹⁰¹⁵ muntıkaya geçmesi için bir saat, iki saat bekliyor. Bir gözü saatte, öteki cüretkâr sevdalısının pervazlardan yürüyerek geleceği pencerede... Gâh aynanın önünde saçlarını düzelterek gâh bahçenin karanlığına baka baka iki eliyle kalbinin helecanlarını bastırarak dolaşıyor, asabi adımlarla geziniyor, tatlı intizar üzüntüleri geçiriyor, o genç, çevik vücudun adımları altında olukların kopabileceğini, pervazların göçeceğini düşündükçe titriyordu.

Kurt uyudu. Fakat koç gelmedi. Vakit gece kabulü için olan miadı geçiyordu.

Paşa uyanıklık hilesini belli etmemek için yüzünü duvardan tarafa dönmüş, hiç kıpırdamıyor, ölü gibi yatıyordu.

Gülizar eline şamdanı aldı. İlaçlı ihtiyarın yüzüne baktı. Ak kıllar içine gömülmüş, senelerin çektiği hesapsız katmerler, çetelelerle

¹⁰¹⁴ mukavemetfersa: karşı koyulmaz

¹⁰¹⁵ bitaraf: tarafsız

çizik çizik kasvetli bir surat... İlacın ona bir teşrih ölüsü hissizliği vermiş olduğuna kanaat getirerek:

— Ah bu ak sakalina ölüm ne kadar yaraşacak. Sen ise gençlerin sevdalarına engel olmak için dünyaya kazık kakmak istiyorsun. Bir gencin sıcak savletleriyle müteselli¹⁰¹⁶ olmasam senin takma dişli çökmüş ağzının puselerine tahammül edemem. Artık seni Azrail öpsün, sen de onu...

Paşa bu zakkumlu sözleri dinler iken zehirli şerbeti içerek bihis yatmadığına nadim oldu.

Genç odalık yine sevgilisinin geleceği pencereye koştu. Yarı beline kadar dışarı sarktı. Karanlığın esrarını seçmeye uğraştı. Gece ona Aziz Sakıp'ın vücuduna dair hiçbir fısıltı ve pıtırta ile cevap vermedi. Ruhunda ürpertiler duyarak içeri çekildi.

Dolabın aynası önünde boylu boyunca durdu. Latif meyiller ile sağına, soluna eğilerek toz gibi ince beyaz muslin¹⁰¹⁷ içindeki piliç eti bedeninin inhinalarına¹⁰¹⁸, omuz ve kalçaların pek tatlı müdevverliklerine¹⁰¹⁹ baktı. Sonra birdenbire incelen belinin Sakıp'ın tüvana, körpe, çevik kolları arasına ne kadar yaraşacağını düşündü. Fakat dakikalar geçiyor, sevgilisi gelmiyordu. Acaba ne oldu? Talihin pek çok nuhseti¹⁰²⁰, gecenin bin türlü hıyaneti olabilirdi.

Paşanın sızdığı odanın kapısını kilitledi. Anahtarı cebine soktu. Ona bitişik istirahat salonuna geçti. Yine açık pencereden uzanarak geceye serzenişler yağdırmaya başladı.

— Ah, diyordu. Ah... Onu karanlık aguşundan salıver. Artık gelsin... Bunak muvakkat ölümüne daldı. Kurt kuş uyudu. Neredesin Sakıp? Bir dakikalık gecikişin beni ebedî yeislere düşürüyor.

Gülizar gözü karanlıklarda, eli kalbinde intizar sancısıyla kıvrınmakta iken odanın haricî kaplama tahtalarına bir sürtünme hıştırtısını işitir, bir helecanlı nefesin sıcaklığını hisseder gibi oldu.

¹⁰¹⁶ müteselli: avunan

¹⁰¹⁷ muslin: pamuklu kumaş

¹⁰¹⁸ inhina: kıvrım

¹⁰¹⁹ müdevverlik: yuvarlaklık

¹⁰²⁰ nuhset: uğursuzluk

Evet geliyordu. İşte o, sevgilisi Sakıp... Aşağı düşmek tehlikesini hiçe sayarak pencereden yarı çıplak bedeniyle sarktı, sarktı. Cazibe kanunu icabınca feza derununda uzak buutlardan¹⁰²¹ birbirinin cevher-i cirmîlerini¹⁰²² zerrebezerre¹⁰²³ hissedenden iki cisim gibi yekdiğerinin¹⁰²⁴ kurbiyetlerini¹⁰²⁵ cismen ve ruhen duydular. Titreşmeye tutuldular. Birbirinin üzerine düşerek, kaynaşacak, hallihamur olacak iki cirm-i semâvî şiddetiyle vücut vücudu çekiyordu. Nihayet Sakıp pencerenin önüne geldi. Baygın, mütehassır, pür-ateş¹⁰²⁶ birbirinin kolları arasına düştüler. Ten teni yiyor, massediordu...

Bitişik odadan ilaçlı sanılan paşa, bedbaht koca başını yarım ölüm taklidi yaptığı döşekten kaldırdı. İçeriden esen ihtizar¹⁰²⁷ nefeslerini dinledi. Baş yastığı altından dolu revolverinin birini kavradı. Hazret, ömründe böyle heyecanlı, boğucu, müthiş bir an yaşamamıştı. Davranmaya çabalıyor fakat her tarafı titriyor, bütün mafsalları kesiliyor, beyinde yuva yapmış, ateşten karıncalar kaynıyor, gözlerinin önünde şimşekler çakıyor, etrafına yıldırımlar düşüyor, kendinin bir cehennem içinde pek zorlukla nefes alabildiğini görüyordu.

Paşanın bu uyanık, bu gözleri açık âlem-i hakîkatte geçirdiği kâbus içinde zaman durmuş, ezeli kum saatinin deliği tıkanmış, saniyeler devirlerinden kalmış, dünya hüviyetini cehennemle mübadele etmiş, felekleri yutan bir ejderin kangalları arasında sıkışıyor, eziliyor, yanıyor, zehirleniyor, can çekişiyor, ölüyor, paşanın mahvolan namusuyla beraber kürre-i arz bütün mahlukatıyla, madeniyatıyla her şey eriyerek bir adem¹⁰²⁸ fezasına doğru tebahhur ediyor¹⁰²⁹, hiç oluyordu.

¹⁰²¹ buut: boyut

¹⁰²² cevher-i cirmî: cismin özü

¹⁰²³ zerrebezerre: en küçük parçaya kadar

¹⁰²⁴ yekdiğer: birbiri

¹⁰²⁵ kurbiyet: yakınlık

¹⁰²⁶ pür-ateş: ateşli

¹⁰²⁷ ihtizar: can çekişme

¹⁰²⁸ adem: yokluk

¹⁰²⁹ tebahhur etmek: buharlaşmak

Davranmak istedi. Döşekten çıkmak için üzerlerine dayandığı iki kolunun kuvveti vücudunu kaldırmaya kifayet etmedi. Kalkacağı yere düştü, uzandı. Nefesi nefesine yetişmiyordu. Paşa artık yaşamak ve hiç kimsenin yaşadığını görmek istemiyor, insan, hayvan önüne kim çıkarsa gebertmekte teşeffi¹⁰³⁰ arıyor, bu felaketine kâinatı mesul görüyordu. Bitişik odada paşayı artık camit¹⁰³¹ sayarak sözlerinin perdesini alçaltmaya, cümlelerinin acılığını gizlemeye lüzum görmeyen sevdalıların şu ekstra muhaverelerini işitiyordu:

Aziz Sakıp — Paşa hazretlerini yatırıncaya kadar çok üzülüyor musun?

Gülizar — Hiç...

— Çabuk mu sızıyor?

— Bir bardak şerbetle iki binlik içmiş kadar...

— Artık o senin zevcin değil, oğlun...

— Evet, yedi yaşında Adnan Şemicik yakında peynir dişleri çıkacak.

— Hilkatın garip bir kastıyla hayatı tersine dönmüş bir yavrucağ. Gittikçe büyüyeceğine günden güne küçülüyor.

— Yakında altına bez koyacağım.

— Ağzına çiğnemik vereceksin.

— Kucağıma alıp attaya götüreceğim.

— Aminle mektebe başlatacaksınız.

— Çalgı ile hokkabazla sünnet ettireceğiz.

— Yakında arkasından lokma dağıtsanız daha münasip olmaz mı?

— Azrail'e davet tezkeresi nasıl yazılır, bilsem...

— Merhametli, inayetli efendim hazretleri...

— Şu ihtiyarı al, cennete götür.

¹⁰³⁰ teşeffi: şifa bulma, rahatlama

¹⁰³¹ camit: cansız

— Herhâlde emr ü fermân zât-ı merâhim-penâhîlerindir¹⁰³².

— Sakıp...

— Ah elmasım.

— Ah şekerim.

— Şekerden daha tatlım.

— Ah kaymağım.

— Kaymaktan daha yumuşağım, daha beyazım... Daha lezzetlim... Daha enfesim.

— Canımın içi...

Paşa bu muhaverenin tetimmatından¹⁰³³ aşk tecvidi üzere dört elif miktarından pek fazla çekilen daha öyle ahlâr, oflar, iniltîler duyuyor idi ki bundan ziyadesini işitmeye tahammülü kalmadı. Kendisinin bir ölü olmadığını ispat edecek anın gelmiş bulunduğuna artık hükmetti. Elinde revolver ile kendini usulca döşekten aşağı bıraktı. Tutulduğu kâbus, dinlediği muhavere dimağına öyle bir sekir¹⁰³⁴ vermişti ki Gülizar'ın söylediği gibi iki binlik içmiş kadar başı dönüyor, iki tarafına sendeliyor, beyni, vücudundaki bütün kanı cıva hâline gelmiş de biraz sarsıldığı tarafa akıverecek gibi oluyordu. Fakat bütün yaşadığı müddetçe erkekliğine, metanetine, babayiğitliğine, nişancılığına bu kadar muhtaç olduğu bir an daha tasavvur edemiyordu. Elindeki revolverin etten, kemikten hedef üzerine altı kurşununu boşaltacak kadar Cenabıhak'tan kuvvet isteyerek yeni ayak çocuk gibi sarsak sursak bitişik odanın kapısına doğru yürüdü. Eşiğe gelince nazarına çarpan canlı levha, kâinatı öldürüp diriltlen aşk heyulasının Adem'le Havva arasındaki o dem-i ihtizâr¹⁰³⁵ -elindeki silah kendi beyninde patlamış kadar- paşanın rüyetindeki vuzuhu sildi. Önünü cehennemden dünyaya savrulan kesif bir duman kapladı.

¹⁰³² zât-ı merâhim-penâhî: merhametlerin koruyucusu olan kişi

¹⁰³³ tetimmat: tamamlayıcılar

¹⁰³⁴ sekir: sarhoşluk

¹⁰³⁵ dem-i ihtizâr: can çekişme anı

Zangır zangır titreyen koluyla silahını uzattı. Sokak sulayıcıların ellerindeki suyun darbından dört yana savrulan hortumlar gibi namlusu odanın içinde daireler çeviren revolverinin kurşunlarını birbiri arkasına ve hemen lalettayin¹⁰³⁶ dünyayı görmez bir heyecanla boşalttı. Bir tehlike vukuu ihtimalinden katiyen uzak, sevdası yastığında bahtiyar, müsterih yatan çiftin kabadan, tizden keskin birer çığlıkları işitildi. Birtakım şangırtılar da duyuldu. Kim öldü? Kim yaralandı? Belli değildi. Bir muharebe paniği gibi ilk kargaşalığı takip eden sükûnet anında paşanın yerde yattığı görüldü. Elinden bir tarafa fırlayan revolver bütün kurşunlarını kusmuştu. Gülizar'la Sakıp yarasız, beresiz sapasağlam büyük bir telaşla geziniyorlardı, ilk dehşetli anını atlatmış oldukları tehlikenin mabadı¹⁰³⁷ vardı. Şimdi bütün konak halkı oda kapısına dolacaklar, kopan gürültüye dair bin sual soracaklardı. Yerde yatan paşa yaralı mıydı? Sağ mıydı? Ölü müydü? Gözleri kendisinin hangi dünyada olduğunu ifade-den âciz bir müphemiyetle süzülüp gitmişti. Bakıyordu ama görüyor muydu? Bu namuayyen hâline rağmen bir daha davranıp ikinci dolu silahıyla bir hengâme daha çıkarabilir miydi? Bu ihtimalin leh ve aleyhinde hüküm verecek ortada müspet bir şey yoktu...

Gülizar üst baş açık saçık, saçlar dağınık, zihin perişan ortada dolaşarak:

— Sakıp, haydi durma... Başımızın çaresine bakalım.

Aziz Sakıp şaşkın, mütevahhiş¹⁰³⁸:

— Ne yapalım?

— Bilmem, çabuk söyle.

Bu esnada yatak odasının kapısı dışarıdan muhtelif ellerin yumrukları altında güm güm güm. İnceli kalınlı sesler sorar:

— Açınız. Ne var? Hırsız mı? Yoksa hanımefendinin odasından kaçan hayalet mi?

Aziz Sakıp yavaşça:

¹⁰³⁶ lalettayin: rastgele, gelişigüzel

¹⁰³⁷ mabad: devam

¹⁰³⁸ mütevahhiş: ürkek

— Kaçalım... Zaten kararımız günün birinde firar değil miydi? İşte o gün geldi, bir anda çattı.

— Kaçalım. Fakat nasıl? Nereden?

— Su borusundan aşağı inebilir misin?

— Kendini pencereden at desen atarım. Çünkü kaçmaya zaruret hasıl oldu...

— Hiçbir tarafta uzunca ip var mı?

— Yok...

— Birkaç döşek, yorgan çarşafı?

— Var... İstedğin kadar.

Gülizar derhâl bir dolap açar. Yıkanmış, ütülenmiş bir bohça çarşaf çıkarır. Hemen sıkı sıkıya düğümler ile bu çarşafları birbirine eklerler. Burarlar. Uzun, sağlam bir ip olur.

Paşa karaya oturmuş bir salapurya gibi koca vücudu bihareket ve sabit, ölgün bir bakışla bu firar hazırlığını seyreder. Biraz yana çarpılmış ağzı işlemez...

Gülizar çarçabuk arkasına bir palto geçirir. Başına örttüğü bir krepin uçlarını çene altından bağlar. Ökçeleri mutedil iskarpinler giyer. Şık bir maun dolap açarak sekiz on tane irili ufaklı mahfaza çıkarır. Bunları bir çıkına sarar. Sonra melul melul seyreder gibi görünen el ermez, güç yetmez, dil söylemez bir mevki-i hazînde kalmış yarı ölü ihtiyara hitaben:

— Öyle dik dik ne bakıyorsun? Kendime ait elmasları alıyorum. Kaç senedir senin kokmuş koynunda gençliğimi çürüttüm. O fedakârlığım bu kadar bir ücrete değmez mi? Şurada kasanda on iki bin lira hazır paran var. Anahtarın nerede olduğunu, kasanın nasıl açıldığını biliyorum. Fakat Allah nasip etmesin. Tenezzül etmem. Yalnız kendi mücevherlerimi alıyorum. Bunu da sirkat sayacak kadar vicdansızlık edersen onu da sen bilirsin. Konağın, malın, paran, her şeyin başından kalsın. Bana lüzumu yok. Bizi kurşunlarınla devirmek istedin. Fakat Cenabıhak sıyanet etti¹⁰³⁹. Tedîb-i manevî ile

¹⁰³⁹ sıyanet etmek: korumak

sen kendin vuruldun. Benden yana hepsi helal olsun. Çerkez kızımı, kalbim temizdir. Dilin açılırsa tahkiye geleceklere gördüğün gibi anlat... Allah'a ısmarladık.

Aziz Sakıp burulmuş çarşafların ucunu sevgilisinin ince beline sıkıca bağlar. Bu kıymettar yükü ayakları yere değinceye kadar yavaş yavaş pencereden aşağı sarkıtır. Yatak odasının kapısı birçok yumrukların altında çatırdar ve ağızlardan türlü müstacel¹⁰⁴⁰ sualler yağar iken bu velvele arasında genç eczacı su borusundan aşağı süzülür. Gece, bu iki firariyi siyah aguşuyla sarar, saklar.

39

Hanımefendinin odasından kaçan hayaleti kovalamak ister iken paşanın da dairesinden patlayan silah seslerine koşan konak halkı, kapının açılması için hayli müddet dışarıdan rica etti durdu. Ne kapı açıldı ne içeriden bir cevap geldi. Meraklar, helecanlar arttı. Gece yarısından sonra paşanın odasından birbiri arkasına beş altı el silah gümlemesi, sonra bu sükût herhâlde iyi bir manaya değildi. Kırmak istediler fakat kapı pek sağlamdı. Gördüğü zorlara mukavemet etti. İçerideki sükûnun aslı bilinemediği için müellim bir hâle sebep olmaktan ihtirazen¹⁰⁴¹ tekmeler, baltalar ile devirmeye de cesaret edemediler. Bivakit¹⁰⁴² çilingir celbine mecbur oldular.

Kapı açıldı. İçeri doldular. Yatak odasında büyük bir karışıklık yoktu. Fakat onun bitişiğindeki istirahat salonu altüst olmuş, ortaya birtakım eşya saçılmış, iskemleler devrilmiş, ayna ve camlar kırılmış, paşa vücudunun bir kısmı bir odada, yarısı ötekinde olarak eşiklik üzerinde yıldırımlanmış koca bir kütük gibi yatıyordu. Bütün soluklarını alıp vermiş olan revolver de biraz öteye uzanmıştı.

Validesinin elem-i sükutuyla zihin ve muhakemesinin bütün melekâtı yanıp kafası çoraklığa dönmüş bulunan Cazim Bey, bu manzara karşısında birdenbire ne düşüneceğini şaşırdı. Vehle-i ûlâ-

¹⁰⁴⁰ müstacel: acele

¹⁰⁴¹ ihtirazen: çekinerek

¹⁰⁴² bivakit: zamansız

da¹⁰⁴³ herkesin aklına gelen şey, bir hırsızlık vakası oldu. Pencerenin önüne gidince bir ucu aşağı sarkan birbirine bağlanmış çarşaf-ları gördüler. Şimdi zihinlerde sirkat ihtimali daha kuvvetlendi. Fakat içlerinden birisi ortaya “Haniya Gülizar Hanım?” sualini fırlattı. Şaşkın, istizahkâr herkes birbirine bakiştı. Ortada dönen gece esra-rının keşf-i mâhiyyetiyle o kadar meşgul idiler ki yerde yatan paşanın berhayat olup¹⁰⁴⁴ olmadığını tahkik kimsenin aklına gelmiyordu.

Bir ikinci seda derhâl ulu orta şöyle bir ithamda bulundu:

— Gülizar âşığını içeri almış. Paşanın kasasını soyup pencere-den firar etmişler... Paşa arkalarından kurşun sıkılmış. Galiba yetiş-tirememiş. Kendine baygınlık gelmiş. Yere yuvarlanmış...

Üçüncü bir ses:

— Firarilerin takibi için hemen zabıtaya haber yetiştirmeli.

Bir dördüncü ağız:

— Ayol her şeyden evvel şu paşanın hâline bir bakalım. Zavallı adam ölü mü, diri mi anlayalım... Para, mal, her şey feda olsun. Hemen doktor getirtelim. Onu kurtaralım.

Kadınlar, ellerinde mendiller, üzerinde bulundukları facia sahnesinin hüznüyle münasip birer tesirle gözlerini silerek paşanın başına toplandılar.

Mosmor bir çehre ve şişkin iri vücuduyla yerde yatan devletli-nin gözlerinden başka bir tarafında hareket görülüyor, pek melul ve ihtizarı yaklaşan bir hasta bitkinliğiyle bakıyordu.

Şimdi bütün gözler isticvaben menzul surata dikildi. Geçen faciayı yalnız o biliyor fakat o müthiş marazla kilitlemiş ağzı bir şey söyleyemiyor, mâcerâ-yı felâketi olanca kesafetiyle gözlerinde toplanmış duruyordu.

Hekimlere haberler koşturuldu. Cazim Bey dindarane bir hu-suyla secde eder gibi pederinin önüne kapanarak:

— Velinimet babacığım ne oldu? Zabıtaya haber gönderelim mi?

¹⁰⁴³ vehle-i ûlâ: ilk anda

¹⁰⁴⁴ berhayat olmak: sağ olmak

İhtiyar menzulün ağzından anlaşılmaz hafifçe bir mırıltı, dil-sizlerin tekellümüne benzer bir ses çıktı. Ve aynı zamanda sağ göz kapağıyla sağ elinde birer nefiy¹⁰⁴⁵ hareketi görüldü.

— Demek göndermeyelim...

Hasta aynı nefiy hareketleriyle cevap verdi:

— Sirkat yok mu?

Menzul yok olduğunu anlattı.

— Ya ne oldu?

İnmelinin gözleri cevap vermek istemediğini anlatır bir ketu-miyetle başka tarafa kayd.

— Gülizar nerede?

Bu ismin telaffuzu anında ihtiyarın sönük nazarlarında birden-bire iki gazap alevi parladı. İkinci defa darbe-i nüzûle uğrar gibi bir ihtilaca¹⁰⁴⁶ tutulunca Cazim korktu. Bu müellim isticvabı kesti.

Hekimler yetişt. Hemen odanın bütün pencerelerini, kapılarını açtırdılar. İçerideki kalabalığı savdılar. Paşayı başı yukarı durmak üzere bir şezlonga yatırdılar. Üstünde kuşak, düğme gibi ne kadar bağ varsa çözdüler. Elbisesini bütün gevşettiler. Açtılar. Başına soğuk kompresler, bacaklarına lapalar vurdular, müşhiller, lavmanlar ve bütün iptidai müdavâtı¹⁰⁴⁷ süratle yaptıktan ve dikkatle muayene-den sonra darbenin vahim olmadığını tebşir ettiler.

Tabipler hasta ile meşgul iken odadan dışarı savulan kalabalık sofalara yayıldı. Konakta henüz döşeklerinden kalkmayanlar varsa hep uyandılar. Haremde, selamlıkta mahiyeten peri, cin işine benzeyerek dönen bu esrara dair herkesi zekâ veya hamakati nispetinde tefsiratla duyduklarını, gördüklerini, benzettiklerini birbirine anlatıyordu. Hanımefendinin odasından çıkarak Cazim Bey'in revol-veri önünden kaçan hayaletin çarçabuk paşanın odasına saldırması çok dedikoduya sebep oldu.

¹⁰⁴⁵ nefiy: olumsuz, hayır

¹⁰⁴⁶ ihtilac: çarpınma

¹⁰⁴⁷ müdavât: tedavi etme

Konakta ara sıra kopan böyle hengâmelerde açılan bütün ağzların torba gibi bağlarını çekmeğe, gürültüleri, heyecanları teskine, zapturaptı temine uğraşan, herkesi terbiye ve saygıya davet eden hasılı ev içinde polis vazifesini gören kalfa hanımın böyle mühim bir anda meydanda bulunmaması diğer bir vaka şeklinde garip câlib-i dikkat¹⁰⁴⁸ göründü. Birkaç kişi yatağından kaldırmak için kalfanın odasına koştular. Fakat onu uykuların en derinine dalmış buldular. Renk sararmış, kollar iki yanına uzanmış, kadıncağız âdetâ sonu gelmez bir mumya uykusu uyuyor gibiydi. Kulağına seslenmek, dürtmek, tartaklamakla ona hayatını iade kabil olmadı. Bir iki doktor da bu gayritabii uykunun tedkîk-i esrâr u garâbeti için çağırıldı.

Biraz ötede Ali Bekir ile Pervin'in fîrar ettikleri taş odanın kapısı güm güm vuruluyor, içeriden bir ses geliyordu. Bir kısım halk da oraya koştu. Kapının anahtarını üzerinde buldular. Bu akşam konakta dönen esrar ne idi? Adnan Şemi Paşa yurdunun her odası garabetengiz birer sinema sahnesine dönmüştü.

Üzerindeki anahtarı çevirince kapı açıldı. Ragıp Adnan tehevürden terlemiş, morarmış, kudurmuş bir çehre ile dışarı fırladı. "Aaa... Bu ne? Küçük beyefendiyi oraya kim kapatmıştı? Bu ne küstahlık? Bu ne cesaret?" istiğrapları ağızdan ağza dolaştı. Hanımefendinin odasından fırlayan hayalet, paşa efendiyi nüzule uğrattıktan sonra kalfa hanımı dâü'l-cümûda¹⁰⁴⁹ yatırmış, Pervin'i mahbesinden azat ve onun yerine küçük beyi hapsetmişti. Besbelli Gülizar'ı pencereden kaçırın o idi. Bu insan işi değildi. İşe şeytan karıştığı apaşikâre görünüyordu.

Hoca Hanım: "Emlina, mislina, mernuş, tebernuş, kefe tataynuş ahreç, ahreç, ahreç..." duasını okuyarak karanlıklara üflemeğe, destursuz yere basmamalarını herkese tavsiyeye başlamıştı.

Ragıp Adnan, "Nerede o edepsiz, hayâsız caniler?" feveranıyla sofaların, merdivenlerin zulmetlerine saldırdı. Bahçıvanlara, arabacılar varıncaya kadar bütün hizmetkârlar elde fenerler, revolverler,

¹⁰⁴⁸ câlib-i dikkat: dikkat çekici

¹⁰⁴⁹ dâü'l-cümûd: bir çeşit felç

sopalar, kamalarla bahçeye firari canileri aramaya çıktılar. Bakmadık ağaç kovuğu, duvar deliği bırakmıyorlardı.

Vekilharç Abdullah Neyyir Efendi bacağıının yarasına kendi kendine sade suya pansuman yaparak odasının penceresi arkasından bahçedeki bu gürültüye bakıyor, cinayetinin büyüklüğüne nazaran pek ucuz kurtulmuş olduğuna bin hamt, bin teşekkür ediyordu.

Bu pek dikkatli, şiddetli taharriye rağmen firarilerin vücutlarına değil, en hafif bir izlerine bile tesadüf edilemedi. Sanki kuş gibi uçup gözden kaybolmuşlardı. Konağın köşe bucak, delik deşliğini herkesten iyi tanıyan ayvaz nihayet onların nereden kaçtıklarını keşfetti. Bahçenin bir ucunda metruk tek kanatlı küçük bir kapı vardı. İşte buranın her zaman takılı duran eski usul kol demirinin indirilmiş olduğunu binaenaleyh oradan çıkıp gittiklerine şüphesi kalmadığını haber verdi.

Ragıp Adnan Bey'in taş odadaki mahpusiyeti bir saati geçmiş olduğu hesap edildi. Bu müddet zarfında firarilerin izlerini kaybet-tirtecek bir mesafeyi boylamış olacakları anlaşıyordu.

Hemen o saatte takibata başlatmak için tekrar paşanın müsaadesini istihsale¹⁰⁵⁰ kalkışmak istediler. Fakat tabipler böyle sual cevaplar ile hastayı yormak katiyen caiz olmadığını anlattılar.

O gece konakta hekimlerin hazakatlerine muhtaç olanlar çoktu. Derin uykudan uyandırılacak bir kalfa, hoca hanımın teşhisince korku damarı çatlamış bir hanımefendi, bacağıının kurşun yarası tedavi edilecek bir Cazim Bey vardı. Zavallı vekilharç odasından dışarıya burnunu çıkarmaya cesaret edemeyerek deliğinden ayrılmayan yaralı bir fare gibi kendi kendini tedaviye uğraşıyordu.

Ağızlarda beş on türlü rivayet dolaşıyor, hastaların hâli tabipten ziyade manevi tedaviye muhtaç olduğu söyleniyordu. Çünkü paşanın çarpılması, kalfanın Turu Kuşıyye (?)¹⁰⁵¹ uykusuna yatması, hanımefendinin damarına şeytan kaçması alelade hastalıklardan sayılamazdı. Binaenaleyh doktorların teşhislerinden ziyade hoca

¹⁰⁵⁰ istihsal: alma, ele geçirme

¹⁰⁵¹ Turu Kuşıyye: Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın başka eserlerinde de geçen ancak anlamı tespit edilemeyen ifade

hanımın reyî dinleniyordu. Çünkü mübarek kadın başında örtüsü, elinde tespihiyle sofaları, odaları dolaşarak o gece konağı birbirine katan hayaletin izlerini arıyor, orada burada bazı kan lekeleri bularak:

— İşte işte, diyordu. Bu hayalet Karakoncolos cinsindendir. Girdiği yerden kan dökmeden çıkmaz. Bu kadarcıkla hepimize geçmiş olsun. Ucuz kurtulduk. Verilmiş sadakalarımız varmış...

40

Paşanın nüzul darbesi gittikçe hafifledi. Vekilharç Abdullah Neyyir Efendi vakanın sabahı konaktan kayboldu. Cazim Bey’le nasıl uzlaştılar? Hanımefendiyle nasıl vedalaştılar? Paşa ile nasıl helalleştiler? Anlaşılamadı.

Bir müddet paşanın ağız kelimesinden kelimeye kaydı. Zihninden kastettiği şey ile telaffuzu arasında fark görülüyordu. Mesela kuyruk diyeceğine “kuruk”, kürk diyeceği yerde “kürük” diyor. Dilini çeviremiyordu. Sonra sonra epeyce düzeldi. Akıl ve muhakemesini biraz toplayabildi. Ali Bekir ile Pervin’i, Aziz Sakıp’la Gülizar’ı takibe kalkışmak şöyle dursun bunların sözlerini etmeyi bile konakta yasak etti. Devr-i sâbıkta meluf¹⁰⁵² olduğu gibi hikmet-i idâre veçhile zuhuru anında marazı derhâl cezrî¹⁰⁵³ bir surette tedaviye ihtimam göstermek değil, sathice örtbas etmek usulüyle kapatmak yoluna gitti. Yara işliyor, ağrısı, tahribatı artıyor fakat örtülmekten, sözü menedilmekten başka iltiyamı çaresi düşünülmüyordu. Deşilmek isteyen ufunetler, yaralar örtülünce cerahatlerin bir gün en sağlam sargıları da çürüterek en elim, en çirkin manzaralarıyla kıpkızıl meydana çıkacaklarına şüphe yoktur.

Birkaç ay sonra biraz daha iyileşince paşa Adapazarı’ndan, daha içerilerden kendine körpe ve güzel kızlar tedarik eden madrabazlara dolgun bedeller ile yeni siparişler verdi. Pervin ile Gülizar’ın konakta ve kendi viran kalbinde bıraktıkları hazin boşluğu

¹⁰⁵² meluf: alışılmış

¹⁰⁵³ cezrî: köklü

bu suretle dolduracak ve onların hıyanetleri tesirini başka tazecik latif çehrelerin neşe-i temâşâ ve nevazîşleriyle tadile uğraşacaktı.

Vakanın üzerinden ancak iki ay kadar geçmişti. Posta müvez-zî¹⁰⁵⁴, paşa hazretlerinin namına ağzı mühürlü ufak bir kutu ile bir mektup getirdi. Bunları velinimete takdim ettiler. İhtiyar paşa, zât-ı devletlerine gelen mektuplarda zarfın üzerini okur, eski müşaşa¹⁰⁵⁵ elkaplarını hep sayılmış dökülmüş bulursa pek mahzuz¹⁰⁵⁶ olur ve durup durup içilen bir iksîr-i şifâ ve tesellî gibi o kof kelimeleri dinlenir dinlenir, yine okurdu.

Zarfın üzeri paşanın taazzum illetine vâkîf gayet müdahin ve alaycı bir el tarafından yazılmışa benziyordu. Çünkü içi yel dolu bu özü imalı, bu rîhî¹⁰⁵⁷ tabirlerin tuhafıkları tazif edilmişti.

Mektup bir satır süren cicili bicili elkaptan sonra şöyle başlı-yordu:

“Sâye-i devletinizde mesut ve müreffeh yaşıyoruz. Her kârımız-da dilhâh-ı âlînize¹⁰⁵⁸ tevfîk-i hareketle emirlerinize mutavaatı¹⁰⁵⁹ bir vazîfe-i mukaddese biliriz. Ancak hilaf-ı marazî-i velîniâmîle-ri¹⁰⁶⁰ olarak cûret eylediğimiz bazı ef'al, akl u irademizden hariç bir nevi gönül faciası, meni nakabil bir sevda isyanıdır. Gençlik ve aşkın mazlumu ve herhâlde ulüvv-i merâhim-i seniyyelerine¹⁰⁶¹ şa-yan görülecek biçareleriz.

Afv u safh¹⁰⁶² veliniâmîlerine nailiyet için ne derece vüs'-i kem-terânemiz¹⁰⁶³ fevkinde olursa olsun âlem-i imkânda göze aldırma-yacağımız hiçbir fedakârlık mutasavver¹⁰⁶⁴ değildir. Dünyada ye-

¹⁰⁵⁴ müvezzi: dağıtıcı

¹⁰⁵⁵ müşaşa: gösterişli

¹⁰⁵⁶ mahzuz: hoşnut

¹⁰⁵⁷ rîhî: havalı

¹⁰⁵⁸ dilhâh-ı âlî: yüce isteğiniz

¹⁰⁵⁹ mutavaat: uyma, itaat etme

¹⁰⁶⁰ hilaf-ı marazî-i veliniami: velinimetin aşırılığına karşı

¹⁰⁶¹ ulüvv-i merahim-i seniyye: yüce merhametlerin büyüklüğü

¹⁰⁶² safh: bağışlama

¹⁰⁶³ vüs'-i kemterane: âcizce bir güç

¹⁰⁶⁴ mutasavver: tasarlanmış

gâne varlığımızı teşkil eden bir hazinemiz var: Muhabbet Tılsımı. Hazret-i Okyânûs'un bu bibaha, mucizekâr¹⁰⁶⁵ nüsha-i müteyemmenesini¹⁰⁶⁶ bir kutu derununda mahfuzen huzûr-ı velîniâmîlerine¹⁰⁶⁷ takdim ediyoruz. Bu mübarek tılsımı sadr-ı âsafânelerine¹⁰⁶⁸ bi'l-yümni ve'l-ikbâli¹⁰⁶⁹ talik¹⁰⁷⁰ ile Adapazarı'na sipariş edilen yeni kâfile-i hûbân¹⁰⁷¹ üzerinde tesîr-i sihirkârı tecrübe buyurulduğunda surette biizn-i Hüdâ¹⁰⁷², bu peripeyker¹⁰⁷³ bakirler ihrâz-ı muvaffakiyyetle¹⁰⁷⁴ bir âşık-ı sehhâr¹⁰⁷⁵, begayet¹⁰⁷⁶ memnun ve bahtiyar olacağınız şüpheden berîdir.

Bu takaddüme-i fedâkârânemizin¹⁰⁷⁷ nezd-i hüsvânelerinde temin edeceği haz ve saâdet-i âşıkâne hürmetine nâil-i afv olacağımız ümidiyle ihtirâmât-ı bînihâyemizin¹⁰⁷⁸ arzına mücâseret kılınır. Evvel bapta ve her hâlde emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir."

Abd-i kemterleri¹⁰⁷⁹

Ali Bekir, Aziz Sakıp

Paşaya o hafif nüzul sarsıntısından sonra iyilik şeklinde derin bir bunaklık gelmişti. Mektubu okuduktan sonra tesirini tecrübe için tılsımı sevinçle hemen boynuna geçirdi.

O aralık içeriye Cazim Bey girer. Pederinin önünde açık bir mektup olduğunu görünce "Efendim, müsaade buyurulur mu?" is-

¹⁰⁶⁵ mucizekâr: mucizeli

¹⁰⁶⁶ nüsha-i müteyemmene: mübarek muska

¹⁰⁶⁷ huzûr-ı velîniâmî: velinimetlerinin önü

¹⁰⁶⁸ sadr-ı âsafâne: vezire yakışacak sine

¹⁰⁶⁹ bi'l-yümni ve'l-ikbâli: ikbal ve uğur için

¹⁰⁷⁰ talik: asma

¹⁰⁷¹ kâfile-i hûbân: kadınlar kafilesi

¹⁰⁷² biizn-i Hüdâ: Allah'ın izniyle

¹⁰⁷³ peripeyker: peri yüzlü

¹⁰⁷⁴ ihrâz-ı muvaffakiyyet: başarma

¹⁰⁷⁵ âşık-ı sehhâr: büyüleyici âşık

¹⁰⁷⁶ begayet: çok

¹⁰⁷⁷ takaddüme-i fedâkârâne: fedakârca davranma

¹⁰⁷⁸ ihtirâmât-ı bînihâyeye: sonsuz saygılar

¹⁰⁷⁹ abd-i kemter: âciz kul

tizânında¹⁰⁸⁰ bulunur. Fakat bu lafzı murat müsaade talebi akabinde babasından alacağı ret veya muvafakat cevabına ehemmiyet vermeksizin hemen mektubu kapar, okumaya başlar... Ali Bekir ile Aziz Sakıp'ın bu son küstahlıklarına pek ziyade tutularak pederinden sorar:

— Tılsım nüshasını ne yaptınız efendim?

Paşa bunakça gülerek göğsünü gösterir.

— Aman efendimiz, bu konakta sebep olduğu felaketleri, rezaletleri unutarak o meşum şeyi boynunuza nasıl taktınız?

Paşa tılsımın kutsiyetine imanını gösterir eblehane sırtışında devamla:

— Kadınların meyillerini celp hususundaki uğurunu, efsununu tecrübe etmek istiyorum...

— O, hakikaten uğurlu bir şey olaydı çapkınlar bunu size hediye ederler miydi? Melunlar, aralarında bin türlü fesatlara, rekabetlere, sirkatlara, cinayetlere sebep olan menhus tesirinden kurtulmak için tılsımı böyle cemile suretinde üzerlerinden defetmek istemişler. Çıkarınız efendim o meşum nüshayı boynunuzdan...

— Cazim, bırak bir tecrübe yapayım...

— Efendim, onun sû-i tesîriyle¹⁰⁸¹ bu defa uğrayacağınız felaketin pek müthiş olacağına şüphe etmeyiniz. Hem onun size intikal ettiği duyulursa maruz kalacağınız tehlikelere had tasavvur olunmaz. Çünkü bu cehennemî nüsha bir insanda durmuyor. Göğüsten göğüse geziyor. O boynunuzda iken en yakın, en candan akrabınıza emniyet caiz değildir. Evvela bunu sizden validem çalmaya kalkacaktır. Ondan kardeşim ve ondan da daha kimbilir kim... Bu hususta bendenize bile emniyet etmeyiniz. Çünkü tesirinde en ahlaklı kimseleri cani etmek nuhuseti var.

Cazim Bey, hemen cebre varan bir ısrar ile nüshayı pederinin boynundan çekip alır.

¹⁰⁸⁰ istizân: izin isteme

¹⁰⁸¹ sû-i tesîr: kötü etki

Bunak dimağının güzel kızlar ile kurduğu vasıl emellerinden, aşk saadetlerinden nevmi kalan ihtiyar paşa meyus, melul sorar:

— Şimdi o mübarek tılsımı ne yapacaksın?

— Ateşe atacağım. O, hanumanımızı¹⁰⁸², canımızı büsbütün yakmadan biz onu kül edelim.

— Çarpılmaz mısın?

— Bir şey olmam. Cenabıhak bütün muzır ve günahkâr mahlu-katını ateşe mahkûm etmiyor mu?

Cazim Bey birdenbire aklına mühim bir şey geldiğini imaen elini alnına vurarak:

— İçinde ne katakulli var? Nüşayı söküp bakacağım... Sonra yakacağım.

Küçük bir müselles derununa gönülleri birbirine cezbeden büyük bir kuvvet sıkıştırılmış olan nüshanın siyah meşinini Cazim Bey çakı ile yavaş yavaş söker. İçinden muşamba sarılı iri bir azı dişi, bir horoz mahmuzu¹⁰⁸³, yedi buğday tanesi, bir şeker parçası, bir çil altın çeyrek ve birkaç satırı havi, üçe katlanmış küçük bir kâğıt çıkar.

Şu ibareyi okurlar:

“Kurt gibi dişlek ol, horoz-asa¹⁰⁸⁴ işlek ol. Benât-ı Havvâ¹⁰⁸⁵, buğday bereketiyle aşkıdan gıdalansın. Şeker gibi sevişiniz. Muhabbetiniz ağdalansın. Her kadın, vechinde çil altın cazibesi gö-rek sana sevdalansın. Yansın... Yansın... Yansın... Amin... Amin... Amin... Amin...”

Kara meşinin içinde mahfuz bütün esrarı kurt dişiyle, horoz mahmuzuyla, buğdayıyla, şekerıyla, çil altınıyla, pestenkerani¹⁰⁸⁶ duasıyla, aminleriyle meydana dökülen bu tılsım kırıntılarını Ca-

¹⁰⁸² hanuman: ev bark

¹⁰⁸³ mahmuz: horozun ayaklarının arkasındaki sivri uzantı

¹⁰⁸⁴ horoz-asa: horoz gibi

¹⁰⁸⁵ benât-ı Havvâ: havva kızları

¹⁰⁸⁶ pestenkerani: saçma sapan

zim Bey avucunun içine toplayınca bir koşu odadan dışarı fırladı. Bir müddet sonra eli boş olarak avdet edince paşa babası sordu:

— Tılsımı ne yaptın?

— Mutfakta cehennem gibi yanan yemek sobasına attım. Kurtuldum.

İhtiyar paşa kurt dişiyle horoz mahmuzunun fazl-ı faâliyyetlerine ererek Adapazarı'nın güzel bakirleri üzerinde son turfanda lezzetli bir tecrübede bulunamadığına meyyus olur. Somurtkanlığından ihtiyar çehresi büsbütün buruşarak:

— Ah Cazim, hain evlat... Bana tılsımın şekerli, ağdalı lezzet-i aşkından, amin aminlerinden istifade ettirmedin.

— Ah babacığım, pek çok dualarımızda saadet zannıyla felaketlerimize amin deriz de böyle oluruz...

Son

Heybeliada, 11 Ağustos 1337